Aynalar Cehennemi ve Diğer Öyküler

Edogawa Rampo

Japoncadan Çeviren:
Alper Kaan Bilir

江戸川乱歩

Japon Klasikleri

ithaki

"Zekice hileler icat ettikçe, herhalde sanatçıların eser yaratırken hissettiği mutluluğu; hilemi hayata geçirirken sanatkârca bir heyecanı ve gerginliği, nihayet hedefime ulaştığımda da tarifsiz bir tatmini hissediyordum. Erkek ve kadın kurbanlarımın, bir katilin huzurunda olduklarını bilmeksizin kana bulanmaları, delice çırpınarak can çekişmeleri bana başta nasıl da büyük bir haz vermişti!"

Japon polisiyesinin kurucusu kabul edilen, ülkenin en meşhur yazarlarından biri olan ve ismini Edgar Allan Poe'nun okunuşundan alan, "Uzakdoğu'nun Poe'su" Edogawa Rampo, *Aynalar Cehennemi ve Diğer Öyküler*'de gerçek ile rüyanın, akıl ile akıldışının sınırlarında dolaşan tekinsiz öyküler anlatıyor.

Aynalarla ve merceklerle aklını yitirip cehennemin kapılarını aralayan bir adam, yaptığı koltuğun içine gizlenerek koltuğa oturanlarla aşk yaşayan saplantılı bir mobilyacı, aşkı yüzünden bir resmin içinde yaşamaya başlayan bir genç, bir sandığın içinde mahsur kalan hasta bir ihtiyarın korku dolu son dakikaları, can sıkıntısından kurtulmak için kendine has cinayet yöntemleri bulan bir katil, suçlunun yakalanması için uygulanan psikolojik bir test, suç işlediği için adalete teslim olan bir uyurgezer ve daha fazlası bu gerilim dolu öykü derlemesinde kendine yer buluyor.

Japon
Klasikleri 6

KAKTÜSÜN

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786258 401202
/ithakiyayinlari

Edogawa Rampo (D. 21 Ekim 1894 – Ö. 28 Temmuz 1965)

Gerçek adı Taro Hirai olan fakat polisiye ve korku-gerilim edebiyatının Batı'daki öncülerinden Edgar Allan Poe'ya hayranlığı nedeniyle kendine Edogawa Rampo adını seçen yazar, Japon polisiyesinin, gizem ve gerilim türlerinin kurucu isimlerinden biridir. Arthur Conan Doyle'un da takipçisi olan, Sherlock Holmes karakterinden etkilenen Rampo, ünlü dedektif kahraman Kogoro Akeçi'nin de yaratıcısıdır. Özellikle 1920'li ve 1930'lu yıllarda Akeçi'nın kahramanı olduğu çok sayıda roman ve öyküye imza atan Rampo'nun birçok bağımsız romanı, öyküsünün yanında makaleleri de mevcuttur. Japonya Polisiye Yazarları Derneği tarafından 1955'ten beri her yıl verilen ödülün adı, aynı zamanda derneğin de kurucusu olan bu usta yazarın onuruna "Edogawa Rampo Ödülü" olarak anılmaktadır. Eserlerinin çoğu filme uyarlanmıştır. Rampo'nun hayranı olan Yukio Mişima da yazarın "Kurotokage" adlı eserini oyuna uyarlamış ve oyundan uyarlanan filmde de rol almıştır.

ithaki

Aynalar Cehennemi ve Diğer Öyküler
Edogawa Rampo
Orijinal Adı: 鏡地獄

İthaki Yayınları - 2098
Japon Klasikleri - 6

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Ömer Ezer*
Yayıma Hazırlayanlar: *Yankı Enki - Ömer Ezer*
Düzelti: *Elif Kılıç*
Kapak İllüstrasyonu: *Konen Uehara*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *Mehmet Büyükturna*
1. Baskı, Mart 2022, İstanbul
ISBN: 978-625-8401-20-2
Sertifika No: 46603

Türkçe çeviri © Alper Kaan Bilir, 2022
© İthaki, 2022

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

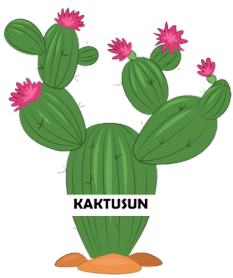
İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

EDOGAWA RAMPO

AYNALAR CEHENNEMİ VE DİĞER ÖYKÜLER

Japoncadan Çeviren
Alper Kaan Bilir

ithaki

İÇİNDEKİLER

Çevirmenin Önsözü 7
Aynalar Cehennemi 17
İnsan Koltuk 39
O-Sei Sahnede 60
Mars Kanalları 79
Parmaklar 88
Kumaş Resimle Birlikte Yolculuk Eden Adam 91
Kırmızı Oda 116
Zehirli Ot 143
Psikolojik Test 151
Yüzük 187
İki Sakat 192
Monogram 209

ÇEVİRMENİN ÖNSÖZÜ

JAPONYA'DA DEVRİMLER ÇAĞI VE GROTESK

Batı âlemi, Türkiye'ye ve Japonya'ya çok farklı şekillerde etki etti.

Osmanlı Devleti için Batı, coğrafi olarak yakın (Viyana ile İstanbul arasındaki mesafe, İstanbul ile Van arasındaki kadardır) ama psikolojik açıdan uzaktı. Batı, ne savaş ne de barış denilebilecek flu bir hâl içinde temas kurulan uygarlıktı. Bir yanda muharebeler yapılıyor, diğer yandan ticaret sürüyordu. Venedik ipeği İstanbul'da, Ankara tiftiği Amsterdam'da popülerdi. Yunus Emre'nin bazı şiirleri İtalya'da yayımlanmıştı. Topkapı sarayının entrikaları İngiltere'de tiyatroya uyarlanıyor, Şehzade Mustafa'nın ölümü seyircileri ağlatıyordu. Anadolu'daki çeşitli şehirlerde Frank mahalleleri vardı; Fransa başta olmak üzere Avrupa ülkelerinden gelme tüccarlar buralarda yaşardı. Osmanlı askeriyesinde Avrupalı uzmanlara sık rastlanıyordu. Örneğin, *Dracula*'nın yazarı Bram Stoker'ın babası, Osmanlı ordusunda hekimdi; Efdel'de (Transilvanya) gö-

revliyken duyduğu "vampir" adlı efsanevi canavardan oğluna da bahsetmişti.

Japonya içinse Batı, uzak bir antitezdi. 20. yüzyıl başlarında, vapurun icadından ve Süveyş Kanalı açıldıktan sonra bile, Japonya'dan Avrupa'ya gitmek 45 gün sürüyordu. Batılılardan yine de korkuluyordu. Asya kıtası hızla sömürgeleşmişti: 1874 ila 1909 yılları arasında Myanmar, Malezya ve Brunei, İngiliz egemenliğine girdi. Hindiçin (Vietnam, Kamboçya ve Laos) Fransız sömürgesi oldu. Filipinler, ABD'nin eline geçti. Pekin çokuluslu bir ordu tarafından işgal edildi. Çin İmparatoriçesi kendi sarayında bir esir, işgalcilerin elinde kuklaydı.

Bu durum ham kuvvetin eseri değildi. 1761'de, Hindistan'ın büyük bölümünde İngiliz Hint Kumpanyası egemenliği kurulduğunda, alt kıtada sadece 18 bin kumpanya askeri vardı. İngiliz silahlarının Hindistan'da üretilen silahlara ciddi bir üstünlüğü yoktu. Asya, teknolojik değil beşerî faktörlerden ötürü savunmasızdı. "Ulus" sıfatını hak eden toplumlar yoktu. Sömürgeciler yerli halktan asker toplamakta zorluk çekmedi. İngilizler, Hindistan'ı Hintli askerlerle fethettiler; savaş masraflarını da Hintli bankerler karşıladı.

Yabancı sömürgecilerin sultasına girmek, halkın çoğunda infial uyandırmadı. Çünkü onları yönetenler de aynı oranda yabancıydı. Örneğin Kore ve Vietnam'da, elitler Çin yazısıyla ve Çinceye dayanan bir dili kullanarak yazıyordu. Yasal ve idari sistem Çin modeline göre oluşturulmuştu. Çin'den kopyalanmış kanunlar uyarınca bazı suçlular, köle yapılarak cezalandırılıyordu. Bu sistem istismara öyle açıktı ki, her üç yurttaştan birinin köle statüsüne düştüğü dönem-

ler yaşanmıştı. Bu koşullar altında elitler, tanımadıkları halkı düşmanlara karşı birleştiremez; ahali, bayraktaki renklerin değişmesine direnmezdi.

Japonya'da yüksek edebiyat ve resmi belgeler, *Kanbun* denilen ve Çinceye dayanan bir dilde yazılıyordu. (*Kanbun*'un Çince ile ilişkisi, Osmanlıcanın Arapça ve Farsçayla ilişkisine benzer. Bu dilde Çin yazısı, Çince kelime kökleri kullanılır, gramer Japoncaya yakındır. Sözcüklerin telaffuzu ve anlamları, orijinal Çince hâllerinden farklıdır.) Ne var ki Japonya'da popüler bir edebiyat da gelişmişti. Orta sınıfa yönelik romanlar sadeleştirilmiş bir yazıyla kaleme alınırdı; ve bunların da, Japon hece yazısıyla basılan "orta malı" sürümleri olurdu. Yani ulusal bir edebiyat, enikonu oluşmuş durumdaydı.

Sosyal hareketlilik hızlıydı. Çin'den etkilenen Konfüçyüsçü ideoloji, tüccarlara hoş gözle bakmıyor ve köylülerin çiftliklerden ayrılmasını yasaklıyordu. Fakat bu kurallar kâğıt üstündeydi: Pratikte pek çok Samuray ticarete atılmak için unvanından feragat ediyor, pek çok köylü kentlere yerleşip işçi oluyordu.

Sosyal ve siyasi eleştiri yaygındı: 1830 ila 1844 yılları arasında ülkede 546 protesto gösterisi bildirilmişti. Makale yazarları yoksulluğa ve yolsuzluğa lanet yağdırıyordu. Budist rahipler, bürokratlar ve zenginler, karikatürlerde amansızca hicvediliyordu. Aslında Japonların hayat kalitesi, çoğu Asya toplumuna nazaran iyiydi. Ülke barış içindeydi ve suç oranı düşüktü. Bir kâtip veya kalifiye işçi, günde 16-17 gram gümüş kazanıyordu. Bu, Osmanlı'daki benzer bir kişinin kazancının neredeyse 2 katı, bir Hintlinin kazancının 4 katıydı. Fakat Japonların eğitim düzeyi Asya standartları-

na göre yüksekti (1860'lı yıllarda Japonya'da 11 bin ilkokul vardı.) Eğitim, muhalefeti körüklüyordu.

Kısaca, Japonya 19. yüzyılda diğer Asya ülkelerinden farklıydı.

Osmanlı için Batı, gerçek ve sürekli bir tehditti. Bu tehditle başa çıkmak için köklü reformlar şarttı. Çelişkili olarak, Batı korkusu reform çabalarını sekteye uğratıyordu: Çünkü Batı'dan gelen her fikir kamuoyunun gözünde "düşmana ait", yani sakıncalıydı.

Japonya için Batı, uzak ve hayali bir tehditti. Serap bir düşman, bakanların düşüncelerine uyan biçime bürünür. Reformcular, ismini duyup içeriğini tanımadıkları Batılı fikirlerin içine, kendi ideallerini döktüler.

Örneğin çoğu entelektüel Japon, "özgür" bir ülke ve "kişisel özgürlüğe saygılı" bir yönetim talep ediyordu. Fakat "özgürlük" sözcüğünden anladıkları şey, Batı'daki anlayıştan farklıydı. Düşledikleri, disiplinli bir toplumdu. O disiplinin bekçisi despotik bir otorite değil, yasalar ve töre olsun istiyorlardı.

Amerikalı Amiral Perry dört gemiyle Japon kıyılarına geldiğinde Japonlar telaşlandılar: Bu, bir işgalin ilk adımı mıydı? Perry'nin ziyareti sırasında ABD'nin nüfusu Japonya'nınkinden azdı. (33 milyona karşılık 25 milyon, Afrikalı köleler sayılmazsa 21 milyon.) Amerikan donanması oldukça zayıftı. Japonlar gerçek Amerika'dan değil akıllarında canlandırdıkları bir Amerika'dan korkuyordu.

O Amerika'yı ressam 3. Hiroşige'nin (1870'li yıllar) estamplarında görüyoruz: Bulvarlarda saraylar yan yana yükselmektedir, gökyüzü yolcu taşıyan balonlarla doludur. Gerçek Amerika öyle hoş değildi: O dönemin New York'unda,

çoğu aile musluğu tuvaleti olmayan 20 ila 30 metrekarelik konutlarda yaşıyordu. At arabaları yollara günde 1000 ton dışkı bırakıyordu. Kurak mevsimde milyonlarca sineğe yol açan çirkef, yağmur zamanı bataklığa dönüşürdü. Ama Japonlar Batı'nın iyi yanlarını görüyordu: 1871'de ABD ve Avrupa'ya gönderdikleri diplomatik heyet, raporlarında pisliğe değil "havayı temizleyen" parklara değinmişti.

Boşluktaki astronot hareket edemez, ancak olduğu yerde çırpınabilir. Hareket için bir maddeyi itmek veya çekmek zorundadır. Toplumlar da böyledir: Tek başlarına ilerleyemezler. Her kültür, karşıt bir kültüre göre evrim geçirir. Japonya, evrilmek için gerek duyduğu karşıtı bizzat yarattı; onu Batı'nın şahsında kurguladı.

Böylece Japonya'da modernleşme hamlesi başladı. Çağa iki slogan damga vuracaktı: Fukoku Kyohei, yani: "Zengin Ülke, Güçlü Ordu." Bir ülke para olmadan savunulamazdı, Japonya bir an önce kalkınmalıydı. Diğer slogan: Vakon Yosai, yani: "Japon Ruhu, Batı Dehası." Batı'nın gücü ortadaydı. O hâlde Batı'nın kurumları ve bilimi benimsenmeliydi. Fakat Japon kültürü, değişmeden kalmalıydı.

Bu güzel bir hayaldi ama hayal kalmaya mahkumdu. Tıp bilimini ele alalım: Japonlar, Batı tarzı tıp fakülteleri kurdular. Batı'nın tıbbi terminolojisini olduğu gibi almadılar. Dillerini korumak için, hastalıklara, semptomlara, organlara ve kemiklere Japonca isimler uydurdular.

Ancak dilleri ve kültürleri yine de değişti.

Ders kitapları hangi dilde yazılacaktı? 'Ciddi' eserlerin geleneksel dili Kanbun'da mı? Tıp tahsili yeterince zor değilmiş gibi, talebeleri bir de o lisanla uğraştırmak mantıksızdı. İster istemez yazıda reforma gidildi. Bilim ve eğitimin

dili, Japonca olacaktı: Çinceleşmiş bir Japonca değil, sade ve yalın bir Japonca. *Kokutai* (Ulus Bünyesi) için sağlıklısı buydu: Elitlerin dili, emekçi sınıfların diliyle uyumlu olacaktı. Elitlerin dili değiştiğine göre, edebî dilin değişmesi kaçınılmazdı.

Ya çağdaş tıbbın beraberinde getirdiği değer yargıları? Batı, insan vücudunu makine gibi görüyordu: Boruları, kabloları ve mafsalları olan bir aygıt. Eski, Şarklı tıpta ne otopsinin ne cerrahinin yeri vardı. Yeni tıp ise insanı kesip biçiyor, hücre hücre inceliyor, arıza yapan parçaları gövdeden söküyordu.

Modernleşme hareketlerinden önce Bakin gibi popüler yazarların odağında ahlak vardı. Roman kişileri, bazı ahlaki prensiplerin alegorisiydi. Erdemli davranış ödülünü mutlaka bulurdu. Kitaptaki kahramanın başına bela gelirse, boş bulunup bir kusur yaptığı için gelirdi. Ahlak, insanın kuruntusu değildi: Ahlak, evrenin özündeki prensipti. Ahlaklı davranış daima faydalı davranıştı, sahibine zarar getirmesi doğaya aykırı olurdu.

Fakat insan fizik yasaları uyarınca çalışan bir cihazsa, insanın tüm davranışları aynı yasalarla açıklanabilir. Makinelerin ahlakı yoktur.

Yazar Tengai Kosugi'nin sözleriyle ifade edersek: "Doğa, doğadır. İyi de değildir, kötü de değildir, güzel de değildir, çirkin de değildir; sadece, falanca çağ ve filanca ülkede herhangi biri, doğanın bir köşesini karşısına almış, iyi kötü, güzel çirkin diye aklına esen sıfatı takmıştır."

20. yüzyıl başında Japon edebiyatı, Doğalcılık akımının etkisine girdi. Doğalcı bir yazar, gözlem yapan araştırmacı gibidir. Onun laboratuvarı, yazı masasıdır. Yazar, karakterler

üzerinde düşünce deneyleri gerçekleştirir. İnsan eylemlerinin dinamiklerini etüt eder.

Doğalcı edebiyatta eğer bir karakter hırsızsa, sosyolojik ve psikolojik nedenlerle çalar. Belki yoksuldur, eğitimsizdir. Suçun normalleştiği bir çevrede şiddet görerek yetişmiştir. Onu bu faktörler hırsız yapar. Biyolojik unsurlar da rol oynar: Bazı insanlar doğuştan ürkektir, bazısı doğuştan fevri. O hâlde suç, tüberküloz gibi, insanı tesadüfen yakalayan arazlardandır. Kanun çiğneyenler ahlaksız değildir, alt tarafı talihsizdir.

Japonya çabuk değişti. 1920'li yıllara gelindiğinde Tokyo ile uydu kentlerinde 8 milyon kişi yaşıyordu. Japonya kendi gemilerini ve uçaklarını üretiyordu. Donanması, Akdeniz'de devriye geziyordu. Bir Japon barış gücü iç savaş hâlindeki Rusya'da, Baykal gölü kıyısında kamp kurmuştu. İpek ticareti üzerinde Japon tekeli kurulmuştu. "Zengin Ülke, Güçlü Ordu" idealine kısmen ulaşılmıştı. Bir devrimdi bu: Avrupa sanayi devrimi, ada ülkesi İngiltere'den başlamıştı; Asya'nın sanayi devrimi, ada ülkesi Japonya'dan başlıyordu.

Yukio Mişima'ya göre her devrimin felsefesi iki bileşene dayanır: Ön plandaki mistisizm, geri plandaki nihilizm. Rousseau'nun idealist yazıları ve de Sade'ın pornografisi, Fransız devriminin iki çehresidir: Biri iyimser ve yapıcı, diğeri öfkeli ve yıkıcı. Japon devrimi, kendi nihilizmini Doğalcılıkta bulmuştu. Bunun devamı da gelecekti.

1 Eylül 1923'te, muazzam bir doğal afet yaşandı. Richter ölçeğine göre 8 şiddetinde bir deprem, Japonya'yı vurdu. Deprem altı dakika sürdü. Yer altındaki havagazı boruları parçalandı. Toprak ateş kustu. Başkent Tokyo mahşer yeri-

ne döndü. Yüz binlerce ahşap bina, kibrit gibi peş peşe tutuştu. Halk parklara, tapınak bahçelerine kaçtı. Yangından esen kızgın bir rüzgâr, onları vurduğu gibi öldürdü. Ardından tsunami geldi.

Başkent Tokyo ve Japonya'nın başlıca limanı Yokohama, haritadan silindi. Can kaybı, kaba bir tahminle 140 bindi.

Yıkılan şehirler bir yıl içinde tekrar kuruldu. Yaşanan kültürel şok daha uzun sürdü. Sonraki 13 yıl boyunca Japon edebiyatı, "Ero-Guro Saçmalık" diye anılan bir akımla uğraştı. Bu akım, Fransa'da doğan Dekadanlık akımının bir uzantısıydı. Adından anlaşılacağı üzere erotik, grotesk ve saçma şeyleri konu alıyordu.

Avrupalı sanatçılar sınıf çatışmasından yılmıştı. Kanlı boğuşmalarda taraf olmak istemiyordu. Hele komutan portresi çizen ressamlara, savaşı yücelten şairlere benzemek mi, aman aman! "Toplum için sanat" sözü artık sığ ve bayağı geliyordu. Bir şiir, o veya bu insan grubuna hizmete mecbur muydu? Güzel olması yetmez miydi? Bir roman neden yazılırdı? Sosyaliste göre, emekçinin çıkarları için. Ahlakçıya göre, halkı eğitmek için. Roman yazmak ayıp mıdır ki, romancı yaptığı işi savunmak için böylesi gerekçelere sığınsın? Sanatçı namuslu olmalı ve topluma iyiliği öğretmeliymiş... ne münasebet? Sanatı sevmeyen ama "yararlı" sanata tahammül eden zihniyetin dayatmasıydı bu. Müziği günah sayan, sadece ilahilere izin veren yobaz ruhbanların mirasıydı.

Dekadancı yazarlar o mirasa isyan ettiler. İnadına çirkinliği, yozluğu, insan ruhunun karanlık yanını konu aldılar: Deliliği, saklı cinsel dürtüleri, sakıncalı arzuları işlediler. Samimiyetsiz değer yargılarına meydan okudular.

Bazen bir facia, toplumu karnaval havasına büründürür. Güruhlar, enkazın üstünde dans ederler. Deprem sonrası Japonya, benzer bir ruh hâline girdi. Sekiz milyon Tokyolu, her şeyin püf diye yok olabildiğine şahitti. Deprem, ülkeye bir nihilizm dalgası getirdi.

Doğalcılığa duyulan tepki, o dalgayla yayıldı. Halk, Doğalcı edebiyatı daima soğuk ve sevimsiz bulmuştu. Kalkınmanın yan etkileri (şehirler çok kalabalıklaşmıştı. Tren ve tramvaylar bulaşıcı hastalıkların yayılmasına zemin sağlıyordu) geçmişe özlemi körüklemişti.

Modern uygarlık, tabiatın altı dakikalık bir kaprisine dayanamamıştı. Modernizmle beraber, sözcüsü olan Doğalcı edebiyat da sarsıldı. Sonraki yıllar, Japon tarzı Dekadanlık yani "Ero-Guro Saçmalık" akımının çağı olacaktı. İşte bu akımın en önemli temsilcilerinden biri, Edogawa Rampo mahlasıyla yazan Taro Hirai'dı.

"İnce ve sivri tırnaklarımla, göğsümü soldan sağa, boydan boya yırtıp paraladım. Dolgun memelerimi, eti sıkı karnımı, kasları gergin kollarımı, teni gergin butlarımı, hatta güzel yüzümü bile. Yaralarımdan dökülen kanlar ırmak oldu, bedenim kıpkırmızı oluklarla kaplandı... Mars kanalları! Benim bedenim, tam da o ürkütücü Mars gezegeninin kanallarını andırıyordu. Ve bu kanallarda su yerine kırmızı kanlar akıyordu." (*Mars Kanalları*)

Anlatıcı, gördüğü açık saçık bir rüyayı naklediyor. Okura arsızlık gibi gelebilir. Ancak derinlemesine düşünelim: Bu bir parodi. Japon edebiyatının devlerinden Natsume Soseki'nin de, rüyaları anlatan öyküleri vardır. Ama saf yılların temiz çocuğu Soseki, cinsel göndermeler yaptığını fark etmeden yazar: "Boynumu uzattım ve ucundan çiğ damlayan zambak çiçeğinin ak yapraklarına buse kondurdum..."

Edogawa Rampo'nun nice öyküsünde kahraman bir kalem insanıdır: Safdil bir kalem insanı. Kahraman çabuk etkilenir, çabuk aldanır. Bilimsel fenomenlerden bahsetmeye bayılır. Kendini doğanın ve insanın yaman bir gözlemcisi sanır. Ama tesadüfler ve illüzyonlar karşısında dehşete kapılır. Hayalet görmüşe döner.

İnsan ruhu keşfedilmemiş karanlıklarla dolu. İçimizde uyuyan şeytanları görmeyiz. Birtakım psikolojik savunma mekanizmaları, onları bizden gizler. Bu sistem çökebilir. Tek vesileyle yoldan çıkabiliriz. Sağduyu nedir ki? Bir alışkanlık.

Neden durup dururken, eğlencesine, birine yumruk patlatmıyoruz? İlkel toplumlar yapar bunu. Çocukken biz de yaptık. Yapınca ceza aldık. O yüzden şiddeti aklımızdan çıkardık. Çocukken, karanlıkta canavar var sanırdık. İlkel toplumlar da, gece tekinsiz ruhların dolaştığına inanırlar. Fakat pek çok karanlık odaya girdik ve hiçbir şey bizi yemedi. "Karanlıkta tehlike yok," diye düşünmeyi kanıksadık. Çekirdek çitlemeye alışır gibi bir çerçevede düşünmeye alışmışız. Adına sağduyu diyoruz. Delilerden farkımız bu huydan ibaret.

Modern insan, canavarlara inanmamayı huy edinmiş. Kendi içindeki yabanıl, kadim, delice şeylere bakmamaya alışmış. Fakat kazayla, tesadüfle ya da bir hileyle, gözümüz o saklı yere ilişebilir. O zaman ne olur? Edogawa Rampo, verdiği eserlerde bu soruya cevap aradı. Bu derlemede, o eserleri ilginize sunuyoruz.

AYNALAR CEHENNEMİ

"Çok şahane hikâyeler anlatıyorsunuz. Ama bir de benim hikâyemi dinleyin."

O gün, beş-altı kişi birbirimize sırayla korkunç veya acayip öyküler anlatmak için toplandığımızda, K. adlı arkadaşımız sonuncu hikâyeyi anlatmaya işte böyle başlamıştı. Anlattıkları gerçek miydi, yoksa K.'nin uydurması mıydı bilmem; sonradan soruşturmaya hiç kalkışmadım. Ama bir sürü esrarengiz hikâye dinledikten sonra anlatıldığı için midir; tam da bahar sonuna denk gelen o gün* gökyüzü gayet bulutlu; hava da sanki derin bir su gibi ağır ve durgun olduğu için, anlatılan ve dinlenen şeyler insanı, farkına bile varmadan paranoyakça bir ruh hâline soktuğundan mıdır, K.'nin hikâyesi kalbimi tam on ikiden vurdu. K. anlatmaya şöyle başlamıştı:

"Benim çok talihsiz bir arkadaşım var. Adını zikretmeyeceğim, onu şimdilik sadece: Adam, diye analım. Bu

* Japonya'da yağış mevsimi yaz başlarında başlar. Nispeten kuru bir kent olan Tokyo bile bu dönemde ayda 160 santimetre yağış alır. *–çn*

adam, kimbilir ne zamandan beri, son derece acayip bir hastalıktan mustaripti. Bir ihtimal, bu hastalık atalarında oluşmuş ve ona kalıtım yoluyla miras kalmış da olabilir. Sırası gelmişken, konuyla alakası olabilecek bir detaya değineyim: Adamın sülalesinde Kirişitan* inancına geçmiş bir kâfir vardı; bu kişi adamın amcalarından veya büyük amcalarından biriydi. Bu kâfir, Latin alfabesiyle yazılmış eski kitapları, Meryem heykelciklerini, İsa peygamberi çarmıhta gösteren resimleri bir hasır sepetin dibinde saklarmış. O sepette ayrıca, tıpkı *İga Geçidinde Zar Oyunu*'ndaki ** gibi, bir sürü başka şeyi de saklarmış: Bir asır önceden kalma bir dürbün, tuhaf şekli olan bir pusula, eski bir elmas; sanırım Bindoro denilen türde güzel cam eşyalar falan. Adam henüz bir çocukken bunları sık sık amcasından ödünç alıp onlarla oynarmış.

Şöyle bir düşünüyorum da: Adam çocukluğundan beri görüntüleri yansıtan her şeye karşı, mesela cam, mercek, ayna türünden şeylere karşı, acayip bir düşkünlüğe sahipti. Örnek olarak söylüyorum, oyuncakları hep resim projektörü, dürbün, büyüteç vesaireydi; Masakado dürbünü *** olsun, kaleydoskop olsun, hep göze dayanınca cisimleri ve insanları ince gösteren, düz gösteren, prizmalı oyuncak türünden şeylerdi.

---

* Hıristiyanlık, Japonya'da 1638 yılında yasaklandı ve gizli bir cemaate dönüşerek varlığını devam ettirdi. Bu gizli cemaatin üyeleri Japoncada halen "Kirişitan" diye anılır. *–ç.n*

** Bir Kabuki tiyatrosu oyunu. Yaşlı bir hamal bir yolcuyla karşılaşır ve onun, kendi kayıp oğlu olduğunu keşfeder. Bu keşifte, hamalın taşıdığı sepetteki bazı eşyalar önemli rol oynar. *–ç.n*

*** Bu oyuncak ufak bir kutudur. Bir ucundan bakınca, diğer ucundaki cismi bir merkez etrafına dizilmiş birbirine eş sekiz cisim gibi gösterir. *–ç.n*

Oyuncak demişken... bu tabii ki adamın çocukluk çağında yaşanmış bir şey ama şöyle bir vakayı hatırlamaktayım: Bir gün, adamı ders çalıştığı odada ziyaret ettiğimde, masasının üstünde pavlonya ağacından eski bir kutu duruyordu; adam da elinde, muhtemelen o kutudan çıkardığı metal bir aynayı tutuyor, aynayla gün ışığını loş duvarlara yansıtıyordu.

"Nasıl, çok ilginç değil mi?" dedi. "Şuna baksana, ayna dümdüz ama ışığı şuraya yansıtınca tuhaf yazılar çıkıyor."

Adamdan bu cümleyi duyup duvara bakınca hayret ettim. Duvardaki yuvarlak, beyaz ışık huzmesinin içinde, şekli biraz bozuk olsa da: "Esenlik" anlamına gelen* yazı karakteri, gümüşi ışıkla yazılmışçasına görünüyordu.

"Sahiden çok tuhafmış. Nasıl yapıyorsun ki bunu?"

Çocuk aklıma o görüntü öyle sıradışı, hatta ürkütücü gelmişti ki boş bulunup böyle sordum. İçimden, sanki: *Mucizeyle*, diyecekmiş gibi geliyordu.

"Anlayamadın, değil mi? Sırrını sana söyleyeyim. Sırrını söyleyiverince, aslında çok basitmiş diyeceksin. İşte, şuraya baksana. Aynanın arkasında, Esenlik sözcüğünü kabartmayla işlemişler. O sözcük ön tarafa yansıyor sadece."

Sahiden de dediği gibi, rengi bronza benzeyen aynanın ardında, çok güzel bir kabartma vardı. Ama o kabartma yazının nasıl ön taraftan yansıyan ışığı etkileyip öyle bir yansımayı yarattığını anlayamadım. Aynanın ön tarafı pürüzsüz, dümdüzdü, kabartmanın olduğu yerin arkası içe gömülü filan değildi. Ama her nasılsa, o şekil aynanın yansıttığı ışıkta çıkıyordu. Bu bana sihir gibi gelmişti.

---

* 寿: Yedi çizgiden oluşan bu karakter *kotobuki* diye okunur. Esenlik, uzun ömür anlamına gelir. –*çn*

"Sihirli hiçbir yanı yok."

Arkadaşım, benim şaşkın yüzümü görünce açıklamaya girişti. "Babamdan duydum bunu. Metal aynalar, cam aynalardan farklıdır; eğer ara sıra cilalamazsan zamanla matlaşır, hiçbir şey göstermezler. Bu ayna çok eski bir şey, bir aile yadigârı. Kimbilir kaç kere cilalanmıştır. Şey, üstüne cila çekildikçe metal aşınıyor ama aynanın sırtındaki kabartmaya denk gelen yerler, gelmeyen yerlerdeki metalden biraz daha yavaş aşınıyor. Aradaki fark çıplak gözle anlaşılacak kadar belirgin değil. Ama aradaki fark, aynayla ışık yansıtınca işte böyle, ürkütücü bir şekilde kendini gösteriyor. Anladın mı?"

Açıklamasını duyunca, sebebi anlamasına anlamıştım ya; bu sefer de, aynayı alıp kendi yüzünüze baktığınızda bile eğriliğini göremeyeceğiniz o güya pürüzsüz yüzeydeki kusurların, ışık aksedince apaçık göründüğüne dair bu ne idüğü belirsiz gerçek, bana mikroskoptan bir şeye bakarken duyulan o belli belirsiz tekinsizlik hissini vermişti. Ürpermiştim.

Bu ayna vakası, acayipliğinden ötürü aklımda iyice yer etmiş ama aslında pek çok örnekten sadece biri. Adamın çocukluğundaki oyunlar, daima böyle meseleler hakkındaydı. Ve ne tuhaf ki onun hevesi bana da bulaşmıştı; şimdi bile, mercekli her eşyaya karşı, diğer insanların göstermediği bir merak beslemekteyim.

Henüz çocukken adamın optik merakı kabul edilebilir düzeydeydi ama ortaokulun son sınıfına geçtiğimizde fizik dersi görmeye başladık ve bildiğiniz üzere, fizik dersinde mercek ve aynaların teorisi anlatılır. Adam, işte bu konular işlenirken âdeta büyülenmişti; ve merceklere olan merakı o günlerden itibaren hastalık denebilecek bir hâle, deyim ye-

rindeyse mercek deliliğine dönüştü. O günlerden aklımda şöyle bir olay kalmış: Sınıfta içbükey aynaları öğrendiğimiz gün, küçük bir içbükey ayna örneği öğrenciler arasında dolaştı ve herkes, sırayla o aynada kendi yüzüne baktı. O günlerde çok sivilceli bir suratım vardı. Sivilceleri cinsel dürtülerle alakalı zannediyor ve bu yüzden utançtan yerin dibine geçiyordum. O gün, aynaya şöyle bir göz attım ve öyle şaşırdım ki, ağzımdan: Ah! diye bir ses kaçtı. Yüzümdeki sivilcelerin her biri, teker teker, teleskopla bakılan Ay yüzeyi misali, korkulacak kadar büyütülmüş hâlde görünüyordu.

Tepelere benzeyen sivilcelerden birinin doruğu, nar gibi patlayıp açılmıştı. Oradan bulanık bir kan damlası sızıyordu, sivilce bir tiyatro afişindeki cinayet sahnesi gibiydi. Sebep herhalde sivilcelerimi kompleks hâline getirmemdi ama içbükey aynaya akseden yüzüm öyle korkunç, öyle ürpertici gelmişti ki o gün bugündür, ne vakit içbükey bir aynayla, mesela fuarlara veya lunaparklara sıkça konulan aynalarla karşılaşacak olsam dehşete düşer, oradan kaçmak isterim.

Ancak adam, o derste içbükey aynaya baktığında, gördüğü şeyi benim aksime ürkünç değil olağanüstü çekici bulmuş olacak ki, tüm sınıfta yankılanan beğeni dolu bir sesle: Vay! diye bağırdı. Bu o kadar çılgınca bir şeydi ki herkesi kahkahalarla güldürdü ama ondan sonra adam kafayı içbükey aynalara taktı. İrili ufaklı bir sürü içbükey ayna satın aldı, aynalarla, tellerle ve mukavvayla alengirli mekanizmalar kuruyor, bunlarla uğraşırken kendi kendine kıs kıs gülüyordu. Sonuçta bu konuyu eskiden beri sevmişti ve insanın aklına gelmeyecek acayip makineler tasarlayacak

yeteneği de vardı; yurt dışından illüzyonizm kitapları bile getirtiyordu. Ama şimdi bile en çok hayret ettiğim numarası, günün birinde odasını ziyaret ettiğimde gösterdiği o şaşırtıcı sihirli banknot makinesidir.

Bu makine, her kenarı altmış santim kadar uzunlukta kare şeklinde mukavva bir kutuydu; ön yüzüne bir binanın kapısı gibi delik açılmıştı. O delikte birer yenlik beş, altı adet banknot, mektup rafında bekleyen kartpostallar gibi duruyordu.

"Şu banknotu al bakalım."

Adam o kutuyu benim önüme koyup, masum bir surat ifadesiyle parayı almamı söyledi. Ben de söylendiği üzere elimi uzatıp banknotu öylece almaya çalıştım. Ne acayip şey, gözüme alenen görünen o banknot, tutmaya çalıştığımda sanki dumanı avuçluyormuşum gibi, elime gelmiyordu. Ömrümde öyle şaşırmamıştım:

"A–aa..."

Arkadaşım şaşkın yüzümü görüp çok eğlenmişçesine güldü. Adamın verdiği izahata göre bu, İngiliz miydi emin değilim, yabancı bir fizikçinin bulduğu bir tür illüzyondu. Elbette içbükey aynalarla yapılıyordu. Detaylarını tam anımsamıyorum ama kutunun altına gerçek bir banknot konulunca, üstüne de çaprazlamasına bir içbükey ayna yerleştirilince, kutunun içine bir elektrik ışığı tutulup ışık huzmesi banknota düşürülünce, içbükey aynanın odak noktasına belli bir uzaklıkta duran cismin, optik kuralları uyarınca aynadan belli bir açıda ve aynı uzaklıkta sanal görüntüsü oluşuyordu. İşte adamın kurduğu düzenek, sanal görüntünün tam da kutunun deliğinde oluşacağı şekilde ayarlanmıştı. Sıradan bir aynayla, boşlukta bir cismin bulunduğu

illüzyonu katiyen yaratılamazdı ancak içbükey aynaların böyle seraplar oluşturabilmek gibi acayip bir özelliği var. Cisimleri sahiden oradaymış gibi gösterebiliyorlar.

Gel zaman git zaman, adamın mercek ve aynalara karşı sıradışı ilgisi durmadan daha beterleşti, öyle ki ortaokuldan mezun olduğumuzda adam liseye girmeye bile kalkışmadan, hem ana babasının aşırı hoşgörüsünden hem erkek çocuklarının diledikleri şeyi yaptıran inadından istifade ederek okulu bıraktı; artık bir yetişkin olduğuna inanıyordu. Evinin bahçesindeki boş alana ufak bir laboratuvar inşa ettirdi; orada, o malum ve acayip hobisiyle uğraşmaya başladı.

O güne kadar okulu vardı ve zamanının çoğunu okul alıyordu, yani aynalara düşkünlüğü o kadar kötüleşmemişti. Ama o günlerden sonra, sabahtan akşama kadar laboratuvarına kapanır olunca, adamın hastalığı da ani ve korkunç bir tempoyla ilerlemeye başladı. Zaten arkadaşı azdı, bu yüzden mezuniyetten sonra adamın dünyası, o daracık laboratuvarının duvarlarıyla sınırlanmıştı. Bir yerlere eğlenmeye bile gitmiyordu, onu görmeye gelen ahbaplarının sayısı da giderek azalıyordu. Kısa süre sonra onun odasını ziyaret eden tek kişi olarak, evinde yaşayan insanlar sayılmazsa, ben kaldım.

Ara sıra da olsa adamı görmeye gidiyordum ve her seferinde hastalığının biraz daha kötülediğine, deliliğe yakın bir vaziyet aldığına şahit oluyor, elimde olmaksızın ürperiyordum. Ne yazık ki, o yıl yaşanan grip salgınında* her iki ebeveyni de rahmetli olduktan sonra, artık hiç kimseden çekinmesine gerek kalmadığı, üstelik muazzam bir mirasa

* Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan İspanyol gribi salgını, dünya çapında yirmi milyon can almıştı. *–çn*

da konduğu için, tuhaf deneylerini gönlünce gerçekleştirme imkânı buldu ve adamın vaziyeti daha da kötüye gitti. Artık yaşı yirmiyi geçmiş ve kadınlara ilgi duymaya başlamıştı; çok sıradışı merakları olduğu için cinsel arzuları da gayet sapkıncaydı. Şahsiyetine işlemiş mercek sevdasıyla cinsel güdüleri iç içe geçiyor, ikisi de beraberce büyüyordu. Size bahsedeceğim hikâye, işte bu gidişatın doğurduğu korkunç sonuçlar üzerine ama onu anlatmadan evvel izninizle, adamın hastalığının fenalığını gösteren iki üç örnek vereceğim.

Adamın evi, Yamanote* tepelerindeydi, demin bahsettiğim laboratuvar da, evin geniş bahçesinin bir köşesinde, kentin çatılarına tepeden bakan bir yerde kurulmuştu. Ebeveynlerinin vefatından sonra adamın oradaki ilk işi, laboratuvarın tavanını rasathane benzeri bir şekle büründürüp teleskop kurarak yıldızlar dünyasını seyre dalmak oldu. O saatten sonra adam, kendini eğiterek ciddi bir astronomi bilgisi edindi. Ama o, alelade amatör astronomlukla tatmin olacak birisi değildi. Kuvvetli teleskobunu penceresinin yanına koyup onu türlü açılarla kente doğrulttu, yani gözlerinin altında uzanan evleri, odaların içlerini gözetlemek gibi günahkârca, gizli bir keyfi tadıyordu.

Mesela çitlerle çevrili, cephesi bir diğer evin arka duvarına bakan bir evin, kendini görünmez sanan sakinleri, o kadar uzak bir tepenin zirvesinden teleskopla gözetlendiklerini bilmeksizin her türlü gizli işi gönüllerince yaptıklarında; adam her şeyi, sanki gözünün önünde yaşanıyormuşçasına açıkça seyredebiliyordu.

"Her şeyden vazgeçsem de bunu bırakmam."

---

* (Jap.) "Dağ Eli. İmparatorluk Sarayı'nın batısında yer alan, Tokyo'nun varlıklı bir bölgesi. –*çn*

Adam böyle diyerek penceresindeki teleskoba bakmayı tereddütsüzce sürdürüyordu. Şöyle bir düşününce, yaptığı haylazlığın hayli eğlenceli olduğuna şüphe yok. Ben de ara sıra teleskobundan bakmak için izin aldım ve yüz kızartıcı bazı manzaraların gözüme tesadüf etmediğini söylersem yalan olur.

Bunun yanında adam, periskop diye anılabilecek, denizaltı gemilerinde deniz yüzeyini görmek için kullanılan teçhizata benzer bir aygıt yaptı. Bununla, kendi odasından çıkmaksızın, işe aldığı kişilerin, bilhassa genç hizmetçilerin odalarını, hissedilme korkusu duymadan gözetliyordu. Bu kadarıyla yetinmek şöyle dursun, büyüteç ve mikroskop aracılığıyla, kendi kanını çekip inceliyor; böcekleri türlerine göre ayırıp aynı cinsiyetten böceklerin dövüşlerini, zıt cinsten böceklerin yakınlaşmalarını seyrediyordu. En ürpertici-si de, bana da bir kere gösterdiği bir manzaraydı... O güne kadar defalarca görüp de hiç aldırmadığım bir böcek, yani pire, bu yüzden gözümde korkunçlaştı: Adam bir pireyi alıp ağır yaralıyor, hayvanın can çekişmelerini muazzam bir şekilde büyütülmüş hâlde seyrediyordu. Elli kat büyüten bir mikroskop kullanıyordu ama okülerden bakınca bir tanecik pire tüm dünyayı doldurmuş gibi görünüyordu. Ağzı, ayaklarındaki pençeleri, vücudundan çıkan tek tek ufak tüylere dek her şeyi açıkça seçiliyordu. Tuhaf bir benzetme olacak ya, hayvan âdeta yaban domuzu kadar azametli görünüyordu. O yaratık bulanık siyah bir kan denizinde (zira bir kan damlası, mikroskop altında öyle görünür) vücudunun yarısı dümdüz ezilmiş, ayakları havaya dikilmiş hâldeydi; hortumunu alabildiğine uzatmış, müthiş bir can çekişme ifadesi sergiliyordu. Bakınca, böceğin ağzından korkunç bir çığlık işiteceğimi sanmıştım.

Böylesi detayları tek tek anlatacak olursam sonu hiç gelmeyecek, o yüzden bu kadarıyla yetinelim ama laboratuvarın ilk inşa edildiği, adamın tüm vaktini hobisine adamaya başladığı günlerde cereyan eden bir olaya değineyim: Bir gün adamın yanına gittim ve laboratuvarının kapısını hiçbir şey düşünmeden açtım. Nedense tüm kepenkler indirilmişti ve oda karanlıktı, karşımdaki duvarda, eh, kabaca bir seksen genişliğinde bir alanda, bir şeyler kımıl kımıl hareket ediyordu. Hayal gördüğümü sanarak gözlerimi kısarak baktım ve evet, sahiden de bir şey kımıldıyordu. Eşikte durup soluğumu tutarak duvardaki yaratığa baktım. Ve ben baktıkça, o sis gibi şey giderek netleşti: Diken diken siyah bir çalının altında tas kadar bir göz, kahverengi irisler, gözün beyazının içindeki kılcal kan damarları, tam odaklanmadan çekilmiş bir fotoğraf gibi bulanıkça ama ne olduğu açıkça anlaşılacak kadar da net görülüyordu. Sonra bir Çin palmiyesini andıran burun kılları ve mağaraya benzeyen burun delikleri gördüm, delikler bir çift minder kadar iriydiler. İnsanı rahatsız edecek kadar kıpkırmızı dudaklar gördüm, dudakların arasından inci gibi beyaz, pırıl pırıl dişler gözüküyordu. Yani odanın duvarında bir insan yüzü vardı, yaşıyor ve kımıldıyordu. Seyrettiğim görüntünün bir film olmadığı, hem hareketlerin sessizliğinden hem de canlı renklerinden belliydi.* Gördüklerim bana hayret veya korkudan ziyade, aklımı kaçırmış olabileceğim şeklinde bir kaygı vermişti; ağzımdan şaşkın bir ünlem kaçtı. Ve o anda başka bir yönden adamın, "Şaşırdın mı? Benim, ben," diyen sesi duyuldu. Aniden gelen bu ses beni hafif bir hoplatmıştı; üstelik sesle

* Öykünün yazıldığı çağda filmler siyah-beyaz ve genellikle sessizdi. Anlatıcı, görüntünün bir film olmadığını projeksiyon makinesinin sesini duymadığı için anlıyor. *–çn*

beraber duvardaki canavarın ağzı ve dili de oynamış, kiremite benzer dişleri sırıtmıştı.

"Hah ha ha ha ha... nasıl buldun fikrimi?"

Oda aniden aydınlandı ve adam, bir kenardaki karanlık bir kabinden karşıma çıktı. Aynı anda duvardaki canavarın silindiğini söylememe gerek yok sanırım. Herhalde hepiniz tahmin etmişsinizdir, adam bir gerçek zamanlı projektörle oynuyordu... Aynalar ve mercekler, bir de güçlü ışık kaynağı kullanarak kabindeki cismi olduğu gibi perdeye yansıtıyordu. Buna benzer bir çocuk oyuncağı da vardır, bilirsiniz; adam, işte kendi başına öğrendiği teknik bilgisiyle, o oyuncağın aşırı büyük bir versiyonunu inşa etmişti. Bununla, duvara kendi yüzünü yansıtmıştı. Böyle anlatınca pek basit bir numara gerçi ama beni her şeyden çok şaşırtmıştı. Eh, böylesi şakaları sevmek de adamın karakterinin bir parçasıydı.

Benzer ama daha şaşırtıcı bir numarası vardı: Arkadaşım, çok sayıda aynanın dizildiği acayip bir aygıt yapmıştı. Bu aygıtı kullanınca, oda pek de karanlık değilken bile, adamın sadece ve sadece gözleri, tas kadar birer büyüklükte, benim önümdeki havada süzülür gibi görünüyordu. O gözler karşıma pat diye çıkınca, kâbus görür gibi olduğum yerde büzüşmüş, ne halt edeceğimi bilememiştim. Tabii ki bu da, sakin kafayla düşünülünce, önceki sihirli banknot örneğiyle aynı yöntemle, içbükey aynalar kullanılarak büyütülmüş bir zahiri görüntüden ibaretti. Ama bunun mümkün olduğu teorik olarak bilinse de, adam haricinde böylesine aptalca bir şaka yapmak için gerekli zamanı ve parayı harcamaya razı kimse bulunmazdı. Yani bir bakıma makine onun icadıydı ve sonradan karşıma çıkaracağı benzer düzenekler, adamı giderek bir tür umacı gibi görmeme sebep oldu.

Bu olayın yaşanmasından iki-üç ay sonra adam, bu kez aklına nasıl bir fikir geldiyse, laboratuvarın ufak bir kısmını ayırdı ve oranın dört bir yanına, zeminine ve tavanına dahi aynalar döşedi. Halk arasındaki tabirle, bir aynalı oda yaratmıştı. Odanın kapısı bile ayna kaplıydı. Adam odanın içine, elinde bir tek mumla giriyor ve uzun süre orada kalıyordu. Ne için böyle bir şey yaptığını kimse bilmiyordu. Ama en azından adamın o odada nasıl bir manzara gördüğünü az çok tahmin edebiliyorum. Altı yanına ayna konulmuş bir odanın ortasında durunca, adamın gövdesinin her parçasının aynadan aynaya aksederek sonsuz bir görüntü oluşturacağı kesin. Adamın altına, üstüne, sağına ve soluna onun tıpkısı sayısız insan doluşmuş gibi görünmüş olmalı. O hâli düşününce bile kanım donuyor. Ben çocukken Yavata kasabasının Cahiller Korusu* yakınındaki panayıra gittiğimde, orada sergilenen aynalı odaya şöyle bir uğramıştım. Arkadaşımın icatlarına nazaran gayet kusurlu olan o oda bile beni öylesine ürkütmüştü ki... o deneyimi hatırlayınca, yaptığı aynalı odaya girmemi teklif eden adamı katiyen reddettim ve oraya adımımı bile atmadım.

Zamanla, aynalı odaya girip çıkan tek kişinin adam olmadığını keşfettim. Adamdan başka bir kişi, onun favori hizmetçisi, ayrıca onun sevgilisi olan on sekiz yaşındaki güzel bir kız da odaya giriyordu. Adam diline pelesenk etmişçesine, "O kızın tek iyi yanı, vücudunda çok sayıda, çok derin ve güzel gölgeler olması. Ten rengi fena değil, cildinin dokusu da çok iyi, eti bir deniz hayvanınınki kadar esnek, bunlar da güzel şeyler ama onun güzelliğinin hepsinden önemli parçası, gölgesinin derinliği," diyordu.

---

* Japonca adıyla Yabuşirazu. Bu ormana girmek tabuydu, girenin bir daha çıkamayacağına inanılırdı *–çn*

O kızla birlikte, adam aynalar ülkesinde eğleniyordu. Kapalı laboratuvarın içinde, paravanlarla laboratuvardan ayrılmış aynalı odada olduklarından, neler yaptıklarını bilmenin yolu yoktu ama dedikoduya göre bir saatten fazla orada kaldıkları oluyordu. Tabii ki adam sık sık odaya tek başına da kapanıyordu ve bir keresinde, adam aynalı odada çok uzun süre boyunca, çıtı bile çıkmadan kaldığında uşaklar endişelenip kapıyı çalmıştı. O zaman ansızın kapı açılmış, adam içeriden çırıl çıplak çıkıp tek söz bile etmeden eve gitmişti. İşte böyle acayip olaylar da yaşanıyordu.

O dönemden itibaren, adamın zaten pek sağlam olmayan sağlığı, gün be gün bozulmaya başladı. Ama vücudu ne kadar çökerse, adam o acayip alışkanlıklarına o kadar saplanıyordu. Adam müthiş bir masraf yaparak farklı biçimlerde aynalar toplamaya başlamıştı. Düz aynalar, dış bükey ve içbükey aynalar, dalga yüzeyi gibi girintili çıkıntılı aynalar, silindir şeklinde aynalar... o kadar çeşitli aynaları nereden bulup da topladı bilmem. O kadar ki o geniş laboratuvarı, hamalların her gün getirdiği aynalarla tıka basa dolmuştu. Yeri gelmişken, adam sadece aynalar almakla kalmadı. Koca bahçesinin ortasına bir cam atölyesi de kurdurmaya koyuldu. Bu, adamın bizzat tasarladığı bir atölyeydi ve camdan özel yapım eşyalara gelince, Japonya'da o atölyeyle boy ölçüşecek bir yer daha yoktu. Orada çalıştıracağı teknisyenleri, fabrika işçilerini seçiyordu; öyle hevesliydi ki bu iş için kalan servetinin tamamını tüketse de pişman olacağa benzemiyordu.

Ne yazık ki, adama akıl verecek tek bir akrabası bile yoktu. Hizmetkârlarının arasında, bıçak kemiğe dayanınca adamın karşısına dikilip yapmayın diyecek bir iki kişi vardı;

ama o cüreti gösterenler derhal kovulmuştu. Kalanlar ise, adamın ödediği olağanüstü yüksek ücretten başka bir şeyi gözü görmeyen çıkarcı tayfaydı. Artık yerde ve gökte adamın benden başka dostu kalmamıştı, ne yapıp edip onun savrukluğunu dizginlemek boynumun borcuydu; ve tabii ki defalarca adama dil dökmeyi denedim ama söylediğim her şey delinin bir kulağından girip diğerinden çıktı. Üstelik adamın yaptığı şey suç filan değildi; sonuçta kendine ait serveti istediği gibi harcamaya hakkı vardı. O yüzden elimden, içim burkula burkula, adamın servetinin ve sağlığının gün be gün tükenişini seyretmekten başka şey gelmiyordu.

Bu sebeple, adamın evine sık sık gidip gelir olmuştum. En azından adamın davranışlarını gözetim altında tutmak niyetindeydim. Dolayısıyla laboratuvarda baş döndürücü bir dönüşüm geçiren adamın sihrine, istesem de istemesem de tanık oluyordum. Laboratuvar sahiden de şaşılacak enteresanlıkların ve serapların dünyasıydı. Adamın hastalığı doruk noktasına ne kadar yaklaşırsa, o sıradışı dehası da kendini o kadar gösteriyordu. O günlerde gördüğüm, dönen fener* gibi değişken, bu dünyaya kesinlikle ait olmayan o acayip ve güzel manzaraları size hangi sözcüklerle tarif edeyim bilmem.

Satın alıp getirttiği aynalarla ve bu aynalar yetmediğinde atölyesinde bizzat ürettiği, hiçbir satıcının envanterinde bulunmayan biçimde aynalarla, adam peş peşe illüzyonlar yaratıyordu. Bir keresinde adam kendi başını; veya sadece başıyla gövdesini ya da ayaklarından birini laboratuvarın içinde, havada yüzermiş gibi gösteren bir sistem kurdu. An-

* Soumatou: Üstünde delikler olan, döndükçe duvarlara hareketli ışık noktaları düşüren fener. *–çn*

layacağınız üzere, bu da büyük düz bir aynayı odaya belli bir eğimle yerleştirip ona bir delik açıp oradan kafasını ya da elini veya ayağını çıkararak yaptığı, gayet sıradan bir sihirbazlık numarasıydı. Ancak bu numarayı gerçekleştiren kişi illüzyonist değil, her şeyi hastalıklı bir ciddiyetle yapan arkadaşımdı; o yüzden o illüzyonu gördükçe içim bir tuhaf oluyordu. Bir defasında, tüm odayı içbükey ve dışbükey aynalarla, dalgalı aynalarla, silindirik aynalarla doldurmuştu; aynalar arasında delice dans eden adam kâh kocaman kâh küçücük, kâh incecik, dümdüz ya da eğri büğrü görünüyor; bazen boyunlarından birbirine yapışmış iki kelle gibi, bazen tek çehrede dört gözü varmış gibi görünüyor; dudakları bazen yukarıya ve aşağıya doğru sonsuzca genleşiyor, bazense daralıyor, yansımaları aynadan aynaya aksederek çoğalıyor, birbirine karışıyor, bir kaosa dönüşüyordu. O yansımaları seyrederken, bir delinin hayal dünyasını görür gibi oluyordum.

Bir seferinde, odanın tümünü dev bir kaleydoskopa çevirdi. Çarklı bir mekanizmayla tıkır tıkır döndürülen, üçgen prizma şeklinde ve metrelerce uzunlukta aynaların içinde, bir çiçekçi dükkânını tamamen boşaltarak bir araya getirdiği renkler âdeta bir afyonkeşin gördüğü rüyalara dönüşüyordu; her biri kilimler kadar büyüyen taç yapraklardan binlerce, on binlerce rengi olan gökkuşakları, her şeyi kaplayan kutup ışıkları çıkıyordu. Ve orada, adam çırılçıplak, bir heyula* gibi dans ederdi; aynalarda büyüyüp her gözeneği meydana çıkmış teni ay yüzeyini andırırdı.

Bundan başka her cinste, hiçbiri anlattıklarımın gerisin-

* Oo-Nyudou. Sözcük anlamıyla: Koca (oo) keşiş (nyudou). Japon folklorunda boynu çok uzun bir gölge canavar. *–çn*

de kalmayacak, bazısı daha bile şaşırtıcı olan, korkunç sihirlerle, gören insanlara derhal baygınlık geçirtecek, gözlerini karartacak şeylerle, adamın sanki cinler âleminden bulup çıkardığı harikalarla karşılaştım ama bunları size anlatmaya ne benim gücüm yeter ne de sizler dinleyeceğiniz o şeylere inanabilirsiniz.

Adamın bu delilik hâlleri sürüp giderken, nihayet elem verici çöküş geldi çattı. Benim en yakın dostum olan adam tam bir akıl hastasına dönüştü. O güne kadar da adamın davranışları aklıselime sığmayacak şeylerdi; ancak adam, delilik emareleri sergilerken bile her günün birkaç saatini normal birisi gibi geçiriyordu. Kitap okuyor, sıskalaşmış bedenine biraz idman yaptırıyor, cam atölyesindeki işçilere nezaret ediyor, benimle görüşüyordu; eskiden beri yaptığı gibi sıradışı güzellik anlayışından bahsediyordu ama konuşmasında insana aykırı gelen bir şey yoktu. Öylesine acıklı bir sona yaklaştığını tahmin etmek imkânsızdı. Herhalde olanlar, ya adamın ruhunda yuvalanmış şeytanların işi ya da cinler âleminin güzelliklerine kendini fazlaca kaptırmış adama karşı tanrının bir gazabıydı.

Bir sabah, adamın hizmetkârlarından biri telaşla evime gelip beni uyandırdı.

"Çok kötü bir şey oldu. Efendimizin eşi hemen gelmenizi rica etmemi istedi benden."

"Kötü bir şey mi? Ne oldu?"

"Bendeniz de iyi bilmiyorum. Çabucak gelmenizi rica edebilir miyim?"

Hizmetçi bembeyaz kesilmişti ve çok aceleyle konuşuyordu; ona aceleyle cevap verirken ben de benzimin solduğunu hissettim. Apar topar malikâneye koştum. Olay,

tahmin ettiğim gibi laboratuvarda yaşanmıştı. İçeriye daldığımda, beni çağırmaya gelenin "efendimin eşi" diye andığı hizmetçi kızcağız, yani adamın sevgilisi ile, afallayıp kalmış birkaç hizmetkâr, taş kesilmiş hâlde acayip bir nesneyi seyrediyordu.

O nesne, cambazların üzerinde durup şov yaptığı toplardan iki kat daha büyük, dışı yekpare kumaş kaplı bir küreydi; tüm eşyası boşaltılmış laboratuvarın ortasında, canı varmışçasına bir sağa, bir sola yuvarlanıyordu. Daha da ürkütücüsü, nesnenin içinden hayvan sesi de, insan sesi de denmeyecek gülüş benzeri bir hırıltının, tıs tıs işitiliyor oluşuydu.

"Neler oluyor burada?" diye sordum hizmetçilerden birini yakalayarak. O an, bunu sormaktan başka ne yapabilirdim ki?

"Bizler de hiç anlayamadık. İçindekinin beyimiz olduğunu sanıyoruz ama o kadar büyük bir topu ne ara yaptığına akıl sır erdiremedik. Öyle ürkütücü ki dokunmaya korktuk... İnanın deminden beri seslenip duruyoruz ama içinden, bu gülüşten başka karşılık gelmedi."

Bu cevabı duyunca hızla topa yaklaşıp sesin neresinden sızdığını araştırdım. Ve çok geçmeden, yuvarlanan topun yüzeyinde hava deliğine benzer iki üç delik buldum. Korka korka deliklerden birine gözümü yanaştırıp içeriye baktığımda, sadece gözümü alan acayip bir ışığın parıltısıyla karşılaştım. O insanın içini ürperten delice gülüşten başka, topun içinde bir insanın bulunduğunu gösteren en ufak emare yoktu. İki, üç defa adamın ismini seslendim ama karşımdaki varlık –insan mıydı emin değildim– bana hiçbir karşılık vermedi.

Böyle bir müddet geçtikten sonra, yuvarlanan topa bakarken yüzeyinin bir noktasındaki dörtgen şeklinde bir alanın diğer yerlerden daha basıkça olduğunu fark ettim. Bu herhalde topun içine girmeye yarayan kapısı olacaktı. İttirdiğimde tıkırtılı sesler çıkarıyordu ama kulpa benzer bir şeyi yoktu, onu açmak mümkün değildi. Yakından baktığımda metal kaplı bir delik gördüm, delik bir kapı kulpunun uyabileceği şekil ve boyuttaydı. Belki de içine insan girdikten sonra kulp çıkıp düşmüş, kapı içeriden de dışarıdan da açılmayacak hâle gelmişti. Eğer bu doğruysa, adamın gece boyunca topun içinde mahsur kaldığı anlamına geliyordu. Civarda bir kapı kolu var mı diye etrafıma bakındığımda tahmin ettiğim üzere, odanın bir köşesinde metalden yapılma, yuvarlak bir kulpun durduğunu gördüm. Alıp topun kapısına yaklaştırdığımda, kulpun ucu kapıdaki deliğe kusursuzca uydu. Ancak mekanizması kırılmış olacak ki kulpu o deliğe takıp döndürmeyi denediğimde kapı açılmadı.

Ve ne tuhaftır ki topun içinde kapana kısılmış kişi beni kurtarın diye seslenmiyor, yalnızca kıs kıs gülüyordu.

"Yoksa..."

Aklıma gelen ihtimalle her yerim buz kesmişti. Artık düşünerek vakit harcayamazdım. Tek çare topu bir an önce parçalamaktı. İçerideki kişiyi derhal kurtarmak zorundaydım.

Hemen atölyeye koştum, oradan büyük bir çekiç alıp odaya geri döndüm, topu hedefleyip büyük bir kuvvetle çekici vurdum. Topun içi meğer kalın camdan yapılmaymış; vurur vurmaz, şaşkın gözlerimin önünde, korkunç bir şangırtıyla binlerce parçaya ayrılıverdi.

Ve topun içinden sürünerek çıkan kişi, hiç şüphesiz arkadaşım olan adamın ta kendisiydi. Belki başkasıdır diye ummuştum ama oydu. Ama bir insanın şekli şemalinin, bir gün içinde bu kadar değişmesi mümkün müydü? Daha dün, sıska da olsa nörotik bir gerginliğe sahip, insana biraz ürkütücü gelen yüzü şimdi bir cesedinkine benziyordu. Suratının tüm kasları gevşemişti. Topun içinde dönüp durmaktan darmadağın olmuş saçlarıyla, kan bürümüş ancak boş bakan gözleriyle, kıs kıs gülen sarkık ağzıyla görüntüsü, hayatımda rastladığım hiçbir şeye benzemiyordu. Öyle ki, adamın aşkına nail olmuş hizmetçi kız bile, onu görür görmez dehşetle geriye çekilmişti.

Adamın tamamen çıldırmış olduğunu söylemeye gerek yok. Ancak deliliğinin bundan kaynaklandığını sanıyorsanız söyleyeyim; adam, bir topun içine hapsolmakla aklını yitirecek birisi değildi. Lakin, o top nasıl bir cisimdi? Adam onun içine neden girmişti? Kimsenin ondan haberi olmadığına göre top, muhtemelen adamın atölyede gizlice yaptırdığı bir nesneydi. Adamın camdan bir küre yaptırmaktaki maksadı acaba neydi?

Adam odada gelişigüzel dolanarak gülmeye devam ediyordu. Sevgilisi nihayet kendini bir nebze toplamış, göz yaşları içinde onun kıyafetinin yenini tutmuş, bırakmıyordu. Bu iç burkucu sahne cereyan ederken, cam atölyesinin teknisyenleri iş yerine geldiler. Adamlardan birinin yakasına yapıştım. Nezaket kurallarına aldıracak hâlim yoktu. Soruları peş peşe, mermi atarcasına teknisyene savurdum. Ve o da kekeleye kekeleye cevap vererek şunları anlattı:

Teknisyenler uzunca bir süredir harıl harıl, gizlice inşa etmek üzere emir aldıkları, kalınlığı bir santimetreye yakın

camdan yapılma, bir metre yirmi santim çapındaki bir küreyi bitirmeye uğraşıyordu. Eserleri nihayet dün gece geç saatlerde tamamlanmıştı. Teknisyenler, ne için kullanılacağını bilmeksizin kürenin dışını civayla kaplamış; böylece iç yüzeyini olduğu gibi aynaya çevirmişti. Kürenin içine, küçük ama çok güçlü bir elektrik lambası yerleştirmiş; kürenin bir yerine de, insanın ancak sığacağı kadar bir kapak yapmışlardı. Tüm bunlar onlara verilen komutlardı; anlamını bilmedikleri emirler uyarınca o nesneyi inşa etmişlerdi. Bitirir bitirmez de, gecenin köründe onu laboratuvara taşımış, küredeki lambayı laboratuvarın elektrik hattına bağlamış, eserlerini patronlarına teslim edip evlerine dönmüşlerdi. Sonrasında ne olduğunu teknisyenler hiç mi hiç bilmiyordu.

Teknisyenleri evlerine geri yolladım. Deliyi hizmetkârlarına emanet ettim ve etrafa saçılmış o acayip cam parçalarına bakarak bu vakanın gizemini nasıl çözeceğimi düşünmeye başladım. Uzun süre, gözümü cam parçalarından ayırmaksızın öylece durdum. Ve sonra, bir anda adamın, aklının aldığı tüm aynalı gereçleri deneyip bitirdikten, tüm optik oyunları tükettikten sonra, bu cam topu icat ettiğini düşündüm. Adam bu nesnenin içine girip, orada bulacağını umduğu şahane yansımaları seyretmeye heveslenmiş olmalıydı.

Ancak adam neden çıldırmıştı? Hayır, asıl soru adamın cam topun içinde neler gördüğüydü. Acaba ne bulmuştu orada? Düşüncelerim beni bu soruya getirdiği anda, belkemiğimin ortasına buzdan bir bıçak saplanmış gibi oldum: Olağanüstü bir ürküntüyle yüreğimin kaskatı kesildiğini hissettim. Adam cam küreye girip pırıl pırıl yanan lambanın

ışığında kendi görüntüsüyle burun buruna gelmişti. Delirmeye başladığını sezerek küreden kaçmaya çalıştığında, o telaşla kapının kolunu kırmış, ne kadar uğraşırsa uğraşsın dışarı bir türlü çıkamamıştı. Daracık topun içinde öldürücü bir ıstırapla pençeleşerek sonunda aklını yitirmişti. Vakanın başka hiçbir açıklaması yoktu. Öyleyse, adamı çıldırtacak kadar korkutan o şey neydi?

O, insanın hayalinin asla almayacağı bir şeydi. Acaba tarihte, arkadaşımdan başka, küresel bir aynanın merkezinde durmuş bir insan daha var mıdır? O camdan duvarda tam olarak nasıl bir aksin oluştuğunu hesaplamak, fizikçiler için bile imkânsız olabilir. Belki de o görüntü, hayal edilmesine dahi izin verilmeyen, dehşet ve ürperti verici, insanlık dışı bir manzaradır. Belki de insanlar âlemine değil, korku salan şeytanların âlemine yaraşan bir görüntüdür. Belki de orada adamın yansıması, adamın kendisine zerre benzemeyen, apayrı bir şeye dönüşmüştür: Neler gördüğünü asla bilemeyiz ancak gördüğü o insanı çıldırtıcı şeyin, küreyi kaplayarak adamın tüm dünyasını işgal ettiğini tahmin edebiliriz.

Bizlerin elinden yalnızca, camdan bir kürenin her parçasının içbükey bir ayna olmasından yola çıkmak geliyor. İnsanın içbükey bir aynadaki ürkütücü yansımasının kürenin her yanına yayıldığını varsayabiliriz. Herhalde içbükey aynaların, insana nasıl ürkünç bir görüntü verdiğini bilirsiniz. Kendinizi mikroskoba koyup seyrettiğiniz bir kâbusu düşünün: Küre bir aynaya hapsolsanız o kâbus sonsuza dek büyüyecek, her yanınızı kuşatacaktır. Sadece bu kadarı bile alelade bir içbükey aynanın verdiği ürküntünün kat be kat, onlarca kat fazlasını tattırmaya yeter. Bunu sadece gözünüzde canlandırınca bile tüyleriniz diken diken olmuyor

mu? Tamamen içbükey aynalarla sarılı bir âleme hapsolduğunuzu bir düşünün. O âlem, bizim bu dünyamıza benzemeyecektir. Tamamen farklı bir dünya, belki de deliliğin âlemi olacaktır.

Benim talihsiz dostum, işte böyle, bir mercek deliliğini, bir ayna tutkusunu son haddine kadar götürdü ve asla geçilmemesi gereken bir sınırı aştı. Artık tanrının öfkesine mi uğradığını, şeytanın oyununa mı kandığını bilemem ama kendini yok etmesi kaçınılmazdı.

Adam, deliliği iyileşmeksizin bu dünyadan göçüp gitti. O yüzden, size anlattığım tahminlerin doğru olup olmadığını öğrenmenin hiçbir yolu yok. Ama en azından ben, adamın aynalı küreye adım atma cüretini göstererek kendini yok edecek son hatayı işlediği yolundaki fikrimi terk etmek için hiçbir sebep göremiyorum.

1926

İNSAN KOLTUK

Yoşiko* her sabah, kocasını ofise yolcu ettikten sonra, yani saat ondan sonra kendiyle başbaşa kalır ve Batı tarzı evlerindeki, kocasıyla ortaklaşa kullandığı çalışma odasına kapanırdı. Kadın bugün de oradaki koltuğuna kurulmuş, *K.* dergisinin özel yaz sayısında yayınlanacak uzun makalesi üzerinde çalışmaya hazırlanıyordu.

Yoşiko, güzel ve başarılı bir yazar olarak, Dışişleri Bakanı'nın sekreteri olan kocasını gölgede bırakacak kadar ünlenmişti. Her gün adresine, isimsiz okurlarından çok sayıda mektup geliyordu.

Bu sabah da, çalışma masasının başına oturunca, işe başlamadan önce tanımadığı insanlardan gelen mektuplara göz gezdirmek zorundaydı.

Üstelik o mektuplar, söz birliği etmişçesine hep eften püften eleştirilerle dolu şeyler olurdu. Ama Yoşiko, bir kadının yufka yürekli inceliğiyle, içeriği nasıl olursa olsun kendine gönderilmiş her mektubu bir kez okumaya çalışırdı.

Kısa görünen şeylerden başlayarak iki mektubu ve bir

---

* Kelime anlamıyla, "Güzel Kız" manasında bir isim. *–çn*

kartpostalı okudu. Geriye, içinde mektup değil makale varmış gibi görünen kalın bir zarf kalmıştı. Yoşiko'ya sık sık, incelemesi için böyle apansız eserler gönderilirdi ama genellikle önceden, eserle ilgili bir not da gelirdi. Gelenler de genellikle hem uzun hem de sıkıcı yazılardı. Yoşiko zarfın üstünde yazanları okudu ve sonra, zarfı yırtıp içindeki kâğıtları çıkardı.

Tahmin ettiği gibi, zarfın içinden bir deste yazı kâğıdı* çıkmıştı. Ama ne tuhaf ki ilk sayfada ne başlık vardı ne de yazarın adı. Yazı, "Hanımefendi," diye bir hitapla başlıyordu. İçinden, "Eyvah, sahiden mektup mu bu?" diye geçirerek; iki üç satırına gelişigüzel göz atarken, içine nedense sıradışı, kötü bir his doldu. Ne var ki doğuştan gelen meraklılığı, Yoşiko'yı okumaya zorladı:

Hanımefendi,

Size, hiç tanımadığınız bir adamdan ansızın ve arsızca gelen bu mektubu gönderdiğim için beni lütfen bağışlayınız.

Bunu söyleyerek huzurunuzu bozmak istemezdim, hanımefendi; ancak şu an bugüne dek işlediğim, kimsenin aklına esmeyecek günahları şahsınıza itiraf etmek üzere karşınızda bulunuyorum.

Birkaç ay kadar önce, mevcudiyetimi insanların dünyasından tamamen silerek yaşantımı gerçek bir şeytan gibi sürdürmeye başladım. Kuşkusuz ki bu dünyada eylemlerimi bilen tek şahıs bulunmuyor. Eğer başıma bir aksilik gelmeseydi, belki de sonsuza dek insanlar dünyasına dönmeyecektim.

---

* Japonya'da elyazısı için 400 kareye bölünmüş kâğıtlar kullanılır. Her kare bir yazı karakteri içindir. *–çn*

Yakın bir geçmişte benim yüreğimde tuhaf bir değişim meydana geldi. Ve ben, kötü bir karma taşıyan ruhumu tövbe edip arındırmak ihtiyacı hissettim. Yalnız sizden ricam, her ne kadar böyle bir beyan karşısında aklınıza türlü şeyler gelmiş olsa da, bu mektubu nihayetine kadar okumanızdır. Okursanız, neden suçumu itiraf etmek istediğim... ve neden bu itirafı bizzat duymanız gerektiği dahil olmak üzere her şey açıklığa kavuşacaktır.

Anlatmaya nereden başlayacağımı bilemiyorum; böylesi insanlıktan uzak, garabet bir gerçeği, insanlar dünyasında kullanılan mektup denen şeye dökmek öyle utanç verici geliyor ki yazı fırçamı oynatmakta zorlanıyorum. Ancak tereddüdün ne faydası var? En iyisi her şeye baştan başlayıp olayları sırasıyla cümlelere dökeyim.

Ben doğuştan çirkin bir görünüşe sahibim. Bunu lütfen aklınızda tutmaya çalışınız. Aksi hâlde, eğer günün birinde arsız dileklerim gerçekleşir de benimle görüşecek olursanız, benim çirkin yüzümü, uzun zamandır sürdürdüğüm sağlıksız yaşantı yüzünden iki kez bakılmayacak kadar korkunçlaşmış suretimi hazırlıksız görecek olursanız bu benim için dayanılması güç bir hadise olur.

Bendeniz, belki de önceki hayatımda işlediğim bir günahın bedelini ödeyerek doğmuştum. Çirkin bir görünüşüm olsa da kalbimde, dünyaya karşı gizli ancak şiddetli bir açlık besliyordum. Canavarsı suratımı, dahası yoksulluğumu, yalnızca bir zanaatkâr olduğum gerçeğini unutarak haddimi bilmez hayaller kuruyor, zenginliği ve mutluluğu düşlüyordum.

Şayet, varlıklı bir ailede doğsaydım yahut onun yerine bende güzel sanatlara tanrı vergisi bir yetenek olsaydı, ör-

neğin güzel şiirler yazsaydım bu dünyanın sevimsizliğini unutmayı başarabilirdim. Ancak talihsiz benim o kadarcık bile kısmetim yoktu; gariban bir mobilyacıydım sadece.

Benim uzmanlığım her cinsten koltuk imal etmekti. Benim yaptığım koltuklar en zorlu müşteriyi bile memnun ederdi. Patronum da kabiliyetimi görmüş olacak ki gelen en klas siparişleri bana iletiyordu. Öylesi zengin yerden gelme siparişler, talep edilen şey ister kolçaklı bir koltuk ister bir çekyat olsun, daima amatörlerin hayal edemeyeceği zorluklar içerir: Müşteri ya koltuğun türlü oymalarla süslenmesini buyurur, ya koltuğu özel kumaşla kaplatmak ister, bazısı eni ve boyu santimi santimine verilen ölçüye uysun ister, hepsinin tuhaf bir talebi vardır. Ne var ki görev zor olduğu hâlde, onu başarmak insana herhangi bir tatmin vermez. Belki kibirli bir kıyaslama olacak ama bizler bir işi bitirince, şahane bir eser yaratmış sanatçının duyduğu sevince benzer bir his duymayız.

Bir koltuğu bitirince ilk işim, ona oturup konforunu, dengesini test etmektir. Tatsız zanaatkâr yaşantımda, sadece o anda bir tür kıvanç hissederim. Oraya kimbilir, nasıl bir yüksek sınıftan bey yahut ne kadar güzel bir hanım oturacaktır? Böyle şık bir koltuğun sipariş edileceği kadar güzel bir konakta, herhalde bu koltuğa uyacak zengin bir oda da vardır. Duvarlarına kesinlikle ünlü ressamların yağlıboya tabloları asılıdır o odanın, tavanından mutlaka mücevher salkımı gibi ışıldayan avize sarkar. Zeminine en kalitelisinden bir halı serilmiştir. Ve bu koltuğun önüne konulacak masada insanın gözünü kamaştıran Avrupa işi bir vazo vardır; oradaki çiçeklerden tatlı bir koku yayılır. İşte böyle hayallere kendimi kaptırınca, kendimi o güzel odanın sa-

hibi gibi hisseder, bir anlık da olsa tarifi zor bir mutluluk duyarım.

Benim bu boş hülyalarım, sınır bilmeden büyüyüp durur: Ben, yani yoksul ve çirkin bir zanaatkârdan başka bir şey olmayan ben, hayaller dünyasında güzel bir aristokrata dönüşmüş, yaptığım o şahane koltuğa kurulmuşumdur. Ve yanıbaşımda, her hayalime eşlik eden güzel bir sevgili, tatlı tatlı gülümseyerek benim sözlerimi dinlemektedir. Sadece bu kadar da değil: Ben, hayalimde o sevgilimin elini tutarım; ve onunla birbirimize şirin aşk sözcükleri fısıldarız.

Ne var ki içimi ısıtan bu toz pembe hayaller bir anda komşu kadının sinir bozucu dırdırı ya da histerik ağlayışıyla; ya da bir diğer komşumun hasta çocuğunun sesiyle bozulur. Ve yine, çirkin gerçeklerin kül rengi leşiyle karşı karşıya kalırım. Gerçeğe dönünce, rüyamdaki beyzadeye hiç benzemeyen, acınacak kadar çirkin kendi suretimi görürüm. Daha az önce bana gülümseyen güzel insan... o kişi acep nereye kaybolmuştur? Mahallemde, toz toprak içinde çocuk eğleyen pasaklı bakıcı kızlar bile dönüp bana bakmazlar. Yalnızca yaptığım koltuk, rüyamdan arta kalan tek iz olarak, yanımda kalır. Ama o koltuk bile sonunda, bizimkinden tamamen başka türlü bir dünyaya götürülecektir.

Böylece bana, bitirdiğim her koltuktan sonra tarifsiz bir tatsızlık çökerdi. O duyguyu asla kelimelerle anlatamam. O kötü, o berbat duygu içimde zamanla dayanılması imkânsız bir hâle geldi.

"Böyle böcek gibi yaşayıp gitmektense, ölüvermek daha iyidir..." Ben, sahiden böyle düşünüyordum. İş yerimde, elimde keskiyle tıkır tıkır çalışırken, çivileri çakarken ya da keskin kokulu boyaları sürerken, aklımdan hep bu saplan-

tılı düşünce geçerdi: "Ama dur bir dakika... eğer zaten ölüp gideceksem, eğer sahiden ölümüne kararlıysam, kurtulmak için başka bir yol da bulabilirim. Mesela..." Ve sonra da düşüncelerim, giderek daha ürkütücü yönlere doğru kaymaya başlardı.

İşte o dönemden bana, daha önce hiç yapmadığım kadar büyük, deri kaplı bir koltuk siparişi geldi. Bu koltuk, oturduğum Y. şehrinde ecnebiler tarafından yönetilen bir otele konulacaktı; aslında otelin sahipleri koltukları kendi ülkelerinden getirtecekti ama benim çalıştığım şirket, onlara: "Japonya'da da ithal mobilya kadar kalitelisini yapan zanaatkârlarımız vardır," diye reklam yapmıştı. Böylece koltuk siparişleri bana düşmüştü. Bu yüzden yemeyi içmeyi unutarak kendimi çalışmaya verdim. Ruhumu katarak var gücümle çalıştım.

Bitirilen koltuklara bakınca, o güne dek eşini duymadığım bir tatmin duygusu hissettim: Belki kendimi övmek gibi olacak ama koltuklar sahiden kusursuzdu. Yaptığım dört parçadan oluşan takımın içinden bir koltuğu, her zamanki gibi, atölyemde en iyi güneş alan odaya taşıdım. Ve koltuğa güzelce yerleştim. Ne kadar da rahat bir koltuktu! Minderi ne fazla yumuşak ne fazla sertti; boya dokusuna iyi gelmeyeceği için kasten doğal griliğinde bıraktığım deri kaplaması, oturanın tenini okşuyordu sanki. Yaslanılan yerinin eğimi, olması gerekenden bir derece az ya da çok değildi; sırtı destekleyen şiltesi güzelce kabarıktı ve nazik bir kıvrıma sahipti; iki yanındaki kolçakları dâhil koltuğun her bileşeni birbiriyle, neredeyse insan yapısı olduğuna inanılmayacak kadar uyumluydu. "Konfor" denilen sözcük, cisimleşip karşıma konulmuş gibiydi.

Koltuğa güzelce gömülüp iki elimle kolçaklarını okşayarak hülyalara daldım. Ve huyum olduğu üzere o hülyalar, yedi renkli bir gökkuşağı gibi, parlak renklerini boydan boya yaydı. Hayallerim göz kamaştırıcıydı. Gönlümün dilediği her şey, elle tutulacak kadar netçe gözümün önüne geliyordu; öyle ki, bir an geldi ve delirmiş olabileceğimden korktum.

Hayaller içinde geçirdiğim dakikaların birinde, aklıma harikulade bir fikir geliverdi. İnsanların şeytanın dürtmesi deyimiyle kast ettiği şey, benim o anki düşüncelerim olmalı. Rüyada görülen şeyler kadar çılgınca, çok tekinsiz bir fikirdi: Ama o tekinsizlik tarifsiz bir cazibeye dönüşüp beni baştan çıkardı.

İlk başta düşüncelerim temizdi: Sadece, onca emek verdiğim güzel koltuktan ayrılmak istemediğimi düşünüyor; keşke bu koltukla beraber, onun gideceği yere gidebilsem diye hayıflanıyordum. Hülyalarım mahmur kanatlarını çırptıkça, kafamın içinde mayalanan düşünceler kaynaştı ve ortaya bir anda korkunç bir şey çıkıverdi. Ve ben –ruhum ne denli hastaysa– deliliğin doruğundaki o kuruntuyu gerçeğe dönüştürmekte karar kıldım.

Büyük bir ivedilikle çalışarak dördü arasında en ustaca yapıldığını düşündüğüm koltuğu parçalarına ayırdım. Ve koltuğu kendi tuhaf planıma uyacak şekilde tekrar bir araya getirdim.

Koltuk çok büyük bir şeydi. Oturak kısmı, zemine kadar deri kaplıydı. Sırt dayanacak yeri de o kadar kalın yapılmıştı ki koltuğun içinde bir insanın kolayca saklanabileceği ve fark edilmeyeceği kadar geniş bir alan vardı. Elbette o boşluğun içinde ahşaptan yapılma sağlam bir iskelet ve bir

sürü yay vardı ama ben onları yeniden düzenledim. Sonuçta, oturağın altında kalçamın ve bacaklarımın gireceği, sırt yaslanan yerde de gövdemin ve başımın gireceği, iskemleye oturur gibi oturunca tam olarak sığacağım bir boşluk yarattım.

Sonuçta koltuklar uzmanlık alanımdı, her şeyi ustaca düzenlemiştim. Mesela deri kılıfın bir yerine nefes almak ve dışarıdan gelecek sesleri dinlemek için dışarıdan asla anlaşılmayacak ufak bir delik açmıştım. Sırt dayanan yerde, tam başımın gireceği boşluğun içine ufacık bir raf ekledim; böylece yanımda biraz erzak götürmem mümkün olacaktı. O rafa bir su matarası ve orduda askere dağıtılan türde biraz peksimet sıkıştırdım. Malum eylem için, koltuğa kauçuktan bir torba da monte ettim; her şeyi öyle iyi tasarladım ki gıdası suyu olduğu sürece insan bu koltuğun içinde zorluk çekmeden iki-üç gün saklanabilirdi. Uzun lafın kısası, o koltuk tek kişilik bir konuta dönüşmüştü.

Sonunda, gömleğim dışında üstümde ne varsa çıkarıp koltuğun altına yerleştirdiğim giriş kapağını açarak koltuğun içine süründüm. Aslına bakarsanız çok tuhaf bir duyguydu. İçerisi karanlık ve havasızdı, bir mezardan farksızdı. O koltuğa girdiğimde, kelimenin tam anlamıyla insanlar dünyasından kaybolmuştum.

Bir süre sonra bizim şirketin hamalları, dört koltuğu teslim almak için büyük bir el arabasıyla beraber çıkageldi. Atölyede benimle birlikte yaşayan, her şeyden habersiz çırağım, (orada ikimizden başka kimse yoktu) hamalları karşıladı. Hamallar koltuğumu arabaya yüklerken, "Bu amma da ağırmış," diye homurdandılar. Koltuğun içindeki bendenizin yüreği ağzına gelmişti; neyse ki, koltuğun sıra-

dışı ağırlığı kimseyi kuşkulandırmadı. Nihayet araba tıngır mıngır yola koyuldu; koltukla beraber sallandıkça içim bir hoş oluyordu.

Stresten ölecektim neredeyse ama hiçbir terslik çıkmadı. O gün öğleden sonra, içine girdiğim koltuk otelin bir odasına yerleştirildi. Sonradan o odanın, konuklara kiralanan odalardan biri değil de, konukların buluştuğu, gazete okuyup sigara içtiği, habire türlü insanların girip çıktığı, salon diye anılan kısmı olduğunu anladım.

Herhalde şimdiye dek anlamışsınızdır: Benim bu garip işleri yapmaktaki asıl amacım, ortalıkta kimsenin olmadığı saatleri kollayıp koltuğun içinden çıkmak, otelin içinde gezinip bir şeyler aşırmaktı. Koltuğun içinde bir insanın saklanması gibi saçma sapan bir şey kimin aklına gelirdi ki? Ben bir gölge gibi, keyfime göre odaları gezip her şeyi yağmalayabilirim. Ve insanlar hırsızlığın farkına varıp cıngar çıkardığında; ben kaçıp koltuğun içindeki saklanma yerime dönmüş, sesimi soluğumu kesmiş, insanların hırsızı arayarak debelenmelerini dinliyor olurum. Siz herhalde kumsallarda "yalnızcıl yengeç"* denilen bir canlının yaşadığını bilirsiniz. Bu hayvan büyük bir örümceği andıran biçime sahiptir ve çevrede insan yokken sanki kumsalın efendisiymiş gibi, efelenerek gezinir. Ama bir insanın ayak sesini hissetti mi, müthiş bir süratle bir deniz kabuğunun içine kaçıverir. Ve o çirkin tüylü ön ayaklarını kabuktan bir santim çıkararak düşmanının hareketlerini gözler. İşte ben de aynen bir yalnızcıl yengeç gibiydim. Ama sığınak olarak, deniz kabuğu yerine bir koltuğum vardı benim; efelenerek yürüdüğüm yer de kumsal yerine bir otelin koridorlarıydı.

* Keşiş Yengeci, Hermit Yengeci veya Pavurya diye de anılırlar. –çn

Bu olağanüstü planım, olağanüstülüğü oranında umulmadık olduğu için tam bir başarıya erişti. Otele geldikten üç gün sonra, ilk hırsızlığımı gerçekleştirmiştim. Hırsızlık yaptığım ânın korkusu ve heyecanı, başarıya kavuştuğum ânın benzersiz mutluluğu ve insanların, burunlarının ucunda olduğum hâlde öteye beriye koşturarak beni aramasını oturduğum yerden seyretmenin neşesi. Tüm bunlarda öyle tuhaf bir cazibe ve öyle bir keyif vardı ki anlatamam.

Ne yazık ki tüm o maceralarımı ayrıntılarıyla anlatacak vaktim yok. Zaten ben, orada geçirdiğim günlerde beni hırsızlıktan on misli, yirmi misli daha çok eğlendiren, çok daha acayip bir şey keyfettim. Size bu itirafnameyi yazmamın asıl amacı, işte o şeyden söz etmektir.

Takvimi biraz geri çevirip her şeyi koltuğun otel salonuna bırakıldığı andan başlayarak anlatmama izin verin.

Koltuk yerine konulduktan sonra bir süre, otelin sahipleri tek tek oturup onun kalitesini sınadılar. Sonra etraf sessizleşti, hiçbir şey duymuyordum. Herhalde odada hiç kimse yoktu. Ama otele gelir gelmez yerimden çıkmak bana çok korkutucu geldi. Çok uzun bir zaman (ya da en azından, bana çok uzun gelen bir zaman) boyunca, civardan bir ses geliyor mu diye tüm konsantrasyonumu kulaklarıma vererek mekânı dinledim.

Ve bir süre sonra, sanırım koridor yönünden pat pat ayak sesleri geldi. Adımlar birkaç metre kadar yakınıma geldi ve odadaki halıdan ötürü zorlukla duyabildiğim alçak seslere dönüştü. Hemen ardından, bir erkeğin telaşlı soluyuşunu işittim: Ne oluyor dememe kalmadan iri bir gövde, herhalde bir Batılının gövdesi, benim kucağıma doğru hızla oturdu, koltuğun esnek yüzeyinde iki üç kez yaylandı. Benim

bacağımla adamın haşmetli kalçası arasında ince bir işlenmiş deri katmanı vardı sadece, ona vücudunun sıcaklığını hissedecek kadar yakındım. Adam geniş omuzlarını tam da benim göğsümün olduğu yere yaslamıştı. Ağır ellerini deri kılıfın altındaki ellerimin üstüne koymuştu. Ve adam, galiba bir puro içiyordu. Adamın güçlü, erkeksi kokusu derideki gedikten geçip bana kadar ulaşmıştı.

Hanımefendi, kendinizi bir an benim yerime koyup o anki vaziyetimi düşününüz. Ne denli acayip bir durum, değil mi? Korkudan, koltuğun içindeki karanlıkta bedenim kaskatı kesilmişti, koltukaltımdan soğuk terler şıpır şıpır dökülüyordu. Düşünme yetimi yitirmiş, yarı sarhoş bir hâldeydim.

O adamdan sonra, gün be gün benim kucağıma, sırayla pek çok insan oturdu. Ve biri bile benim orada olduğuma... altlarında sadece koltuğun minderi olarak algıladıkları şeyin, aslında etten kemikten bir insanın uylukları olduğuna asla uyanmadı.

Zifiri karanlıkta, kımıldamama izin vermeyen deri kaplı bir âlemde yaşıyordum. Ama o âlemin de kendine göre, enteresan bir cazibesi vardı. Orada ben, insan denilen ve her gün karşılaştığım o canlı türünü, bambaşka ve esrarengiz bir canlı türü olarak algılıyordum. O dünyada insanlar ayak seslerinden, konuşmalardan, nefeslerden, giysi hışırtısından, son olarak esnek ve yuvarlak, dolgun et öbeklerinden başka bir şey değildiler. Ben insanları, görüntüleri yerine etlerinin temasından tanıyabiliyorum. Bazı insanlar balıketli ve yağlıdır, etleri bana bayat balığın eti gibi gelir. Aksine, sıskalıktan kurumuş insanlar birer iskelet gibi hissedilir. Bunların yanında, omurgalarının eğriliği, kürek kemiklerinin açılışı,

kollarının eni, butlarının tombulluğu, kuyruk sokumlarının kısalığı işin içine girince, en çok benzeşen kişiler arasında bile farklar vardır. İnsan denen canlının kimliği, sadece yüzüne veya parmak izine bakılarak değil, tüm bedeninin verdiği hissiyatla da teşhis edilebilir.

Karşı cins hakkında da aynı şeyi söyleyebilirim. Normalde, kadınlar dış görüntülerinin güzelliği ve çirkinliğine göre yargılanırlar ama koltuğun içindeki âlemde bu tür şeyler önemsizdir. Orada çıplak bedenler, sesler ve kokular vardır yalnızca.

Hanımefendi, bu kadar alenen betimlediğim şeyler lütfen sizi iğrendirmesin. Ben o âlemdeyken, bir kadının bedenine (koltuğuma oturan ilk kadına) çılgınca âşık oldum.

Sesinden yola çıkarak zihnimde canlandırdığım kadarıyla, o başka bir ülkeden gelmişti ve çok genç bir kızdı. O geldiğinde odada başka kimse yoktu ve kız neşeli bir ânında olacak ki bir yandan alçak sesle tuhaf bir şarkıyı söyleyerek dans edercesine yaklaştı. Ve benim saklandığım koltuğun önüne geldiğini sezdiğim anda birden bire, dolgun, dolgunluğuna karşın eti çok sıkı bir beden kendini benim üstüme bıraktı. Hem de, komik bir şey olmuşçasına kah kah gülmeye başladı; ayaklarını sallayıp ağdaki bir balık misali bir sağa, bir sola döndü.

Ondan sonra, hemen hemen yarım saat boyunca kız, dizlerimin üstünde, ara sıra şarkı söyleyerek oturdu; ağır bedenini şarkının temposunda kımıldatıyordu.

Doğrusu, bu bana göre dünyayı yerinden oynatan müthiş bir olaydı. Kadınları kutsal, daha doğrusu korkutucu şeyler sayan, onların yüzüne bakmaya bile çekinen biriydim. Böyle bir adamken, o anda hiç tanımadığım yabancı

bir genç kızla aynı odada, aynı koltukta; hem de sıcaklığını incecik deri kılıfın ötesinden hissedecek yakınlıkta bulunuyordum. Buna rağmen kız, en ufak rahatsızlık duymadan vücudunun ağırlığını bana yaslamıştı, kimsenin görmediği bir içtenlikle, keyfinin istediği hâlini sergiliyordu. Ben koltuğun içinde onu kucaklıyormuş gibi yapabilirdim. Derinin öteki yanından, o güzel ensesine bir buse kondurabilirdim. Bunun dışında ne istersem yapmak elimdeydi.

İşte bu şaşırtıcı keşfi yaptıktan sonra, ilk amacım olan hırsızlık ikinci plana düştü; artık o esrarengiz duyular dünyasının müptelasıydım. Şöyle düşünüyordum: İşte burası, bu koltuğun içindeki dünya, bana bahşedilen gerçek yuvadır. Ben yüzü çirkin, kalbi ürkek bir adamım; aydınlık ve şen dünyada kendimi yabancılayarak utanç içinde ve sefil bir hayat sürdüren, yeteneksiz herifin biriyim. Ama bir kez bulunduğum dünyayı değiştirirsem; bu koltuğun içinde, mekânın darlığı hariç hiçbir sıkıntıya uğramaksızın yaşarsam, aydınlık dünyada yanına yaklaşmama ve tabii ki konuşmama izin verilmeyen güzel kişilere yaklaşıp, onların seslerini duyup tenlerine dokunabilirim.

Koltuğun içinde aşk! Bunun ne denli sıradışı, sarhoş edici bir cazibesinin olduğunu o koltuğun içine girmeden asla anlayamazsınız. Bu sadece dokunuşla, işitme duyusuyla, bir parçacık kokuyla yaşanan bir aşktır. Karanlıklar dünyasının aşkıdır. Kesinlikle bu dünyaya ait bir şey değildir. Hatta, şeytanlar ülkesine özgü bir tutku olması da mümkündür. Bir düşünün: Bu dünyanın insan gözünün erişmediği köşelerinde ne tür ürkütücü şeylerin yaşandığını tahmin edebilir misiniz?

Elbette ilk başlarda, hırsızlık emelime ulaştıktan sonra

ilk fırsatta otelden kaçmayı planlamıştım. Ama o acayip eğlenceye kendimi kaptırdıktan sonra kaçmak şöyle dursun, koltuğun içini kalıcı mesken edinip oradaki yaşantımı devam ettirdim.

Geceleri dışarı çıkıyor, dikkati bir an bile elden bırakmadan, en ufak ses çıkarmadan, göze çarpmaksızın dolaşıyordum. Bu sayede tehlikeden uzak duruyordum ama otelde geçirdiğim tüm o aylar boyunca, yakayı ele vermeden koltuğun içinde yaşamayı başardığıma ben bile şaşıyorum doğrusu.

Günün neredeyse tamamını koltuğun içinde, ayaklarımı kıvırmış, belimi eğmiş vaziyette, her yerim karıncalanarak geçirdiğim için, koltuktan çıkınca bile tam olarak doğrulamıyordum; mutfağa ve tuvalete iki büklüm, neredeyse sürünerek gittiğim oluyordu. Ne kadar anormal bir adam olduğumu varın siz düşünün: Böylesi çilelere katlandığım hâlde, dokunuşların o acayip dünyasını terk etmek içimden gelmedi.

Orada bir veya iki ay ikamet eden kişiler de vardı ama sonuçta ben bir otelde yaşıyordum ve konukları habire gelip gidiyordu. Hâliyle, tuhaf aşklarımı yaşadığım kişileri belli aralıklarla değiştirmekten başka çarem yoktu. Ama sayısı pek çok olan sevgililerimi, tıpkı sıradan insanların sevgililerini hatırladıkları kadar net hatırlıyorum; elbette görüntüleri değil, daha ziyade bedenlerinin dokunuşları kazınıyor belleğime.

Bazıları bir midilli gibi çevik, ince ve minyon gövdelere sahiptir; bazıları yılan gibi kıvrak, esnek mi esnek gövdelere sahiptir; bazıları ise tombuldur ve yağlı esnek etleri lastikten bir topu çağrıştırır. Yine bazı kadınlar vardır ki onların-

ki birer Yunan heykeli gibi güçlü hatlara sahip, kusursuzca gelişmiş bedenlerdir. Bu kategorilerin hiçbirine uymayan bedenler de vardır ama tüm kadınların vücutları, tek tek kendine mahsus birer cazibeye sahiptir.

Bir kadını bırakıp diğerine âşık olarak geçirdiğim o günlerde sırrına erdiğim bazı şeyler var.

Bunlardan biri şu: Bir keresinde Avrupa'nın güçlü ülkelerinden birinin elçisi, (onun kim olduğunu, dedikodu yapan Japon bir komiden öğrendim) yüksek şahsını benim kucağıma koyuvermişti. Bu kişi hem bir devlet adamı olarak hem de şair olarak dünya çapında ün salmış bir insandı. Onun tenini keşfetmek, benim için büyük bir heyecan ve övünç vesilesiydi. Adam benim kucağımda, iki üç yurttaşıyla on dakika kadar konuştuktan sonra kalkıp gitti. Elbette elçinin konuştuğu şeyleri anlamadım. Ama kendisinin vücut lisanı, kımıl kımıl hareketleri, tenime sıradan insanlardan daha sıcak gelen vücudu, içimi gıcıklatmış ve bana, ne yazık ki lügatte adı bulunmayan çok ilginç bir duygulanım vermişti.

O an zihnimden şu düşünceleri geçirdim: Eğer! Deri kılıfın ardında keskin bir bıçak saklıyor olsaydım... ve adamın kalbini hedefleyip bıçağı saplasaydım, bu hareketim nasıl neticelere yol açardı? Elbette, o şekilde vurulan adamın bir daha yerinden kalkamayacağına, ölümcül yara alacağına şüphe yok. Adamın geldiği ülkeden ötürü, Japonya'nın siyasi arenası kimbilir nasıl bir sarsıntı geçirirdi! Şok geçiren muhabirler gazetelerde veryansın ederdi. Bu Japonya ile adamın ülkesi arasındaki ilişkilere çok ağır bir etki bırakırdı; sanat camiası da adamın ölümüyle mutlaka büyük bir kayba uğrardı. Böylesi bir faciaya ben, elimin bir hareketiyle

kolayca yol açabilirdim. Bunu fark edince bir çeşit gurur duymadan edemedim.

Yine bir keresinde, ünlü bir dansçı ülkemize gelmişti. Dansçı, tesadüfen bizim otelimizde geceledi ve bir kerelik de olsa benim koltuğuma oturdu. Kadın bende, elçinin bana verdiği hislere benzer bir izlenim bırakmıştı ama kadının vücudu, daha önce dokunma duyusuyla tanıdığım tüm bedenlerden daha kusursuzdu. Ama ben o müthiş güzellik karşısında şehvet falan duymadım; sadece büyük bir sanat eserinin huzurundaymışçasına büyülenmiş, güzele hayran kalmıştım.

Bunun dışında pek çok sıradışı, acayip, yahut ürkütücü deneyimlerim oldu. Ama bu mektubu, size bu tür şeyleri anlatmak için yazmadım; dahası sözü çok uzatmış bulunuyorum. O yüzden hemen sadede gelmek istiyorum.

Otele taşınmamdan birkaç ay sonra, başıma büyük bir olay geldi. Otelin sahipleri bir nedenden ötürü kendi ülkelerine dönmeye karar verdiler, oteli ve içindeki eşyayı bir Japon şirkete sattılar. Ve o Japon şirketi, böylesi lüks bir otelle uğraşmaktansa sıradan, yerli tarzda bir otelin daha kazançlı olacağına karar verdi. Gereksiz hâle gelmiş mobilyaları, büyük bir ev eşyası tacirine teslim edip açık artırmaya çıkardılar. Ve açık artırmayla satılacak şeyler listesinde benim koltuğum da vardı.

Bunu öğrenince, ilk önce hayal kırıklığına uğradım. Hatta bu vesileyle tekrar fani dünyaya dönüp yeni bir hayata başlamayı bile düşündüm. Yaptığım hırsızlıklarla epeyce para biriktirmiştim, dünyaya dönsem bile yaşantım önceki hayatım kadar berbat olmayacaktı. Sonra şöyle düşündüm: Otelden çıkarılmam, bir bakıma büyük bir talihsizlik olsa da, bir diğer açıdan yeni bir umut sayılabilirdi. Bir diğer

deyişle, son aylar boyunca pek çok kadını sevmiş olsam da, aşklarım hep yabancı kadınlardı ve ne kadar şahane, sevimli bedenlere sahip olurlarsa olsunlar, manevi bakımdan beni tam olarak doyurmamışlardı. Galiba bir Japon, ancak bir diğer Japon ile birlikteyken gerçek aşkı tadabiliyor. Yavaş yavaş böyle düşünmeye başladım. Koltuğum açık artırmaya çıkacak. Bu defa, bir Japon tarafından satın alınabiliriz... ve bir Japonun evine konulabiliriz: İçimdeki yeni umut işte buydu. Böylece, koltuğun içindeki yaşantımı sürdürmeye karar verdim.

Mobilyacının dükkânında, son derece zorlu iki üç gün geçirdim. Ama şansım yaver gitti ve açık artırma başlar başlamaz koltuğum alıcı buldu. Biraz eskimiş de olsa, halen insanların dikkatini çekecek kadar güzel bir koltuktu çünkü.

Alıcı bir bürokrattı, Y. şehrinden çok uzak olmayan büyük bir kentte yaşıyordu. Mobilyacının dükkânından o kişinin hanesine kadar kimbilir kaç kilometreyi, çok kötü sarsılan bir kamyonun kasasında gittim. Koltuğun içinde öyle sıkıntı çektim ki öleceğimi sandım ama bu çile bile, umduğum gibi bir Japon tarafından satın alınmanın sevinci yanında ufak kalıyordu.

Koltuğu satın alan devlet görevlisi, hayli güzel bir evin sahibiydi. Koltuğum, Batı tarzı inşa edilmiş o evin geniş çalışma odasına konuldu. Ama beni en çok mutlu eden şey çalışma odasının, ailenin reisinden ziyade onun güzel eşi tarafından kullanılmasıydı. O günden itibaren, yaklaşık bir ay boyunca o hanımla beraber yaşadım. Yemeğe oturduğu zamanlarla uyuduğu saatler haricinde, o hanımın zarif vücudu hep benim üzerimdeydi. Çünkü o hanım bir şeyler yazıyordu ve her gün, o odaya kapanıp çalışıyordu.

O hanıma ne kadar âşık olduğumu uzun uzadıya anlatmam gereksiz. O benim ilişki kurduğum ilk Japondu; üstelik de gayet güzel bir bedeni vardı. Onunla beraberken ilk kez gerçek aşkı tattım. Ona kıyasla, oteldeki çok sayıdaki deneyimim aşk denmeyi hak etmeyen maceralardı. Aşkımın en güzel kanıtı da, aşkımı gizlice yaşamaktansa varlığımı o hanıma belli etmeyi istememdir. Bu istek kalbimi ezecek kadar güçlüydü; halbuki onunla tanışana kadar hiçbir kadın bende böyle bir istek uyandırmamıştı.

O hanıma bir defa da olsa koltuğun içindeki şahsımı hissettirmek istiyordum. Ve büyük bir bencillikle, onun da beni sevmesini istiyordum. Ama bunu nasıl yapacaktım ki? Eğer koltuğun içinde bir insanın saklandığını alenen belli edersem, kadın herhalde şok geçirir ve derhal kocasının uşaklarına haber verirdi. Bu da hem bir çuval inciri berbat ederdi hem de beni mahkeme salonuna, belki de hapishaneye düşürürdü.

O yüzden, hanımın bu koltukta otururken güzel şeyler hissetmesini, hiç olmazsa koltuğu sevmesini sağlamaya çalıştım. O bir sanatçıydı, duyularının normal bir insanın duyularından daha keskin olduğuna emindim. Eğer kadın koltukta bir tür canlılık hissederse, koltuğu sırf madde olarak değil de bir tür canlı gibi görmeye başlarsa o mutluluk bana yeterdi.

Ben, kadının kendisini üzerime bıraktığı her seferde onu yumuşakça yakalamaya çalıştım. Kadın benim üstümde oturmaktan yorulduğunda, hissetmeyeceği kadar yavaşça kalçamı oynatarak oturduğu zemini değiştirdim. Ve kadın uyuklamaya başladığında ben, dizlerimi hafif hafif sallayarak beşik görevi gördüm.

Bu belki tüm emeklerimin neticesiydi, belki de benim hüsnükuruntumdu ama son zamanlarda kadının benim koltuğumu sevmeye başladığını sèziyordum. Çünkü o, artık benim koltuğuma tıpkı bir bebeğin annesinin kucağına gelişi gibi, bir genç kızın aşığının kollarınca sarılışı gibi, tatlı bir sevecenlikle gömülüyordu. Ve o benim dizlerimin üstündeyken, vücudumu hareket ettirmemi arzuladığını hissediyordum.

Böylece tutkum gün geçtikçe daha beter alevleniyordu. Ve ben, ah hanımefendi, ben haddini bilmez isteklere kaptırmıştım kendimi. Bir gün sevgilimin yüzünü görüp onunla konuşabilsem, ondan sonra ölsem de gam yemem, diye kara kara düşünüyordum.

Hanımım, elbette ki artık fark etmişsinizdir. Sevgilim sözcüğüyle kast ettiğim kişi, bu aşırı saygısızlığımı lütfen bağışlayınız ama... sizsiniz. Zavallı bendeniz, eşinizin Y. şehrindeki o mobilyacıdan koltuğumu satın aldığı günden beri, sizi layık olmadığım bir aşkla seviyorum.

Hanımım, sizden ömrüm boyunca yalnız bir tek şey dileyeceğim. Acaba bir kez, yalnız bir kez benimle buluşmanız söz konusu olamaz mı? Bu zavallı çirkin adama, bir cümle olsun, teselli edici sözler söylemeniz mümkün müdür? Sizden katiyen bundan fazlasını beklemiyorum. Bunu sizden yüzü korkunç, ruhu çamurlara gömülmüş bir adam diliyor. Yalvarırım, bu bedbaht adamın samimi dileğine kulak veriniz.

Dün gece, bu mektubu yazmak üzere evinizden kaçtım. Yüzünüze karşı bu dilekte bulunmak öylesine riskliydi ki o kadarını göze alamadım.

Ve şimdi, sizin bu mektubu okuduğunuz sırada ben,

yüzüm kaygıdan solgun hâlde, evinizin civarında dolaşıyor olacağım. Şayet benim arsızca dileğime karşılık vermeye razıysanız, lütfen çalışma odanızın penceresindeki karanfil saksısına mendilinizi bırakınız. Bu işareti görerek, herhangi bir ziyaretçi gibi evinizin kapısına geleceğim.

Uzun mektup, işte bu ateşli yakarışla sona eriyordu.

Yoşiko, daha mektubun yarısına geldiğinde kötü bir sezgiyle ürpermiş, kanın çehresinden çekildiğini hissetmişti.

Ve istemsizce ayağa fırlayıp o belalı koltuğun olduğu çalışma odasından kaçmıştı. Japon tarzı döşenmiş oturma odasına gelmişti. Mektubun kalanını okumayıp, yırtıp atmayı düşünmüştü. Ama merak ağır basmış ve oradaki sehpanın başına oturup kalan sayfaları da okumuştu.

Ve mektup Yoşiko'nun korktuğu şekilde devam etmişti.

Nasıl korkunç bir şeydi bu! Her gün oturduğu o koltuğun içinde, ömründe hiç görmediği bir erkeğin olduğunu düşündükçe...

"Off, tüyler ürpertici..."

Sırtından aşağı bir soğuk su dökülmüşçesine, her yanı buz kesildi. Dakikalar boyunca tir tir titredi.

Çok sarsılmıştı ve zihni bulanıktı: Ne yapması gerektiğini bir türlü kestiremiyordu. Koltuğu incelese? Yok hayır, o korkunç koltuğa elini bile süremezdi. Ya koltuğun içinden, bir insan değilse bile, adamın oraya sakladığı gıdalar, adama ait iğrenç eşyalar çıkacak olursa?

"Hanımım, size bir mektup var."

İrkilerek döndü ve karşısında hizmetçisini buldu. Kadının elinde yeni geldiği anlaşılan bir zarf duruyordu.

Yoşiko mekanik bir hareketle bu zarfı aldı, açmaya yel-

tendi. Ama o sırada zarfın üstündeki yazıyı gördü ve mektubu elinden düşürdü: Parmakları tutmaz olacak kadar sarsılmıştı. Çünkü zarftaki adres, deminki ürpertici mektuptan tanıdığı elyazısıyla yazılmıştı.

Yoşiko çok uzun süre boyunca mektubu açmakla açmamak arasında kararsız kaldı. Fakat en sonunda zarfı yırttı ve tir tir titreyerek içindeki kâğıda göz gezdirdi. Mektup çok kısaydı ama içindeki o birkaç cümle, Yoşiko'yu tekrar irkiltecek kadar beklenmedikti:

Bu apansız mektubumdan ötürü lütfen beni bağışlayınız. Ben eserlerinizi severek okuyan biriyim. Size ayrı bir zarfla, gayet amatörce yazılmış bir eserimi gönderiyorum. Eğer öyküme göz gezdirerek bana eleştirilerinizi bildirirseniz, beni çok ama çok mutlu etmiş olacaksınız. Bazı nedenlerden ötürü, size bu mektubu eserimden daha sonra göndermek durumunda kaldım; şimdiye dek hikâyeyi okuduğunuzu tahmin ediyorum. Beğendiniz mi? Her ne kadar acemice de olsa, şayet eserim sizi etkilemeyi başardıysa bu benim için en büyük bahtiyarlıktır.

Hikâyemi kasten başlıksız bıraktım ama ona "İnsan Koltuk" adını takmayı düşünüyorum.

Tekrar, rahatsız ettiğim için beni bağışlamanızı rica ediyorum. Sağlıcakla...

1925

O-SEİ SAHNEDE

Ciğerlerinden hasta olan Kakutaro* bugün de karısı tarafından tek başına bırakılmış, hâlsizce eve bekçilik etmek zorunda kalmıştı. Bir zamanlar çok insan canlısı olan adamcağız bile, artık hınçla dolduğu anlarda karısını boşamaya niyetleniyordu. Ama hastalıktan güçsüz düştüğü için bu fikirden çabucak cayıyordu. Geriye pek az ömrü kalmış kendisi için de, sevimli çocuğunun hatırı için de, fevri kararlardan kaçınmaya mecburdu. Bu konuda üçüncü şahısların, mesela kardeşi olan Kakuciro'nun ** çok daha sert görüşleri vardı: Kardeşi, abisinin zayıflığına içerliyor ve bazen, abisini yargılarcasına konuşuyordu:

"Sen neden böylesin, abi? Ben senin yerinde olsam o kadından çoktan ayrılmıştım. Öyle birinin nesine bu kadar merhamet gösteriyorsun, anlayamıyorum."

Ama Kakutaro'yu alıkoyan şey sadece merhamet de-

---

* İsim, ironik bir şekilde "tombul, sağlam bünyeli" anlamına gelmektedir. *–çn*

** İsim, "İkinci Oğul" anlamına geliyor. *–çn*

ğildi. Biliyordu ki eğer onu şimdi boşarsa karısı O-Sei,* besbelli meteliksiz bir öğrenci olan sevgilisiyle birlikte açıkta kalacaktı; kadına acımasına acıyordu ama başka sebepleri de vardı. Öncelikle çocuğunun akıbeti için endişeliydi. Ayrıca, bu kardeşine bile açamayacağı utanç verici bir zaaftı ama O-Sei'e, aldatıldığı hâlde ondan vazgeçemeyecek kadar tutkundu. Hatta karısının evi terk etmesinden korkuyor, kadının iffetsizliğini onun yüzüne bile vuramıyordu.

O-Sei'e gelince, o da Kakutaro'nun duygularının fazlasıyla farkındaydı. Biraz abartarak söylersek, aralarında bir tür sessiz uzlaşma kurulmuştu. Kadın, gizli aşığıyla oynaşmaya ayırdığı zamanın karşılığını, kalan enerjisiyle Kakutaro'ya sevgi göstererek ödemeyi ihmal etmiyordu. Kakutaro'nun açısından bakılınca, gururu bir yana bırakıp kadının verdiği azıcık sevgiyle yetinmekten başka yol görünmüyordu.

"Ama çocuğu da düşünmek gerek. Artık her şeyi yıkıp atamam. Geriye bir yılım mı, iki yılım mı kaldı bilemem ama ecel, biletimi kesmiş artık. Sadece beni değil, anasını da yitirirse çocuğa çok yazık olur.** Ben biraz daha sabretmeyi deneyeceğim. Bence O-Sei'in de hatasını anlayacağı gün yakındır."

Kakutaro böyle söyledikçe, kardeşinin hiddeti daha da büyüyordu.

Ancak Kakutaro'daki evliya sabrından etkilenip kendine çeki düzen vereceğine, O-Sei gün be gün yasak aşkının

---

* O-Sei, artık nadir görülen bir addır ve kabaca "hayat enerjisi" anlamına gelir. *–çn*

** 1960'lı yıllara kadar boşanma davalarında, çocukların velayeti genellikle baba tarafına verilirdi. *–çn*

kollarına atılıyordu. Hatta hem yoksul hem de nicedir hasta olan babasını bile bu işe alet ediyordu. Babamı görmeye gidiyorum diye yalan söyleyip üç gün üç geceyi evinin dışında geçirdiği oluyordu. Kakutaro eğer isteseydi, kadının köyüne gidip gitmediğini öğrenmesi işten bile değildi ama adam bunu dahi yapmadı. Acayip bir ruh hâline bürünmüştü. Herkese karşı, hatta kendine karşı bile O-Sei'i savunuyordu.

Bugün de O-Sei, sabah erkenden özenle süslenip püslenmiş, neşeyle evden çıkmıştı.

"Alt tarafı köyüne gideceğin hâlde makyaj yapmana gerek var mıydı?"

Kakutaro, dilinin ucuna gelen bu kadarcık şikâyeti bile yuttu. Artık söylemek istediklerini söyleyemeyen zavallı hâlinden gocunmuyor, zavallılığından bir tür keyif bile alıyordu.

Hanımı gittikten sonra, adam işsizlikten merak saldığı Bonzai ağaçlarıyla uğraşmaya koyuldu. Yalınayak bahçeye inip toza toprağa bulanınca yüreği biraz ferahlıyordu. Başkalarını susturmak için de, kendini susturmak için de tek çaresi, aklını tümüyle hobisine verip her şeyi unutmuş gibi davranmaktı.

Öğle olunca, hizmetçisi sofrayı kurduğunu haber vermeye geldi.

"Şey, öğle yemeğinizi hazır ettim de, bir müddet daha bahçede mi kalacaksınız?"

Hizmetçinin bile ona incitmekten çekinircesine, acıyan gözlerle bakması Kakutaro'ya çok ağır geliyordu. Rol yaparak neşeli bir yanıt vermeye çalıştı: "Ah, öğle oldu mu? Öyleyse yemeği yiyeyim. Oğlanı da çağırır mısın?"

Artık herkese karşı, sürekli numara yapmak alışkanlık hâlini almıştı.

O gün hizmetçiler ona iyilik yapmak istemiş, sofrayı her zamankinden daha leziz yemeklerle donatmışlardı. Oysa Kakutaro'nun, bir aydan beri lezzetli gelen bir yemek yemişliği yoktu. Mahallenin en kabadayı çocuğu olan oğlu Şoiçi bile, evin buz gibi havasını soluyunca ağzını bıçak açmaz birine dönüşüyordu.

"Annem nereye gitti?" Çocuğun cevabı bildiği ama yine de sormadan edemediği o kadar belliydi ki.

"Kendisi, dedenizin evine gittiler."

Hizmetçi böyle deyince oğlan yedi yaşındaki bir çehreden umulmayacak acı bir tebessümle, tek bir hece söyledi: "Ya..." Ve hemen, yüzünü tabağa eğip yemeye koyuldu. Henüz çocuk olduğu hâlde, babası varken başka soru soramayacağını anlıyordu. Çocuk bile kendi çapında numara yaparak yaşamayı öğrenmişti.

Yemeği bitince Şoiçi çocukların bir şey isterken takındığı tatlı ifadeyle babasının yüzüne baktı: "Baba, arkadaşlarımı buraya çağırabilir miyim?" Bu masum çocuğun, kendince ikiyüzlülük yaparak dile getirdiği bu dileğin saflığı, babasının gözlerini yaşarttı. Kakutaro, tertemiz çocuğun huzurunda kendinden tiksinmeden edemedi. Ancak ağzından çıkardığı yanıt, her zamanki o sahte neşeyi taşıyordu.

"Ah, çağırabilirsin tabii. Ama uslu uslu oynayın."

Babasından izin alınca Şoiçi, "Yaşasın, yaşasın," diye bağırıp bahçeye koştu. Belki de bu neşesi tıpkı babasınınki gibi sahteydi. Kısa bir süre sonra, peşinde üç dört oyun ar-

---

* Türkçeye "Adil," veya "Dürüst" diye çevrilebilir. –*çn*

kadaşıyla geri döndü. Ve Kakutaro yemek sehpasının başında kürdanla dişini temizlerken çocuk odasından patır kütür oyun sesleri gelmeye başladı.

Çocuklar, çocuk odasında uzun süre kalmadılar. Galiba ebelemece gibi bir oyuna başlamışlardı, odadan odaya koşturmaları ve hizmetçilerin onları dizginlemek için seslenişleri Kakutaro'nun oturduğu yere kadar geliyordu. Hatta çocuklardan bir ikisi, yollarını şaşırıp odanın kapısını açtılar ve, "Aa, amca buradaymış!" dediler.

Kakutaro'nun yüzünü gören her çocuk, istisnasız sıkkın bir yüz takınıp böyle bağırıyor ve kaçıp gidiyordu. Sonunda Şoiçi bile, babasının oturduğu odaya daldı. Ve, "Ben buraya saklanacağım," diyerek babasının masasının altına süzüldü.

Bu manzarayı seyrettikçe, çocukların eğlencesi Kakutaro'nun kalbini doldurdu. Ve canı, bugünlük Bonzai'leri bir yana bırakıp çocukların arasına karışmayı, onlarla oyun oynamayı istedi.

"Oğlum, şu şamatayı bırak da arkadaşlarını buraya çağır. Size ilginç bir şey anlatacağım."

Bunu duyar duymaz Şoiçi, "Hey, yaşasın!" diye masanın altından fırlayıp koşa koşa gitti.

Bir süre sonra Şoiçi peşinden sürüklediği arkadaşlarına, "Babam çok iyi hikâye anlatır," diye böbürlenerek Kakutaro'nun odasına girdi.

Çocuklar odaya yayılıp kocaman, heyecanlı gözlerle oturdular. "Hadi anlat. Korkutucu bir hikâyedir umarım..." Bazı çocuklarsa çekingence, ürkekçe Kakutaro'nun yüzüne bakıyordu. Çocuklar Kakutaro'nun hasta olduğunu bilmiyorlardı, bilseler bile sonuçta çocuktular; yetişkin konuklar

gibi zoraki bir duyarlılık sergilemiyorlardı. Onların bu doğallığı Kakutaro'yu mutlu etmişti.

Adam kendini uzun süredir hiç bu kadar iyi hissetmemişti. Çocukları eğlendirecek bir masalı hatırlayarak, "Evvel zaman içinde, bir ülkede çok açgözlü bir kral varmış," diye anlatmaya başladı. Masalı bitirince çocuklar: "Bir tane daha, bir tane daha!" diye ısrar ettiler. Kakutaro, istendiği gibi bir tane daha, bir tane daha masal anlattı. Ve çocuklarla birlikte masallar âleminde dolaştıkça, giderek daha da keyiflendi. Sonunda, "Hadi masalı bırakıp şimdi saklambaç oynayalım. Ben de sizinle oynayacağım," deyiverdi.

"Olur, saklambaç iyidir." Çocuklar dünden razıymışçasına hemen kabul ettiler.

"Öyleyse bu evde bir yerlere saklanalım. Olur mu? Ebeyi de taş kâğıt makas oynayarak seçelim."

Taş kâğıt makas oynarken o da tıpkı bir çocuk gibi neşelendi. Bu belki de hastalığın etkisiyle yaptığı bir şeydi. Belki de yine, karısının namussuzluğuna karşı umursamazlığını göstermek için numara yapıyordu. Hangisi olursa olsun, davranışlarının boğulan bir adamın çırpınışına benzediği aşikârdı.

İlk iki, üç oyunda mahsusçuktan yenilip ebe oldu, saklanan çocukları arayarak evde dolaştı. Bundan sıkılınca, bu kez saklananlar safına geçip çocuklarla birlikte dolapların içine, masaların altına girdi; koca gövdesini saklamaya çalışırken eklemlerini sızlattı.

Evin içinde kulağa delice gelen seslenişler yankılanıyordu:

"Gözlerimi açayım mı?"

"Hayır, daha saklanmadık."

Kakutaro tek başına odasındaki karanlık dolaba gizlenmişti. Ebe olan çocuğun: "Falanca, sobe... Filanca, sobe..." diye bağırarak odadan odaya dolaştığını duyabiliyordu. Ara sıra: "Heeeey!" diye bağırarak saklandığı yerden fırlayan çocuklar da oluyordu. Sonunda çocukların hepsi bir bir yakalandı. Geriye bir tek kendisi kalmıştı galiba, çocukların bir arada, oda oda gezdiğini işitiyordu. Kulağına, "Amca nereye gitti acaba?" "Amca, çık gel artık," gibisinden sözler geldi. Çocuklar dolaba giderek yaklaşıyordu.

"Keh keh keh... babam mutlaka bunun içindedir."

Şoiçi'nin, dolabın tam önünde böyle fısıldadığını duydu. Kakutaro yakalanmak üzereydi. Canı, çocukları biraz daha uğraştırmayı istedi. Dolabın içinde eski bir sandık vardı. Kakutaro bunun kapağını usulca açtı, sandığın içine girip kapağı örttü, soluğunu tuttu. Sandığa yumuşak çarşaflar, yorganlar koymuşlardı; sandığın içi tıpkı bir döşek gibi rahattı.

O sandığın kapağını örter örtmez dolabın ağır kapısı gıcırdayarak açıldı. Bir çocuk, "Sobelendin, amca!" diye bağırdı.

"Aaa, yok ki."

"Ama demin ses geldi, di'mi?"

"O herhalde fare sesiydi."

Çocukların bu masum fısıldaşmaları (kapalı sandığın içinde, sesleri çok uzaktan gelir gibi duyuluyordu) bir süre devam etti ama loş dolap çocuklara tamamen ıssız ve soğuk görünmüştü. "Hayalet!" diye bağırıp kaçarak uzaklaştılar. Ve uzaktaki bir odadan, "Amca, çık artık ya..." diye çağıran sesleri duyuldu. Farklı odalardaki dolapları açıp onu arıyorlardı.

*

Naftalin kokan karanlık sandık, nedense çok huzurlu gelmişti. Kakutaro çocukluğunu hatırlamıştı, gözleri yaşlarla doldu. Bu eski sandık, rahmetli annesinin çeyiz sandığıydı. Bu sandığı bir gemi diye hayal ederek pek çok defa onunla oyun oynadığını anımsadı. Ve bu anıyla beraber, şefkatli annesinin yüzü karanlığın içinden bir serap gibi gözünün önüne geldi.

Bir süre sonra etrafın sessizleştiğini fark etti, çocuklar aramaktan vazgeçmişti galiba. Biraz kulak kabartıp dinleyince bir çocuğun, "Sıkıldım ben, bahçede oynayamaz mıyız?" diye oyunbozanlık ettiğini, belli belirsiz işitti.

"Babacığım!" Bu Şoiçi'nin sesiydi. Çocuk bahçeye çıkmadan önce son bir defa sesleniyordu.

Kakutaro bu sesi duyunca sandıktan çıkmaya karar verdi. Koşa koşa gidecek ve pes etmiş çocukları şaşırtıp güldürecekti. Bu niyetle kapağı hızla ittirdi ama örtülü kapak nedense yerinden bile oynamadı. İlk başta önemsemeden tekrar denedi ama kapağı bir türlü açamayınca korkunç gerçeğin farkına vardı: Sandığın içinde kilitli kalmıştı.

Sandığın kapağında metalden bir çengeli vardı ve bu, sandığın altındaki bir metal halkaya geçirilecek şekilde yapılmıştı. Az önce kapağı örterken üstteki çengel tesadüfen halkayı yakalamış ve kapak böylece kilitlenmişti. Sandık eski bir şeydi, tüm kenarları demir levhalardan yapılmıştı. Korkunç bir sağlamlığı vardı, kilidi de yine çok sağlam yapılmıştı. Kakutaro'nun hasta hâliyle sandığın kapağını kırması imkânsızdı.

Adam yüksek sesle Şoiçi'ye bağırdı, sandığın kapağını içeriden yumrukladı. Ancak çocuklar çoktan saklambaçtan cayıp bahçeye çıkmış olacak ki hiçbir cevap alamadı. Bunun

üzerine birkaç kez hizmetçilerinin isimlerini haykırdı; olan tüm gücüyle sandığın içinde gürültü etti. Ama ne talihsizlik ki hizmetçiler o sırada ya kuyunun başında aylaklık ediyordu ya da evin içindeydiler ama sesi onlara kadar ulaşmıyordu. Hiç kimse Kakutaro'nun imdat çağrısına yanıt vermedi.

Dolabın bulunduğu oda da evin kuytu bir köşesindeydi. Ve bu kalın kutunun içinden bağırdığında sesini dört-beş metre öteye bile duyurabileceği şüpheliydi. Üstelik hizmetçilerin odası evin tam öbür ucundaki mutfağın yanıbaşıydı. Susup kulak kesilmedikleri sürece hizmetçilerin onu işitmesi zordu.

Kakutaro giderek artan bir panikle seslenerek birileri gelmezse sandığın içinde ölüp gidecek miyim diye düşünmeye başladı. Ne saçma, hiç öyle şey olur muydu? Başka zaman olsa, kahkaha atacak kadar absürt bulacağı bir durumdu bu ama biraz düşününce, belki de o kadar da abes değildi. Nefes nefese kalmıştı ve bunun tek sebebi kutunun içinde çırpınması değildi: Temiz oksijene ihtiyaç duyan hasta ciğerleri bu havasız kutuda zorlanıyordu. Salt sağlamlık düşüncesiyle yapılmış bu eski sandıkta herhalde nefes alabileceği hiçbir boşluk, hiçbir gedik yoktu.

Bunu düşününce öncekinden de büyük bir gayretle çırpınmaya başladı, tükenmeye yüz tutmuş kuvvetinin tümünü kullanarak kapağı yumruklayıp tekmeledi. Canını dişine takıp mücadele etti. Eğer sağlıklı bir bedeni olsaydı, bunca gayretten sonra sandığın bir yerinde bir çatlak açması hiç de olmayacak bir şey değildi. Ama zayıf düşmüş kalbinden, hastalıktan incelmiş kol ve bacaklarından öyle bir kuvvet çıkmadığı gibi havasızlık ıstırabı da ağır ağır üstüne çökmeye başlamıştı. Yorgunluk ve dehşetten boğazı öyle kuru-

muştu ki artık bağırırken bile canı yanıyordu. Adamcağızın o anki duyguları hangi sözcüklerle ifade edilebilir ki?

Eğer başka türlü bir yere hapsedilmiş olsaydı, hastalıktan ötürü er geç ölecek olan Kakutaro, mutlaka pes edip kaderine razı olurdu. Ancak evindeki bir dolaptaki sandığın içinde boğulmak nereden bakarsanız bakın abesin zirvesiydi. Şu hâliyle bile, öyle komedi gibi bir ölümle göçüp gitmek istemiyordu. Belki biraz daha uğraşırsa hizmetçiler odanın yakınından geçerdi. Ve o zaman, kötü bir rüyadan uyanır gibi kurtulması mümkün olurdu. Bu ıstırabın komik bir hikâyeye dönüşüvermesi mümkün olurdu. Kurtulma şansı oldukça pes etmek istemiyordu. Çektiği korku ve acı da, umudu ve çabası oranında büyüyordu.

Adam debelenmeye devam ederek hiçbir günahı olmayan hizmetçilerine lanet okudu. Oğlu Şoiçi'ye lanet okudu. Mesafe bakımından ona otuz metreden yakın olan, başına gelenlerden ne haberi ne de mesuliyeti olan o insanlardan, habersiz ve masum oldukları için bir kat daha nefret etmişti.

Karanlığın ortasında, nefes almak giderek güçleşti. Artık ağzından ses bile çıkmıyordu. Yalnız soluk alırken gırtlağından acayip bir tıslama çıkıyor, gövdesi karaya vurmuş balık misali kımıldıyordu. Ağzı kocaman, kocaman açılıyordu. Ağzı bir kurukafanın ağzı gibiydi; tüm dişleri, diş etleriyle beraber meydana çıkmıştı. Faydasız olduğunu bile bile, yarı baygın hâlde, tırnaklarıyla kapağın iç yüzünü kazıyıp duruyordu. Artık tırnaklarının kopup düşmesi bile umurunda değildi. Can çekişmeye başlamıştı. Ancak tarif edilemeyecek kadar zalimce şey, o anda bile birinin yardım etmeye gelmesi umudunu terk etmemiş oluşuydu. Bu umut

ona ölüm döşeğinde yatan insanların da, idamı bekleyen mahkûmların da tatmadığı bir acıyı çektiriyordu.

İffetsiz O-Sei, aşığıyla yaptığı kaçamaktan döndüğünde saat öğleden sonra üç sularıydı. O esnada Kakutaro, artık son umudunu da terk etmiş, son cılız nefeslerini alarak can çekişiyordu.

O-Sei evden çıkarken, heyecandan kocasının neler hissettiğini düşünecek fırsatı bulamamıştı ya, şimdi evine dönünce o bile kendini suçlu hissetmeye başlamıştı. Ön kapıyı ardına dek açık bulunca ürktü, kırdığı cevizlerin hesabını vereceği günün geldiğinden korktu ve kalbi deli gibi çarpmaya başladı.

"Merhaba..." Hizmetçilerin cevap vermesini umarak seslendi ama hiç kimse onu karşılamaya gelmedi. Kapısı açık duran odalarda kimsecikler yoktu. En başta da, eve hapsolmuş kocasının ortalarda görülmeyişi şüpheliydi.

Oturma odasına geldiğinde yüksekçe tekrar seslendi: "Kimse yok mu?" Hizmetçiler odasından telaşlı bir yanıt geldi. "Ah, bir saniye..." Hizmetçilerden biri, yüzü gözü şişmiş hâlde çıkageldi. Herhalde öğle uykusuna yatmıştı.

"Yalnız sen mi varsın?" dedi O-Sei, her zaman pek çabuk parlayan öfkesine hâkim olmaya çalışarak.

"Şey, çırak O-Take arka bahçede çamaşır yıkıyor hanımım."

"Eee, Beyefendi nerede?"

"Odasında, hanımım."

"Orada göremedim."

"Aa, yoklar mı?"

"Yok. Uyuyakalmıştın herhalde. İşlerini aksatıyorsun. Küçük Bey nerede?"

"Bilmiyorum, az önce evde oyun oynuyordu. Şey, kendileri Beyefendi ile birlikte saklambaç oynuyorlardı."

"Ah, şu benim işe yaramaz kocam..." Bunu duyunca korkusu geçmiş, kadın her zamanki hâline geri dönmüştü. "Öyleyse Beyefendi de dışarı çıkmış olacak. Onları ara ama bulursan rahatsız etme. Çağırmana lüzum yok."

Sert bir edayla böyle emir verip kendi odasına girdi ve bir süre aynanın karşısında durup kendine baktı. Sonra da üstünü değiştirmeye başladı.

Tam kuşağını belinden çözecekti ki kulak kesildi: Kocasının bitişikteki odasından hışır hışır birtakım sesler duyulmuştu. İçine kötü şeyler doğdu: Ses, hiç de bir fare tıkırtısına benzemiyordu. Ve dikkatlice dinlediğinde, kulağına insan sesini andıran, çok kısık bir ses de geldi.

Kuşağını çözmeyi bırakıp içindeki ürküntüyü bastırdı ve iki odayı ayıran kapıyı yana kaydırıp açtı. O zaman az önce dikkatini çekmemiş bir detayı fark etti: Dolabın ahşap kapısı aralıktı. Sesler de galiba o dolabın içinden geliyordu.

"Yardım et... benim."

Bu cılız mı cılız, varlığı yokluğu bir denecek kadar hafif bir sesti ama O-Sei sözleri çok net duyabilmişti. Hiç şüphe yok, ses kocasına aitti.

"Ah, hayatım, o sandığın içinde ne işin var senin?"

Elbette çok şaşırmıştı, koşarak sandığın yanına geldi. Ve sandığı açmaya uğraşarak: "Ay, saklambaç oynamıştınız, değil mi? Sahiden çok saçma bir şaka yapmışsınız... ama nasıl oldu da sandık böyle kilitlendi acaba?"

Eğer O-Sei doğuştan kötü yürekli bir kadın ise, kötü karakterini evli olduğu hâlde kendine bir âşık edinmekten ziyade, böyle bir anda çabucak hainlik düşünebilmekle gös-

terecekti. Çünkü kadın tam sandığın çengelini açmış, kapağı kaldırıyordu ki aklına esen bir fikirle kapağı tekrar örtüp sürgüyü tekrar kilitleyiverdi. O an sandıktaki Kakutaro, herhalde kalan tüm gücüyle ama O-Sei'e çok zayıf gelen bir direnişle kapağı ittirip kapanmasını önlemeye çalıştı. Kadın kapağa yüklenip kocasını sandığa geri tıktı. Sonradan, işlediği acımasız cinayeti her hatırlayışta O-Sei'in canını en çok sıkacak olan şey, sandığın kapağını örterken kocasının o aciz direnişinin hatırası olacaktı. O direniş, kadına yaralı bir adamın kan içinde can çekişmesinden bile kat be kat daha korkunç gelecekti.

Ama bunu bir yana bırakalım. O-Sei, sandığı eski hâline getirir getirmez dolabın kapısını pat diye örtüp aceleyle kendi odasına döndü. Onda bile, bu olaydan sonra üstünü değiştirmeye devam edecek cüret yoktu. Bembeyaz kesilmiş bir yüzle tuvalet masasının başına oturdu. Komşu odadan gelen sesleri bastırmak için, çekmeceleri gelişigüzel açıp kapatmaya başladı.

"Ya bunu yaptığım için başım belaya girerse?"

Gelip aklına takılan bu soru, kadına az kalsın sinir krizi geçirtecekti. O anda uzun uzadıya düşünecek vakti yoktu; aslında, herhangi bir şeyi düşünemeyecek kadar allak bullak olmuştu. Yerinde duramıyor, kâh oturup kâh kalkıyordu. Lakin sonraki günlerde düşündüğünde, o an kafasında kurduğu tasarıda bir kusur bulamayacaktı. Sandığın kendi kendine kilitlendiği belliydi; Kakutaro'nun çocuklarla saklambaç oynadığına, sandığa kaza eseri hapsolduğuna çocukların da hizmetçilerin de tanıklık edeceği kesindi. Sandıktan çıkan seslerin ve çığlıkların şimdiye dek duyulmaması demek, bina çok geniş olduğu için sesler fark edilmiyor demekti. Baksana, hizmetçiler bile hiçbir şey bilmiyordu.

O-Sei o anda durumu böyle derinlemesine tahlil etmemişti tabii ki ama kötülüğe iyi çalışan sezgileri, mantık yürütmeye gerek kalmadan da: "Sorun yok, her şey yolunda" diye fısıldamıştı.

Çocuğu aramaya yolladığı hizmetçi daha dönmemişti. Ev sessizdi, yani arka bahçede çamaşır yıkayan hizmetçi henüz eve girmemişti. Kocasının hırıltıları ve tırmalayış sesleri birkaç dakika içinde kesilirse her şey yoluna girecekti: Kadın bunun bir an önce olması için dua etti. Ama dolabın içindeki o inatçı tırmalayış sesi neredeyse işitilmeyecek kadar cılızlaşmış olsa da, alaycı bir kurmalı oyuncağın sesi gibi bir türlü kesilmek bilmiyordu. O korkunç sürtünme sesi sona ermiyordu. Tek ses o olsa, neyse: Kadın, zımpara gibi kupkuru bir dilden çıkan anlamsız homurdanışları da işitiyordu. Bu homurtular, O-Sei'e edilmiş korkunç bir lanetin sözcükleri olmalıydı. Bu lanet kadını öyle korkuttu ki az kalsın yanılıp sandığın kapağını açacaktı. Ama o kapağı açmak, geri dönüşü olmayan bir hata olurdu. Çünkü kocası, onu öldürmeye niyet ettiğini anlamıştı; O-Sei artık adamın kurtulmasına izin veremezdi.

Ama sandığın içindeki Kakutaro, acaba nasıl şeyler hissediyordu? Katil adayının kendisi bile adamın hâlini düşününce kararlılığını yitirecek gibi oldu. Ancak kadının hayalinde canlanan ıstırap, adamın gerçekte çektiği eşi benzeri olmayan acının binde biri, on binde biri bile değildi. Tam kendini ölüme teslim edecekken, ummadığı bir anda, ne kadar zinacı da olsa karısı olan kadın çıkagelmiş, sandığın kilidini bile çözmüştü. O an Kakutaro'nun duyduğu sevinç, dünyadaki hiçbir mutlulukla kıyaslanmayacak kadar büyüktü. Kocası, normalde kin güttüğü O-Sei'e öyle bir şükran

duymuştu ki kadın yaptıklarının üzerine iki kat, üç kat daha ahlaksızlık etse, yine de kocasının minneti silinmezdi. Hastalığın tükettiği bir insan bile, ölümün temasını hissedince, tüm suçları affedecek kadar sıkı sarılır hayata. Ancak tek bir an süren sevinçten sonra, adam bir kez daha "umutsuzluk" sözcüğünü kifayetsiz bırakan sonsuz bir cehenneme savruluvermişti. Ona kurtuluş umudu sunulmadan ölüp gitse bile adamcağız dünyada eşi görülmedik bir acıyı çekmiş olacaktı ama namussuz karısının elinde çektiği acı, sandıkta can çekişmekten bile kat be kat daha ağır bir çileydi.

Kocasının ıstırabını hayal etmek, O-Sei için elbette imkânsızdı. Ama o acının çok azını hayal edebildiği hâlde, O-Sei adama üzülmüyor, işlediği suçtan pişmanlık duymuyor değildi. Fakat kader onu yasak bir aşka düşürmüştü; ve karakterindeki kötülüğü silip atmak elinden gelmezdi. O-Sei, artık sessizliğe gömülmüş dolabın önünde durdu ve kurbanı için bir hayır duası olsun okumak yerine, özlediği âşığının bedenini hayal etti. Kocasının serveti, bir ömür boyu çalışmadan yaşamalarına yeterdi. O-Sei âşığıyla çekinmeden mutlu mesut geçireceği hayatı düşündü ve bu, merhuma karşı duyduğu azıcık acıma duygusunu unutmasına yetti.

Kadın, korkusunu üstünden atmıştı artık. Alelade bir insanın hayal bile edemeyeceği bir sükûnetle kendi odasına çekildi ve dudağının kenarında soğuk bir gülüşle kuşağını çözmeye koyuldu.

Kitamura ailesinin evi, o akşam saat sekiz sularında, O-Sei'in yazıp yönettiği bir tiyatroya sahne oldu: Ceset bulundu ve evden feryatlar yükseldi. Sonra akrabalar, aile dostları, dok-

torlar, polisler felaketi haber alıp eve akın ettiler. Evin geniş odaları ardına dek insan doldu. Elbette naaşın incelenmesi şarttı ve sandık, içindekiyle beraber dolaptan alınıp çıkarıldı. Çok geçmeden, Kakutaro'nun bedeninin çevresi bir sürü resmi görevli tarafından sarıldı. Polislerin arasında yüzünü sahte gözyaşlarıyla kirleten O-Sei, dışarıdan bakılınca, merhumun samimi ağıtlar yakan kardeşi Kakuciro'dan geri kalmayacak kadar yaslı görünüyordu.

Sandık odanın tam ortasına konuldu ve kayıtsız yüzlü bir polis memuru kapağı açtı. Elektrik ampulünün elli kandelalık* ışığı, Kakutaro'nun ölüm sancısıyla eğri büğrü çarpılmış suretini aydınlattı. Zavallının normalde güzelce taradığı saçları şimdi keçe gibi karman çormandı; elleri ve ayakları, acıyla gerildikleri vaziyette kaskatı kalmıştı. Göz küreleri yerlerinden âdeta fırlamıştı. Ağzı, çenesi yuvasından çıkarcasına açılmıştı. Öyle bir cesetti ki O-Sei bile, eğer ruhuna şeytan girmediyse, onu bir kez görse suçunu derhal itiraf ederdi. O-Sei, cesede doğrudan bakmadığı gibi hiçbir şeyi de itiraf etmedi. Dahası yüzü hiç kızarmadan, timsah gözyaşları eşliğinde yüzlerce yalan söyledi. Her nasılsa kendini sakin hissediyordu; belki de bir cinayet işleyince üzerine, hiçbir şeyden sakınmayan pis bir cüret gelmişti. Daha birkaç saat önce, (o zaman da kesinlikle kötü yürekli olduğu hâlde) kocasını boynuzlamaktan döndüğü evinin eşiğinden geçerken kalbi güm güm atan kadın gitmiş, yerine sanki bir başkası gelmişti. Kimbilir, belki de daha doğduğunda onun kalbine, âlemin korkması gereken bir şeytan yuvalanmıştı ve artık gerçek yüzünü göstermeye başlıyordu. Bir süre son-

* Işık kaynaklarının şiddetini ölçen birim. Bir mumun ışığı, aşağı yukarı 1 kandela düzeyindedir. *–çn*

ra karşısına çıkan tehlike karşısındaki insanüstü sükûnetine bakarsak, bundan başka türlü bir yargıda bulunamayız.

İlk inceleme, hiçbir fevkaladelik olmadan bitti ve ceset, yakınlarına teslim edilerek sandıktan dışarı, başka bir yere taşındı. Ve polislerin o âna dek cesede odaklanmış olan dikkati, ilk kez olarak kapağın iç yüzüne kazınmış çizgilere yöneldi.

Olaylardan tümüyle habersiz, Kakutaro'nun ürkünç cesedine şahit olmamış biri bile, o kazınmış çizgileri görse hayrete düşerdi. Ölünün parmakları, çizgileri öyle korkunç bir kararlılıkla oymuştu ki dahi bir ressamın fırçası bile bir duyguyu öyle açıkça anlatamazdı. Görenler derhal yüzlerini çevirdiler; kapağa tekrar bakmak onlara zor geldi.

O çizgilerin arasındaki şaşılacak bir detayı, o dakikada sadece iki kişi, O-Sei ve Kakuciro fark etti. Naaş diğer odaya taşınınca onlar geride kalmış, gözleri kapakta gördükleri gölgevari şeye çivilenmişti. Neydi onları bu kadar sarsan şey?

Bir gölge gibi belirsiz, bir delinin kaleminden çıkmış gibi çarpık da olsa, dikkatlice bakılınca pek çok çizginin arasında birkaç tanesi harf şeklindeydi: Biri büyük, biri ufak, yana yatık, güçlükçe okunacak kadar eğri de olsa, harfler seçilebiliyordu: "O S E İ"

Kakuciro, gözlerini O-Sei'e çevirerek: "Sizin adınızı yazmış, yenge..." dedi usulca.

"Evet, öyle..." Bu sözcüklerin O-Sei'in ağzından böylesine sakince çıkması nasıl da tuhaf bir şeydi! Elbette, kadın o harflerin ne anlama geldiğini bal gibi biliyordu. Ölümün eşiğindeki Kakutaro, canının son damlasıyla O-Sei'e olan lanetini, tam ölüm anında kazıdığı o son İ harfine gömmüş-

tü. Adamcağız onu kimin öldürdüğünü anlatmayı kimbilir ne kadar çok istemişti ama ne talihsizlik ki geride sadece bu bir kelimeyi bırakarak, ruhunda kıyamete dek taşıyacağı bir garezle bu dünyadan göçüp gitmişti.

Ama iyi kalpli kardeşi Kakuciro, aklına böyle bir şüpheyi getiremedi. O birkaç harfin, katile işaret etmek için yazılmış olabileceğini hayal bile edemedi. O-Sei'e karşı sessiz bir kuşku duyuyordu ama onun ismini okuyunca, abisinin ölümün eşiğindeyken bile karısını düşündüğünü ve sancılı parmaklarıyla onun adını yazdığını sandı.

Kısa bir sessizlik oldu. Sonra O-Sei, "Ah, zavallı adam; benim için kimbilir ne kadar endişeleniyordu!" diye, sanki –kayınbiraderinin de pekâlâ bildiği– iffetsizliğinden çok pişmanmış gibi sızlandı. Ve hemen mendilini yüzüne götürerek (en ünlü aktörler bile, böyle çok gözyaşını rol icabı dökemezdi) hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Kakutaro'nun cenazesinden sonra O-Sei, tiyatronun ikinci perdesini oynadı: Tamamen görünüşte de olsa, yasak aşkı olan oğlanı terk etti. Ve türlü numaralarla, Kakuciro'nun şüphelerini dağıtmaya çalıştı. Bu amacında az çok başarılı da oldu. Kakuciro kısa bir süreliğine de olsa cadının hilesine kandı.

O-Sei, beklentisini bile aşan meblağda bir mirasa konduktan sonra nicedir yaşadığı konağı sattı. Oğlu Şoiçi'yi yanına alıp o adresten bu adrese taşınarak ve o harika oyunculuk yeteneğini de kullanarak merhumun akrabalarının gözetiminden giderek uzaklaştı.

Sandığa gelince... O-Sei allem etmiş, kallem etmiş, sandığın kendisine verilmesini sağlamıştı. Onu gizlice bir antikacıya satıp sandıktan kurtuldu. Sandık şimdi kimbilir

kimlerin elindedir? Ve kapağın içindeki tırnakla kazınmış harfler, sandığın yeni sahibinin hayal gücüne kimbilir nasıl tesir etmiştir? O kişi, okuduğu harflerin ardında yatan korkunç öfkeyi sezerek tir tir titremiş olamaz: Ama okuduğu "O S E İ" sözcüğünün bir kadının ismi olduğunu anlamış olmalı. Adam, ismi kazınmış O-Sei'i kimbilir nasıl bir kadın olarak hayal etmiştir? Büyük ihtimalle gözünün önünde dünyanın kötülüklerini hiç bilmeyen, masumane bir kızcağız canlanmıştır.

1926

MARS KANALLARI

Ormanın, yine geldin buraya, diyen soğuk cazibesi beni sarstı. Donuk bir karanlık tüm dünyamı kaplamıştı. Muhtemelen, sesler de kokular da, dokunma duyusu dahi bedenimden buhar olup uçmuştu. Artık beni sarıp sarmalayan bir tek şey kalmıştı: Neri Yokan* kadar durgun ve davetkâr bir renk.

Ağaçların yaprakları, akşam yağmurunu yağdırmaya hazırlanan bir bulut kadar karanlık bir katmana dönüşmüştü; ormana derin bir sessizlik çökmüş, bu sessizlikte kestane rengi ağaçlar dallarını şelale misali toprağa sarkıtmış, resmîgeçitte sıralanmış birlikler gibi her yöne doğru, göz alabildiğine uzanıyor, nihayet mahiyeti meçhul karanlığın içinde gözden yitiyordu.

Katmanlar hâlinde yayılan ağaç yapraklarının üzerinde neşeli bir güneş mi parlıyor yoksa korkunç bir fırtına mı kopuyor, anlamam hiç mümkün değildi. Tek bildiğim şey, şu anda sınırı nerede bilinmez koca bir ormanın gölgeleri

---

* Neri Yokan, tatlı fasulye ve kestaneden yapılan ve karamele benzeyen bir soğuk tatlıdır. –*çn*

arasında, belirsiz bir istikamete doğru yürümekte olduğum şeklinde, iç sıkıcı bir gerçekti. Ne kadar yürürsem yürüyeyim, kollarımla zor saracağım kadar iri ağaç gövdeleri peş peşe karşıma çıkıyor, yanımdan geçip ardımda kalıyor ve manzara, hiç mi hiç değişmiyordu. Bu ormanın yaratılışından beri geçmiş asırlar boyunca düşmüş tüm yapraklar, yığılıp nemli bir yorgana dönüşmüş; istisnasız her attığım adımda ayağımın altında hışırdıyordu.

İşitme duyusunun sökmediği bu loş âleme girince, dünyamızdan nice canlıların ölüp gittiğini hissediyordunuz. Veya belki, ormanın tümünün kör cinler ve iblislerle dolup taştığını sanmanız da imkânsız değildi. Hayal gücüm canlanmıştı, her an yılan kadar iri sülükler ağaçların dallarından üzerime yağacakmış gibime geliyordu. Gözümün gördüğü hiçbir yerde, kımıldayan tek bir canlı bile yoktu ama deniz anasına benzer bir sürü acayip mahlukun, arkamdan sürünerek gelip sessiz bir koro hâlinde bana gülmediği ne malumdu?

Ancak her ne kadar karanlık ile karanlığın içinde yaşayan şeylerin beni ürküttüğünü söylemek dahi lüzumsuzsa da, ormanın sınırsızlığının yüklediği korku daha da ağırdı. Kendimi tıpkı yeni doğmuş, kendini bulduğu geniş havadan ürküp olduğu yerde büzüşen ve dehşetle titreyen bir bebek gibi hissediyordum.

İçimden gelen, "Anne, korkuyorum!" diye bağırma arzusunu güç bela bastırarak bu karanlık dünyadan bir an evvel kaçmak için adımlarımı çabuklaştırdım.

Ancak ben ne kadar aceleyle yürürsem yürüyeyim, ormanın gölgeleri de koyulaştıkça koyulaşıyordu. Yıllardan,

hatta on yıllardan beri bu ormanda yürüyor olmayaydım sakın! Burada zaman diye bir kavram yoktu. Burada gün ne doğuyor ne de batıyordu. Yürümeye dün mü başlamıştım, on yıllar önce mi başlamıştım, bundan bile emin olamıyordum.

Ansızın, bu ormanda ilelebet, koca koca çemberler çizerek yürümeye devam edeceğimden şüphelenmeye başladım. Dünyadaki her şeyden ziyade, kendi adımlarımın güvenilmezliği korkutuyordu beni. Bir zamanlar, sırf sağ adımının uzunluğu sol adımının uzunluğundan iki üç santim farklı olduğu için çölde çemberler çizerek yürüyen bir seyyahın hikâyesini duymuştum. Çölde gök bulutsuzdur ve güneş de, yıldızlar da apaçık görünür. Oysa kapkara ormanın bağrında ne kadar kalırsanız kalın, hiçbir işaret yolunuzu bulmanıza yardım etmez. Dünyada eşine rastlanmayacak kadar korkunç bir durumdur bu. O anda kalbimde kendi kendime verdiğim mücadeleyi size hangi sözlerle anlatayım bilmem.

Doğduğum günden beri, bu korkunun aynısını defalarca tatmıştım. Ancak aşinalığın hayrı yoktu; şimdi de, her seferinde olduğu gibi, tarifsiz korkum ve ona eşlik eden belli belirsiz bir özlem duygusu, giderek büyüyor ve asla hafiflemiyordu. Ve her seferinde, ne yaparsam yapayım, ormana nereden girdiğimi ve ormandan nasıl çıktığımı –ne tuhaftır ki– bir türlü hatırlayamazdım. Ve her seferinde yepyeni bir dehşet ruhumu pençesine alırdı.

Ölümün devasa alacakaranlığında zerre kadar bir insan olan ben, soluğum tıkanıp terler dökerek bitmeyen, tükenmeyen adımlarımı atıyordum.

Neden sonra, etrafımda esrarengiz bir ışığın yayılmaya baş-

ladığını fark ettim. Bu, mesela perdeye projeksiyon aygıtından yansıtılan ışık gibi, hayaletsi bir ışıktı ama yine de ben yürüdükçe karanlık gerilere doğru kaçıyordu. Kendi kendime, "Patron, ormanın çıkışı burasıymış meğer," diye mırıldandım; neden burayı unuttuğumu merak ediyordum. İçimi, sanki ezelden beri ormana hapsedilmişim gibi müthiş bir ürküntü kaplamıştı.

Suyun içinde koşmaya çalışan birisi nasıl bir direnç hissederse, ben de ışığa yaklaşırken aynısını hissediyordum. Ben yaklaşınca, ormanda bir açıklık belirdi; nicedir özlediğim gökyüzünü artık görebiliyordum. Ancak o göğün rengi, bizim alıştığımız göğün renginden farklı değil miydi? Ve açıklığın ötesinde gördüğüm şey... eyvahlar olsun: Aslında, ormandan çıkmayı başaramamıştım.

Ormanın kıyısı sandığım o yer, esasen ormanın tam ortasıydı.

Orada, çapı yüz metre kadar olan yuvarlak bir göl vardı. Gölün etrafı, hiç boşluk kalmayacak şekilde ağaçlarca sarılmıştı. Hangi yana bakarsam bakayım, gölü kuşatan ağaçlar birbirine karışıp kişiliksiz bir karanlığa dönüşmüştü; ve en az benim şimdiye dek kat ettiğim orman kadar sık görünüyordu.

Pek çok kez bu ormanda dolaşmış olsam da böylesi bir gölün varlığından hiç haberim yoktu. Bu yüzden, pat diye ormandan sıyrılıp kendimi gölün kıyısında dururken bulunca, manzaranın güzelliği beni büyülemişti. Sanki bir kaleydoskopu çevirmiş ve içinde türlü esrarengiz çiçekler keşfetmiştim. Ama etrafımda bir kaleydoskoptaki çiçeklerin renkleri yoktu kuşkusuz, ne gökte, ne ormanda ne de suda; gök parlak gümüş rengindeydi ve dünyamıza ait gibi görün-

müyordu. Orman, siyaha çalan yeşil ve kahverengiydi, sudan ise sadece göğün ve ormanın renkleri aksediyordu. Her şeye rağmen manzaranın güzelliği nereden geliyordu acaba? Gümüş grisi göğün rengi desem; şu acayip ağaçların dallarını, âdeta avına çullanmaya hazırlanan örümcek gibi uzatması desem; bu katılaşmışçasına durgun, dipsiz göletin göğü yansıtan manzarası desem, hepsi ayrı güzeldi. Lakin başka bir şey daha vardı bu yerde – adını koyamadığım bir şey.

Sesi, kokusu olmayan, tenin bile hissizleştiği bir dünyaydı. Ve tüm duyular, işitme, koku alma, dokunma hisleri tek bir algıya, görmeye odaklandığından her şey bir başka görünüyordu. Ama bir şey daha vardı. Gök ve orman da, su da, birinin gelmesini dayanılmaz bir sabırsızlıkla beklemişti. Onların bu hırsı, sonsuz arzusu nefes olup havaya sinmişti. Bu duygu nedense benim kalbimi de heyecana sevk ediyordu.

Sanki çok doğal bir şey yaparmışçasına, gözümü dışarıdan kendi çıplak bedenime çevirdim. Ve orada bir erkeğin değil, etine dolgun bir kadının vücudunu keşfettiğimde, bir erkek olduğumu unutup her şey çok normalmişçesine gülümsedim. Hah, işte vücut dediğin böyle olur! diye sevindim ve kalbimin, yerinden sıçradığını hissettim.

Benim vücudumun (ne acayiptir ki sevgilimin vücuduna hık demiş burnundan düşmüş denecek kadar benziyordu) güzelliği nasıl da göz kamaştırıcıydı. Siyah saçlarım, bir peruk kadar gür ve dolgundu. Uzuvlarımın biçimi, bir Arap atınınkiler kadar muntazam; bir yılanın gövdesi kadar zarifti. Teni solgun beyaz bu bedenle şimdiye dek kimbilir kaç delikanlının gönlünü fethetmiştim. Benim gibi bir kraliçenin huzurunda kimbilir nasıl yere kapanıyorlardı.

O anda her şey açıklığa kavuşuverdi. Ben bu esrarengiz gölün sırrına nihayet vakıf olmuştum.

"Ah, sizler beni hasretle beklemişsiniz. Binlerce yıl, on binlerce yıl sizler, gök ve orman ve su, yalnızca bu an için yaşamaya devam etmişsiniz. Sizi çok beklettim! Evet, şimdi sizin en vahşi dileklerinizi yerine getireceğim."

Bu manzaranın güzelliği, tek başına tamamlanmıyordu. Manzaranın bu hâliyle bir eksiği vardı. Ve şimdi ben, çok güzel bir aktris olarak, onların karşısına çıkmış bulunuyordum.

Karanlık ormanın sarmaladığı dipsiz gölün derin ve koyu kül rengi dünyasında, benim kar beyazı tenim mutlaka son derece uyumlu, son derece ışıltılı görünüyordu. Ne müthiş bir sahne kurulmuştu: Ne denli derin bir güzellik.

Gölün içine bir adım attım. Ve kara suların ortasından boy vermiş, aynı siyahlıkta bir kayayı gözüme kestirip usulca yüzmeye başladım. Su ne soğuk ne de sıcaktı. Yağ gibi ölgündü, kolumun bacağımın kımıldattığı kısımlarda ufak dalgalar oluşsa da su ne ses çıkarıyor ne de hareketlerime direnç gösteriyordu. Göğsümün civarından, birkaç sessiz dalgacık çıkararak, tıpkı bembeyaz kuğuların rüzgârsız sularda süzüldüğü gibi sessizce ilerliyordum. Nihayet, gölün tam ortasına vardığımda siyah ve nemli kayaya sürünerek çıktım. Görüntüm, herhalde durgun bir denizde dans eden denizkızını andırıyordu.

Sonra, kayanın üstünde dimdik ayağa kalktım. Ah, ne güzellikti bu. Yüzümü ifadesizleştirdim, ciğerlerimi var gücümle şişirip havai fişeklerin çığlığını andıran bir sesle haykırdım. Göğsümün ve gırtlağımın kasları hadsiz bir esneklikle genleşip nokta kadar kalana dek büzüştü.

Ardından, gövdemi oynatmaya başladım. Vay canına, ne kadar da müthiş bir görüntüydü: Âdeta tam ortasından ikiye ayrılmış bir engerek aodaişonun* kıvranışları gibiydi. Can çekişen bir tırtıl, larva, solucan gibiydi. Sonsuz bir zevk veya sonsuz bir ıstırap içinde kıvranan bir hayvan gibiydi.

Dans etmekten bitkin düştüğümde, boğazımı ıslatmak için karanlık sulara atladım. Ve cıva kadar ağır suyu, midemin haddinin sonuna dek içtim.

Öyle delicesine dans ederken dahi, bende bir eksiklik vardı. Sadece kalbime değil, civardaki manzaranın bileşenlerine sinmiş esrarlı bir kaygıyı, ne yaparsam yapayım dindiremiyordum. "Onlar" tüm bunların üzerine bir şeyi daha arzuluyor gibiydiler.

"Anladım. Kızıl bir renk."

Ansızın bu gerçeği anlamıştım. O harika görüntüde yalnızca bir tek şey, kızıl bir renk noksandı. Eğer onu da elde edebilirsek turnayı gözünden vurmuş olacaktık. Dipsiz bir grilik, pırıl pırıl kar rengi ten ve bir nokta olsun kızıllık, beraberce bir hedef tahtası desenini hayata geçirecekti.

Lakin gereken boyayı nerede bulacaktım ki? Bu ormanı uçtan uca arasam, açmış bir tek kamelyaya olsun rastlamazdım. Art arda sıralanan bu örümcek benzeri ağaçlardan başka ağaç da yoktu.

"Durun bir dakika. İşte buracıkta harika bir boya var, değil mi? Kalp denen organdan çıkan o capcanlı kızıllığın bir eşi, dünyadaki hiçbir kırtasiyede bulunmaz."

Ben, ince ve sivri tırnaklarımla, göğsümü soldan sağa, boydan boya yırtıp paraladım. Şahane memelerimi, eti sıkı

---

* Aodaişo. Bilimsel adı "Elaphe Climacophora" olan bu yılan zehirsizdir ve engereği andırır. –*çn*

karnımı, etine dolgun kollarımı, teni gergin butlarımı, hatta yüzümü bile. Yaralarımdan dökülen kanlar ırmak oldu, bedenim kıpkırmızı oluklarla kaplandı. Bir kızıl şal kuşanmışa benzedim.

Bu hâlim gölün yüzeyinden aksediyordu. Mars kanalları!* Benim bedenim tam da o ürkütücü Mars gezegeninin kanallarını andırıyordu. Ve bu kanallarda su yerine kırmızı kanlar akıyordu.

Sonra, yine çılgınca dans etmeye başladım. Kızıl ve beyaz çizgileri birbirine karışan bir topaç kadar hızlı dönüyordum. Kıvrana kıvrana deviniyordum, bu kez can çekişen bir yılandan hiç farkım kalmamıştı. Kâh göğsümü ve bacaklarımı geri çekip belimi koparcasına geriyor, kabaran kaslı butlarımı yapabildiğim kadar yukarıya kaldırıyor; kâh kayaya sırt üstü uzanıp omuzlarım ve bacaklarımı yay misali geriyor, kurtçuk gibi sürünerek dolanıyor; kâh baldırlarımı açıp arasına boynumu uzatıyor, tırtıl gibi yuvarlanıyordum. Ya da kesilmiş bir solucana öykünerek kayanın üstünde hızla yuvarlanıyor, hem kollarıma hem omuzlarıma, karnıma ve belime, ayrımsız her yerimi kasıp gevşetiyor, şekilden şekle giriyordum. Canım tükenene dek taş sahnemde bu harikulade oyunu oynayıp görevimi yerine getirdim.

"Hayatım, hayatım..."

Birileri, uzaktan bana sesleniyordu. O ses bana adım adım yaklaştı. Ta ki deprem olurcasına bedenim sarsılana kadar.

"Hayatım. Kâbus görüyorsun."

* 20. yüzyıl başlarında Mars'ta nehirlerin veya (Marslılarca yapılmış) su kanallarının bulunduğu sanılıyordu. Sonradan, bu kanalların o devirdeki ilkel teleskoplara özgü birer illüzyon olduğu anlaşıldı. –*çn*

Gözlerimi pek hafif açınca sevgilimin yüzünü gördüm. Sevgilimin yüzü kocamandı çünkü burnumun dibinde duruyordu.

"Rüya gördüm."

Kayıtsızca böyle fısıldayarak kadının çehresini süzdüm.

"Ay, terden sırılsıklam olmuşsun... Rüyan çok mu korkunçtu?"

"Korkunç bir rüyaydı."

Sevgilimin yüzü, batan güneşin vurduğu bir dağ silsilesi gibi aydınlık ve karanlık iki yarıya ayrılmıştı. Bu iki yarıyı, ışığın gri gösterdiği uzun bir bukle, gümüşi bir şerit gibi birbirinden ayırıyordu. Burnunun ucunda güzel, yağlı bir nokta parlıyor; bu noktayı çıkarmış olan gözenekler birer mağara gibi davetkârca nefes alıyordu. Ve sevgilimin bu çehresi, muazzam bir gökcismi misali, tüm görüşümü kaplamak üzere ağır ağır yaklaşıyordu.

1926

PARMAKLAR

Hasta, narkozdan ayıldı ve yüzüme baktı.

Sağ kolunun ucu kalın bandajlarla sarılıydı ama elinin, bilekten kesilmiş olduğu dışarıdan bakınca anlaşılmıyordu.

Adamı bizzat tanıyordum: Müzik dünyasında isim yapmış bir piyanistti ve sağ elini yitirmesi, onun adına ölümden farksızdı. Belki de piyanisti yaralayan saldırgan, onun ününü çekemeyen bir meslektaşıydı.

Gece vakti yolda yürüdüğü esnada, kalabalıktan çıkageIen birisince piyanistin eli, çok keskin bir aletle bilek eklemi hizasından kesilmişti. Kurban, saldırıdan hemen sonra bilincini yitirmişti.

Neyse ki bu vaka, çalıştığım hastanenin yakınında cereyan etmişti. Baygın adamı hastaneye getirmiş ve elimden geldiğince tedavi etmiştim.

"Ah... demek sen, beni kurtardın. Teşekkür ederim... Sarhoştum da, karanlık bir sapağa girmişim... Kim olduğunu anlamadığım biri bana saldırdı... Sağ elime. Parmaklarıma bir şey olmamıştır, umarım."

"Hiçbir şey olmadı. Kolunuz biraz yaralanmış ama önemsiz, kısa sürede iyileşeceksiniz."

Arkadaşımın cesaretini kırmayı göze alamamıştım. Biraz iyileşene kadar, sanat hayatının sona erdiğini ondan gizleyecektim.

"Ya parmaklarım? Parmaklarımı eskisi gibi kullanabilecek miyim?"

"Parmaklarınıza da bir şey olmadı."

Kaçarcasına yatağının başından ayrıldım, hastanın odasından çıktım. Ve refakatçi hemşireye, elini yitirdiğini hastadan bir müddet gizlemesini kesin bir dille emrettim.

İki saat kadar sonra hastanın odasını ziyaret ettim.

Hasta bir nebze kendine gelmişti. Ancak vücudunu inceleyecek kadar toparlanmış değildi. Sağ elini kaybettiğini bilmiyordu.

Hastaya doğru eğilerek sordum: "Ağrınız var mı?"

"Biraz ama azaldı artık."

Piyanist böyle söyleyerek yüzümü süzdü. Ve battaniyenin üzerine çıkardığı sol elinin parmaklarını piyano çalarcasına oynatmaya başladı.

"Bandajı çözseniz de, sağ elimin parmaklarını biraz kımıldatsam olmaz mı? Yeni bir parça üzerinde çalışıyorum, her gün en az bir kez pratik yapmazsam içim asla rahat etmez."

Yüreğim ağzıma gelmişti ama çabuk düşünerek kolunun hasarlı kısmını kımıldatmamak gerektiğini bahane ettim. Bir yandan da, onun önkolundaki dirsek kemiğine, tam ulnar sinirinin geçtiği yere parmağımı bastırdım. O noktaya baskı uygulanınca sinirden beyne gönderilen hissiyat, sanki parmaklarından geliyormuş gibi algılanır – kişinin parmakları olmasa bile.

Piyanist, battaniyenin üstünde duran sol elinin parmaklarını hızla oynattı, yüzünde mutlu bir ifade belirmişti.

"Ah, sağ elim iyi gerçekten. Rahatça kımıldatabiliyorum..." diye mırıldandı ve güya çaldığı parçaya kendini kaptırarak hayali tuşlara basmaya devam etti.

Onu seyretmeye dayanamadım. Hemşireye gözümle işmar vererek hastanın sağ kolundaki sinire baskı uygulamasını işaret ettim. Ayak sesi çıkarmamaya özen göstererek odadan ayrıldım.

Ameliyathanenin önünden geçtiğimde, hemşirelerden birini gördüm: Ameliyathanenin duvarındaki alet rafına gözlerini dikmiş, taş kesilmişçesine duruyordu.

Hemşirenin hâli normal değildi. Beti benzi atmış, fal taşı gibi irileşen gözlerini raftaki bir şeye mıhlamıştı.

Bir hışımla kadının yanına koştum ve o rafa baktım. Rafta piyanistin sağ elini gördüm: El, çürümesin diye konulduğu alkol kavanozunun içinde duruyordu.

Ele bakar bakmaz bütün vücudum kaskatı kesildi.

Piyanistin, kavanozdaki alkolün içinde yüzen eli... hayır, elinin beş parmağı birden, bembeyaz bir yengecin ayakları gibi kımıldıyordu.

Parmaklar, bir piyano ezgisinin ritmiyle oynuyordu: Parmaklar eskiden piyanoyu sahiden çalarken yaptıklarından çok daha küçük hareketlerle, bir bebeğin parmakları gibi, rüya gören birinin parmakları gibi kımıldayıp duruyorlardı.

1960

KUMAŞ RESİMLE BİRLİKTE YOLCULUK EDEN ADAM

Anlatacağım olay, benim gördüğüm bir rüya ya da geçici bir deliliğin gösterdiği sanrı değilse, kumaş resimlerle gezen o adam mutlaka deli olmalı. Ama rüyada bize, bu dünyaya teğet bir diğer dünya şöyle bir görünür ve deliler, bizim hiç algılamadığımız şeyleri görüp duyarlar. Aynı şekilde ben de, tekinsiz bir atmosferin merceğinin ötesine, dünyamızın görüş alanı dışındaki bir dünyanın kıyısına kısacık göz atmış olabilirim.

Tarihini anımsamıyorum ama sıcak ve bulutların seyrek olduğu bir gündü. Ben, merak edip Uozu* kentine serapları görmeye gitmiş; dönüş yoluna koyulmuştum. Bu hikâyeyi ne zaman anlatsam, yakın dostlarım lafımı keser: "Sen hiç Uozu'ya gitmedin ki!" derler. İtiraf etmeliyim ki: "Bakınız ben falanca tarihte Uozu'ya gittim," deyip ortaya koyabileceğim kesin kanıtım yok. Öyleyse her şey bir düş müydü? Ömrümde hiç o kadar derin ve canlı bir rüya görmedim.

* Batı Honşu'da ufak bir kent. Bu kentin limanında bazen seraplar oluşur. *–çn*

Rüyalarımdaki manzaralar, filmlerdeki kadar renk yoksunudur.* Oysa o gün bindiğim buharlı trende, sözünü edeceğim rüküş bez resimden başlayarak tüm manzara, mor ve ruj kırmızısı ağırlıklı renklere boyanmıştı... tıpkı bir yılanın gözbebekleri gibi, bir kez görünce zihne kazınacak kadar canlıydı. Rüyalarda da filmler gibi bazen renklendiriliyor mu dersiniz?

Ben o gün, ömrümde ilk defa, serap denen şeyi gördüm. Hayalim masallardaki gibi, istiridye soluğu içinde bir ejder sarayı** görmekti ama gördüğüm gerçek serap, beni ecel terleri dökecek kadar korkuttu.

Uozu sahilinin "Sıralı Çamlar" diye anılan yeri kum gibi insan kaynıyordu. Herkes soluğunu tutmuş, gözünü açmış havayı ve deniz yüzeyini izliyordu. Ömrümde öyle sessiz, deyim yerindeyse dilini yutmuş bir deniz daha görmedim. Ben, Japon Denizi*** fırtınalı olur sanıyordum, o yüzden çok şaşırmıştım. Deniz griydi, en ufak dalgacık bile yoktu, sular sonsuz enginlere dek uzanıp gidiyordu. Büyük Okyanus gibi değildi, ufuk yoktu çünkü deniz de gökyüzü de aynı gri renkteydi ve ikisi birbirine karışıyor, yoğun bir sisle örtülmüş gibi görünüyordu. Gökyüzü sanarak baktığım yerin deniz olduğunu, sislerin içinde hayalet gibi yüzen, kocaman bir beyaz yelkene rastlayınca anlıyordum.

---

* Bu öykü 1929 yılında yazılmıştır. O dönemde sinema yapıtları siyah-beyazdı ama bazı filmler, kare kare çalışan sanatçılar tarafından renklendiriliyordu. –ç*n*

** Çin mitolojisine göre seraplara, dev bir istiridyeyi andıran Shen adlı deniz canavarının soluğu neden olur. Bu nedenle Çinliler seraba Shen Manzarası (Shèn-Jîng) veya Shen Kulesi derler. Ejder sarayı, Japon peri masallarında adı geçen bir sualtı sarayıdır; burada zaman yavaş akar: Saraydaki bir gün, dünyamızdaki yüz güne eşittir. –ç*n*

*** Japonya ile Rusya arasında kalan sular. Gerçekten fırtınalıdır ama yazarın andığı kıyı, korunaklı bir körfeze bakıyor. –ç*n*

Gördüğüm serabı nasıl anlatsam? Âdeta süt beyazı bir filmin üstüne kara mürekkep dökülmüş, mürekkep filmin içine dağılmış, sonra da ortaya çıkan şey, projeksiyon aletiyle göğe aksettirilmişti.

Uzaklardaki Noto yarımadasının ormanları, mercek ödevi gören havadan yansıyarak gözümüzün önüne kadar geldi: Ağaçlar, ayarı iyi yapılmamış bir mikroskopun altındaki siyah böcekler gibi belirsiz hatlarla ama müthiş büyümüş hâlde, tepemizdeki gökte asılı duruyordu. Şekli bozuk kara bulutlara benziyorlardı ama bulut olsalar, yerleri belli olurdu. Seraplar ise tam tersine, ne kadar uzakta olduklarını bir türlü belli etmiyordu. Kâh uzaklardaki dev canavarlar gibiydiler kâh bir karış önümüzde süzülen buhar gibi. Hatta bazen gözümün saydam tabakasına yapışmış benekler sanıyordum onları. Mesafenin o belirsizliği, seraplara beklentimi aşan bir ürkütücülük vermişti.

Kenarları belirsiz simsiyah üçgenler, üst üste binip kuleye benziyor, göz açıp kapayana dek dağılıyor, yanlamasına uzayıp tren gibi gidiyor, parçalara bölünüp bir sıra hinoki ağacına benziyor, durup durduğu yerde şekilden şekle giriyordu.

Eğer serapların insanı delirtmek gibi bir kabiliyeti varsa, herhalde ben onların sihrine kapılmış, bu sihri en azından trene binene dek üstümde taşımış olmalıyım. İki saatten fazla bir süre o atmosferik anomaliyi seyrettikten sonra, Uozu'dan ayrıldığım akşam ve trende geçirdiğim gece boyunca çok sıradışı bir ruh hâlinde olduğum doğru. Bilirsiniz, bazı sakin insanlar aniden cinnet geçirip birini bıçaklarlar; belki de ben, buna benzer bir delilik nöbetine tutulmuştum.

Uozu istasyonundan Ueno'ya giden trene saat akşam

altıda bindim. Bindiğim ikinci sınıf vagon bir kilise kadar boştu, benim haricimde sadece köşedeki koltukta oturan bir yolcu daha vardı: Bu tuhaf bir tesadüf müydü, yoksa o saatlerde tren hep öyle tenha mı oluyordu, bilmem.

Demiryolu ıssız sahil şeridine bakan bir uçurumun kenarında uzanıyordu; trenimiz tekdüze makine sesleri çıkararak, git babam git, yol alıyordu. Deniz, bir bataklık kadar bulanık görünüyordu; derin sis katmanı, batan güneşin ışığıyla puslu bir kurumuş kan rengine boyanmıştı. Anormal büyük bir yelken o sisin içinde bir rüya gibi kayıp gidiyordu. Hava tamamen rüzgârsız, sıcak ve nemli olduğundan trenin bazı pencereleri açıktı ama içeri sızan esinti bile hayalet gibi ölgün, kesik kesikti. Bir sürü kısa tünelden, çığ düşmesini önlemek için çekilmiş setlerin arasından geçiyorduk; kâh bunların sevimsiz duvarlarını görüyorduk kâh uçsuz bucaksız gri gökyüzünü ve gri suları.

Oyaşirazu'nun tepelerini geçtiğimiz sırada, trende yanan elektrik ışığı gün ışığını bastırmaya başladı: Güneş batmıştı. Tam o sırada, köşedeki o yalnız yolcu ansızın kalktı. Koltuktan siyah saten bir kumaşı alıp açtı. Cama yaslanmış duran yetmiş-seksen santim eninde düz bir cismi o kumaşa sarmaya başladı. Nedense bu hareketi kendimi çok tuhaf hissetmeme neden olmuştu.

O düz cisim muhtemelen çerçeveli bir resimdi. Ama bir nedenden ötürü, ön yüzü pencerenin camına denk gelecek şekilde konulmuştu. Ambalajına sarılı hâlde duran nesnenin, mahsus çıkarılıp o şekilde dışarıya yöneltildiği belliydi. Üstelik, adam onu tekrar sarmaladığı sırada bir an görebildiğim o çok renkli resim, bana nedense çok canlı ve olağanüstü görünmüştü.

Dikkatimi tekrar o acayip nesnenin sahibini incelemeye

verdim. Ve o adamda, resmin acayipliğini bile gölgede bırakan bir fevkaladelik beni şaşırttı:

Adam son derece eski moda, hani şu dedelerimizin gençliğinden kalma soluk fotoğraflardaki cinsten, yakası daracık ve omzu geniş, siyah bir ceket giyiyordu. Ama bu kıyafet, uzun boylu ve uzun bacaklı adamın üstüne şıp diye oturmuştu; hatta gayet şık duruyordu. Yüzü inceydi, gözleri ziyadesiyle ışıl ışıldı; zeki görünen muntazam bir çehresi vardı. Ortadan düzgünce ayrılmış siyah saçları öyle parlaktı ki ilk anda kırklı yaşlarının başında gösteriyordu ama alıcı gözle bakınca teni kırış kırıştı, altmışlarında bile olabilirdi. O kapkara saçların, beyaz yüzünü boydan boya kaplayan çizgilerle olan zıtlığı öyle tekinsizdi ki ilk fark ettiğimde irkilmiştim.

Adam resmi özenle sarmayı bitirir bitirmez yüzünü bana doğru çevirdi. Tam da berikini dikkatle süzdüğüm için bakışlarımız birbirine rastladı. Mahcup olmuş gibi ağzının kenarıyla, usulca gülümsedi. Ben de boş bulunup başımı sallayarak selam verdim.

Sonraki iki üç taşra istasyonu boyunca, o da ben de köşelerimizde oturup ara sıra bakıştık, tedirgin olup gözlerimizi kaçırdık. Bu hâl birkaç defa tekrarlandı. Dışarısı artık tümden kararmıştı. Yüzümü cama yaslayıp bakınca bile, açıklardaki balıkçı teknelerinin ara ara beliren ışıkları dışında hiçbir şey görmüyordum. Sanki tüm âlem ve bütün canlılar, adamla ikimizi baş başa bırakıp sırra kadem basmıştı.

Uğradığımız istasyonlarda bizim vagonumuza binen yolcu olmadı. Ne kondüktör ne de muavin bir defa olsun kendilerini gösterdi. Sonradan düşününce, bu detaylar bana son derece garip gelecekti.

Ben, hem kırkında hem altmışında gösteren, Avrupa-

lı bir sihirbaz gibi giyinmiş o adamdan giderek korkmaya başladım. Korku da öyle bir şeydir ki insanın uğraşacak başka meşgalesi olmayınca büyür de büyür, tüm bedenini kaplar. Ben de sonunda, zangır zangır titreyecek kadar korktum. Yerimde duramaz oldum ve kalkıp ayaklarımı vura vura adama doğru yürüdüm. Adam bana ne kadar kötü ve korkunç görünürse, onun karşısına dikilmek için o kadar sabırsızlanıyordum.

Adamın karşısındaki koltuğa çöktüm. Adam, yakından bakınca bir kat daha tuhaf görünen kırışık beyaz yüzünde hayret ve kaygıyla, sanki hortlakmışım gibi beni süzüyordu. Gözünü kısmış, soluğunu tutmuştu.

Yerimden kalktığım andan beri adam, gözleriyle beni takip etmişti; ve şimdi de yüzümü süzüyordu. Sanki önceden sözleşmişiz de bu çok normal bir karşılama cümlesiymiş gibi çenesiyle yanındaki düz cisme işaret edip girizgâhsız, "Bunu mu soracaktınız?" dedi. Ses tonu öyle doğaldı ki başımla evetlemekten gayrı tepki veremedim.

"Herhalde bunu görmek istiyorsunuz..." Sustuğum için aynı soruyu tekrarladı.

"Gösterecek misiniz?" Adamın tavrı bana da bulaşmıştı, ister istemez bu saçma soruyu sordum. Yerimden o resme bakmak niyetiyle kalkmamıştım halbuki.

"Memnuniyetle gösteririm, beyefendi. Bendeniz de deminden beri sizi düşünüyordum. Sizin, bunu görmeye teşrif edeceğinizi anlamıştım."

Adam –belki de onu "yaşlı adam" diye anmak daha uygun olur– böyle söyleyerek uzun parmaklarıyla kumaşı açıverdi. O çerçeve benzeri şeyi, birkaç defa bana ve pencereye doğru çevirdi.

O şeyi ilk gördüğümde istemsizce gözlerimi yumdum.

Neden öyle yaptığımı şimdi bile bilmiyorum. Fakat öyle yapmam gerektiğini hissetmiştim. Birkaç saniye gözümü kapattım. Tekrar açtığımda önümde, daha önce benzerine rastlamadığım tuhaf bir şey vardı: Ama neresinin "tuhaf" olduğunu açıkla deseniz, uygun sözcükleri bulup da anlatamam.

Resim, bir Kabuki tiyatrosu sahnesinin dekoru gibiydi. Birkaç odacığa bölünmüş, zemini mavi kilimli, tavanı kafes işi bir yapı, kusursuz bir perspektifle çizilmişti; çivit mavisi başta olmak üzere yağlı boyalarla gözü yoracak kadar renklendirilmişti. Sol ön tarafında, yazı odası gibi bir yer ile kapkara ve çirkin bir pencere betimlenmişti; bunun yanına da pencereyle tümden ilgisiz bir açıyla, aynı renkte bir çalışma masası konulmuştu. Manzaranın geri kalanını en iyi, bir Ema* resmine mahsus tarzda yapıldığını söyleyerek tarif edebilirim.

İşte bu fonda, bir karış boyda iki insan figürü öne çıkmıştı. Öne çıkmıştı diyorum çünkü sadece o ikisi, Oşie** tarzında yapılmıştı. Eski tarz siyah kadifeler giymiş beyaz saçlı bir ihtiyar, yeri dar gelmiş gibi bir edayla oturuyordu (ve ne tuhaf ki, saçının rengini saymazsak görünüşü resmin sahibini çok andırıyordu: Giydikleri kıyafetin terziliğine varana dek aynıydılar). Uzun yenli, kızıl ve ak kimonosuna siyah saten kuşak bağlamış; on yedi veya on sekiz yaşında, saçı bekâr kızlar gibi dalga şeklinde bağlı, güzel bir dilber, ihtiyarın kucağına işveyle kıvrılmıştı. Resim kelimenin tam anlamıyla bir tiyatro oyununun aşk sahnesi gibiydi.

* Japonya'da uğur getirdiğine inanılan at resimleri. –*çn*

** Kesilmiş kumaşlardan yapılma resim. Genellikle, bez bebeklere benzerler ama gerçekçi olanları da vardır. –*çn*

Ceketli ihtiyarla o dilber arasındaki zıtlığa şaştığımı söylemeye gerek yok. Ama şaştığım tek şey o değildi.

Fondaki manzaranın kabalığına karşın, Oşie tarzı yapılmış o iki resmin inceliğine hayret etmiştim. Yüzlerinin her parçası, beyaz ipekle kabartılarak işlenmişti; adamın tenindeki kırışıklıklar bile tek tek seçiliyordu. Kızın saçı, gerçek saç gibi başından tel tel çıkıyordu. İhtiyarın başında, sanırım hakiki beyaz saçlar vardı; saçlar tel tel, emek emek ekilmişti. Ve kıyafetinin dikiş yerleri görünüyordu! Darı tanesi kadar düğmeler yerli yerine kondurulmuştu. Kızın göğsünün şişkinliği, butlarının çekici kıvrımı, kıyafetinin dökülen kızıl kumaşı, aradan görünen teninin rengi... parmakları sedefe benzeyen tırnaklarla noktalanıyordu. Büyüteç tutup baksam derisindeki gözenekleri görür müyüm, diye düşünmeye başlamıştım.

Ben Oşie sanatını sadece, battledore* raketlerinin sırtında görmüştüm; o raketler aktörlerin bezle işlenmiş portreleriyle süslenirdi. Raketlerde bile çok güzel işçiliklere rastlamak mümkündü ama bu Oşie, onlarla kıyas kabul etmeyecek kadar detaylıydı. Belki de bu tekniğin ünlü bir ustasından çıkmaydı. Fakat resimdeki ustalık da, duyduğum "tuhaflık" duygusunun sebebi değildi.

Resmin çerçevesi epey eski bir şeye benziyordu. Hatta fon resmindeki yağlı boya yer yer dökülmüştü. Kızın elbisesinin de, ihtiyarın giydiği kadifelerin rengi de biraz solmuştu. Yine de o renkler gözü alacak kadar, rahatsızlık verecek kadar parlak ve ışıltılıydı. Bu da acayip olmasına acayipti ama beni asıl rahatsız eden nokta, bu da değildi.

Beni rahatsız eden, biraz abartarak söylersek, resimdeki çiftin yaşıyor oluşuydu.

* O yıllarda pek çok ülkede moda olan, badminton benzeri bir oyun. –*çn*

Bunraku kukla tiyatrosunu seyrettiyseniz, bilirsiniz: Bazen, bir günde sergilenen oyunlarda bir veya en çok iki kez, yalnız bir saniye için, çok mahir ellerin oynattığı bir kukla, tanrılar ona can üflemiş gibi sahiden yaşarmış gibi olur. Tiyatro sahnesindeki o kukla canlandığı anda firar eder, punduna getirip bir tuvale yapışır, sonsuza dek sürecek bir hayata kavuşursa... ortaya işte bu resim gibi bir şey çıkardı.

Yüzümdeki hayreti gören yaşlı adam eğlenmişçesine yüksek sesle konuştu. "Ah, belki de siz beni anlayabilirsiniz!" dedi ve omzundan sarkan, siyah deri bir çantayı kibarca açtı. İçinden, son derece eski moda bir dürbün çıkarıp bana uzattı:

"Buna, şu dürbünle bir kez bakınız lütfen. Hayır, çok yakın duruyorsunuz. Zahmet olmazsa, biraz daha öteden rica edeceğim... evet, oradan bakabilirsiniz."

Bu hayli sıradışı bir istekti ama merakım doruğa ulaşmıştı. İhtiyarın istediği gibi yerimden kalktım ve resimden beş, altı adım uzaklaştım. İhtiyar, bakmamı kolaylaştırmak için resmi iki eliyle tutup lambanın altına getirdi. Şimdi düşünüyorum da o hâlimizi birisi görse çok yadırgardı mutlaka.

O dürbün herhalde yirmi-otuz yıl önce ithal edilmiş bir şeydi. Bizim çocukluğumuzda, optik dükkânlarının tabelalarında sık sık gördüğümüz o eski, çirkin prizmalı dürbünlerdendi. Rahat tutulsun diye üstü siyah deriyle kaplıydı ama yer yer, kaplaması soyulmuş pirinç alaşımından gövdesi açığa çıkmıştı. Sahibinin kıyafeti gibi çok eski ve nostaljik bir eşyaydı.

İlginç geldiği için dürbünü bir süre elimde evirip çevirdim ama sonunda, iki elimle kavrayıp gözümün önüne

götürdüm: İşte o an yaşlı adam, çığlık denecek kadar yüksek bir ses çıkardı; az kalsın dürbünü düşürüyordum:

"Olmaz, olmaz. Orası, yanlış taraf. Tersten bakmamalısınız. Yanlış."

Adam mosmor olmuştu, gözlerini yusyuvarlak açmıştı. Elleri titreyip duruyordu. Dürbüne tersten bakılması neden bu kadar önemliydi? Ben, yaşlı adamın o değişik davranışını çözememiştim.

"Anlıyorum, anlıyorum; demek ki orası ters tarafmış..."

Aklım dürbünden bakmakta olduğu için, adamın kuşkulu tavrının üstünde çok durmadım. Dürbünü doğru yanına çevirip hemen gözüme dayadım; resimdeki insanlara baktım.

Odağı denkleştirdiğimde, halka şeklindeki iki görüş penceresi üst üste geçti, gökkuşağına benzer renkler de adım adım netleşti. Kızın göğsünden yukarısını görüyordum ve her şey afallatacak kadar büyüktü; resim tüm dünyaymış gibi görüş alanımı doldurdu.

Ne daha önce ne daha sonra benzerini gördüğüm o tezahürü, okuyana tarif etmek ne kadar zor! Ona yakın bir örnek düşünmeye çalışırsam: Bir teknenin güvertesinden bakarken, sudaki bir dalgıcın* siluetinin netleştiği ve boynunun, su üstüne çıktığı ânı; sudaki o beyaz canavarın asıl yüzünü, insan yüzünü sergilediği saniyeyi misal verebilirim. Oşie'deki kız işte tastamam öyle, dürbünün içinden karşıma çıktı ve insan boyunda, canlı bir kız olarak kımıldanmaya başladı.

19. yüzyıldan kalma eski tarz prizmatik dürbünün merceklerinin ötesinde, aklınıza bile gelmeyecek bir dünya var-

* Ama: Japonya'da deniz mahsulü çıkarmak için tüpsüz dalış yapan kişi, genellikle bir kadın. Dalış tulumları beyazdır. –*çn*

dı. Orada, saçları bekâr model bağlanmış dilber ve antika ceket giymiş bir ak saçlı adam, acayip bir yaşantı sürdürüyordu. Asla gözetlenmemesi gereken o hayat, bir sihirbaz tarafından bana gösteriliyordu. Bir tür tarifsiz, tekinsiz duygu içinde, bana bir hayalet musallat olmuş gibi, o tuhaf âleme bakmaktan kendimi alamıyordum.

Elbette kız aslında hareket etmiş olamazdı. Ama o bedeninin, gözümle bakınca bende bıraktığı izlenim, şimdi tümden değişmişti: Hayat doluydu, solgun yüzü pembeleşmiş, benzine kan can gelmişti; göğsünde kalbi atıyordu (aslında ben, kendi nabzımı işitiyordum). Vücudundan, o ipek elbisesinin içinden, genç bir kadının hayat enerjisi buram buram tüter gibiydi.

Dürbünle o kadının bütün bedenini kısaca inceleyip tadına vardıktan sonra objektifi kızın yaslandığı o mutlu, ak saçlı adama çevirdim.

İhtiyar da dürbünün dünyasında yaşıyordu yaşamasına ama gördüğüm kadarıyla aralarında kırk yıllık yaş farkı vardı. Kolunu genç kadının omzuna dolamıştı. Pozları çok mutlu görünmekle beraber, ne ilginçtir ki mercekleri kaplayacak kadar büyütülünce, adamın kırışık suratı, o yüzlerce çizginin altında umulmadık bir ıstırapla doluydu. Sebep, ihtiyarın yüzünün burnumun dibine kadar gelmiş, yakın ve kocaman olmasıydı sanırım: Ama ne kadar bakarsam yüz ifadesi o kadar ürkünç geliyordu, acı ve dehşet dolu bir anlatımdı.

Onu seyretmek kâbus görmek gibiydi, dürbünden bakmak giderek dayanılmaz gelmeye başladı. İster istemez gözümü dürbünden ayırıp kafamı bir o yana bir bu yana çevirerek etrafa baktım. Neyse ki hâlâ ıssız bir akşam tre-

nindeydim; resim de çerçeve de, onları taşıyan yaşlı adamın hâli de önceki gibiydi; pencerenin dışı zifiri karanlıktı, trenin tekerleklerinin tekdüze tıkırtısı, tınısı değişmeksizin işitilmeye devam ediyordu. Kendimi, kötü bir düşten uyanmış gibi hissettim.

"Af buyurun ama çehrenize çok şaşkın bir ifade geldi beyefendi."

Yaşlı adam çerçeveyi aynı pencereye yasladı ve koltuğuna oturdu, benim de karşısına oturmamı eliyle işaret etti. Yüzümü süzdü ve şöyle söyledi: "Kafama bir şeyler oldu sanırım, birden çok kötü bir sıcak bastı bana."

Kendimi mahcup hissediyordum, bunu gizlemek için başımı eğerek selam verdim. Yaşlı adam, kamburunu çıkararak yüzünü bana doğru yaklaştırdı. Zarif parmaklarını kendi dizlerinin üstünde, bir şeyler çizercesine fırıl fırıl oynatarak alçak mı alçak bir fısıltıyla, "O şeyler... yaşıyordu, değil mi?" dedi. Ve çok mühim bir sır verecek gibi kamburunu büsbütün çıkarıp, ışıl ışıl gözlerini büsbüyük açarak bakışlarını yüzüme mıhladı. Ve şöyle bir şey fısıldadı: "Siz, acaba o şeylerin hakiki yaşam öyküsüne kulak vermek... istemez miydiniz?"

Trenin sarsıntısı ile vagonun gıcırtıları yüzünden yaşlı adamın alçak, fısıltılı sözlerini yanlış duyduğumu sandım.

"Yaşam öyküsü mü demiştiniz?"

"Haklısınız, yaşam öyküsü dedim..." dedi yaşlı adam, yine aynı alçak sesle. "Bilhassa, o beyaz saçlı ihtiyarın yaşam öyküsünü, efendim."

"Genç olduğu zamanlardan başlayarak mı?" Nedense, sözün gelişine hiç uymayan bu soru, ağzımdan çıkıvermişti.

"Evet, o şeyin yirmi beş yaşında olduğu zamandan bahsetmek niyetindeyim."

"Mutlaka dinlemek isterim."

Sıradan bir şeyi, sıradan bir insanın hayat öyküsünü sorar gibi, yaşlı adamı anlatmaya teşvik ettim. O zaman yaşlı adam, yüzündeki kırışıkları mutlu mutlu çarpıtarak gülümsedi.

"Ah, tam umduğum gibi... beni dinleyeceksiniz, değil mi?"

Böyle söyledi ve aşağıda nakledilecek, acayip öyküyü anlatmaya başladı:

"Bu, ömrümdeki en önemli olay, o yüzden belleğimde çok net duruyor. 1895 yılının Nisan ayı... ağabeyimin bu hâle gelmesi (adam böyle söyleyerek parmağıyla resimdeki ihtiyarı gösterdi) 27 Nisan akşamında gerçekleşti. O sırada ben ve ağabeyim, halen ailemizle ikamet ediyorduk; evimiz Nihonbaşi caddesi üçüncü mahalledeydi. Babam bir tekstil dükkânı işletiyordu. Asakusa'daki 12 Katlı'nın* inşaatı yeni tamamlanmıştı. İş bu sebep ki ağabeyim, her gün o göktırmalayana çıkmaya bayılıyordu. Yeri gelmişken, ağabeyim yabancı ülkelere dair her şeye pek düşkündü; yenilik sever birisiydi. Misal, bu dürbün bile öyle... ağabeyim, bir ecnebi gemisinin kaptanının eski eşyası olan bu şeyi, Yokohama'daki Çin mahallesindeki, ne idüğü belirsiz eşyalar satan bir dükkândan kapıp gelmiş. Yanılmıyorsam, o devrin parasıyla epeyce yüksek bir meblağ ödemişti."

Yaşlı adam her "ağabeyim" deyişinde, o kişi orada oturuyormuş gibi resimdeki ihtiyara göz atıyor, işaret ediyordu. Yaşlı adam, hatırındaki gerçek ağabeyi ile resimdeki o be-

---

* Halk arasında bu isimle anılan kule Japonya'nın tek gökdeleniydi ancak ilk yüksek binası değildi: Ortaçağda 80 metrelik iki tapınak yapılmış, bunlar sonradan yangınlara kurban gitmişti. 12 Katlı'nın kaderi de pek farklı olmadı, bina 1923 depreminde yıkıldı. –*çn*

yaz saçlı ihtiyarı karıştırıyor gibiydi; resim canlı insanların anlattıklarını duyacakmış gibi, yanıbaşımızda üçüncü bir şahıs varmış gibi çekinerek konuşuyordu. Fakat ne tuhaftır ki bunu hiç mi hiç yadırgamadım. Demek ki o anda biz ikimiz, doğa kanunlarını aşan, dünyamıza teğet geçen bir yerde, başka bir âlemde bulunuyorduk.

"Siz hiç 12 Katlı'ya çıktınız mı? Ah, demek çıkmış değilsiniz. Bu çok yazık. O binayı nasıl bir sihirbaz dikmişti bilmem ama absürt, tuhaf bir eserdi. Resmi olarak, İtalyan mimar Barton tarafından tasarlandığı söyleniyor. Lütfen bir düşünün: O yılların Asakusa parkı, esnek akrobatların şovlarıyla, kılıç dansı yapan kızlarla, top üzerinde duran cambazlarla, Gensui'nin* topaç oyunlarıyla, üç boyutlu resimler gösteren dürbünleriyle ünlüydü. En değişik yeri de, Bay Otomio'nun Avrupa'daki saray bahçelerinden esinlenerek yaptırdığı, bodur Japon çamlarından oluşturulmuş labirentti. İnsanın gidip de oraya öyle abes boyutta, tuğla bir bina dikmesi şaşılacak şey, değil mi? Boyu seksen üç metre diyorlar, eski ölçüyle söylersek yarım Ço'dan fazla. Sekizgen bir binaydı ve tepesi bir Çinlinin şapkası gibi sivriydi. O kırmızı canavar bina, Tokyo'nun irili ufaklı tüm tepelerinden görünürdü.

"Önceden dediğim gibi, 1895 baharıydı, ağabeyimin bu dürbünü elde etmesinden hemen sonraydı. Ağabeyime tuhaf bir hâller olmuştu. Babam, acaba oğlan aklını mı oynattı diye tasalanıyordu; ben de, tahmin buyurursunuz ki ağabeyime deli gibi düşkündüm. Ağabeyimin o acayipliği, beni nasıl endişeye gark etmişti! Nesi vardı derseniz, ağzına lok-

* Gensui ünlü bir jonglördü, 13 kuşaktan beri büyük topaçları ellerinde çevirerek gösteri yapan bir aileden geliyordu. –*çn*

ma koymuyordu; hane halkıyla konuşmuyordu, evdeyken odasına kapanıp düşüncelere dalıyordu. Çok zayıflamıştı, karaciğer hastaları gibi yüzü kararmıştı, bakışları değişmişti. Zaten önceden beri solgun bir gençti, rengi daha da solmuştu; galiba depresyondaydı, acınacak hâldeydi. Buna rağmen, o sıska vaziyetiyle tek gün bile aksatmadan, işe gider gibi öğleden akşama kadar, bir yerlere çıkıp gidiyordu. Nereye diye sorsak da, hiçbir şey söylemezdi. Annem kaygılıydı, ağabeyimin gizlediği sebebi bin defa sordu ama en ufak ipucu bile alamadı. Bu durum bir ay kadar devam etti.

"Endişeden kendimizi yiyorduk. Gittiği yeri görmek için ağabeyimi bir gün gizlice takip ettim. Çünkü bunu yapmamı annem istemişti. O gün, bugünkü gibi havanın çirkin olduğu bir gündü, saat öğleyi geçmişti. Ağabeyim, makineyle diktirdiği, siyah kadifeden Batı işi bir ceket giyiyordu; bu dürbünü de omzuna asmıştı; sallana sallana Nihonbaşi caddesinin atlı tramvay durağına doğru yürüyordu. Ben de, anlayacağınız, gizlene gizlene onun ardından gidiyordum. Ağabeyim, Ueno yönüne giden atlı tramvayı bekledi ve binip gitti. Şimdiki elektrikli tramvayların aksine, hemen bir sonraki tramvaya binip peşinden gitmem imkânsızdı. O zamanlar tramvay sayısı azdı çünkü. Mecburen, annemin verdiği harçlığın çoğunu kullanıp rikşaya bindim. Bir rikşanın gayretli bir adam tarafından çekilirse atlı tramvaya ayak uydurması işten değildi.

Ağabeyim atlı tramvaydan inince ben de rikşadan inip tekrar peşine düştüm. Meğer gittiği yer Asakusa semtindeki, merhamet tanrıçası Kannon'un büyük tapınağı değil miymiş! Ağabeyim tapınak avlusundaki dükkânları da, tapınağı da geçti; arka taraftaki panayır esnafının arasında, kalabalığı

yara yara ilerledi. Demin sözünü ettiğim 12 Katlı'nın önüne geldi; oradaki taş kapıdan geçip para ödedi, tabelasında GÖKTIRMALAYAN yazan girişten geçip kulenin içinde gözden kayboldu. Şaşmıştım doğrusu: Ağabeyimin her gün her gün bu yere geldiğini düşümde görsem inanmazdım. O sırada henüz yirmi yaşında bile değildim. Çocukluk işte... 'Yoksa ağabeyim, 12 Katlı'nın umacısı tarafından efsunlandı mı?' diye düşünmüştüm.

"12 Katlı'ya babam götürmüştü, oraya bir defa çıkmıştım; sonra da kuleye hiç gitmemiştim. O yüzden kuleden biraz korkuyordum. Ama ağabeyim gittiği için çaresizce ben de onun ardından kulenin loş merdivenlerini çıkmaya başladım. Hem pencereler geniş değildi hem de tuğla duvarlar çok kalındı, içerisi bir kiler kadar soğuktu. Üstelik duvarda Çin-Japon Savaşı sürüyordu; yağlıboya savaş resimleri bir yandaki duvara sırayla asılmıştı – o yıllarda böyle resimler bize çok yabancıydı. Kurt gibi bir ifadeyle uluyarak hücum eden Japon askerleri... bir tüfeğin süngüsü böğrüne saplanmış, kan fışkırtan yarasını elleriyle bastıran, yüzü ve dudakları mosmor kesilerek can çekişen Çin askerleri... Örgü saçlı bir başın balon misali havaya uçtuğu an gibi, anlatamayacağım kadar çarpıcı, kanlı bir boğuşmayı anlatan tablolardı. Resimler, pencerelerin loş ışığında ışıldıyordu. O iç karartıcı taş basamaklar salyangoz kabuğu gibi döne döne çıkıyordu, sanki sonları yoktu. Kendimi gerçekten tuhaf hissediyordum.

"Kulenin tepesi duvarı olmayan, sadece sekiz kenarlı korkuluğu olan harika bir terastı. Oraya varınca etraf pat diye aydınlanıverdi, uzun süre loş ortamda kaldığım için afalladım. Bulutlar gözüme, el değecek kadar alçak geldi.

Tokyo'nun tüm çatıları, yere saçılan çerçöp gibi ufacık, karman çormandı. Şinagava kalesi bir maket gibi görünüyordu. Başım dönecek gibi olduğu hâlde, kendimi zorlayıp aşağıya baktım: Tanrıça Kannon'un tapınağı çok aşağılardaydı, panayırcıların kurduğu ufak çadırlar oyuncak gibiydi, yürüyen insanların sadece başı ve ayakları görünüyordu.

"Kulenin tepesinde, gezmeye gelmiş on kişiden fazla bir topluluk, birbirlerine sokulmuş ürkek yüzlerle, fısır fısır konuşuyor Şinagava yönündeki denizi seyrediyorlardı. Fakat ağabeyimi arayınca onu uzak bir kenarda tek başına, gözünü dürbüne dayamış, tapınak arazisini gözleriyle tararken buldum. Arkadan bakınca, kalın beyaz bulut katmanının önünde, ağabeyimin kara kadife ceketi çok belirgindi; ve aşağıdaki her şey öyle küçüktü ve iç içe geçmişti ki onun ağabeyim olduğunu anladığım hâlde, gözüme Batı işi bir yağlı boya portre gibi azametli geldi, ona seslenmeye çekindim.

"Fakat annemin tembihleri kulağımdaydı, hiçbir şey yapmadan duramazdım. Ona arkadan yaklaşıp 'Ağabey, neye bakıyorsunuz?' diye seslendim. Ağabeyim şaşalayıp ardına döndü; yüzünden çok bozulduğu belliydi, bir şey de söylemedi. Ben: 'Ağabey, sizin son zamanlardaki hâlinize babam da annem de çok kaygılanıyorlar. Her gün bir yerlere gitmeniz bende merak uyandırıyordu; buraya gelmenize şaştım. Ne olur bunun nedenini söyleyiniz. Birbirimizi severiz, sırrınızı en azından bana açabilirsiniz,' dedim. Yakınlarda kimsenin olmayışına bereket, onu uzun süre sıkıştırdım.

"Uzun süre bir şey anlatmadı ama tekrar tekrar rica ettim. Sonunda inadımdan yılmıştı, bir aylık sırrını bana an-

latmaya razı oldu. Ancak ağabeyimin sıkıntısının kaynağı, yine çok sıradışı bir meseleydi. Ağabeyimin dediğine göre, bir ay kadar önce, 12 Katlı'ya çıkıp bu dürbünle Kannon Tapınağı'nın arazisine bakmıştı. O sırada, kalabalığın içinde bir an, bir kızın yüzünü görmüştü. O kız, sözle anlatılmayacak, bu dünyaya uymayacak kadar güzeldi; normalde kadınlara karşı çok mesafeli olan ağabeyim bile, dürbünde gördüğü o kız yüzünden ilk defa soğuk bir ürperti duymuş, yüreği allak bullak olmuştu.

"O zaman ağabeyim, kızı yalnız anlık olarak görmüştü. Şaşkınlıktan boş bulunmuş, dürbünü gözünden çekmişti. Tekrar bakmayı denediğinde, aynı yönü ne kadar dikkatle araştırırsa araştırsın, dürbünün ucu o kızın yüzüne tekrar rasgelmemişti. Ne de olsa dürbünde yakın görünen şeyler aslında çok uzaktır, geniş bir kalabalıkta bir defa görülen yüzü, ikinci kez bulmak son derece zordur.

"Sonrasına gelince: Ağabeyim dürbündeki güzel kızı unutamamış, tamamen içine kapanmıştı; eski usül bir aşk illetine tutulmuştu. Şimdinin insanlarına belki gülünç gelir fakat o devrin insanları çok uysal tabiatlıydı; yolda bir defa gördükleri kadına âşık olup yemeden içmeden kesilen erkeklerin çok olduğu bir zamandı. Besbelli ağabeyim, doğru dürüst yemek bile yemeden, sıskalaşmış bedenini zorlamak pahasına, aynı kızın Kannon Tapınağı'ndan geçmesini boş yere umarak her gün sadakatle 12 Katlı'ya çıkıyor, dürbünle etrafı izliyordu. Aşk denen şey çok esrarengiz, değil mi?

"Ağabeyim bana sırrını açınca, yine hummalı bir şekilde dürbünle bakmaya girişti. Ağabeyime çok acımıştım. Başarı şansı binde bir bile olmayan, faydasız bir arayıştı ama 'yapma' deyip durdurmaya yüreğim elvermedi, gözümde yaşlar-

la ağabeyimin o hâlini seyrettim. İşte o zaman... ah, o ürkütücü denecek kadar güzel manzarayı unutmak mümkün mü? Üstünden otuz yıldan fazla zaman geçtiği hâlde, şimdi bile gözlerimi yumduğumda o rüya gibi cazibe, gözümün önüne geliveriyor.

"Az önce dediğim gibi, ağabeyimin arkasında durup baktığımda, gökyüzünden başka bir şey görülmüyordu. Biçimsiz ve flu bulutların önünde, ağabeyimin simsiyah duran kıyafeti bir resim gibi netti; bulut kümelerinin hareketini, ağabeyimin bedeni gökte süzülüyormuş gibi algılıyordum. O sırada ansızın, sanki havai fişekler atılmışçasına, kırmızı ve mavi ve mor küreler, birbirleriyle yarışarak göğe yükseldi. Gerçekten, o görüntü hem resim gibi hem de fena bir şeylerin habercisi gibiydi; adını koyamadığım bir korku duymuştum. Neler olduğunu görmek için aceleyle aşağı baktım; tesadüfen bir baloncu, sakarlık edip uçan balonlarını elden kaçırmıştı: O günlerde balonlar az rastlanan oyuncaklardı ve ne olduklarını anlayınca bile içimdeki o tuhaf his kaybolmamıştı.

"Yaşanan tuhaf olaya elbette balonlar yol açmış olamaz. Ama ağabeyim tam da o anda, büyük bir heyecanla, solgun benzi kıpkırmızı kesilip soluğu sıklaşarak yanıma koştu; elimi yakalayıp 'Hadi gidelim, hemen gitmezsek fırsat kaçacak!' dedi ve beni çekiştirmeye başladı. Onun ardından sürüklenerek kulenin taş merdivenlerini inerken neler olduğunu sordum: Kızı bulduğunu söyledi. Mavi tatami kilimleri serili geniş bir odada otururken görmüştü onu. 'Şimdi gitsek yetişiriz, aynı yerde duruyordur...' diyordu.

"Ağabeyimin tahminine göre kızın olduğu yer, Kannon Tapınağı'nın arkasındaki büyük bir çam ağacını kılavuz

alınca, ağacın hemen yakınındaki bir odaydı. Gittik, ağacı gerçekten bulduk ama yakınlarda eve benzer bir şey yoktu, âdeta bir tilkinin* büyüsüne tutulmuştuk. Ben ağabeyimin yanlış gördüğüne emindim ama perişan hâline acıdığımdan, içi rahat etsin diye civardaki çay bahçelerini bir turladık: Kızdan eser yoktu.

"Ararken ağabeyimden ayrı düşmüştüm, çay bahçelerini bir süre turlayıp çam ağacının dibine döndüm. Orada çeşit çeşit büfeler vardı, bunlardan biri de, meraklılara üç boyutlu resimler gösteren bir dükkândı. Sahibi, müşteri çekmek için değneğini şaklatıyordu. O ses nazarımı çekince o dükkândaki dürbünün önünde ağabeyimi eğilmiş ve pürdikkat dürbünden bakarken gördüm. 'Ne yapıyorsunuz ağabey?' diye sual edip omzuna dokunduğumda irkilerek bana döndü; o an ağabeyimin öyle bir suratı vardı ki şimdi bile unutamıyorum. Nasıl desem bilmem; rüya görürmüş gibiydi mesela, yüzündeki kaslar gevşemişti, bakışı uzaklara dalmıştı. Cevap verdiğinde, sesi düz ve ifadesiz geldi. Ve bana, 'Baksana, aradığımız hanım bunun içinde,' dedi.

"O böyle deyince, hemen gidip bakmaktan başka ne yapabilirdim? Dükkânın dürbününden baktım: Manav Oşiçi'yi** gösteren bir dürbündü. Resimde, Kiçijo Tapınağı'nın kâtip odasında Oşiçi, Kiçiza'nın yanına sokulmuş, oturuyordu. Çok net anımsıyorum: Dükkânı işleten karı koca, boğuk

---

* Uzak Doğu'da tilkilere sihirli güçler atfedilir, insanlara hayaller gösterebildiklerine inanılırdı. –*çn*

** Oşiçi 16 yaşına yeni basmış saf bir manav kızıydı. 1683 yılında, Kiçijo Tapınağı'nda Kiçiza adlı genç bir rahibe âşık oldu; onu görmek için yangın çıkarmaya yeltendi. Yangınların her yıl binlerce can aldığı eski Japonya'da, kundakçılık en ağır suçtu: Oşiçi idam edildi ama gençliği (15 yaşında olsa hukuken çocuk sayılacak ve hüküm giymeyecekti) halkın büyük sempatisini topladı. –*çn*

sesleriyle bir ağızdan, değnek sesiyle tempo tutarak, 'Dizini bük, gözünle gör!' diye şarkı söylüyorlardı. İşte o, 'Dizini bük, gözünle gör!' diyen tuhaf melodi, ömür boyu kulağıma saplanıp kaldı.

"Dürbünden bakınca görülen resim, bir Oşie'ydi. Herhalde o sanatın üstatlarından biri tarafından yapılmış olmalı. Oşiçi'nin yüzünün canlılığı ve güzelliği... benim gözüme bile gerçekten yaşıyor gibi gelmişse; ağabeyim söylediği cümlede hiç haksız sayılmazdı. Ağabeyim şöyle diyordu, 'Bu kızın sadece yapay bir resim olduğunu bilsem de, ondan vazgeçmeyeceğim. Bu çok elim bir şey ama vazgeçemem. Bir kere de olsa, şu Kiçiza gibi, resmin içindeki adam olmak, o kızla konuşmak istiyorum.' Böyle dedi ve dalgın dalgın oracıkta durdu, kımıldamaya niyeti yoktu. Düşününce, dükkânın üstü resmin ışık alması için açık bırakılmış olmalı; 12 Katlı'nın tepesinden bakınca, resim dar bir açıyla da olsa görülüyordu.

"Artık hava kararmaya başlamış bulunuyordu, kalabalık da seyrekleşiyordu. Dükkânın önünde yalnızca, saçları kulak hizasında kesilmiş, resimde aklı kalmışçasına gitmeye erinen iki üç çocuk kalmıştı. Öğleden beri gök bulutluydu ama akşam olunca bulutlar, yağmur bastıracak gibi alçalmıştı; ezici, kasvetli, delilik kokan bir hava vardı. Ve kulağımın içinde davul çalıyormuş gibi bir ses duyuyordum. Tüm bunların içinde ağabeyim, uzaklara bakarak çok uzun bir zaman boyunca dikilip durdu. Orada ne kadar kaldık, bilmem; belki de bir saat.

"Artık hava tümden kararmıştı. Uzakta topa binen cambazın çiçek biçimindeki gaz meşalesi pırıl pırıl yanmaya başladığı sırada, ağabeyim derin bir uykudan ayılırcasına

kolumu yakalayıverdi: 'Ah, aklıma iyi bir fikir geldi. Senden bir ricam var. Bu dürbünü al, büyük merceğini gözüne yaslayıp diğer ucuyla bana bak.' Acayip bir istekti bu. 'Neden?' diye sordum ama aldığım tek cevap, 'Sebebini boş ver. Dediğimi yap lütfen,' oldu. Kendimi bildim bileli, optik aletleri pek sevmem. Dürbün olsun, mikroskop olsun; uzak şeyleri insanın gözünün dibine sokan ya da küçük böcekleri canavar gibi büyüten canavarca etkileri beni ürkütür. Ağabeyimin o çok kıymetli dürbününü nadiren kullanmıştım; sadece birkaç kez baktığım için dürbün bana hep şeytani bir şey gibi gelmişti. Güneşin battığı ve insan çehrelerinin açıkça görülmediği, ıssızlaşmış Kannon Tapınağı'nın arkasında, dürbünle ağabeyime bakmak delice olduğu kadar, ürkütücüydü de. Ama ağabeyim istediği için, çaresizce söyleneni yaptım. Dürbünün tersinden baktığım için, dört beş metre önümdeki ağabeyimin sureti ufalmış, iki karış olmuştu. Fakat ne kadar küçülürse o kadar net, karanlığın içinde daha belirgin görünüyordu. Dürbün başka hiçbir şeyi göstermiyordu; yalnız küçülmüş ağabeyimin giysileri, merceğin tam ortasında, apaçık duruyordu. Galiba ağabeyim geriye doğru adım atıyordu: Ben baktıkça, giderek küçüldü; önce bir karış oldu, oyuncak bebek gibi sevimli bir imgeye dönüştü. Nihayet, o görüntü de, boşlukta asılı gibi göründükten sonra göz açıp kapayana dek karanlığın içinde eridi, kayboldu.

"Korkmuştum. Böyle söylediğim için yaşından utan diye düşüneceksiniz ama o dakika, üstüme büyük bir korku gelmişti. Dürbünü gözümden ayırıp: 'Ağabey,' diye seslendim. Ağabeyimin gözden yittiği yöne koşmaya başladım. Fakat ne kadar ararsam arayayım onu göremedim. O kısacık zamanda uzağa gitmiş olamazdı; yine de onu hiçbir yerde

bulamadım. Anlıyorsunuz ya efendim, ağabeyim o andan sonra bu dünyadan kayboldu... ve o andan sonra ben, dürbünlerden şeytan icadı gibi korkar oldum. Hele de, kimbilir hangi ülkenin kaptanına ait, gavur malı bu dürbünden özellikle nefret ediyorum. Diğer dürbünleri bilmem ama bu dürbüne hiçbir şartla tersinden bakmamalısınız. Tersinden bakarsanız bir felaket yaşanacağına eminim. Siz az evvel o şeyi yanlış tuttuğunuzda, sizi durdurmaktaki telaşımı idrak buyurursunuz.

"Bu arada... uzun uzun aramaktan yorgun düşüp, aynı resim dükkânının önüne döndüğümde, çok önemli bir şey oldu. Aklıma bir olasılık geldi: Ağabeyim, resimdeki kıza olan aşkının aşırılığıyla, o şeytani dürbünün gücünü kullanmış ve kendi bedenini resimdeki kızla aynı boyuta indirmiş... resimdeki dünyaya kaçmış olmasındı? Henüz tezgâhı kaldırmamış olan dükkâncıya rica edip Kiçijo Tapınağı'nın resmine baktım: Bir de ne göreyim, korktuğum gibi ağabeyim bir Oşie'ye dönüşmüş, meşalelerin ışığı altında, Kiçijo rolünde, mutlu mesut Oşiçi'ye sarılmıyor mu!

"Doğrusu, üzülmemiştim; arzusuna kavuşan ağabeyimin saadetine, gözlerim yaşaracak kadar sevinmiştim. 'Fiyatı ne olursa olsun, bu resmi mutlaka bana satın...' diyerek dükkâncıyla sözleştikten sonra (ne tuhaf ki, rahip yamağı Kiçiza'nın gidip yerine Batı tarzı ceket giyen ağabeyimin oturduğunu, dükkâncı fark etmemiş gibiydi) evime koştum. Her şeyi anneme anlattım. Annem ve babam, sizce ne söylediler? Sen delirdin mi, dediler; ne denli dil döksem de derdimi anlatamadım. Komik, değil mi? Ha, ha ha ha!" Yaşlı adam, kendi absürtlüğünü vurgularcasına kahkaha attı. Ve adamın duyguları bana bulaştı; kendime şaşarak onunla birlikte kahkaha atarak güldüm.

"Ailem, insanın asla bir resme dönüşmeyeceğini zannediyorlardı. Fakat dönüştüğünün delili, o günden sonra ağabeyimin bir daha bu dünyada görülmeyişidir. Ailem çok hatalı bir tahminle, yokluğunu onun evden kaçmasına yordu. Ne komik şey. Neticede azarlarına aldırış etmeden, annemden para dilenip o Oşie tablosunu ele geçirdim; onunla birlikte Hakone'den Kamakura'ya yolculuk yaptım. Çünkü ağabeyime bir balayı gezisi hediye etmek istiyordum. Böyle trene bindiğimde, o günleri hatırlamadan edemiyorum. Bugün yaptığım gibi, resmi pencereye dayayıp ağabeyime ve onun sevgilisine dışarıdaki manzarayı izletmiştim. Ağabeyim kimbilir ne kadar mutluydu? Kıza gelince... ağabeyimin müthiş sadakatini sevmemiş olamaz. İkisi gerçek bir yeni evli çift misali, yüzleri utançla pembeleşerek, birbirlerine tenleri değerek sonu gelmez, muhabbet dolu aşk sözcükleri fısıldaşıyorlardı.

"Sonraları, babam Tokyo'daki dükkânını kapatıp Toyama yakınlarındaki köyüne çekildi. Ben de ailemle beraber gidip uzun süre orada yaşadım. Aradan otuz yıldan fazla geçti, artık ağabeyime Tokyo'nun ne kadar değiştiğini göstermek istedim. O yüzden, ağabeyimle beraber yolculuğa çıktım.

"Lakin ne yazık ki, kız ne kadar canlı olursa olsun, neticede insan yapısı bir nesne; asla yaşlanmıyor. Ağabeyim ise, bir resim hâlini alsa bile sadece dış görüntüsünü değiştirdi ve özü, fani bir insan olarak kaldı. Bizim gibi o da yaşlanıyor. Lütfen bakınız, vaktiyle yirmi beş yaşında yakışıklı bir delikanlı olan ağabeyimin saçları işte böyle beyazladı, yüzü kötü kırışıklarla kaplandı. Ağabeyim için kimbilir ne kadar üzücü bir şey. Eşi olan kız hep genç ve güzel kaldığı hâlde, o tek başına ihtiyarlıyor. Bu çok korkunç. Ağabeyimin yüzü

artık üzgün. Birkaç yıldır, böyle acılı bir ifadesi var. Bu her aklıma geldiğinde ağabeyim adına üzülüyorum."

Yaşlı adam sessizce resimdeki yaşlı adamı süzdükten sonra kendini toplayarak konuştu. "Ah, sizi uzun hikâyemle meşgul ettim. Fakat anladınız, değil mi? Diğer insanlar gibi bana deli demeyeceksiniz. Oh, iyi ki size anlatmışım. Ağabeyim ve eşi de çok yorulmuş olmalılar. Ve sizi karşılarına koyup onlardan bahsedince hayli utanmış olmalılar. Artık onları dinlendireceğim."

Böyle söyleyerek resmin çerçevesini tekrar siyah kumaşa sardı. Bir şey görür gibi oldum ya da bana öyle geldi: Resimdeki bez figürlerin yüzleri biraz değişmiş, bir an mahcup mahcup, ağızlarının kenarıyla bana ufak bir tebessüm göndermişti. Yaşlı adam, ondan sonra sessizliğe gömüldü. Ben de hiç konuşmadım. Tren, yine çuf çuf sesler çıkararak karanlığın içinde yol aldı.

On dakika kadar sonra, tekerleklerin tınısı hafifledi; uzaklarda birkaç tane lamba belirmişti. Tren, dağların arasındaki ismini bilmediğim küçük bir istasyonda durdu. İstasyonda, tek başına platformda duran bir tek görevli vardı.

"Müsaadenizle. Ben bu akşam buradaki bir akrabamda kalacağım."

Yaşlı adam, sarmaladığı resmi koltukaltına alıp ayağa kalktı. Vagondan indi. Pencereden baktığımda, arkadan gördüğüm ince uzun silueti, resimdeki ihtiyara çok benziyordu. Sade tasarımlı gişede, görevliye biletini uzattığını gördüm; sonra da arka plandaki karanlığa karışıp kayboldu.

1929

KIRMIZI ODA

Sıradışı heyecanlar arayarak bir araya gelmiş mahkeme duvarı suratlı yedi adam, –ki onlardan biri bendim– bilhassa bu amaçla donatılmış "Kırmızı Oda"nın kan kırmızısı kadife kaplı koltuklarına kurulmuş, bu akşamki anlatıcının nasıl acayip bir hikâye nakledeceğini duymak için sabırsızca bekleşiyorduk.

Yedilinin tam ortasında yine kızıl kadife döşeli büyük bir yuvarlak masanın üstünde antika bir işlemeli şamdana konulmuş üç adet kalın mum, alevleri titreşerek yanıyordu.

Odanın dört bir yanında ağır ve kıpkırmızı perdeler, pencere ve giriş kapısı dahi görünmeyecek şekilde tavandan yere kadar kalın kıvrımlar oluşturarak iniyordu. Mumun romantik ışığı bir toplar damardan taze çıkmış kanın rengindeki perdelere biz yedi arkadaşın ürkütücü irilikte gölgelerini aksettiriyordu. Ve mum alevleri titreştikçe bu gölgeler birkaç dev böcek gibi perdenin kıvrımlarını takiben uzayıp kısalarak sürünüyordu.

Ben her zaman bu odada olağanüstü büyüklükte bir hayvanın kalbinin içinde oturduğum izlenimine kapılırdım.

Hatta o kalp sanki boyutuna uyacak kadar yavaş bir ritimle atıyormuş gibime gelirdi.

Hiç kimse konuşmuyordu. Ben mum yandıkça karşımda siyah puslu bir kızıllıkta görünen gölgeli suratları sessizce seyrediyordum. Dostlarımın suratları, ne acayiptir ki bir Noh tiyatrosundaki maskeler kadar ifadesiz ve kımıltısız görünüyordu.

Nihayet bugünkü anlatıcımız olarak seçilmiş olan yeni kulüp üyemiz, yani Bay T., koltuğundan kalkmaksızın mum alevlerine çivilenmiş gözlerle birazdan nakledeceğim hikâyeyi anlatmaya başladı. Gölgeler kâh aksedip kâh uzaklaştıkça iskelete benzeyen o adamın, söz söylerken cansızca oynayan çenesine baktıkça, zemberekle işleyen tuhaf bir canlı ikiningyoyu* seyrettiğimi sanıyordum.

"Ben akli dengesi yerinde bir insan olduğumu sanıyorum; insanlar da sağ olsunlar beni aklı başında birisi olarak tanıyorlar. Ama tam anlamıyla aklım başımda mı değil mi doğrusu emin değilim. Belki de deliyimdir. Ya da delilik düzeyinde olmasa da bir tür nevroza yakalanmış olabilirim. Her neyse, bendeniz bu dünya hayatını son derece sıkıcı buluyorum. Yaşamak denen şeyden dayanamayacak kadar sıkılıyorum.

"En başlarda benim de diğer insanlar gibi uğraştığım hobilerim vardı ve bunlar benim o doğuştan gelen iç sıkıntımı biraz bastırıyordu ama bu dünyada eğlence denilen her şey biraz uğraşılıp bıkıldıktan sonra insana düş kırıklığından başka bir şey bırakmıyor. Bu yüzden, gel zaman git zaman, herhangi bir şeyle uğraşmaktan bile üşenir oldum. Mesela birisi bana falanca oyun çok eğlencelidir, oynarsan

* İkiningyo: Çok gerçekçi bir tarzda yontulmuş Japon kuklası. –*çn*

eminim çok keyif alırsın mı dedi? Öyle bir oyun mu varmış, hemen deneyeyim deyip heveslenmek bir yana; evvela kafamın içinde o oyundan nasıl bir keyif alındığını hayal etmeyi denerim. Ve o oyunu hayal gücümde biraz evirip çevirir, eninde sonunda: 'Aman, ahım şahım bir şey değilmiş,' diye oyunu küçümserim.

"Bu yüzden ben yıllarımı kelimenin tam manasıyla hiçbir şey yapmaksızın, sadece yemek yiyip, uyanıp uyuyarak geçirdim. Kafamın içinde bir sürü hayal kurarak, kurduğum her hayalden sonra, 'O da sıkıcı, bu da sıkıcı,' diyerek; her şeye bir kulp takarak, ölümden beter ama dışarıdan bakılınca çok rahat görünen bir hayat sürdürüyordum.

"Eğer ekmeğimin peşinde koşarak yaşıyor olsaydım hâlim yine iyi olurdu. Ağır iş yapmaya zorlansam bile, en azından yapacak bir şeylerim olsa, kendimi talihli sayardım. Ya da büyük bir zenginliğe sahip bulunsaydım herhalde hâlim daha da iyi olurdu. Muhtemelen o servetin gücüyle tarihteki despotların yaptığı gibi müthiş lüks içinde yaşar, kendimi kanlı eğlencelere, her tür keyfe verirdim ya; bu dileğin gerçekleşmeyeceğini bildiğimden Tembel Taro* masalındaki gibi yapayalnız ve uyuşuk günleri peş peşe dizip öylesine ömür sürmekten başka hiçbir şey yapamıyordum: Ölüp kurtuluvermek öylesi bir yaşantıdan daha iyiydi.

"Ben böyle söyleyince sizlerin de içinizden: 'Öyledir, öyledir ama bu dünyanın hâlinden sıkılmakta biz de katiyyen senden geri kalmayız. O yüzden bu kulübü kurup sıradışı bir tür heyecan yakalamayı deniyoruz zaten. Sen de can sıkıntısından katılmadın mı aramıza? Bu saatten sonra sen

* Nagano vilayetinde yaşamış bu adam, tembelliğiyle dillere destandı. Ama öyle zeki ve hazırcevaptı ki yörenin derebeyini kendine hayran bırakıp maaşa bağlanmış ve asil bir kadını tavlayıp evlenmişti. –*çn*

demesen de biz senin sıkıldığını biliyoruz zaten,' diye geçirdiğinize eminim. Sahiden de öyle. Benim size can sıkıntısını uzun uzadıya anlatmama gerek yok. Ve sizlerin can sıkıntısının ne olduğunu çok iyi bildiğinizi düşündüğüm için de bu gece bu yerde toplanmış sizlere acayip yaşam öykümü anlatmakta karar kıldım.

"Ben aşağı kattaki restorana sık sık gelirim. O restoranın şu an aramızda bulunan sahibiyle ahbap olduğumdan; nicedir hem bu 'Kırmızı Oda' topluluğundan haberim vardı, hem de topluluğa davet edilmiştim. Buna rağmen böyle bir fırsata balıklama atlaması umulan bezgin bendenizin bugüne dek kulübe katılmayışı neden kaynaklanıyor? Belki bunu duyunca bana güceneceksiniz ama sizlerle kıyas kabul etmeyecek kadar hayattan bezmiş olmamdan kaynaklanıyor. Aşırı bir can sıkıntısından.

"Dedektiflerin suçluları kovalamasını, medyumluktan ve benzeri ispritizma deneylerini, *obscene picture** diye tabir edilen filmleri veya sahne şovlarını ve diğer tensel eğlenceleri; hapishanelere, akıl hastanelerine, otopsi odalarına yapılan ziyaretleri; ve daha pek çok şeyi ilginç bulan sizler şanslısınız. Ben ise sizlerin bir idamı seyretmeye gitmeyi planladığını duyunca bile biraz olsun şaşkınlık duymadım. Daha açık söylemek gerekirse, restorancı bey o plandan bahsettiğinde ben, böylesi sıradan heyecanların tümünden gına getirmekle kalmamış, bu dünyada şahane bir oyunun bulunduğunu keşfetmiştim. Böyle söyleyince kulağa kötü geliyor ama bana göre eğlence diye anılmayı hak eden tek şey o oyundu ve ona kendimi tamamen kaptırmıştım.

* Yazar orijinalinde bu şekilde İngilizcesini kullanmış: *Obscene Picture.* Öykünün yazıldığı tarihte (1925 yılı) pornografi sözcüğü yaygın değildi ve daha ziyade müstehcen öykü anlamında kullanılıyordu. –*çn*

"Oyun diye andığım şey, böyle birden söyleyince belki de şaşacaksınız ama... insan öldürmekti. Sahici cinayetler işlemekti. Dahası, o oyunu keşfetmemden bugüne kadar neredeyse yüz adamın, kadının ve çocuğun hayatını, sırf can sıkıntımı bastırmak amacıyla gasp ettim. Sizler, eğer benim bu korkunç günahımın altında ezilip itiraf etmeye geldiğimi sanıyorsanız kesinlikle yanılıyorsunuz. Biraz olsun pişman değilim. İşlediğim günahlar beni dehşete düşürmüyor. Dehşet duymak bir yana, ah, nasıl desem? Son zamanlarda, öldürmek denen kanlı heyecana doydum artık. Ve bu defa başkasını değil kendimi öldürmek için kendimi afyon tüttürmeye* verdim. Benim gibi biri bile kendi canını sever. Elimden geldiğince dişimi sıkıp sabrettim ama insan öldürmekten bile sıkıldıysanız artık intihar tasarlamaktan başka size heyecan verecek ne kalmıştır ki? Çok geçmeden, canımı afyon zehirine teslim edeceğim. Bunu bildiğimden, beni bu noktaya getiren olayları birilerine olsun açmak istedim. Hikâyem için bu 'Kırmızı Oda'da buluşan sizlerden daha uygun dinleyici bulabilir miydim hiç?

"Anlayacağınız, ben aslında sizlerden biri olmak istediğimden değil, sadece sizlere acayip geçmişimden bahsetmek istediğim için kulübünüze katılmayı rica ettim. Ve şansıma, kulüp kurallarına göre yeni katılanların ilk gece, kulübün amacına uygun bir şeyler anlatması zorunlu olduğundan bu gece amacıma ulaşma fırsatını ele geçirmiş bulunuyorum.

"Her şey yaklaşık üç yıl önce başladı. O zamanlar, az önce bahsettiğim gibi, çeşitli heyecanlar deneyip hepsinden sıkılmış, yaşam amacım olmaksızın, adı can sıkıntısı olan

* Metal bir çubukla buharlaştırılıp solunan afyon, o çağın en yaygın ve tehlikeli uyuşturucusuydu. –*çn*

bir hayvan gibi, günlerimi tembellikle geçiriyordum. O yılın baharında, bahar dediysem henüz havanın soğuk olduğu döneminde, galiba şubat sonları ya da mart başında, bir gece, başıma tuhaf bir olay geldi. Yüz insanın canını alacak birine dönüşmeme, işte o gece yaşadıklarım yol açacaktı.

"Bir yerlerde geç saatlere kadar sürtmüştüm ve saat, gece yarısından sonra bir olmuştu. Biraz sarhoştum sanırım. Hava soğuktu ama bir çekçek arabasına binmemiş, sokaklarda rastgele dolaşıyordum. Caddenin kenarından dönsem biraz daha yürümeyle evime ulaşacağım bir yere kadar gelmiştim ama nedense başka bir yöne saptım. O sırada karşıma bir adam çıktı. Saçı başı dağınıktı, öyle telaşlı geliyordu ki bana çarptı. Şaşalamıştım ama görünüşe göre adam benden daha şaşkındı. Bir süre sessizce durup sokak lambasının cılız ışığında nasıl biri olduğumu seçmek için kendini zorladı. Sonra da ansızın: 'Bu civarda doktor var mı?' diye sormasın mı? Neler olduğunu sorunca, adamın bir otomobil şoförü olduğunu öğrendim. Az evvel, yaşlı bir adamı (o saatte sokakta gezindiğine göre, herhalde bir evsizi) çiğnemiş ve ağır yaralamıştı. Bunu duyunca sokağa baktım ve sadece birkaç metre ötemde bir otomobilin durduğunu, onun yanında yatan insana benzer bir siluetin usulca inildediğini gördüm. En yakın koban* bile epey uzaktaydı; üstelik yaralı da çok acı çekiyordu. O yüzden şoför, öncelikle adamı bir doktora yetiştirmeyi uygun görmüştü.

"O civar benim mahallem olduğundan, kliniklerin yerini ezbere biliyordum; şoföre hemen nereye gideceğini tarif ettim: 'Buradan sola doğru iki yüz metre kadar gidince, sol

* Koban: Japonya'da sadece iki veya üç polisin çalıştığı ufak karakollar. –*çn*

yanda kapısında kırmızı lamba yanan bir ev göreceksin. O yer Bay M.'nin kliniğidir. Bu saatte uyuyordur ama kapısını çalıp uyandırırsan yardım eder, tabii ki.'

"Sonra da şoför, muavininin yardımıyla yaralıyı arabaya koyup Bay M.'nin kliniğine doğru götürdü. Ben, adamlar karanlığın içinde kaybolana dek onların ardından baktım ama böyle işlerle uğraşmayı gayet sıkıcı bulduğumdan, çok geçmeden evime dönüp –yeri gelmişken, ben bekârım– yaşlı hizmetçimin serdiği döşeğe girip, sarhoşluktan olsa gerek, derhal uykuya daldım.

"Bu aslında pek eften püften bir olaydı. Eğer o olayı öylesine unutuvermiş olsaydım, her şey orada sona erer, biterdi. Ne var ki ertesi sabah uyandığımda, geceki önemsiz vakayı halen hatırlıyordum. Üstelik: O yaralı adam kurtuldu mu acaba diye, üstüme vazife olmayan şeyleri düşünmeye de başladım. Düşününce de ansızın, çok acayip bir şeyin ayrımına vardım.

"'Eyvah, ne berbat bir hata yaptım böyle...'

"Çok şaşırmıştım. İçkiyi fazla kaçırmış olsam bile, aklım başımdan uçmuş falan değildi; ben nasıl olmuş da o yaralı adamın, Doktor M. gibi birinin kliniğine taşınmasına yol açmıştım?

"'Buradan sola doğru iki yüz metre kadar gidince, sol yanda kapısında kırmızı lamba yanan bir ev göreceksin...'

"Bu cümleyi söylediğimi çok net anımsıyordum. Neden öyle söyleyeceğime:

"'Buradan sağa doğru yüz metre kadar gidince, Doktor K. diye bir cerrahın kliniği var,' dememiştim ki? Yerini tarif ettiğim Doktor M., şarlatanlığıyla meşhur bir doktordu; elinden herhangi bir cerrahi işlemin gelip gelmediği bile

kuşkuluydu. Halbuki M.'nin tam aksi yönde, M..den daha yakında, kusursuz ekipmanla donanmış K. adlı bir cerrahın kliniği yok muydu? Ve tabii ki ben de, bu gerçeği bilmiyor muydum? Bile bile neden öyle bir yanlış yapmıştım? Beni o an, öyle davranmaya iten esrarengiz psikolojimi bugüne dek tam olarak çözemedim; belki de sadece o an aklıma diğer doktor gelmemişti, o kadar.

"Mevzu beni biraz rahatsız etmeye başlamıştı. Hizmetçiye gittim, geceki kaza hakkında mahallede hangi söylentilerin döndüğünü araştırmasını söyleyip; yaralının akıbetini öğrendim: Adam M.'nin kliniğinde, muayene masasında ölmüştü. Dahası, o sırada saat gecenin biri olduğundan şaşılacak bir şey değildi ama şoför, M.'nin kliniğinin kapısını ne kadar çalarsa çalsın, ne kadar dil dökerse döksün ona kapıyı bir türlü açmamışlardı. Bu yüzden çok vakit yitirilmiş, nihayet yaralı içeriye taşındığında artık iş işten geçmişti. Ama o anda bile, şayet M. kliniğinin sahibi: 'Bu benim uzmanlığım değil, hastayı yakınlardaki Doktor K.'nin kliniğine götür,' diye salık verseydi yaralının kurtarılması mümkün olabilirdi. Nasıl korkunç bir şeydi bu böyle! Adam o kadar ağır bir hastayı, kendi başına tedavi etmeye kalkmıştı. Ve işi eline yüzüne bulaştırmıştı: Dedikoduya göre doktor, ne yapacağını bilmez hâlde, uzun süre boyunca hastanın yaralarını kurcalayıp durmuştu.

"Bunları dinleyince içimi çok acayip bir duygu kapladı.

"Bu olayda, o zavallı ihtiyarı öldüren kişilerin sayısı tam olarak kaçtı acaba? Şüphesiz ki otomobilin şoförü de, Dr. M. de kendilerince kabahatliydiler. Ve eğer bu olaydan sonra birisi, hukuken cezalandırılırsa, o ceza muhtemelen şoförün hatasından ötürü verilecekti. Ama aslında başlıca

sorumlu ben değil miydim? Eğer o an, ben M.'nin kliniğini değil K.'nin kliniğini tarif etseydim, yaralı belki de hiçbir terslikle karşılaşmayacak ve kurtulacaktı. Şoför, yaralanmaya yol açmaktan başka bir şey yapmamıştı. Adamı öldürmüş falan değildi. Doktor M. ise sadece tıbbi becerisinin yetersizliğinden ötürü sakarca davranmıştı, belki asıl suçlanması gereken kişi o da değildi. Eğer suçlu olduğu noktalar varsa bile, hepsinin temeli benim yetersiz Doktor M.'e göndermemdi. Yani o sırada, vereceğim yol tarifine göre ihtiyarı yaşatmak da öldürmek de benim elimdeydi. Adamı yaralayan kişi elbette şofördü. Ama onu öldüren kişi, bizzat ben değil miydim?

"Şimdiye dek, şoföre verdiğim yol tarifinin tesadüfi bir hata olduğunu farz ederek konuştum ama ya bu bir hata değil de benim: Şu ihtiyarı geberteceğim, diyerek kasten yaptığım bir şey olsa, bu ne anlama gelir bir düşünün. Söylemeye bile gerek yok, değil mi? O zaman ben, fiilen cinayet işlemiş olmaz mıyım? Ancak yasa, şoförü cezalandırsa bile fiilen katil olan bana karşı en ufak bir şüphe bile yönelmeyecektir. Neden derseniz, benim ölen ihtiyarla en ufak alakamın bile bulunmadığı aşikâr da ondan. Ve ezkaza benden kuşkulanılsa ve sorgulansam bile, kliniğin nerede olduğunu unuttuğumu söylemem yeterli gelmez mi? Sonuçta ben, suçu sadece kalbimin içinde işlemişim.

"Beyler. Hiç daha önce, böyle bir cinayet yöntemi geldi mi aklınıza? Ben bunu, bahsettiğim araba kazasına dek fark etmemiştim ama; şöyle bir düşünün: Dünyamız ne kadar da ölümcül bir yer, değil mi? Ne de olsa her an, benim gibi bir adamın, ortada tek neden yokken, kurtulabilecek bir canı kasten yanlış doktora göndererek lüzumsuz yere yok etmesi mümkün.

"Bu aslında benim, başarıyla gerçekleştirdiğim bir deney ama şu senaryoyu düşünün: Köylü bir teyze, elektrikli tramvayın raylarının üstünden karşıdan karşıya geçiyor olsun; tam rayları aşmak için adım attığında, yalnız tramvaylar yüzünden değil, trafikteki otomobiller, bisikletler, at arabaları ve çekçek arabaları yüzünden teyzenin kafası iyice karışıktır. O adımını attığı anda, tramvay ya da başka bir taşıtın rüzgâr gibi yaklaştığını ve teyzenin birkaç adım ötesine dek geldiğini varsayın. Teyze bunu fark etmeden yolu geçiverse, hiçbir şey olmayacak ama birisi yüksek sesle, 'Teyze dikkat!' diye bağırırsa, kadıncağızın o an telaşlanıp, yolu geçmek şöyle dursun bir adım geri çekileceğine, birkaç saniye duraksayacağına şüphe yok. Ve o tramvay, mesafenin kısalığından ötürü fren yapamayacak olursa, bir tek 'Teyze dikkat!' sözüyle o teyzeyi ağır yaralamış, ihtimal ki canını almış olabilirsiniz. Daha önce de belirttiğim üzere, bir defasında bu yöntemle bir köylüyü gayet güzel öldürmüşlüğüm vardır."

(Bay T., burada bir süre susarak iç bulandırıcı bir tavırla güldü.)

"O gün: 'Dikkat!' diye bağırmış olan ben, apaçık bir katilim. Ama benim cinai niyetle bağırdığımdan kim kuşkulanır ki? Hiçbir düşmanlık duymadığı, tanımadığı insan evlatlarını, sırf cinayetle ilgilendiği için öldürmeye kalkan bir adamın bulunabileceğini kimse aklına bile getirmez. Hem uyarmak için sarf ettiğim o 'Dikkat!' sözcüğünü, nasıl düşünürse düşünsün her insan, ağızdan iyi niyetle çıkmış bir sözcük diye yorumlayacaktır. Görünüşte merhume bile, katile kinlenmek için bir sebep bulamaz, hatta ona şükran bile duyabilir. Beyler, ne kadar da güvenli bir cinayet yöntemi, değil mi?

"Dünyamızın insanları, kötülüğün kesinlikle yasaların elinde hak ettiği cezayı alacağına inanıp ahmakça bir rahatlık içinde yaşıyorlar. Yasanın bazı cinayetleri gözden kaçırabileceği kimseciklerin aklına bile gelmiyor. Ne dersiniz? Sizce, az önce bahsettiğim iki örnekten yola çıkıp benzer türden, yasalarca dokunulmak riski taşımayan cinayet yolları düşünürseniz, pek çok yöntem keşfetmez misiniz? Ben bu gerçeği fark ettiğim zaman, dünyanın bu vaziyeti karşısında titremekten ziyade, böylesi günahlar işleme imkânını bize bahşeden Yaradan'ın liberalliği karşısında tarifsiz bir mutluluk duydum. Yaptığım keşif beni tam anlamıyla sevinçten çıldırtmıştı. Ne kadar da şahane değil mi? Bu yöntemi kullanmam kafiydi ve Taişo Çağının* astığı astık, kestiği kestik tek insanı ben olacaktım.

"Böylece aklıma, bu tarz cinayetler ile, o boğucu can sıkıntısını dindirmek geldi. Yasaların asla dokunmayacağı bir öldürme, hiçbir Sherlock Holmes'ün çözemeyeceği bir öldürmeydi bu. Ah, daldığım ölgün uykudan nasıl da uyanmıştım! Sonraki üç yıl boyunca, insanları öldürme keyfine dalıp o eski can sıkıntımı tümüyle unutabildim. Buna kesinlikle gülmemelisiniz, beyler. Kendi kendime, Savaşan Devletler Çağının** büyük kahramanları misali, yüz kişinin kellesini almaya yemin ettim; elbette, kelimenin tam anlamıyla kellelerini almayacaktım ama; yüz kişinin canını alana dek asla cinayet işlemeyi bırakmayacaktım.

"Şimdiden tam üç ay önce, doksan dokuzuncu kişiyi

---

* Taişo adıyla da anılan İmparator Yoşihito'nun saltanat devri (1912-26) demokratik bir çağdı. Anlatıcı o çağ ile, Samurayların insan öldürme yetkisine sahip olduğu eski devirleri kıyaslıyor. –*çn*

** Bu bağlamda, Japonya tarihinin kaos ve iç savaşla geçmiş bir dönemi (1467-1615). –*çn*

öldürdüm. Daha önce de belirttiğim gibi, geriye işlenecek bir tek cinayet kaldığı sırada insan öldürmekten artık bıkmıştım ama bunu bir yana bırakıp o doksan dokuzu nasıl öldürdüğüme değinelim. Şüphesiz doksan dokuz kişinin hiçbirine karşı en ufak kinim bile yoktu, işimi sadece keşfedilmemiş yöntemlere ve onların sonuçlarına duyduğum ilgiden ötürü yapıyordum; bu yüzden asla aynı metodu iki defa kullanmadım. Birini öldürdükten sonra, sonrakini nasıl bir numarayla halledeceğimi düşünmek de eğlencenin bir parçasıydı.

"Ancak bir oturuşta doksan dokuz farklı cinayet yöntemini tek tek anlatacak zamanımız yok, ayrıca bu gece sizi, her bir cinayet yöntemimi itiraf etmek için ziyaret etmedim. Amacım o iğrenç suçları işleme pahasına can sıkıntısından kurtulmaya çalışan, ardından suç işlemek dahi beni sıktığında bu kez kendisini imha etmeye karar veren, anormal zihnimi anlatarak sizlerin görüşlerinizi almaktı; bu yüzden dileğim, cinayetlerimden yalnız iki üç örnek vermekle yetinmektir.

"Nasıl cinayet işleyebileceğimi keşfetmemden hemen sonra yaşanmış bir vakayı nakledeyim. Mahallemde kör bir masör* vardı. Pek çok sakat gibi o da çok inatçı bir adamdı. Diğer insanlar ona iyilik yapmayı denerse, misal önündeki bir engele dikkat etmesini söylerse adam hemen alınır: Gözü görmeyen insanları aptal sanmayın, önümde ne var ben de biliyorum dercesine, verilen ikazın tam aksini yapardı. Adamın o inadı, normal bir inatçılık değildi.

"Bir gün şöyle bir olay yaşandı: Ben, bir caddede yü-

* Eski Japonya'da doğuştan görme engelli kişiler genellikle masaj eğitimi alırdı. –*çn*

rürken karşıdan gelen inatçı masör ile rastlaştım: Kibirlice değneğini omuzuna dayamış, ıslık çala çala, keyifli keyifli yürüyordu. Yolda önceki gün lağım inşaatı başlamıştı ve kaldırımın bir kenarında derin bir çukur açılmıştı. Elbette adam, kör olduğundan çukurun yanına asılı uyarı levhasını görmüyordu. Hiçbir şey fark etmeden çukurun yakınlarına doğru, endişesizce yürümekteydi.

"Bunu görünce, aklıma parlak bir fikir geldi. Hemen, 'Hey, N.'ciğim...' diye masöre adıyla seslendim. Sık sık tedaviye gittiğimden, masörle birbirimizi tanıyorduk.

"'Orası tehlikeli yaa, sola git, sola..' diye bağırdım. Sesime mahsus, şakayla karışık bir tını vermiştim. Böylece, adam o her zamanki şahsiyetiyle, alay ettiğimi sanarak bana güvenmeyecekti. Muhakkak ki sola yönelmeyeceğini, bile bile sağa doğru gideceğini düşünüyordum. Tahmin ettiğim gibi, adam, 'Eh, heh heh heh... ne kadar da şakacısın,' diye alaycı bir cevap yetiştirerek pat diye sağa doğru iki üç adım attı, bir ayağını çukura soktu ve derhal, derinliği üç metreyi bulan o lağım kuyusunun dibine düşüverdi. Ben de çok şaşırmış gibi yaparak deliğin başına koştum. 'Acaba istediğim kadar iyi düştü mü,' diye düşünerek aşağıya göz attım. Adam anlaşılan çok fena bir yere denk gelmişti; dipte yanlamasına uzanan, kuyunun duvarından bitmiş keskin bir taşa çarpmıştı. Kısacık tıraş edilmiş başından koyu kırmızı kan sel gibi akıyordu. Galiba dişleri dilini kesmişti, ağzından ve burnundan da kan boşalıyordu. Çehresi şimdiden bembeyaz kesilmişti ve inildeyecek kadar bile gücü yoktu.

"Böylece o masör, her ne kadar olaydan sonra bir hafta kadar hayata tutunduysa da, sonuçta ruhunu teslim etti. Planım kusursuz bir başarıya ulaşmıştı. Kim benden kuş-

kulanırdı ki? Ben o masörü sık sık çağıran iyi bir müşteriydim; adamla cinayet işlememe sebep olacak hiçbir sorunum yoktu, hem görünüşte adamı sağındaki delikten uzaklaştırmaya çalışmıştım. 'Sola git, sola git,' diye ikaz etmiştim onu; insanlar olsa olsa benim iyi niyetimi takdir edebilir ve o dostça sözcüklerin ardında korkunç bir öldürme hırsının saklandığını hayal dahi edemezlerdi.

"Ah, nasıl korkunç bir oyundu bu böyle! Zekice hileler icat ettikçe, herhalde sanatçıların eser yaratırken hissettiği mutluluğu; hilemi hayata geçirirken sanatkârca bir heyecanı ve gerginliği, nihayet hedefime ulaştığımda tarifsiz bir tatmini duyuyordum; erkek ve kadın kurbanlarımın, bir katilin huzurunda olduklarını bilmeksizin kana bulanmaları, delice çırpınarak can çekişmeleri bana başta nasıl da büyük bir haz vermişti!

"Bir defasında şöyle bir olay yaşandı: Yaz mevsiminin çok bulutlu bir günüydü ve yolum, kentin banliyölerindeki Batı üslubu inşa edilmiş bir semte düşmüştü. En az on Batı tarzı konağın yan yana sıralandığı bir yerde yürüyordum. Ve ne olduysa, onların arasındaki en gösterişli betonarme yapının ardından geçerken oldu: Ansızın tuhaf bir şeye tanık oldum. Bir serçe hemen önümden, burnumu âdeta sıyırarak uçup geçti. Evin çatısından zemine inen bir tele hızla çarpıp düştü ve oracıkta ölüverdi.

"Olay tuhafıma gitmişti. Eve daha yakından baktım ve telin, Batı işi konağın sivri çatısının zirvesindeki paratonerden çıktığını gördüm. Tel elbette yalıtkan bir maddeyle kaplanmıştı ama demin serçenin tosladığı kısmındaki kaplama, bir sebepten ötürü soyulmuştu. Elektrikten fazla anlamam ama bazen atmosferdeki elektrik yükünün etkisiyle

paratoner kablolarından şiddetli bir akımın aktığını duymuştum. Şahit olduğum şey, işte böyle bir akımın eseriydi. Ömrümde ilk kez böyle bir olayla karşılaşıyordum, bana çok sıradışı geldiği için oracıkta biraz durup o teli süzdüm.

"Bir süre sonra, askercilik gibi bir oyun oynayan bir grup çocuk, konağın ardından avaz avaz bağrışarak çıkageldi. Altı yedi oğlan çocuğundan oluşan grup geldiği gibi uzaklaştı ama aralarından biri geride kalmıştı. Ben ne yapacak acaba diye bakarken, çocuk demin bahsettiğim paratoner telinin önündeki ufak bir tümseğe çıkıp önünü açıp çiş yapmaya başladı. Bunu görünce, aklıma bir başka güzel fikir geldi. Ortaokuldayken, suyun elektriği ilettiğini öğrenmiştim. O an çocuğun durduğu yüksekçe yerden, o telin kılıfı sıyrılmış kısmına kadar çiş yapması işten bile değildi. Çiş de bir nevi su olduğuna göre, elektriği ileteceği kesindi.

"Bunu düşünür düşünmez çocuğa seslendim:

"'Hey, küçük. Şu tele işemeyi denesene. Bakalım oraya kadar gidecek mi?'

"Çocuk da hemen, 'Hah, çok kolay. Bak şimdi,' der demez, duruşunu değiştirip telin çıplak kısmını gözüne kestirip işemeye başladı. Ve çişi tele değer değmez, ne korkunç değil mi, çocuk olduğu yerde şöyle bir zıplayıp küt diye yere yığılıverdi. Sonradan öğrendiğime göre, bir paratoner telinde öyle şiddetli bir elektrik akımının bulunması nadir görülen bir durummuş ama o nadir fenomen sayesinde ben, ömrümde ilk defa bir insanın elektrik çarpmasından ölüşünü görmüştüm.

"Elbette bu olayda da, benim şüphe çekmekten biraz olsun korkum yoktu. Çocuğun naaşına sarılarak gözyaşlarına boğulan anneye kibarca baş sağlığı dileyip uzaklaşmam kafi geldi.

"Yine yaz mevsiminde yaşanan bir olayı anlatayım. 'Bu adam da kurbanım olacak' diye gözüme kestirdiğim bir arkadaşım vardı – ancak ona asla düşmanlığım yoktu, uzun yıllardır yakın bir ahbabımdı; ne var ki ben içimde, iyi bir arkadaşımı tek söz etmeden, güler yüzle bir cesede dönüştürmek için acayip bir istek besliyordum. O arkadaşımla birlikte, yazın sıcağından kaçmak için Awa'daki* ücra bir balıkçı köyüne gitmiştik. Elbette orada plaj denmeye değecek bir yer yoktu, yalnızca denize girip suyla oynayan, güneşte kararmış köylü çocukları vardı. Bizden başka kentli konuk namına, galiba sanat öğrencisi olan birkaç genç vardı; onlar da denize girmekten ziyade kıyılarda dolaşıp her şeyi eskiz defterlerine geçirmekle meşguldüler.

"Meşhur plajların aksine burada, genç kızların zarif bedenlerine bakabilmek imkânı yoktu, pansiyon namına kaldığımız yer de Tokyo'nun en ucuz hanları gibi bir yerdi. Yemekleri kötüydü, saşimi haricinde hiçbir şeyi beğenmedik. Konforsuz, hem de ıssız bir yerdi ama sözü geçen arkadaşım benim aksime, taşrada yalnız yaşamanın tadını seven bir zattı. Ben de zaten, o adamı haklamaya herhangi bir fırsat yakalamak için sabırsızlanıyordum; yani öyle bir balıkçı köyünde birkaç gün pineklemeye razıydım.

"Bir gün arkadaşımı sahil köyünden çıkarıp oldukça uzak bir yerdeki bir uçurumu görmeye götürdüm. 'Denize dalmak için çok harika bir yer,' diyerek kıyafetlerimi çıkardım. Yüzmedeki becerisine pek güvenen arkadaşım da, 'Sahiden güzel yermiş,' diyerek benimle beraber soyundu.

"Ben, uçurumun kenarında durup ellerimi başımın üstünde birleştirdim. Arkadaşım duysun diye iyice bağırarak,

* Bugünkü Çiba Vilayeti. Tokyo'ya oldukça yakındır. –*çn*

'Bir, iki, üç,' dedim ve hızla sıçradım, kusursuz bir yay çizip baş aşağı denize daldım.

"Özel bir dalış tekniğim vardı: Gövdem suları yarar yarmaz göğüs ve karın kaslarımı kullanarak suya bir metreden fazla gömülmeksizin dalıyor, uçan balık gibi az ileride tekrar yüzeye çıkıyordum. Küçüklüğümden beri çok iyi yüzücüyümdür, böylesi dalışlar yapmak benim için çocuk oyuncağıydı. Başımı, uçurumdan yirmi beş, otuz metre ileride sudan çıkardım ve ağzımdan sular püskürterek tek elimle yüzümdeki suyu sildim.

"'Hadi, sen de atla!' diye arkadaşımı çağırdım. Elbette arkadaşım da hiçbir şeyin farkına varmadan, 'Tamam,' dedi ve benimle aynı pozu alıp olanca hızıyla benim daldığım yere daldı.

"Ancak suları püskürterek suya daldıktan sonra, uzun süre suyun üstüne çıkmadı... Her şey tahmin ettiğim gibi olmuştu. Orada, denizin dibinde, yüzeyin iki metre kadar altında büyük bir kaya vardı. Ben o yeri önceden arayıp bulmuştum. Benim kadar iyi bir dalıcı olmayan arkadaşımın, dibe doğru en az iki metre ineceği kesindi. Dolayısıyla o kayaya başını çarpacağını tahmin ederek yapmıştım bu işi. Ben kayaya hiç dokunmadan yüzeye çıkmayı başarmıştım ama arkadaşım dalış konusunda henüz bir amatörden ibaretti. O, benim aksime, denizin dibine kadar gidip kafasını kayaya toslamıştı.

"Umduğum gibi, bir süre bekledikten sonra arkadaşım bir ton balığının leşi gibi yüzeye çıktı. Gövdesi, dalgaların eşliğinde inip kalkarak sürükleniyordu. Şuurunun kapalı olduğu belliydi.

"Ben onu kollarımın arasına alıp kıyıya yüzdüm. Koşa-

rak köye dönüp 'kazayı' pansiyonun sahibine haber verdim. Avdan yeni dönmüş balıkçılar hemen yardıma koştular ama arkadaşım çok ağır bir beyin hasarına uğramıştı. Hayata döndürülmesi gibi bir ihtimal yoktu. Muayene edilince, başının tepesinde on beş santimlik bir çatlak bulundu ve bu çatlağın altından, beyaz etler görünüyordu. Başını yasladığım yerin etrafı kıpkızıl bir kan gölüne dönmüştü.

"Ömrümde yalnız iki defa polisçe sorgulandım. İlki, bu cinayet vesilesiyle oldu. Çünkü olay kimsenin olmadığı bir yerde yaşanmıştı ve bir soruşturma yapılması doğaldı. Ancak o arkadaşımla olan ilişkimde bir kez olsun sürtüşme yaşanmadığı biliniyordu. Görünüşte ikimiz de aynı yere, kayayı bilmeksizin dalmıştık; ben iyi bir yüzücü olduğum için tehlikeye rast gelmemiştim ve arkadaşım, beceriksizliği yüzünden o elim kazaya davetiye çıkarmıştı. Hiçbir sorunla karşılaşmadan aklandım. Hatta polislerin: 'Arkadaşınızı böyle yitirmeniz çok acı,' diye başlayan baş sağlığı dileklerini dinleme fırsatım oldu.

"Ah, böyle tek tek örnekleri sıralamaya devam edersem sonu gelmez. Sanırım bu kadarını dinleyince, sizler benim yasalarca durdurulamayan cinayet yöntemimi idrak buyurmuş olmalısınız. Her şeyi bu yöntemle yaptım. Bir keresinde bir sirke gittim. Şimdi anlatmaya utanacağım kadar acayip bir hareket yaparak yükseğe gerilmiş ipte yürüyen bir kadın akrobatın dikkatini dağıttım ve o kadını düşürdüm. Bir yangın yerinde, çocuğum nerede diye sinir krizi geçiren bir ev hanımına, çocuğun evde uyuyordu dedim. 'İşte duymuyor musun, ağlama sesleri geliyor,' diyerek kadına yalan telkinde bulundum. Kadın da harlı alevlerin ortasına atılıp yanarak can verdi. Yine bir keresinde, intihar

niyetiyle bir köprüye çıkmış genç bir kıza arkadan yaklaşıp apansızca, 'Yapma!' diye, çok sert bir sesle haykırdım. Öyle ki atlamaya tereddüt eden hanım kızımız, ürkerek kendini denize atıverdi. Bunları etraflıca anlatsam sonu gelmeyecek, zaten gece de oldukça ilerledi. Hem sizler de, sanırım böylesi acımasız hikâyeleri daha fazla dinlemek istemezsiniz. O yüzden son olarak, en sıradışı anımdan bahsedip bu konuya nokta koyacağım.

"Şimdiye dek anlattıklarımdan, benim kurbanlarımı tek tek öldürdüğüm sonucunu çıkarmış olabilirsiniz ama öyle yapmadığım zamanlar da oldu. Yoksa, üç yıldan kısa sürede, hem de yasalarca tespit edilemeyen yöntemlerle, doksan dokuz kişiyi öldürmeyi başaramazdım. Bir seferde en çok insanı öldürüşüm, evet, bu yılın bahar aylarında gerçekleşti. Sizler de, onun haberini o günün gazetelerinden okumuşsunuzdur. Merkez Hat'ta* raydan çıkan bir trende pek çok yolcunun yaralandığını yahut öldüğünü hatırlarsınız – işte o olaydan bahsediyorum.

"O işi, saçma denecek kadar kolay bir yolla başardım ama planı gerçekleştirmeye uygun yeri bulmak epey zor oldu. Sadece uygun yeri, Merkez Hat'ın bir yerinde bulacağımı daha en başından tahmin etmiştim. Ne de olsa o hat, planıma çok uygun dağlık bir araziden geçmekle kalmıyordu; trenin sahiden devrilmesi hâlinde yaşanacak katliam, Merkez Hat gibi sürekli kaza haberleri ile anılan bir yerde başka hatlardaki kadar dikkat çekmeyecekti.

"Yine de tam dilediğim gibi bir yer bulana kadar canım çıktı. M. İstasyonu'na yakın bir bayırı kullanmaya karar vermek, tam bir haftamı aldı. M. İstasyonu'nun çok yakınında

* Nagoya ile Tokyo arasındaki demiryolu. *–çn*

ufak bir kaplıca vardır, oradaki pansiyona yerleştim. Her günü sıcak su havuzuna girerek, yürüyüş yaparak, uzun bir tedavi için gelmiş tipik bir kaplıca müşterisi gibi davranmaya uğraşarak geçirdim. Bunun için bir on günü daha boşa harcamak zorundaydım ama nihayet yeterince beklediğime karar verip günün birinde her zamanki gibi, o civardaki dağ yollarında yürüyüşe çıktım.

"Ve pansiyondan iki kilometre kadar uzaktaki, çok yüksek olmayan bir bayırın tepesine vardığımda, oracığa oturup akşamın çökmesini bekledim. O bayırın tam aşağısında, demiryolu bir virajı dönerek ilerliyordu; rayların öte yanında, virajın tam tersi yöne doğru uzanan derin ve sarp bir vadi vardı. Onun dibinde ufacık bir dere akıyordu ama o kadar uzaktı ki zorlukla görülüyordu.

"Zaman ilerledi ve nihayet, önceden belirlediğim saat gelip çattı. Ben, civarda beni görecek kimsecikler bulunmadığı hâlde, mahsus tökezlermiş gibi yaparak önceden bulup oraya koyduğum iri bir kaya parçasını tekmeledim. Kayayı tam da, azıcık ittirilmekle rayların üstüne düşecek bir noktaya yerleştirmiştim. Eğer taş gitmesini istediğim yere gitmezse, raylara başka kayaları da yuvarlamak niyetindeydim ya, taş parçası güzelce raylardan birinin üstünde durdu.

"Yarım saat sonra, Tokyo'ya gelen bir tren bu raylardan geçecekti. O sırada hava zifiri karanlık olacaktı, kayanın durduğu yer de virajın ilerisiydi, yani makinistin tuzağı zamanında fark etmesi imkânsızdı. Bundan emin olduktan sonra, büyük bir velveleyle M. İstasyonu'na dönerek (iki kilometrelik dağ yollarını geçmem otuz dakikadan fazla sürdü) İstasyon Şefinin odasına girip telaşlı bir tonla: 'Korkunç bir şey oldu,' dedim.

"'Buradaki kaplıcada kalan birisiyim ben. İki kilometre kadar ileride, yanından demiryolunun geçtiği bayırın oraya yürüyüşe gitmiştim. Tepeden aşağıya koşarak inerken kazara büyük bir taşı tekmeleyip bayırdan aşağıya, demiryoluna düşürdüm. Eğer oradan tren geçerse muhtemelen raydan çıkar. En kötü ihtimalle vadiye bile yuvarlanabilir. O taşı düştüğü yerden kaldırmak için bir yol aradım ama bu dağların yabancısıyım, o yüksek bayırdan aşağı nasıl ineceğimi bulamadım. Zaman kaybetmemek için koşa koşa buraya geldim. Bir şeyler yapamaz mısınız? Acilen o taşı raylardan kaldırmaya gitseniz...'

"Son derece kaygılı bir yüz takınarak bunları söyledim. O zaman İstasyon Şefi şaşkınlıkla, 'Eyvahlar olsun. Tam da başkentten gelen trenin geçeceği saat! Eğer rötar yapmadıysa, şimdiye oradan geçmiştir..' dedi.

"Bu elbette, tam da benim duymak istediğim şeydi. Sonrasında bana birkaç soru sordu ve daha ben onları cevaplamayı bitirmeden, Tokyo'dan gelen malum trenin kondüktörü istasyona kara haberi getirdi: Tren devrilmişti ve sayısı henüz bilinmeyen ölüler ve yaralılar vardı; kondüktörün kendisi bile ölümden kıl payı kurtulmuştu. Ve böylece müthiş bir keşmekeş başladı.

"Durum bir geceyi M. Polis Karakolu'nda geçirmemi gerektiriyordu ama suç da iyice düşünüp taşınarak işlediğim bir suçtu. En ufak bir hata bile yapmış değildim. Elbette bir araba dolusu azar işittim ama ortada cezaya çarptırılacağım bir durum yoktu. Sonradan öğrendiğime göre o anki kabahatim sadece, Ceza Yasası'nın 129. Maddesi'ne*

* İhmal nedeniyle trenlerin geçişini engelleyici duruma yol açanlar hakkındaki madde. –*çn*

göre yargılanabilirdi ve o madde uyarınca bana verilebilecek ceza, 500 yen* para cezasından fazla değildi. O madde bile benim durumuma tam uymuyordu. Anlayacağınız ben, bir tek kaya parçası sayesinde, biraz olsun ceza görmeksizin, şey... evet, on yedi kişiydi. On yedi kişinin hayatını çalmayı başarmıştım.

"Beyler. Ben bu şekilde doksan dokuz insanın hayatını çalmış olan adamım. Biraz olsun pişmanlık duymak şöyle dursun, vahşetin lezzetini bıkacak kadar çok defalar tatmış; bu yüzden artık kendi canını fedaya karar vermiş olan adamım. Benim fazlasıyla zalimce eylemlerimi dinledikçe her birinizin yüzü asıldı, kaşlarınız çatıldı. Haklısınız. Bunların, normal şahısların aklına dahi gelmeyecek insanlık dışı eylemler olduğuna şüphem yok. Lakin beni, böylesi büyük günahları işlemeye can atar hâle getiren o korkunç, korkunç can sıkıntısını biraz olsun hayal etmenizi diliyorum. Ben, öylesi suçları planlamak dışında, bu hayatı yaşamaya değer kılacak hiçbir şey bulamadım. Beyler, lütfen hakkımdaki hükmü sizler verin: Ben bir deli miyim? İnsanların, psikopat katil diye andığı şey miyim?"

İşte böylece, o geceki anlatıcımız, son derece acayip yaşam öyküsünü anlatmayı bitirdi. Onun bir parça kanlanmış, beyazları fer saçmayan, bir manyağınkine benzeyen gözleri, biz dinleyicilerin yüzlerini tek tek taradı. Ancak aramızdan, ağzını açıp sorusuna cevap verecek tek kişi çıkmadı. Odada sadece, mumların tekinsiz bir titreşimle yanan alevleri hareket ediyor; masayı çevreleyen yedi kişinin sersemlemiş yüzleri hiç mi hiç kımıldamıyordu.

---

* Şimdinin parasıyla yaklaşık 3600 dolar. *–çn*

Ansızın kapıya yakın perdenin yüzeyine bir ışık düşüverdi. Dönüp bakınca, ışık huzmesinin tam bir daire biçiminde olduğunu gördüm. Biz izledikçe, o gümüşi ışık giderek irileşti. Işık saçan daire şeklindeki nesne, bulutlar arasından ışıldayan dolunay misali, kızıl perdelere yusyuvarlak bir ışık düşürerek kendini gösteriyordu. Daha ilk andan itibaren onun, garson kızın bizlere içki getirmek üzere iki eliyle taşıdığı gümüş tepsi olduğunu biliyordum. Ama Kırmızı Oda'nın her şeyi seraplaştıran bu tuhaf atmosferinde, bu dünyanın sıradan bir tepsisi bile göze, bir Salome Oyununda* eski kuyunun içinden ansızın tutsağın çıktığı sahne gibi, peygamberin başının konulduğu gümüş tepsi gibi geliyordu. Ve tepsi perdenin arasından sıyrılıp karşımıza çıktığında, sanki kıvrık bir kılıcın geniş namlusu, bir palanın ışıl ışıl çeliği çıkagelmiş gibi hissettim.

Ama dudakları kalın, yarı çıplak bir tutsak yerine, her zamanki güzel garson kız sahne almıştı. Ve kız, güleç yüzüyle yedi adamın arasında dolaşarak içki servisi yapmaya başladı. Kızın neşesi odanın atmosferiyle çelişiyordu; âdeta dünyadan soyutlanmış bu hayaller odasına, toplumdan bir esinti girivermişti. Binanın alt katındaki restoranın gösterişli dansları, sarhoşları ve kadınlarının hafif meşrep "Ayyy," nidaları, garson kızın gövdesinden püfür püfür yayılıyor gibiydi.

"Seni vuracağım."

"Bay T., şimdiye kadarki sesinden başka türlü, soğukkanlı bir sesle böyle söyledi. Ve sağ elini cebine sokarak pırıl pırıl parlayan bir cisim çıkardı: Cismi garson kıza doğrulttu.

---

* Yahya Peygamber'in bir kuyuya hapsedilmesi ve ardından, Kral Herod'un kötü şöhretli üvey kızı Salome'nin emriyle öldürülmesi, pek çok tiyatro oyununa ve operaya konu olmuştur. İlgili hikâye Markos İncili 6: 17-29'da bulunabilir. *–çn*

Önce masa çevresindeki adamların soluklarını tuttuğunu işittim; neredeyse aynı anda *dan!* diye bir el silah sesi ve kızın dehşet içinde attığı çığlık duyuldu.

Elbette hepimiz koltuklarımızdan fırlamıştık. Ama nasıl bir mucize olduysa, vurulan kız sapasağlam, yalnız sersemlemiş hâlde, düşüp kırılmış içki bardaklarının önünde duruyordu.

Bay T., delice bir kahkahayla gülmeye başladı: "Uhahahahahaha... bu bir oyuncak. Sadece bir oyuncak. Ahahahah, tam alnından vurulmuşa döndün Hana'cığım! Hahaha!"

Demek ki Bay T.'nin sağ elinde dumanlar çıkarmakta olan tabanca, oyuncak bir silahtan ibaretti.

"Aah, nasıl da korktum... o şey oyuncak mıydı?" Bay T.'nin arkadaşı olduğu anlaşılan garson kız, böyle söyleyerek Bay T.'ye yaklaştı. Ama kızın dudakları bembeyaz kesilmişti. "Veriniz de bir bakayım şuna. Aa, sahiden de tıpkı tabanca."

Kız, utandığını gizlemek için oyuncak altıpatları eline alıp incelermiş gibi yaptı. Sonunda, "Beni gıcık ettiniz. O yüzden ben de sizi vuracağım," diyerek sol kolunu kıvırdı, tabancanın namlusunu o koluna yasladı ve muzip bir yüz ifadesiyle Bay T.'nin göğsüne nişan aldı.

"Ateş edeceksen et artık," dedi Bay T. alaylıca sırıtarak.

"Tetiği çekemiyorum ki..."

O esnada *dan!* diye, öncekinden bir kat daha keskin bir silah sesi odada yankılandı.

"Ihhhhhhh..." İnsanın midesini altüst eden, tarifi güç bir inilti sesi işittim. Bay T., koltuğundan kalktı ve pat diye yere yığıldı. Kolları ve bacakları titriyordu – ölmekte olan birinin titreyişiydi bu.

Şaka, artık şaka olamayacak kadar gerçekçi bir şeye dönüşmüştü.

Derhal adamın yanına koştuk. Bay T.'nin yanındaki koltukta oturan arkadaşımız, masadaki şamdanı kaparak can çekişen adamın üstüne tuttu. Mumun ışığında, Bay T.'nin solgun yüzünün nöbet geçirircesine kasıldığını, tüm vücudundaki kasların yaralı bir solucan gibi şuursuzca gerilip gevşediğini gördük. Yakası dağılıp açılmıştı ve göğsündeki kara renkli bir yaradan, kızıl kan kesik kesik püskürmelerle boşalıyor, beyaz teninden kayıp akıyordu.

Adam oyuncak süsü verdiği altıpatların ikinci kovanına gerçek bir mermi koymuştu.

Aptala dönmüştük. Uzun süre öylece durduk, kimse yerinden kımıldayamadı. O acayip öykünün ardından gelen bu hadisenin tesiri, bizim kaldıramayacağımız kadar şiddetliydi. Belki de dakika hesabıyla ölçülünce, o sahne çok uzun sürmemiştir. Ama bana, arkadaşlarımın hiçbir şey yapmadan durduğu o müddet son derece uzun geldi. Zira o esnada, can çekişen bir yaralının başındaydım ve ne yapmak gerektiğini düşünemeyecek kadar sarsılmıştım.

"Çok beklenmedik bir olay olduğu aşikâr. Ama iyice düşününce bu olay da, başından beri T.'nin bu geceki programına yazdığı bir şey olmalı. O, doksan dokuz defa başkalarını öldürdükten sonra, yüzüncü kurbanı olarak kendini sakladığını söylemedi mi? İşte, işi bitirmeye en uygun yer olan bu 'Kırmızı Oda'yı da sonuncu ölümün sahnesi olarak seçmiş olmalı. Bu adamın son derece sıradışı karakteri düşünülürse, tahmin edilemeyecek bir düşünce değil. Haksız mıyım? Bizi şu tabancanın oyuncak olduğuna ikna ederek tetiği garsona çektirme hilesi, onun diğer insanları öldü-

rürken kullandığı kendine has yönteminden farksız değil mi? Bu şekilde gerçekleşen bir ölümde, sorumlu kişi olan garsonun ceza alması gibi bir risk yok. Ve olayın tam altı şahidi var: Bizler birer tanığız. Yani Bay T., diğerlerine karşı yaptığı şeyin aynısını, öldüren kişiyi suçsuz kılan yöntemi, kendi üzerinde uyguladı.

Sadece ben değil, arkadaşlarım da derin düşüncelere dalmıştı. Belki de herkes, benimle aynı şeyleri düşünüyordu. Zaten böyle bir durumda da, başka türlü bir düşünmek imkânsızdı.

Herkesin üstüne korkunç bir sessizlik çökmüştü. Ses namına bir tek, usulca ağlayan garson kızın iç parçalayan hıçkırıkları işitiliyordu. 'Kırmızı Oda'daki mumların ışığında bu tragedya sahnesi, gerçek dünyaya ait olamayacak kadar esrarlı görünüyordu.

"Kıhhh, kıhhh, kıh, kıh..."

Ansızın, kızın hıçkırıkları dışında tuhaf bir ses daha duyuldu. Ses, artık ölüm titreyişleri durmuş, cansızca yatan maktulün ağzından sızıyor gibiydi. Sırtımdan buz gibi bir ürperme geçti.

"Kıhhah, ahah hah hah..."

Ses giderek yükseldi. Ve bir anda, ölümün eşiğindeki Bay T. sallanarak kalktı. Ayağını yere basıp doğrulduğunda bile o acayip kıs kıs gülüşü devam ediyordu. Bu gülme sesi, gırtlaktan sürünerek çıkmış bir acı iniltisinden farksızdı. Ama yüzünün sıkıntılı ifadesi... şaşılacak şey! Bu ifade, çok komik bir şeye gülmemek için dişini sıkan birinin ifadesiydi. "Beyler!" diye bağırdı yüksek sesle gülmeye başlayarak. "Beyler. Bunun ne olduğunu anlıyor musunuz?"

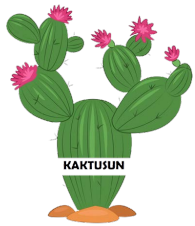
O sırada tuhaf bir şey daha oldu. Şimdiye dek öyle içten

ağlayan garson kız, ansızın neşeyle ayağa kalktı. Ve kendini daha fazla tutamayarak iki büklüm gülmeye başladı.

Bay T., avucuna koyduğu küçük, silindir şeklinde bir şeyi şok geçiren bizlere doğru uzattı. "Bu gördüğünüz şey," diye izah etti, "inek mesanesinden yaptığım bir mermidir. İçini ağzına dek kırmızı mürekkeple doldurdum. Bana isabet ettiğinde mürekkep içinden fırladı. Hepsi bu değil. O mermi ne kadar sahteyse, size anlattığım yaşam hikâyem de o kadar, yani baştan sona yalandı. Sanırım size iyi bir oyunculuk sergiledim... Eh, can sıkıntısından muzdarip sizler. Bu oyunla sizler, hep arzu ettiğiniz o heyecan denen şeyi tadabildiniz mi acaba?"

Adam bunları söylerken birisi alt kattaki şalteri indirmiş olacak ki ansızın yanan elektrik ışığı, odayı gündüz gibi aydınlatarak gözlerimizi kamaştırdı: Bunu galiba, adamın işbirlikçisi olan garson kız ayarlamıştı. Ve o beyaz ışık, demin odaya hâkim olan esrarengiz atmosferi bir anda yok etti. Sihrin tüm parçaları artık cesetler kadar çirkindi. Kırmızı perdeler olsun, kırmızı halı olsun, masa ve koltuklar, hatta o büyülü şamdan bile; artık çok kof, çok bayağı görünüyordu. Artık 'Kırmızı Oda'nın hiçbir yerinde, hiçbir köşesinde, ne kadar ararsanız arayın ne bir hayal ne bir hülya, tek bir gölge olsun kalmamıştı.

1925

ZEHİRLİ OT

Güneşli bir sonbahar günüydü. Yakın bir arkadaşım misafirliğe gelmişti. İki dost, bir süre hararetle hoşbeş ettikten sonra, "İnsana zindelik veren bir hava var. Ne dersin, şu tarafa doğru biraz yürüyelim mi?" demeye başladık. Evim kentin sınırına yakın bir yerdeydi, istersek arkadaşım ve ben kırlara doğru, uzun bir yürüyüş yapabilirdik.

Türlü otların yetiştiği kırda, gündüz vakti bile sonbahar böcekleri cır cır ötüyordu. Otların arasında, genişliği iki karış bile olmayan derecikler akıyordu. Yer yer, pek yüksek olmayan tepeler vardı. Arkadaşımla, bu tepelerden birinin yamaçlarına oturduk. Ufacık bir bulutun dahi bulunmadığı berrak gökyüzüne bakıyor ya da bazen, ayağımızın az altında akan, cadde kenarlarındaki yağmur olukları kadar bir dereciği ve onun dibinde bitmiş türlü türlü, saymakla bitiremeyeceğiniz kadar çeşitli otları seyrediyorduk. Ve bazen, "Ah, güz gelmiş sahiden!" diye iç çekiyor; gözlerimizi manzaranın bir yerine kaptırıp oradan ayıramıyorduk.

Bir süre sonra, ansızın dereciğin ot bürümüş bir yerinde bitmiş, hepsi aynı cins otlardan oluşan bir küme gözüme çarptı.

Arkadaşıma, "Baksana, şunun ne otu olduğunu biliyor musun?" diye sorduğumda, tabii varlıklara karşı hiç ilgi beslemeyen arkadaşım, kabaca, "Ne bileyim," demekle yetindi. Ancak bitkileri sevmeyen o bile bu bitkilere karşı, belli ki bir tür ilgi hissetmişti. Doğaya yüz vermeyen adamlar, eninde sonunda tabiatla karşılaşınca onun görkemine bilhassa kuvvetlice çekilirler. Konu hakkındaki nadir bilgimi sergileme fırsatı bulmaktan memnun, o bitkinin ne işe yaradığını anlatmaya başladım.

"O ota ... diyorlar, hemen her yerde yetişen bir şeydir. Zehirlidir ama zehri çok kuvvetli sayılmaz. Normal bir insan ona bakınca normal bir çiçek sanır. Tedbirli davranmaz. Ama otun içinde zehir vardır. Ayrıca o bitki, çocuk düşürmek isteyenler için şahane bir ilaçtır. Şimdiki gibi çeşit çeşit ilaçların bulunmadığı çağlarda, düşük yapmak isteyenler hep bu bitkiyi kullanırlardı. Yani o ot eski zaman ebelerinin, gizli bir tarifi kullanarak kürtaj ilacı yaparken kullandığı hammaddeydi."

Bu konu, tahmin ettiğim gibi arkadaşımın merakını uyandırdı. Büyük bir heyecanla o gizli tarifin ne olduğunu sordu. Ben de şakacıktan, "Ne oluyoruz yahu, sanki hemen lazımmış gibi sordun," dedim. Gevezeliğim üzerimdeydi. İlacın nasıl hazırlandığını detaylarıyla anlattım.

"Otun avuç genişliğinde bir parçasını kesip alacaksın. Sonra kabuğunu soyacak..."

Gizli kapaklı şeylerden bahsetmeyi oldum olası severdim. Elimle işaretler yaparak; "Hı–hı, hı–hı," diye başını sallayan arkadaşımın yüzüne bakarak her şeyi bir bir anlattım.

Mevzu düşük yaptırma meselesinden açıldığı için ko-

nuşma giderek doğum kontrol sorununa kaydı. Arkadaşım da ben de zamane gençleriydik. Elbetteki görüşlerimiz uyuşuyordu. İkimiz de nüfus planlamasıdan yanaydık. Sadece nüfus kontrol yöntemlerinin adaletsiz kullanımı üzerinde tartışıyorduk: Doğum kontrolü, gereksiz burjuva sınıflarınca uygulanıyordu; yoksul halk tabakasında, aile planlaması diye bir akımın bulunduğundan bile habersiz nice insan vardı. Hemen bitişiğimizdeki varoşta, mezbeleye benzer bir nagaya* vardı ve oradaki her evde gereğinden fazla çocuk yaşıyordu.

Konuyu tartışırken aklıma, evimin hemen arkasında oturan yaşlı postacının ailesi geldi. Ailenin reisi, bu kentin üçüncü sınıf bir postanesinde yıllarca emek vermiş, ayda sadece elli yen kazanan; yılsonu ikramiyesi yirmi yeni** bile bulmayan birisiydi. Hem de asla aksatmadan her akşam birkaç kadeh atan bir içkiciydi. Ancak son derece dürüst bir adamdı; bildiğim kadarıyla, on yılları kapsayan uzun hizmeti boyunca bir kez olsun işe gitmemezlik etmemişti. Görüşe bakılırsa geç evlenmişti; çünkü yaşı elliyi geçmiş olduğu hâlde, evini en büyüğü on iki yaşında altı tane evlat şenlendiriyordu. Evinin kirası bile en az on yen olmalıydı. Yaşamaya nasıl devam edebiliyorlardı bilmem. Akşam olunca, on iki yaşındaki büyük kız bir litrelik bir şişeyi, pek değerli bir şeyi tutarcasına yaşlı babasına taşırdı. Ben, evimin ikinci katından, her gün aynı üzücü manzaraları görürdüm: Geceleri, sütten yeni kesilmiş üç yaşındaki erkek çocuğu,

---

* (Jap.) Uzun Oda. Eski Tokyo'da (kabaca 15 m^2'lik) konutlara bölünmüş, uzun ince ahşap yapı. Bu yapılarda, kiracıların sırayla kullandığı komünal banyo ve tuvaletler bulunurdu. *–çn*

** Alım gücü bakımından o devrin (1920'li yıllar) 1 yeni, bugünün 7 dolarına yakındı. *–çn*

hastalıklı (herhalde bebek histerisi* vardı çocukta) ve güçsüz bir sesle sabaha dek ağlayıp dururdu. Ondan bir büyük olan beş yaşındaki ablasının başında ve yüzünde acayip şişmeler, bezeler vardı; bunlar her gece ağrıyor ya da kaşınıyor olacak ki kız da isteri nöbeti geçirir gibi bağırarak ağlardı. Kırk yaşındaki anaları, çocukların o hâlini gördükçe kalbinde kimbilir ne hissediyordu? Üstelik kadının karnında, beş altı aylık bir bebek daha vardı. Ama bunların, postacı komşumun evine mahsus durumlar olduğu sanılmasın. Onun yanındaki, arkasındaki evler de, postacının evi gibi çocuklarla dolup taşıyordu. Toplumdaki milyonlar arasında, postacının evinden on kat daha mutsuz bir sürü aile vardı herhalde.

Biz bu sorunları harıl harıl konuşurken kısa sonbahar günü sona eriyordu. Az evvel mavi olan gök, artık mürekkep rengine dönmeye başlamıştı. Az ötedeki evlerde, gaz lambalarının renksiz ışıkları yanmaya başlamıştı ve biz, toprakta oturduğumuzdan olsa gerek iyice üşümüştük. Kalktık. Evlerimize dönmeye karar vermiştik. Ayağa kalkınca, o âna dek sırtımız dönük oturduğumuz tepenin üstünde birinin varlığını sezinledim. Orada bir kadın, akşam göğünü ardına almış, ahşap bir heykel gibi duruyordu. Arka fonda gökyüzü bulunduğundan mıdır nedir, kadın gözüme o an çok müthiş bir varlık gibi göründü. Ancak bir an sonra, bu dünyada insanın canavarlardan bile daha ürkütücü şeylerle karşılaşabileceğini öğrendim. Zira oracıkta, taş kesilmişçesine duran kişi, az evvel bahsettiğim postacı komşumun karısıydı.

Yüzümün tüm kasları gerilmişti, tabii ki selam falan veremedim. Zaten kadın da bana doğru bakmıyordu, mağara

* O dönemin tıbbına göre, küçük çocuklarda görülen kronik sinir krizi. –*çn*

gibi bomboş gözleri hiçbir şeye odaklanmış değildi. Bu kırk yaşındaki cahil kadın, benim anlattığım her şeyi duymuş olmalıydı.

Kaçar gibi evlerimize döndük. Arkadaşım bile fazlasıyla suskunlaşmıştı, vedalaşırken de sadece bir iki kelime konuştuk. Kadının umulmadık kulak misafirliğinin doğurabileceği sonuçları düşündükçe ürküyorduk – özellikle de ben ürküyordum.

Eve döndükten sonra, kadını düşünmeye başladım ve ne kadar düşünürsem o kadar endişelendim. Kadın mutlaka, malum otun kullanımına dair söylediğim her şeyi duymuştu. Ben, ilacın bebekleri ne kadar kolay, ne kadar sancısız düşürttüğünü söylerken oldukça abartmıştım. Beni dinleyince, pek çok çocuğa sahip gebe kadının ne düşüneceği belliydi. O çocuğu doğurmak için, çektiği acılara bir sürü masraf daha eklemek zorundaydı. Artık yaşlanıyordu, yeni doğmuş bebeği bağrına basıp, üç yaşındaki oğlanı sırtına alıp, çamaşır yıkayıp yemek pişirerek çalışamazdı. Şimdi bile her akşam onu bağırarak azarlayan kocası, yeni çocuk doğunca daha beter bağırmaya başlayacaktı. Beş yaşındaki kızının histerisi kötüleşecekti. Bu kadar dert, adı sanı olmayan bir bitki sayesinde tehlikesizce silinebilirdi... Kadın, herhalde bunları düşünmüş olmalıydı.

Ama neden korkuyorsun ki? Sen bir nüfus planlama taraftarı değil misin? O kadının senin verdiğin bilgi uyarınca, gereksiz bir hayatı karanlıktan alıp yine karanlığa gömmesi bir günah mı? Mantığımla düşününce, kendime böyle söyleyebiliyordum. Ancak mantık, vücudumun titreyişini durdurmuyordu. Âdeta korkunç bir cinayet işlemişçesine korkuyordum.

Hiçbir şey yapmadan oturmak beni rahatsız etti. Ayağa kalkıp evin içinde volta atmaya başladım. İkinci kata, geniş bir alanı gören balkonuma çıkıp alacakaranlık tepeye doğru baktım. Ama postacının karısı artık orada değildi. Ne gereği varsa, merdivenleri koşa koşa, basamakları ikişer üçer atlayarak, salak gibi gürültü patırtı ederek indim. Takunyalarımı ayağıma geçirip, kapının önündeki ahşap kafesi açıp tepeye tekrar baktım. Yerimde duramıyordum, mutlaka tepenin eteğine kadar gitmem lazımdı.

Hava iyice kararmıştı, göz iki metre ilerisini bile seçemiyordu. Buna rağmen birileri beni görecek diye ödüm kopuyordu. Ezile büzüle yürüyerek, ikide bir dönüp arkama bakarak nihayet malum tepeye ulaştım. Kül rengi sislerin arasında, bir karışlık dereciğin karanlık suları şıkırdayarak akıyordu. Birkaç adım ötemdeki otların arasında, bir tür böcek acayip sesler çıkararak ötüyordu. Elim ayağım kaskatı kesilerek otları araştırdım. Bodurca çimenlerin arasından canavarı andıran kalın sapları ve dolgun yaprakları ile o bitki hemen tanınıyordu. Bakınca, saplardan bir tanesinin tam ortasından koparılmış olduğunu gördüm; bitki, gözüme kolunu kaybetmiş bir çolak kadar mahzun geldi.

Koyu karanlığın ortasında üşüyerek durdum. Saçları hep darma dağın olan o kırk yaşındaki, çirkince kadının ürkütücü hayali gözümün önüne gelmişti; kadın biz buradan ayrılır ayrılmaz korkunç bir karar vermiş, tepeden yavaşça inmiş, bu bitkiyi koparmıştı. Hayalimde canlanan bu görüntü bir yandan ne denli komik; diğer yandan ise ne denli ağırdı! Kalbimdeki korkular beni öyle sıkıştırıyordu ki avazım çıktığı kadar haykırıp koşmaya başlamamak için kendimi zor tuttum.

Sonraki günlerde kendimi, arkadaki komşumun zavallı karısını unutmaya zorladım. Evdekilerin anlattığı dedikodulara kulağımı tıkamak için elimden geleni yaptım. Sabah erkenden evden çıkıyor, arkadaşlarımın yanına zaman öldürmeye gidiyor, tiyatro oyunları ve müzikaller seyrediyor, eve mümkün mertebe geç dönüyordum. Ne var ki sonunda, günün birinde evimin hemen yanındaki dar sokakta, ansızın o kadınla karşılaştım.

Kadın beni görünce utangaç utangaç gülümseyerek selam verdi. Tebessümü bana öyle acayip geldi ki! Dağınık saçlarının arasından görünen suratı, hastalıktan yeni kalkmış birininki gibi solgun ve ürkütücüydü. Bakmamak için tüm irademi seferber ettiğim hâlde, gözlerim yine de kadının kuşağına gitti. Orada ne bulacağımı tahmin ediyordum ama yine de beni rahatlatacak bir şey görmeyi umuyordum: Bu umudum boşa çıktı. Kadının karnı, sıskalıktan böğrü sırtına yapışmış bir köpeğinki gibi incecikti.

Bu hikâyenin bir devamı var. O günden bir ay kadar sonra, oturma odasında ninemle hizmetçisi arasındaki tuhaf bir sohbete kulak misafiri oldum.

"Düşük yapma ayı, mutlaka." Bu ninemin sesiydi.

"Aman, Büyük Hanım siz de, hoh ho ho ho..." Tabii ki tam olarak bu şekilde gülmüyordu ama hizmetçi böyle söylemişti.

"Ne de olsa sen, öyle demedin mi? Önce postacının hanımı..." Ninem böyle söylüyor ve muhtemelen, örnekleri sayarken parmaklarını bir bir açıyordu: "Sonra Kitamura'nın eşi O-Kane, sonra şekercinin hanımı, adı neydi... hah, O-Rui hanım. Baksana, bizim mahallede bile üç kişiye olmuş. Demek ki bu ay, düşük yapma ayı."

Bunu duyunca kalbim öyle ferahladı ki anlatamam. O an dünya, gözüme bambaşka göründü. Ve nedendir bilmem ama kafamın içinde şu cümle belirdi: "İşte hayat dediğin, böyle bir şey."

Ayağımı eşikten dışarı attıktan sonra, o tepeye uğramadan edemedim.

O gün, güneşli bir ilkbahar günüydü. Uçsuz bucaksız mavi gökte, türünü bilemediğim bir kuş çemberler çizerek uçuyordu. Hiç zorlanmadan malum bitkilerin yetiştiği yeri bulabildim. Ancak ne görsem beğenirsiniz? O bitkilerin hepsi orta yerinden koparılmış, acımasızca biçilip katledilmişti.

Belki de mahallenin haşarı çocukları, bitkileri oyun olsun diye koparmıştı. Ama belki de bitkilerin faili çocuklar değildi. Onları kimin kopardığını asla öğrenemedim.

1926

PSİKOLOJİK TEST

Seyçiro Fukiya* adlı adamın, birazdan anlatacağımız korkunç suçu işlemekteki amacı halen tam olarak anlaşılmış değil. Hatta anlaşılsa bile artık pek bir önemi yok bunun. Okul masraflarının bir kısmını çalışarak karşılayan bir üniversite öğrencisi oluşundan ötürü, eğitimi için paraya gerek duyduğu düşünülebilir. Eşine az rastlanacak kadar zeki birisi, hem de çok çalışkan bir öğrenci olduğu için, para için sıkıcı ek işlerle zaman kaybetmekten bıktığı; okumaya ve düşünmeye yeterince zaman ayıramadığı için üzüldüğü kesin. Ancak, bu kadarcık bir sebeple insan öyle bir günahı işler mi dersiniz? Fukiya, belki de doğuştan kötü yürekliydi. Ve belki de kalbinde, eğitim görmekten başka türlü, şiddetli arzular saklıyordu. Her halükârda, suç işlemeye ilk niyetlendiği andan beri en az altı ay geçti. Bu süre boyunca Fukiya nice düşünüp taşındıktan, tereddüt ettikten sonra, nihayet o haltı yemeye karar verdi.

Bir gün Fukiya, sadece içinden o an öyle geldiği için,

* Bize egzotik gelen bu adı açalım: Seyçiro, temiz birinci oğul; Fukiya, öksürükotu satıcısı demektir. *–çn*

kendisiyle aynı sınıftaki İsamu* Saito ile ahbaplık kurdu. İşte her şey de böyle başladı. İlk başta Fukiya'nın kötü bir niyeti yoktu. Ancak bir süre sonra, içinde belli belirsiz duyduğu bir amaçla, Bay Saito'yla yakınlığını ilerletmeye başladı. Ve Saito'ya yaklaştıkça, Fukiya'nın içindeki o niyet giderek belirginleşti.

Saito bir yıl kadar önce, Yamanote semtinin tenha bir mahallesinde bir oda kiralamıştı. Ev sahibi, bir memurun dul eşi ve neredeyse altmışına gelmiş yaşlıca** bir kadındı. Merhum kocasınının bıraktığı birkaç evi kiraya vererek rahatça geçinebildiği hâlde, kader ona bir çocuk nasip etmediği için, "Tek dayanağım para," diyen birisiydi. Tanıdıklarına faizle borç vererek bankadaki birikimini biraz olsun çoğaltmaktan daha büyük keyif bilmezdi. Evinin bir odasını Saito'ya kiralaması da kısmen, yalnız bir kadın olarak hırsızlardan korkmasından ötürüydü ama tabii ki elde edeceği kira gelirini de hesaba katıyordu. Ve kadın tam bir cimriydi: Söylentilere göre bankadaki hesabı göstermelikti ve büyük meblağda parayı –bu çağda duyulmuş şey değil ya– evinin gizli bir yerinde saklıyordu.

İşte dedikodusu dönen bu para Fukiya'yı kışkırtmıştı. Yaşlı birisinin o kadar paraya ne ihtiyacı vardı ki? O parayı benim gibi gelecek vadeden bir genç, eğitimi için kullansa çok daha faydalı olmaz mı? Basitçe söylersek, Fukiya'nın düşünceleri böyleydi. Bu yüzden, Saito ile konuşarak kadın hakkında toplayabildiği kadar çok bilgi topladı. O gizli paranın yerini de öğrenmeye çalıştı. Ama Saito günün

---

* İsamu kelimesi Japoncada "Cesur" anlamına gelir. Saito, Visterya ağacı anlamına gelen kökten türeyen yaygın bir soyaddır. –ç*n*

** O yıllarda Japonya'da ortalama ömür süresi (bebek ölümleri hesaba katılmasa bile) 50 seneydi. –ç*n*

birinde o paranın gizlendiği yeri tesadüfen keşfedene dek, Fukiya'nın aklında net bir plan yoktu.

"Biliyor musun, sahiden bizim teyzeyi takdir ettim. Normalde insanlar paralarını ya evlerinin zeminindeki parkelerden birinin altına ya da tavan arasına filan saklarlar. Ama teyze çok umulmadık bir yer bulmuş. Salonun duvarındaki nişe koyduğu o kocaman saksıyı biliyorsun. İçine akçaağaç diktiği o saksıyı. Para o saksının içinde. Oraya saklamış. Bir hırsız bile bir saksıdan o kadar paranın çıkacağını düşünemez herhalde. Teyze tam bir para saklama dehasıymış meğer."

Saito böyle söyleyerek neşeyle güldü.

O ânı takip eden günlerde, Fukiya'nın zihnindeki emeller azar azar belirginleşti. Kadının parasını kendi okul harçlığına dönüştürecek yolu adım adım çiziyor, her tür ihtimali hesaplıyor, en güvenli yöntemi bulmayı deniyordu. Bu, hiç ummadığı kadar zorlu bir işti. Bu probleme nazaran, müfredattaki en zorlu matematik problemleri bile pek eften püften kalıyordu. Daha önce de belirttiğimiz gibi, planı tamamlamak için tam altı ay harcaması gerekti.

En zorlu nokta, kuşkusuz ki suçu ceza almadan işlemekti. Etik sorunlar, yani vicdan azabı gibi şeyler genç adamı ilgilendirmiyordu. Nasıl ki Napoleon nice insanı öldürürken kendini suçlu gibi değil, kahraman gibi gördüyse; Fukiya da yetenekli bir gencin o yeteneği bilgiyle donatmak için tek ayağı çukurdaki birini harcamasını normal sayıyordu.

Kadın evinden pek çıkmazdı. Tüm günü evinde sessizce oturarak geçirirdi. Ve dışarıya çıksa bile köylü hizmetçisi evde kalıyor, bekçilik vazifesini hakkıyla yerine getiriyordu. Fukiya'nın tüm gayreti boşunaydı çünkü kadın çok ted-

birliydi ve evde kuş uçurtmuyordu. Genç adam kadının da Saito'nun da evde bulunmadığı bir ânı yakalamayı, hizmetçiyi kandırıp evden çıkarmayı, o esnada paraları saksıdan çalmayı düşünmüştü. Ama bu çok toyca bir plandı. Evde tek başına bulunduğu bir esnada paralar ortadan kaybolursa, ilk şüphelenilecek kişi tabii ki Fukiya olacaktı! İlk bir ayı, böylesi saçma yöntemleri düşünüp eleyerek, çürük planlar kurup onları zihninden silerek tüketti. Bu süre boyunca herkesin akıl edebileceği yöntemler üzerinde durdu: Paraları sanki Saito veya hizmetçi ya da herhangi bir profesyonel hırsız çalmış gibi göstermek; hizmetçi evde yalnızken eve sessizce sızmak, gece vakti herkes uyurken eve girmek gibi yöntemleri düşündü. Ama bunların hepsinde de yakalanma riski çok yüksekti.

O teyzeyi öldürmekten başka çaresi yoktu! Bir ayın sonunda genç Fukiya, işte bu korkunç yargıya vardı. O saksıda ne kadar para vardı tam olarak bilmiyordu ama muhtemelen riski göze alıp cinayet işlemeye değecek bir meblağ değildi. Üstelik, çok da ahım şahım olmayan bir meblağı çalmak için suçsuz bir insanı öldürmek fazla zalimceydi. Ama o para, toplumun standartlarına göre çok büyük olmasa da yoksul Fukiya'yı fazlasıyla tatmin edecek kadar fazlaydı. Dahası, o genç adamın düşünüş tarzına göre, mesele paranın azlığı çokluğu değildi. Asıl soru, hırsızlığı yakalanma riski olmadan işleyip işleyemeyeceğiydi. Yakayı ele vermemek adına her tür günahı işlemeye dünden razıydı.

Cinayet ilk bakışta, sıradan hırsızlıktan çok daha riskli bir iş gibi görünür. Ancak bu algı, bir nevi illüzyondan ibarettir. Tabii ki katilin yakalanacağını varsayarsak cinayet, tüm suçlar arasında en tehlikelisidir. Ancak suçları verilen

cezanın ağırlığıyla değil, yakalanma ihtimalinin azlığı ve çokluğuyla kıyaslayacak olursak cinayet duruma göre (mesela Fukiya'nın durumundaki gibi) hırsızlıktan daha tehlikesiz bile olabilir. Buna karşılık cinayet vakalarında suçluyu keşfetmeye yarayacak yöntemler ne yazık ki kısıtlıdır. Eski devirlerden beri kafası iyi çalışan suçlular kolayca insan öldürüp duruyorlar. Bir türlü yakalanmamalarını ise cinayetleri cüretkârca işlemelerine borçlular.

Öyleyse, ev sahibesi kadını ortadan kaldırmayı ele alalım: Bu işte risk yok mudur? Fukiya işte bu soru üzerinde aylarca kafa patlattı. Bu uzun süre boyunca aklından neler geçirdi? Hikâye ilerledikçe zaten öğreneceğiniz için bu konuya girmiyorum ama Fukiya sonuçta sıradan insanların asla akıl edemeyeceği kadar detaylı analizleri birleştirerek kum tanesi kadar bile hataya yer vermeyen, kusursuz güvenli bir plan kurdu.

Artık sadece bir fırsat belirene dek beklemesi gerekiyordu. Ve bu fırsat umduğundan bile çabuk geldi. Bir gün Saito okulla ilgili bir konu yüzünden, hizmetçi ise alışveriş için evden çıktılar. İkisinin de akşama kadar eve dönmeyeceği kesindi. Takvim tam da Fukiya'nın en son hazırlığını bitirmesinden iki gün sonrasını gösteriyordu. Yaptığı o en son hazırlık, (sizlere bunu şimdiden anlatmam gerekiyor) Saito'nun paraların yerini söylemesinden geçen altı ayda paraların saklandığı yerin değişmediğinden emin olmaktı. Fukiya o gün (yani kadını öldürmesinden iki gün önce) Saito'yu görmeye gitti ve kadının evindeki salona uğradı. O odaya ilk kez giriyordu. Salonda kadınla, uzun uzadıya havadan sudan konuştu. Bu sohbet sırasında konuyu yavaş yavaş paraya getirdi: Kadına, onun serveti hakkında anlatı-

lanlardan ve evinde çok para sakladığına dair dedikodulardan bahsetti. Genç adam, "saklamak" sözcüğünü ağzından çıkarırken kadının bakışlarını dikkatle gözlemledi. Ve ne zaman para saklamaktan bahsetse, kadının gözlerinin, tahmin ettiği gibi, saksıya kaydığını gördü. (Altı ayda saksıdaki ağaç değiştirilmiş, akçaağacın yerine bir çam fidanı dikilmişti) Fukiya bu deneyi birkaç defa tekrarladı ve en ufak şüpheye yer bırakmayacak şekilde paranın yerinden emin oldu.

Nihayet cinayet günü geldi çattı. Fukiya, üniversite üniformasının ve şapkasının üstüne okul paltosunu geçirdi; sıradan bir eldiven takıp hedefine doğru yürüdü. Uzun uzun düşündükten sonra, kılık değiştirmemeye karar vermişti. Aksi takdirde, kılık değiştirmek için gereken eşyaları satın alırken, suçu işlemeden önce kılık değiştirirken ve daha pek çok noktada ipuçları bırakacaktı. Yani kılık değiştirmek her şeyi daha karmaşık hâle getirmekten başka fayda vermeyecekti. Cinayet yöntemini, yakalanmamak için gereken tedbirler haricinde olabildiğince yalın ve basit tutmaya kararlıydı. Bir bakıma sadeliği prensip edinmişti. Eve girerken kimselerce görülmediği müddetçe kılık değiştirmesine lüzum yoktu. Evin önünden geçerken birisi onu görse bile bunun ne zararı olurdu ki? O mahalleden her gün yürüyüş yaparken geçiyordu; polis bir şey sorsa bile yürüyüşe çıkmıştım deyip kurtulabilirdi. Hele evin yakınlarında bir tanıdığıyla karşılacak olsa, her zamanki üniformasıyla görülmesi kılık değiştirmiş hâlde görülmesinden çok daha iyiydi. Bir süre sabretse eninde sonunda hizmetçinin de, Saito'nun da evde bulunmayacağı bir gece gelirdi. Bunu biliyordu ama yine de suçu güpegündüz işleme riskini göze

almayı seçmişti. Bu da üniforma giymesiyle aynı nedenle alınmış bir karardı: Suçun içine gereksiz bir sinsilik katmak istemiyordu.

Ancak hedefindeki evin önüne vardığında, o bile herhangi bir hırsız gibi, belki normal bir hırsızdan da fazla, etrafını kolaçan etti. Kadının evi, budanmış çalılardan yapılma çitlerle komşu evlerin bahçelerinden ayrılıyordu. Bir yanında, zengin bir adamın evi vardı; bu evin bahçesi, mahalle boyunca uzayıp giden yüksek bir beton duvarla çevriliydi. O bölge kalabalık bir muhit değildi, sokaklarında gündüz vakti bile fazla insan olmuyordu. Fukiya eve gideceği saati özenle seçmişti: Sokakta in cin top oynuyordu. Fukiya, açılırken çok gürültü çıkaran metal parmaklıklı bahçe kapısını, ses çıkarmamaya dikkat ederek araladı. Ve kapının eşiğinde durup (komşularca duyulmamak için) alçak bir sesle, "Bakar mısınız," dedi. Ve kadın gelip onu karşılayınca Saito hakkında söyleyeceği özel bir şeylerin bulunduğu bahanesiyle kendini eve davet ettirdi.

Eve girip oturdular. Çok geçmeden kadın, "Ne yazık ki hizmetçim yok," diye özür diledi ve çay koymak için ayağa kalktı. Fukiya da sabırsızlıkla bu ânı bekliyordu. Kadın salonun kapısını açmak için eğildiğinde Fukiya ona ansızın arkadan sarıldı; iki kolunu kullanarak (her ne kadar eldiven taksa da parmaklarının cesette morluklar bırakmasını istemiyordu) tüm gücüyle kadının boğazını sıktı. Kadın pek direnmedi bile, boğazından gık diye bir ses çıkarıp yığıldı. Yalnızca boğulurken havayı tırmalayan parmakları orada duran bir byobuya* değmiş ve paneli kaplayan resimde ufak

* Byobu: Süs amaçlı, katlanabilir resimler. Açıldıklarında boyları 160 cm, enleri üç metre kadardır. –*çn*

bir yırtık açmıştı. Bu panel yüz yıllık bir antikaydı, altın varak kaplıydı, altı panelinde altı ünlü şair şahane renklerle resmedilmişti ve tam da Komaçi'nin* yüzünün olduğu kısmında bir parmaklık yer zalimce yırtılmıştı.

Kadının canının çıktığından emin olunca Fukiya cesedi oracığa yatırıp paneli kaygıyla inceledi. Ancak biraz düşününce endişeye mahal olmadığına hükmetti. Ne de olsa resimdeki hasar, katilin kimliğini ele veremezdi. Fukiya paranın olduğu salona gidip şu malum saksıdaki çam fidanının köklerini kavrayıp fidanı toprağıyla beraber saksıdan söktü, çıkardı. Umduğu gibi ağacın altından yağlı kâğıda sarılı bir şeyler çıkmıştı. Fukiya sakin olmaya çalışarak bu paketi açtı. Sağ cebinden yeni, büyük bir para çantası çıkardı, paranın sadece yarısını (beş bin yenlik bir kısmını) o çantaya koydu. Çantayı iç cebine atıp kalan banknotları yağlı kâğıda sardı ve eski yerine, saksının içine gizledi. Elbette bunu, paranın çalındığını gösteren delili karartmak için yapıyordu. Saksıda ne kadar paranın bulunduğunu merhumeden başkası bilmiyordu çünkü; paranın yarısı kaybolsa bile hiç kimse hırsızlık yapıldığını anlamazdı.

Daha sonra, Fukiya odadaki oturmalık şiltelerden birini katlayıp (kanın üstüne sıçramasına karşı önlem olarak) kadının göğsüne yasladı. Sol cebinden bir sustalı bıçak çekip açtı; kadının kalbini hedefleyip bıçağı sapladı. Bıçağı biraz kıvırıp cesetten çıkardı. Bıçağa bulaşmış kanı yine aynı şilteye silip temizledi; bıçağı cebine geri koydu. Sadece boğularak öldürülmüş birinin suni teneffüsle hayata geri döndürülmesi mümkün olabilirdi. Fukiya bıçağıyla ta-

* Ono no Komaçi: Ortaçağda yaşamış kadın şair. Şiir yeteneğinin yanında güzelliğiyle de ünlüydü. –*çn*

biri caizse son darbeyi indirmişti. Kadını önce boğup sonra bıçaklamayı seçmişti; çünkü onu sadece bıçakla öldürseydi, boğuşma sırasında kendi kıyafetine kan bulaşabilirdi.

Fukiya'nın kullandığı bıçaktan ve para çantasından da biraz bahsetmeliyiz: Fukiya, o gün kullanacağı bu eşyaları çok önceden, bir panayırdaki işportacılardan almıştı. Fukiya panayırın en canlı saatini kollamış, en işlek tezgâhları seçmiş, para üstü almaya gerek kalmasın diye eşyaların fiyatını kuruşu kuruşuna ödemişti. Alışverişini yapmış, tezgâhların önünden çarçabuk çekilmişti. Satıcıların, pek çok müşteri arasından onun yüzünü hatırlaması elbette ki mümkün değildi. Üstelik hem bıçak hem de çanta, hemen her evde bulunan türden, hiçbir belirleyici özelliği olmayan şeylerdi.

Fukuya salonu inceleyip tek ipucu bile bırakmadığına iyice emin olunca, salonun kapısını örtmeyi ihmal etmeden evin ön kapısına geldi. Ayakkabısını bağlarken, bahçede bıraktığı ayak izlerini düşündü: Ama endişelenmesine gerek yoktu. Evin eşiğinin önü olduğu gibi betondandı; hava sıcaktı ve evin bahçesindeki toprak kupkuruydu. Geriye sadece, kafes örgü kapıyı açıp çıkmak kalıyordu. Ama çıkarken yapacağı en ufak hata, bir çuval inciri berbat edebilirdi. Kulak kabarttı ve sabırla, sokaktan gelen ayak sesi var mı diye dinledi... Gelen giden yok gibiydi. Sadece birinin kotoyla* çaldığı huzurlu bir melodi duyuluyordu. Cesaretini toplayıp kapıyı açtı. Ve hiçbir fevkaladelik yokmuş gibi vakit öldürmeye gelmiş bir misafir edasıyla sokağa çıktı. Tahmin ettiği gibi görünürde kimsecikler yoktu.

O civar, insanların fazla geçmediği tenha bir mahalleydi. Merhumenin evinden başlayarak dört, beş yüz metre kadar

* Koto: Türkiye'deki kanuna benzeyen telli bir çalgı. *–çn*

birtakım malikânelerin taştan örülme bahçe duvarları devam ediyordu. Fukiya, kimselerin görmeyeceğinden emin olmak için etrafına baktı ve cinayet aleti olan sustalı bıçakla kanlı eldivenleri, taş duvardaki bir gedikten içeriye attı. Sonra, her gün çıktığı gezintilerinde aksatmadan uğradığı ufak bir parka doğru, elini kolunu sallayarak yürüdü. Parktaki bir banka oturdu, çocukların salıncaklara binip oynamasını çok dingin bir yüzle seyretmeye başladı. Uzun bir süreyi bu şekilde geçirdi.

Parktan evine dönerken yolunun üstündeki karakola uğrayıp "Az önce şu para çantasını buldum. İçinde çok para var gibime geldi, o yüzden size getirdim," dedi.

Böyle söyleyerek yanındaki çantayı polislere gösterdi. Nöbetçi polisin sorularını cevapladı; tabii ki, çantayı bulduğu yer ve saat sorulunca inandırıcı gelecek bazı yalanlar söyledi. Adını soyadını, adresini (gerçek adını ve adresini) verdi. Ve paraları kimin bulduğunu belgeleyen, üzerinde kendi adı ve çantadaki paranın miktarı yazılı, damgalı bir kâğıdı aldı. Anlarsınız ya, Fukiya çok dolambaçlı bir dümen çeviriyordu: Ama bundan daha emin bir para saklama yöntemi bulamazdı. Kadının (yarı yarıya eksildiği kimselerce bilinmeyen) parası önceki yerinde duruyordu. Yahu ben şurada paramı kaybetmiştim, diyerek Fukiya'nın teslim ettiği çantaya talip olacak kimse de çıkamazdı. Dolayısıyla para bir yıl sonra Fukiya'nın avucuna düşecekti.* Ve o da parayı gönlünün dilediğince kullanabilecekti. Bu yöntemi bulana dek az kafa patlatmamıştı hani. Eğer parayı bir yerlere saklasaydı, şans eseri birisi bulup alabilirdi. Evine götürmesi ise

* Yasaya göre, kaybedilmiş para, sahibi bir yıl içinde bulunmazsa bulana ait olurdu. Bu süre sonradan altı aya indirilmiştir. –*çn*

elbette ki çok riskliydi. Öldürdüğü kadın, ufak bir ihtimalle de olsa, evindeki paraların seri numaralarını bir yere not etmiş olabilirdi. Bu durumda en güvenli yöntem, Fukiya'nın yaptığı gibi, paraları polise teslim etmekti. Fukiya bıyık altından gülerek içinden, "Bir adamın, bizzat çaldığı malı götürüp polise verdiğini evliyalar bile tahmin edemez," diye mırıldandı.

Ertesi gün Fukiya, kaldığı öğrenci yurdunun odasında her zamanki kadar deliksiz bir uyku çektikten sonra, gerindi ve başucuna getirilmiş gazeteyi açtı. Üçüncü sayfa haberlerine bakarken hiç beklemediği bir şeyi okuyarak şaşaladı: Ama bu, kesinlikle kaygı verici bir haber değildi; hatta hoş bir sürpriz bile sayılabilirdi: Arkadaşı Saito, cinayet şüphelisi olarak tutuklanmıştı. Ondan şüphelenilmesinin nedeni ise üzerinde fazlasıyla büyük miktarda para bulunmuş oluşuydu.

"Ben Saito'nun en iyi arkadaşıyım. Polise gidip bir şeyler sormamdan daha doğal bir şey olamaz."

Fukiya hemen üzerini giyinip aceleyle karakola gitti. Üstelik de önceki gün para çantasını götürdüğü karakola. Keşke parayı, görev bölgesi kadının evini kapsamayan bir karakola götürseydi, diye düşünüyor olabilirsiniz. Ama Fukiya o karakolu, basitlik ve sadelik prensibi çerçevesinde seçmişti. Genç adam kaygılı bir ifade takınarak ve bu kaygının gereğinden az ya da fazla olmamasına özen göstererek Saito'yu görmek istediğini söyledi. Ancak polisler, tahmin ettiği gibi arkadaşıyla görüşmesine izin vermediler. Fukiya, arkadaşı Saito'nun neden zanlı durumuna düştüğünü sordu. Böylece, durum hakkında az çok bilgi edinebildi.

Fukiya'nın hayalinde canlandırabildiği kadarıyla, olaylar şöyle gelişmişti:

Önceki gün Saito, hizmetçiden evvel eve dönmüştü. Dönüş saati, herhalde Fukiya'nın amacına ulaşmasından kısa bir süre sonrasıydı. Ve tabii ki merhumenin cesedini bulmuştu. Ama suçu polise bildirmeden önce aklına bir şey gelmişti: Aklına gelen şey o malum ağaç saksısıydı. Eğer cinayeti bir hırsız işlemişse, saksıdaki paralar kaybolmuş olmalıydı. Saito belki de sadece paraların çalınıp çalınmadığını merak etmişti. Gidip saksıyı kazmıştı. Ve para çıkınını orada bulup şaşırmıştı. Paraları gördüğü zaman Saito'yu şeytan dürtmüştü: Aklına aptalca bir fikir gelmişti ama öylesi bir durumda kim olsa aynı şeyi düşünürdü herhalde: Saito önce paranın yerini kimsenin bilmediğini hatırlamıştı. Sonra da cinayeti kim işlediyse hırsızlığın onun üstüne kalacağını düşünmüştü. Hiç kimsenin kolay kolay geri çeviremeyeceği kadar kışkırtıcı bir fırsattı bu. Saito parayı almış, sonra da masum bir yüzle polise haber vermişti. Ama o anda öyle bir basireti bağlanmıştı ki parayı kuşağının altına koyup gitmişti polise: Karakolda ilk iş olarak üstünü arayacaklarını tahmin edememişti anlaşılan.

"Dur bir dakika," diye düşündü Fukiya. "Saito, durumu polislere nasıl izah etti acaba? Belki de beni tehlikeye düşürecek bir şeyler söylemiştir." Fukiya olasalıkları düşünmeye başladı. Saito para bulunur bulunmaz, "Bu benim param," demiş olabilirdi. Kadının servetinin miktarı ve yeri bilinmediği için böyle bir izahatı denemiş olabilirdi. Ancak üstündeki para bir öğrenciye göre çok fazlaydı. Bu cevabı verse bile polisi inandıramazdı ve er geç gerçekleri anlatmak zorunda kalırdı. Ama bir mahkeme bu ifadeyi kabul eder miydi? Ortada başka bir şüpheli olsa neyse ama başka şüpheli yokken Saito'nun beraat etmesi neredeyse imkânsızdı.

Her şey yolunda giderse, Saito cinayetten hüküm giyecekti. Bu olursa her şey harikaydı, ancak... Saito hâkim karşısında sorgulanırken ortaya pek çok şey dökülecekti. "Örneğin, Saito'nun paranın yerini bana söylediğini öğrenecekler. Cinayetten iki gün önce benim, kadının odasına girdiğimi, orada uzun süre konuştuğumuzu; hem de benim yoksul olduğumu, okul için para bulamadığımı öğrenecekler."

Ancak bunlar, Fukiya'nın plan yaparken de düşünüp hesaba kattığı şeylerdi. Ve ne kadar düşünürse düşünsün, Saito'nun ağzından bunların dışında kendisine tehlike arz edecek bir şeyin çıkacağına ihtimal veremiyordu.

Fukiya gecikmiş kahvaltısını etti (yemeği getiren kadın hizmetliyle, cinayet vakası hakkında biraz konuşmayı da ihmal etmemişti) ve her zamanki gibi okuluna gitti. Okul, Saito meselesi ile çalkalanıyordu. Fukiya söylentilerin odak noktası olmuştu; kendini muzaffer hissederek öğrencilerin sorularını cevapladı.

Sevgili okur: Dedektiflik öyküleri denilen türün doğasını iyi tanıyan siz, öykünün bu şekilde bitemeyeceğini de mutlaka bilirsiniz. Kesinlikle haklısınız. Aslında şimdiye dek okuduklarınız, hikâyenin giriş faslından ibaretti. Yazarın asıl okumanızı istediği kısım buradan sonra başlıyor. Diğer deyişle, Fukiya'nın o kadar planlayıp işlediği suçun nasıl gün ışığına çıktığını okuyacaksınız.

Bu davanın ön duruşmasının hâkimi ünlü Bay Kasamori'ydi. Adam bir yandan kelimenin tam anlamıyla üstün bir hukukçuydu; diğer yandan, sıradışı konulara gösterdiği ilgi hâkimlikteki ününü bile bastırıyordu. Kasamori bir tür

amatör psikologdu, normal yöntemlerle karara bağlanması imkânsız vakalarda, psikoloji bilgisini kullanarak etkili olabiliyordu. Genç bir adamdı ve mesleki geçmişinde henüz fazla başarısı yoktu. Yine de öyle yetenekliydi ki yerel bir mahkemenin ön duruşmalarıyla ilgilenmesi âdeta bir lütuftu. Bu seferki kadın cinayeti vakasının da Kasamori'nin eline düşünce çabucak çözüleceği tahmin ediliyordu. Ve Bay Kasamori'nin kendisi de aynı kanıdaydı. Bu davayı da her davada yaptığı gibi ön duruşmada güzelce çözümleyip resmi duruşmaya hiçbir zahmet bırakmamaya karar vermişti.

Ne var ki soruşturma ilerledikçe vakanın ne kadar problemli olduğunu anlamaya başladı. Polisler İsamu Saito'nun suçlu olduğunda safça ısrar ediyordu. Hâkim Kasamori bu ısrarın sebepsiz olmadığının farkındaydı. Ne de olsa merhumenin sağlığında eve girip çıktığı bilinen insanların, kadının kiracılarının ve kadından borç almış insanların arasında polisin kuşkusunu uyandıran başka kimse yoktu. Seyçiro Fukiya da elbette bu insanlardan biriydi. Başka bir şüpheli ortaya çıkmadıkça en çok kuşku çeken kişi olan İsamu Saito'yu suçlamaktan başka çare yoktu. Saito'nun çok aleyhine olan bir şey daha vardı: Genç adam çok ürkek bir şahsiyete sahipti ve mahkeme salonundan öyle korkuyordu ki sorulara doğru dürüst yanıt bile verememişti. Panik içinde önceki ifadelerini geri almış, bildiği şeyleri unutmuş; söylememesi gereken, kendi aleyhinde kullanılacak türden sözler etmiş, telaşı büyüdükçe kendisini daha beter batırmıştı. Bu sakarlık elbette, onun kadının parasını sahiden çalarak kendini berbat bir duruma sokmasından ötürüydü. Hırsızlık etmeseydi Saito gibi kafası enikonu çalışan birisi, ne kadar ürkek olursa olsun bu kadar beceriksizce ifade

vermezdi. Saito'nun durumu gerçekten acıklıydı. Ancak Hâkim Kasamoto, bu kadarcık kanıta güvenip Saito'nun katil olduğuna hükmedemedi. Sonuçta Saito sadece bir şüpheliydi. Suçlu olduğunu itiraf etmemişti ve elde somut bir delil yoktu.

Böylece vakanın üzerinden bir ay geçti. Ön yargılama süreci halen sona ermemişti. Hâkim artık sabırsızlanmaya başlamıştı. İşte bu esnada cinayetin işlendiği bölgeden sorumlu polis karakolunun komiserinden kulağına pek leziz gelen bir şeyi duydu: Tam cinayet günü içinde beş bin iki yüz küsür yenlik para bulunan bir çanta merhumenin evinden uzak sayılmayacak bir yerde bulunmuştu. Bu çantayı bulup polise teslim eden kişi zanlı Saito'nun yakın arkadaşı olan Seyçiro Fukiya adlı bir öğrenciydi. Bu ipucu, yetkililerin ihmalkârlığı yüzünden o güne dek dikkati çekmemişti. Ama bulunmasının üstünden bir ay geçtiği hâlde kimsenin parayı arayıp sormaması üzerine komiser işin içinde bir iş olduğundan şüphelenmişti. Ne olur ne olmaz diye gelip durumu hâkime anlatmıştı.

Hâkim Kasamori bu bilgiyi alınca başındaki kara bulutların dağıldığını ve bir umut ışığı gördüğünü hissetti. Hemen, Seyçiro Fukiya'nın çağırtılması için gereken işlemleri başlattı. Ancak hâkim tüm hevesine karşın Fukiya'nın verdiği ifadede elle tutulur hiçbir şey bulamadı. "Cinayetten sonraki günlerde sorguya çekildiğinde neden bulduğun o paradan hiç bahsetmedin?" diye sorduğunda, Fukiya, "O paranın cinayetle bir alakasının olabileceği hiç aklıma gelmedi," diye yanıtladı. Bu hiç de mantıksız bir yanıt değildi: Merhumenin tüm serveti, güya Saito'nun kuşağının altında bulunmuştu; onun dışındaki bir paranın, hele de sokakta

düşürülmüş bir paranın, kadının evinden çalınmış olabileceği kimin aklına gelirdi?

Ancak her şey sahiden bir tesadüf müydü? Cinayet günü, suç mahalinden fazla uzak olmayan bir yerde, hem de başlıca şüphelinin bir dostunca, öyle bir paranın bulunması sadece bir rastlantı mıydı? Saito'nun dediğine göre paranın evdeki bir saksıda gizli olduğunu Fukiya da biliyordu. Hâkim parçaları bir araya getirmek için kıvranıyordu: Ne yazık ki merhume, paralarının seri numaralarını bir yere not etmeyi düşünmemişti. Eğer paraların seri numaraları bilinseydi, bulunan çantadaki şaibeli paraların cinayetle bir ilgisi var mı yok mu hemen anlaşılırdı.

"Ne kadar ufak olursa olsun her ipucuna dört elle sarılmak gerek..." Hâkim tüm gücünü bu konuya verip çalışmaya koyuldu: Olay yeri defalarca incelendi. Merhumenin yakınları da sıkı bir araştırmadan geçirildi. Ancak bunların hiç faydası olmadı. Böylece bir hafta, sonra bir hafta daha, hâkimle alay edercesine akıp gitti.

Geriye bir olasalık kalıyor, diye düşündü hâkim. Fukiya merhumenin parasının yarısını çalıp kalan miktarı bulduğu yere bırakmış olmalı. Çaldıklarını bir çantaya doldurup onu sokakta bulduğunu iddia etmiş olmalı. Ama böyle saçma sapan bir şeye insanın inanası gelmiyordu. Çanta elbette incelemeden geçirilmişti ama herhangi bir ipucu vermemişti. Üstelik Fukiya hiç istifini bozmadan, cinayet günü yürüyüş yaparken merhumenin evinin önünden geçtiğini söylememiş miydi ifadesinde? Bir suçlu bu kadar cüretkârca bir şeyi söyleyebilir miydi? Daha beteri, en önemli delil olan cinayet aletinin akıbeti belirsizdi. Fukiya'nın öğrenci yurdundaki odasında yapılan aramalardan hiç sonuç çıkmamıştı. Ne var

ki cinayet aleti Saito'nun odasında da bulunmamıştı. Öyleyse kimden şüphelenmek daha doğruydu?

Ortada kesin kanıt namına hiçbir şey yoktu. Polis şefinin dediği gibi, eğer zanlı Saito ise suç zanlıya uyuyordu. Ama Fukiya da şüphe çekmeyecek gibi değildi. Tek bilinen şey bir buçuk aylık soruşturmadan sonra bu ikisi dışında şüphelinin bulunmadığıydı. Hâkim Kasamoto tüm imkânları tükettikten sonra nihayet gizli bir silaha başvurma vaktinin geldiğini anladı. İki şüpheli üzerinde bugüne dek birkaç kez fayda vermiş bir psikoloji testini tatbik etmeye karar verdi.

Seyçiro Fukiya cinayetten iki üç gün sonra polisçe ilk kez çağırıldığında, ön duruşmadan sorumlu kişinin, amatör ancak başarılı bir psikolog olarak tanınan Bay Kasamoto olduğunu öğrenmişti. Daha o anda başına gelebilecekleri öngörmüş ve hayli tedirgin olmuştu. Titiz Fukiya bile Japonya'da, tek tük adamların hobisi şeklinde de olsa, psikolojik testler yapıldığını ilk kez duyuyordu.* Bir dizi kitaba gömülüp psikoloji nedir, psikolojik test nedir diye öyle bir araştırma yaptı ki bu konuda gereğinden fazla denecek kadar bol bilgi edindi.

Artık o kayıtsız tavrıyla okula gidip gelmek imkânı kalmamıştı, hasta olduğunu bildirip kendini yurttaki odasına kapattı. Ve kendini sadece bu badireyi nasıl atlatacağını düşünmeye verdi. Tıpkı cinayeti işlemeden önce yaptığı gibi, hatta daha detaylıca planlar kurdu.

Hâkim Kasamori acaba nasıl bir test yapacaktı? Bunu önceden tahmin etmek imkânsızdı. Fukiya öğrendiği test

* Psikoloji dalının Japonya'da kabul görmesi çok yavaş olmuştur. 1927'de Japon Psikoloji Derneği kurulana dek Japonya'da birkaç akademisyen haricinde psikolojiyle ilgilenen kimse yoktu. *–çn*

yöntemlerini gözden geçirerek bunları nasıl boşa çıkarabileceğini düşündü. Ancak psikolojik testler zaten yalan beyanları tespit edecek şekilde tasarlandıkları için onları aldatmak teoride imkânsız görünüyordu.

Fukiya'nın düşüncesine göre psikolojik testleri iki kategoriye ayırmak mümkündü. İlki, tamamen verilen fizyolojik tepkilere dayalı olan; diğeri ise sözcükler aracılığıyla gerçekleştirilen testlerdi. İlk türde psikolog deneğe suçla ilgili bazı sorular sorar, deneğin vücudunun verdiği ufak tepkiler bazı aygıtlarca kaydedilirdi: Alelade bir sorgulamada asla keşfedilemeyecek gerçekler bu şekilde saptanırdı. Böylesi bir sınama, yüz ifadesi ve sözcükleri ile yalan söyleyen bir insanın bile; duygularını sinirsel tepkilerle ele vermesi, vücuduyla ufak belirtiler göstermesi esasına dayanıyordu. Bu yöntemde, örneğin Otomatograf türü cihazlar kullanılarak elin titremeleri kaydedilebiliyordu. Bir diğer yol ise, göz küresinin hareketlerini incelemekti. Pletismograf kullanılarak kol ve bacaklardaki kan dolaşımı ölçülebiliyordu. Avuç içinin azıcık terlemesi, bir galvanometre ile tespit edilebiliyordu. Bunlardan başkaca, diz eklemine hafifçe vurulunca meydana gelen kas gerilmesinin miktarını ölçmek gibi türlü türlü yöntemler mevcuttu.

Örneğin Fukiya, ansızın "Kadını öldüren katil sen misin?" diye sorulması hâlinde, sakin bir yüzle "Hangi kanıta dayanarak böyle bir şeyi söylüyorsunuz?" diye cevap verebileceğine emindi. Ama aynı anda vücudunda, nabzının olağanüstü hızlanması, nefesinin sıklaşması gibi çeşitli şeyler de yaşanmaz mıydı? Böyle istemsiz tepkileri önlemek tamamen imkânsız değil miydi? Fukita türlü senaryolar hayal ederek düşünce deneyleri yaptı. Ne var ki insan, ne acayip-

tir ki, kendine ne denli tehlikeli, ne apansız sualler sorarsa sorsun kendi vücudunda herhangi bir değişimi tetikleyemiyordu! Elbette Fukiya'nın elinde, vücudundaki ufak değişimleri ölçecek ekipman da yoktu, kesin olarak bilemezdi. Ama sinirlerinde bir gerginlik hissetmiyordu, dolayısıyla vücudunda da bir değişiklik yaşanıyor olamazdı.

Farklı deneyler ve tahminlerle uğraşırken, Fukiya'nın aklında bir fikir beliriverdi. Pratik yaparak psikoloji testinin etkisini azaltmak mümkün olabilirdi. Bir diğer deyişle, bir insana aynı soru defalarca sorulursa, o insan ilk seferinde güçlü bir tepki verirdi ama soruyu ikinci sefer, üçüncü sefer duyunca sinirlerinin tepkisi giderek hafiflerdi. Yani, sinirleri o soruya alışırdı. Zaten kendi kendini sorguladığında, vücudunun hiç tepki vermemesi de bu yüzden değil miydi? Soruyu daha soramadan hangi sorunun geleceğini biliyordu, yani sinirleri soruya hazırlıksız yakalanmıyordu.

Fukiya, sözlükteki on binlerce sözcüğü, bir tanesini bile atlamaksızın araştırdı ve sorguda çıkabilecek her kelimeyi not etti. Ve bir hafta boyunca kendi sinir sistemine, bu sözcüklere alışsın diye "pratik" yaptırdı.

Sıra, sözcükler kullanılarak yapılan test yöntemindeydi. Bu yöntem Fukiya'yı hiç korkutmuyordu. Hatta, sırf sözcüklerden ibaret olduğundan bu tür testi kandırmak daha kolaydı. Okuduğu kitaplar, bu türe dâhil edilebilecek birkaç ayrı psikoloji testinden bahsediyordu ama en sık kullanılan test, psikanalistlerin hastalarını muayene ederken de kullandığı çağrışım teşhisi denen yöntemdi. "Kapı" gibi, "masa" gibi, "mürekkep" ya da "kalem" gibi basit sözcükleri peş peşe söyleyip; bunlara çabucak, hiç düşündürmeden, kelimenin çağrıştırdığı ilk sözcükle cevap verdirmek: Yöntem buydu.

Mesela, "Şoji,"* sözcüğü insana "pencere" veya "eşik" diye, "kâğıt" ya da "giriş" diye çağrışım yaptırabilirdi. Testten geçirilen kişi bunlardan birini, ilk aklına geleni söylerdi. Böylece, önemsiz sözcükler arasına "bıçak" ya da "kan", "para" yahut "para çantası" gibi suçla ilgili sözcükler çaktırmadan katılabilir ve zanlının bu kelimelere verdiği yanıtlar incelenebilirdi.

Belki de çok tedbirsiz birisi, öldürülen kadın davasında testten geçirilince "saksı" sözcüğüne karşı, boş bulunup "para" diye cevap verirdi. Çünkü "saksı"dan "para" çaldığı için zihninin derinliklerine o izlenim kazınmış olurdu. Ve "para" diye cevap vermek, âdeta suçu itiraf etmeye eşdeğerdi. Ama ince düşünen bir adam, zihnine "para" sözcüğü gelse bile onu bastırıp zararsız bir cevap verebilir, mesela, "çömlek" diyebilirdi.

Testler, bu tür hilelere karşı iki yöntem içeriyordu. İlki, bir defa söylenmiş sözcüğü bir süre sonra tekrar söylemekti. Aklına geleni söyleyen kişi, kelimeyi her duyuşunda benzer cevaplar verirdi ama kasten sözcük seçen kişi, genellikle ikinci seferde başka bir sözcük uydururdu. Mesela, "saksı," sözcüğünü ilk duyuşta "çömlek," dediyse, ikinci seferde "toprak," cevabını verirdi.

Diğer yöntem ise, sorunun söylenmesi ile cevabın verilmesi arasındaki süreyi, birtakım aygıtlarla hassasça ölçmekti. Cevapların veriliş hızına bakılarak zanlının bir şey gizleyip gizlemediği anlaşılabilirdi: Örneğin "Şoji" sorusundan bir saniye sonra "giriş" cevabı verildiği hâlde; "saksı" sözcüğü ile "çömlek" cevabı arasında üç saniye geçtiyse, (ta-

* Japon evlerindeki, yana doğru kayarak açılan kâğıt kaplı kapılara verilen ad. –*çn*

bii ki genellikle daha alengirli sorular kullanılıyordu) ortada şüpheli bir durum var demekti. Bazen de sınanan kişi, tuzak sözcüklere hemen yanıt verirdi ama sonraki önemsiz soruda tutukluk yapardı.

Yine, zanlıya suçun işlenişi hakkında bilinen her şeyi detaylıca anlatıp anlatılanları tekrarlattırmak şeklinde bir yöntem de vardı. Gerçek suçlu, söylenenleri tekrarlarken farkına varmadan kendisine anlatılanlardan biraz farklı şeyler söylerdi. (Psikolojik testler hakkında bilgi sahibi okurlar, konunun böyle uzun uzadıya anlatılmasından sıkılmış olabilirler. Ama bu pasajı atlamış olsaydık, diğer okurlarımız için bu öykü muğlak bir şeye dönüşürdü. Kusurumuza bakmayın.)

İkinci tür testleri atlatmak için de, öncekine paralel bir "pratik" süreci gerekliydi. Ama Fukiya adına daha da önemlisi, kulağa safça gelen cevaplar bulmaktı: Fukiya'nın teste vereceği yanıtlar, düşünülüp tasarlanmış yanıtlar gibi görünmemeliydi.

Aslında "saksı" sözcüğüne karşı, açıkça "para" ya da "çam" yanıtını vermek en güvenli yoldu. Hâkim, yürüttüğü soruşturma sayesinde, suçlunun Fukiya olduğunu bilmese de cinayet hakkındaki çoğu gerçeği biliyordu. Paranın saksının altında gizlenmesi, bu vakayla ilgili en ilginç gerçekti. Doğal olarak, çağrışım testi esnasında saksı mutlaka gündeme gelecekti. (Ya da, eğer o test tercih edilirse, olay yeri betimlenirken saksıya değinilecekti.) Tek sorun, cevap verme süresi meselesiydi. Ve o süreyi kısaltmak için tabii ki "pratik" yapmak gerekliydi. "Saksı" sözcüğü gelince hiç tereddütsüz, "para" ya da "çam" diye cevap verebilmek için önceden pratik yapmak lazımdı. Fukiya birkaç gününü de bu pratiği

yapmaya harcadı. Böylece hazırlıklarını tamamlamış oldu.

Fukiya kendini bir bakımdan avantajlı sayıyordu. Beklemediği bir soruyla karşılaşsa bile, bir adım sonra beklediği bir soruyla karşılaşınca kendini suçlu gösterebilecek bir yanıt verse bile korkmasına lüzum yoktu. Çünkü teste tabi tutulacak tek kişi Fukiya değildi. O sinirleri pek narin olan İsamu Saito, her ne kadar masum da olsa gelecek soruları serinkanlılıkla karşılayabilecek miydi bakalım? Muhtemelen o da test sırasında en az Fukiya kadar çok hata yapacaktı.

Bunları düşününce Fukiya özgüven toplamıştı. İçinden bir şarkı mırıldanmak geldi. Hatta artık Hâkim Kasamoto'nın onu çağırtması için neredeyse sabırsızlanıyordu.

Hâkim Kasamoto'nun psikoloji testi nasıl uygulandı? Bu teste nörotik Saito nasıl tepki gösterdi? Fukiya testi nasıl bir sakin tavırla yanıtladı? Bunları uzun uzadıya anlatmaktan kaçınarak derhal sadede, yani testin sonucuna gelelim.

Testten bir gün sonrasıydı. Hâkim Kasamoto evinin çalışma odasında, test sonuçlarının yazıldığı belgeleri karşısına almış, kafasını kâğıtlara gömmüşken, ona Kogoro Akeçi'nin* kartviziti uzatıldı.

"D Tepesinde Cinayet" adlı kitabı okuyanlar Kogoro Akeçi'nin nasıl bir adam olduğunu iyi bilirler. D Tepesi Cinayetinden sonra Akeçi pek çok zorlu davayla ilgilenmiş, nadir görülen yeteneklerini sergileyerek halkın ve –şüphesiz– uzmanlarının saygısını kazanmıştı. Hâkim Kasamoto onu, ortak çalıştıkları bir davadan tanıyordu.

* Edogawa'nın pek çok eserinde rol oynayan dedektif. Saçlarını asla taramayan eksantrik bir gençtir. Akeçi, aşağı yukarı "parlak zekâ" anlamına geliyor. –*çn*

Akeçi hizmetçinin eşliğinde ve yüzünde geniş bir gülümsemeyle yargıcın çalışma odasına girdi. Artık yıllar önce "D Tepesinde Cinayet" vakasıyla uğraşırken olduğu gibi yoksul, çekingen bir öğrenci değildi.

"Oldukça yoğun çalışıyorsunuz sanırım," dedi Akeçi hâkimin masasına göz atarak.

"Evet, sağ olun. Doğrusu bu seferki dava beni çok zorladı," dedi hâkim, konuğuna doğru dönerek.

Akeçi cinayetten bu yana birkaç kez hâkimle karşılaşmıştı. Olaylar hakkında enikonu bilgisi vardı: "Şu herkesin konuştuğu öldürülen kadın olayı, değil mi? Psikolojik testlerin sonucu nasıl çıktı?"

"Aslında sonuçlar çok açık ama..." dedi hâkim. "Nedense bir türlü içime sinmiyor. Dün bir nabız testi ve bir de çağrışım testi yaptım. Fukiya neredeyse hiç tepki vermedi. Nabzında dikkat çekici bir hızlanma oldu ama Saito'nunkiyle kıyaslanırsa önemsiz sayılacak kadar azdı. Şu kâğıtlara bir bakın, lütfen. Burada madde madde, sorular ve nabız okumaları kayıtlı. Saito'nun çok daha belirgin bir tepki verdiğini görüyorsunuz. Çağrışım testinden de benzer sonuç aldım. Özellikle testteki anahtar uyaran olan "saksı" sözcüğüne cevap veriş sürelerine bakarsanız anlarsınız. Fukiya sıradan sözcüklere verdiğinden bile daha çabuk bir yanıt verdi. Oysa Saito, baksanıza, tam altı saniye beklemiş cevap vermeden önce."

Hâkimin işaret ettiği çağrışım testi kayıtları işte şöyleydi:

Uyaran Sözcük	Seiçiro Fukiya		İsamu Saito	
	Tepki Sözcüğü	Tepki Süresi	Tepki Sözcüğü	Tepki Süresi
Baş	Saç	0.9 sn.	Kuyruk	1.2 sn.
Yeşil	Mavi	0.7	Mavi	1.1
Su	Banyo	1.1	Balık	1.3
Şarkı	Şarkıcı	1.0	Kadın	1.5
Uzun	Kısa	0.8	Sicim	1.2
○Öldürme	Bıçak	1.0	Suç	3.1
Tekne	Nehir	0.7	Su	2.2
Pencere	Kapı	1.1	Cam	1.5
Yemek	Batı Mutfağı	1.6	Saşimi	1.3
○Para	Banknot	1.0	Madeni	3.5
Soğuk	Su	0.8	Kış	2.3
Hastalık	Nezle	0.9	Zatürre	1.6
İğne	İplik	1.0	İplik	1.2
○Çam	Fidan	0.8	Ağaç	2.3
Dağ	Yüksek	0.9	Dere	1.4
○Kan	Akmak	1.0	Kırmızı	3.9
Yeni	Eski	0.8	Kıyafet	2.1
Nefret	Örümcek	1.2	Hastalık	1.1
○Saksı	Çam	0.6	Çiçek	6.2
Kuş	Uçmak	0.9	Kanarya	3.6
Kitap	Maruzen	1.0	Maruzen	1.3
○Paket	Saklamak	0.8	Çıkın	4.0
Arkadaş	Saito	1.1	Konuşmak	1.8
Saflık	Mantık	1.2	Sözcük	1.7
Kutu	Kitaplık	1.0	Oyuncak	1.2
○Suç	Cinayet	0.7	Polis	3.7
Tatmin	Bitirmek	0.8	Ev	2.0
Kadın	Siyaset	1.0	Bacı	1.3
Resim	Resimli Panel	0.9	Manzara	1.3
○Çalmak	Para	0.7	At	4.1

○İşaretli maddeler suçla ilgili sözcüklerdir. Aslında bu tür testlerde iki veya üç grup hâlinde, toplamda yüzden fazla

soru sorulur ama kolay anlaşılması açısından listeyi sadeleştirdik.

"Her şey son derece açık, değil mi?" Hâkim, Akeçi'nin kayıtlara göz gezdirmesini bekledikten sonra sözüne devam etti. "Bunlara bakınca Saito'nun cevap vermeden önce düşündüğü belli. Cevap süresinin uzunluğuna bakınca çok kolay anlıyorsunuz; üstelik sadece problemli sözcüklere değil, onları takip eden sözcüklere bile geç yanıt vermiş. Ayrıca "para" sözcüğüne karşılık "madeni" diye cevap vermiş, "çalmak" sözcüğüne karşı "at" demiş; ki normalde kimsenin aklına gelmeyecek çağrışımlar bunlar. Saksı sözcüğüne cevap bulması neden o kadar uzun sürdü? Herhalde, aklına gelen ilk birkaç çağrışımı, mesela "para" ya da "çam" gibi sözcükleri yuttuğu için. Buna karşın, Fukiya'nın cevapları ne kadar doğal. "Saksı"dan sonra "çam", "paket" sözcüğüne "saklamak", "suç"tan sonraysa "cinayet" demiş, gerçekten suçlu olsa kesinlikle söylemeyeceği çağrışımlar bunlar. Hem de bu cevapları sakince, çok kısa sürede vermiş. Bir insanın cinayetten suçlu olup da, bu testte böyle cevaplar vermesi için hayli geri zekâlı olması icap eder. Aptal olmak şöyle dursun Fukiya, X Üniversitesi'nin bir öğrencisi; hem de derslerinde çok başarılı."

"Sanırım böyle bir yorum yapılabilir..." dedi Akeçi düşünceli düşünceli. Ancak hâkim, onun imalı yüz ifadesini hiç fark etmeksizin sözlerini sürdürdü:

"Yine de... artık Fukiya'dan kuşkulanmaya mahal kalmasa da Saito'nun suçlu olup olmadığı konusunda, testin net sonucuna rağmen kesin karar veremiyorum. Gerçi bu sadece ön duruşma, benim kararım nihai karar değil. O

yüzden ben görevimi yaptım deyip çekilebilirim. Ama bildiğiniz gibi ben kaybetmekten hiç hoşlanmam. Eğer resmi duruşmadan benim yargıma ters bir sonuç çıkarsa asabım bozulur. O yüzden tasalanıp duruyorum işte."

"Doğrusu bu sonuçlar çok ilginç," dedi Akeçi kâğıtları eline alarak. "Hem Fukiya hem de Saito için iyi öğrenciler demiştiniz ama... kitap sözcüğüne karşılık ikisi de: Maruzen,* diyerek gerçek yüzlerini belli etmişler. Daha da ilginci, Fukiya'nın cevaplarının hep maddeci, mantıkçı oluşu; Saito'nun ise daha sıcakkanlı yanıtlar vermesi. Neredeyse şairane şeyler söylemiş. Mesela 'kadın' gibi, 'kimono' gibi, 'çiçek' gibi, 'oyuncak' gibi, 'manzara' gibi, 'bacı' gibi şeyler demiş; yanıtlarına bakınca insanın aklına duygusal ve narin bir adam geliyor. Hem Saito'nun bünyesi biraz zayıf, galiba 'nefret' ettiği şey 'hastalık' ve 'hastalık' sorusunu da 'zatürre' diye cevaplamış. Ciğer illetine kapılmaktan korktuğu belli oluyor."

"Evet, bu sonuç çıkarılabilir. Çağrışım testleri böyledir işte, düşündükçe çok ilginç şeyler keşfeder insan."

"Bu arada..." dedi Akeçi, ses tonu biraz değişmişti. "Hiç psikolojik testlerin zayıf noktaları üzerine düşündünüz mü? de Quiros**, Munsterberg'in*** tezlerini eleştirerek bu yöntemlerin işkencenin yerini aldığını ama neticede, tıpkı işkence gibi, suçsuz insanları mahkûm edip suçluları serbest bırakabileceğini söylemişti. Munsterberg'in kendisi bile bir

---

* Bir yayıncılık şirketi. O yıllarda daha ziyade ansiklopedi yayımlıyordu. *–ç.n*

** Bernaldo de Quiros. İspanyol asıllı yazar. (ö. 1959) Suç sosyolojisi üzerine eserleri vardır. *–ç.n*

*** Endüstriyel psikolojinin kurucusu. (ö. 1916) Psikolojik testleri suçbilim dalında ilk kullanan kişidir. *–ç.n*

makalesinde, psikolojik testlerin sadece şüphelinin bir yer, bir kişi veya bir şey hakkında bilgi sahibi olup olmadığını belirlerken kesin sonuç verdiğini; diğer durumlarda teste bel bağlamanın tehlikeli olacağını yazmıştı. Ama galiba size bunları hatırlatmak tereciye tere satmak gibi bir şey. Yine de bunun önemli bir nokta olduğunu düşünüyorum. Siz ne dersiniz?"

"Eh, en kötü senaryoyu düşünmek istiyorsanız, testler gerçekten de yanılabilirler. Tabii ki bunu ben de biliyorum," dedi hâkim biraz somurtarak.

"Ama en kötü senaryolar bazen bizim başımıza da gelebilirler. Bunu göz önünde bulundurmalıyız sanırım. Örneğin, masum ancak sinirleri çok zayıf bir adamın bir suçta şüpheli duruma düştüğünü varsayalım. Bu adam suç mahalini tanıyan, suçun nasıl işlendiğini de bilen birisi olsun. Bu durumda, adamın psikoloji testinde sakin durması mümkün müdür? 'Ah, bu soru beni sınamak için soruluyor, nasıl cevap verirsem şüphe çekmem acaba?' diyerek heyecanlanması doğal değil midir? Bu koşullar altında gerçekleştirilen psikoloji testi, de Quiros'un dediği gibi, suçsuzun suçlu duruma düşmesi ile sonuçlanabilir."

"İsamu Saito'yu kastediyorsun, anlıyorum. Adam nedense bana da suçluymuş gibi gelmiyor. O yüzden bu kadar dertliyim ya zaten," dedi hâkim yüzünü daha beter ekşiterek.

"Eğer Saito'nun, hırsızlık dışında bir suçunun bulunmadığını varsayarsak, o hâlde kadını kim öldürdü diye bir..."

Hâkim, Akeçi'nin sözünü sert bir tavırla kesti:

"Suçlu ondan başka kim olabilir ki? Bir fikrin var mı, yoksa öylesine mi soruyorsun?"

"Bir fikrim var," diye gülümsedi Akeçi. "Ben, çağrışım testinin sonuçlarına bakarak Fukiya'nın suçlu olduğunu düşünüyorum. Gerçi, onun suçlu olduğunu kesin olarak söyleyemem. Fukiya'yı evine geri gönderdiniz, değil mi? Ne dersiniz? Onu buraya çağırtmanız mümkün olabilir mi? Eğer öyle yaparsanız, ben de adamı görüp bir yargıya varabilirim."

"Neler diyorsunuz? Ne gibi bir kanıtınız var ki?" dedi hâkim hayli şaşkınca.

Akeçi, kibirden eser taşımayan bir edayla düşüncelerini izah etmeye başladı. Ve çok geçmeden yargıcı tamamen fethetti.

Akeçi'nin istediği gibi, Fukiya'nın evine bir haberci gönderildi.

"Arkadaşınız Saito suçlu ilan edildi. Onun hakkında sizinle görüşmek istediğim bir konu var. Lütfen evime teşrif ediniz."

Habercinin ağzından Fukiya'ya iletilen mesaj işte böyleydi. Fukiya okulundan yeni dönmüştü ve mesajı duyar duymaz yola çıktı. O bile bu "mutlu" haberi duyunca heyecanlanmıştı. O kadar sevinçliydi ki kendisini nasıl bir tuzağın beklediğini fark etmedi.

Hâkim Kasamoto, Saito'yu neden suçlu bulduğunu izah ettikten sonra şöyle ekledi: "Senden şüphelendiğim için gerçekten pişmanım. Seni buraya hem özür dilemek için hem de bazı konular hakkında konuşmak için çağırttım."

Fukiya'ya çay getirilmesini söyleyip gayet sakin bir sohbete başladı. Akeçi de söze karıştı. Hâkim, Akeçi'yi ölen kadının mirasçıları tarafından, merhumeye borçlu kişilerden alacak tahsil etmek üzere tutulmuş bir avukat diye tanıttı.

Bu tabii ki yalandı ama içinde gerçek payı da vardı: Merhumenin yeğeni, aile meclisi tarafından baş mirasçı olarak seçilmişti ve taşradan gelerek miras işlemlerini başlatmıştı.

Üç adam, başta Saito olmak üzere pek çok konudan konuştular. Aralarında en çok konuşan da Fukiya'ydı, genç adam kendini o kadar rahat hissediyordu.

Derken zaman geçti ve hava kararmaya başladı. Fukiya saati fark ederek evine dönmek için hazırlanmaya başladı.

"İzninizle ben artık gideyim. Başka soracak bir şeyiniz yoksa."

"Eyvah, aklımdan tamamen çıkmış..." dedi Akeçi neşeli bir sesle. "Şey, önemsiz bir mesele var. Hazır buradayken size bir danışayım. Cinayetin işlendiği odada iki parçadan oluşan altın varak kaplı bir panel varmış da, o panel birazcık hasarlıymış. Bu yüzden sorun yaşadık çünkü o panel kadının malı değilmiş. Birine borç verirken rehin olarak almış onu. Belki de panel en başından beri hasarlıydı, bilmiyorum. Ama bu saçma sapan problem yüzünden başım çok ağrıdı. Çünkü panel oldukça değerli bir şeymiş. Siz de o eve sık sık girip çıktığınız için herhalde paneli görmüşsünüzdür. Panelin defolu olup olmadığını hatırlıyor musunuz? Yoksa panel hiç dikkatinizi çekmedi mi? Aslında Saito'ya da sorduk bunu ama o kadar sarsılmış bir durumdaydı ki tam bir cevap veremedi. Hizmetçi de memleketine dönmüş, mektup yazdık ama işe yarar bir cevap alamadık. Başım belada, anlayacağınız..."

Panelin rehin olduğu doğruydu. Ama onun dışında, söylediği her şey uydurmaydı. Fukiya, panel sözcüğünü duyar duymaz ürperdi.

Ama Akeçi'nin sözlerini dinlerken yatıştığını hissetti. "Neden korkuyorum ki? Dava zaten sonuçlanmadı mı?"

Bir süre, nasıl bir cevap vereceğini düşündü. Her zamanki gibi gerçeğe yakın bir cevap vermenin en iyisi olduğuna karar verdi.

"Yargıcın da bildiği gibi ben o odaya sadece bir defa girdim. O da cinayetten iki gün önceydi," diyerek gülümsedi. Bu cümleyi gülerek söylemek onu çok eğlendirmişti.

"Ancak, o paneli iyi hatırlıyorum. Ben gördüğümde üzerinde kesinlikle bir hasar yoktu."

"Demek öyle. Emin misiniz? Sadece Komaçi'nin yüzünde ufak bir hasar var."

"Ah, evet. Anımsadım," dedi Fukiya sanki yeni hatırlamış gibi yaparak. "Üzerinde altı ünlü şairin portreleri olan bir paneldi, değil mi? Komaçi'yi de hatırlıyorum. Ama eğer onun yüzünde bir hasar olsaydı kesinlikle gözümden kaçmazdı. Komaçi'nin güzel resminde bir yara olsa insan tek bakışta fark eder bunu."

"Öyleyse kusura bakmayın ama sizi şahit göstermek zorundayım. Panelin sahibi çok paragöz bir adam, hasar için bizden tazminat istiyor."

"Ah, olur tabii. Uygun olduğum bir zamanda ifade veririm."

Mutlu mutlu "Teşekkürler," dedi Akeçi, darma dağın saçlarını eliyle karıştırarak. Bu onun tikiydi, heyecanlandığı zaman hep yapardı bunu. "Ben de sizin o paneli bildiğinizden emindim zaten. Çünkü geçen günkü psikoloji testinde resim sözcüğüne karşılık gayet dikkat çekici bir yanıt vermişsiniz. Yani, Resimli panel, demişsiniz. Demek ki merhumenin salonundaki o panel, bir sebepten ötürü sizde ağır bir izlenim bırakmış.

Fukiya afallamıştı. Evet, bu 'avukat' doğru söylüyordu. Sahi ya, dünkü test sırasında neden resimli panel demişti

ki? Ve nasıl olmuştu da şimdiye kadar bunu fark etmemişti? Tehlikeli bir durum muydu bu? Ama hangi bakımdan tehlikeliydi ki? O hasarı daha önce pek çok kere düşünmüş, ipucu olarak kullanılamayacağından emin olmuştu. Hah, endişeye gerek yoktu. Fukiya biraz düşündükten sonra rahatladı.

Ne kadar büyük bir hata yaptığının halen biraz olsun farkında değildi.

"Öyle söylediğimi bilmiyordum ama evet; dediğiniz gibi olabilir. Çok iyi bir gözlemcisiniz," dedi Fukiya, doğallık prensibinden ödün vermeyen bir sakinlikle.

Avukat rolü oynayan Akeçi, mütevazı bir yanıt verdi: "Aman, tesadüfen gözüme çarptı, o kadar. Ama bir diğer şey daha dikkatimi çekmişti. Yok, yok, endişelenmenizi gerektirecek bir şey değil. Dünkü çağrışım testine sekiz tane tehlikeli sözcük koymuşlar ve siz testi kusursuzca geçmişsiniz. O sekiz sözcük şu listede halkayla işaretlenmiş. İşte burada..." diyerek test sonuçlarının kayıtlı olduğu kâğıdı uzattı. "Sizin tüm tehlikeli sözcüklere yanıt süreniz, listedeki diğer, anlamsız sözcüklere kıyasla birazcık daha kısa. Mesela saksı sözcüğüne çam diye yanıt vermeniz sadece sıfır nokta altı saniye almış. Bu kadar masumiyet biraz fazla, doğrusu. Listedeki otuz madde arasında en kolay çağrışım yapan sözcük olan Yeşil'e karşılık mavi demeniz sıfır nokta yedi saniye sürmüş çünkü."

Fukiya rahatsız olmaya başlamıştı. Bu avukat ne demeye bu nutuğu çekiyordu ki?

Kötü bir niyeti yok muydu, yoksa var mıydı? Konuşmasında bir art niyet mi saklıydı? Tüm gücüyle, adamın sözlerindeki anlamı çözmeye çalıştı.

"Saksı olsun, paket olsun, suç olsun. Bunlar dahil toplam sekiz problem sözcüğün hiçbiri, 'baş' gibi, 'yeşil' gibi sıradan sözcüklerden daha çabuk çağrışım uyandıracak cinsten değiller. Buna rağmen siz, zorlu çağrışımlara daha çabuk cevap vermişsiniz. Bu ne anlama geliyor acaba? Dikkatimi çeken şey işte buydu. Sizin psikolojinizi tahmin etmeyi deneyelim mi, ha, ne dersiniz? Sadece oyun olsun diye. Eğer yanlış bir şey söylersem lütfen affedin."

Fukiya tepeden tırnağa titredi. Ama neden ürktüğünü kendisi de anlamamıştı.

"Siz, psikoloji testinin tehlikelerine aşinaydınız. Önceden kendinizi teste hazırladınız. Suçla alakası olan sözcüklere karşı, ne diyeceğinize karar verip ezber yaptınız. Hayır, kesinlikle sizi kınıyor değilim. Gerçekten de, psikolojik testler bazen son derece tehlikeli olabilirler. Bazı hâllerde suçlu insanları masum çıkarıp masumları suçlu durumuna düşürmeleri imkânsız değil. Ama fazla iyi hazırlanmanız yüzünden; öyle bir niyetiniz olmadığı hâlde tehlikeli sözüklere diğer sözcüklerden daha çabuk cevap verdiniz. Bu gerçekten büyük hataydı. Sadece geç yanıt vermekten korkup aşırı çabuk yanıt vermenin de aynı oranda tehlikeli olabileceğini düşünmediniz. Elbette aradaki zaman farkı çok az olduğundan, iyi bir gözlemci olmayan kişiler bunu gözden kaçırabilirlerdi. Ne dersiniz, bu yaptığım kurgunun bir yerinde hata var mı?" Akeçi'nin, Fukiya'yı zanlı seçmesinin başlıca temeli işte bu detaydı. "Ancak siz, cevap olarak neden: Para, cinayet, saklamak gibi kuşku uyandırması doğal sözcükleri seçtiniz, acaba? Bunun sebebi belli. Çünkü cevapların doğal görünmesini istiyordunuz. Eğer suçlu olsaydınız, asla: Paket, sorusuna karşı: Saklamak, gibisinden bir

cevap vermezdiniz. Öylesine tehlikeli bir sözcüğü çekinmeden söyleyebilmeniz, suçlu olmadığınızın ispatı olacaktı. Öyle değil mi? Haklıyım, değil mi?"

Fukiya karşısındaki adama bakakalmıştı. Tüm bunların manasına akıl erdiremiyordu. Burnuyla ağzı arasındaki kaslar kaskatıydı; ne gülebiliyor ne ağlayabiliyordu; ne şaşkınlık ne de başka bir ifade gösterebilecek hâldeydi.

Elbette sesini de çıkaramıyordu. Eğer kendini konuşmaya zorlarsa, sesinin derhal bir panik iniltisine dönüşeceği kesindi.

"Bu doğallık, yani ucuz hilelere başvurmayışınız, sizin en belirgin özelliğiniz. Bunu bildiğim için az önceki soruyu sordum. Anlamadınız mı? Deminki, resimli panel mevzusunu söylüyorum. Ben, sizin en saf ve doğal cevabı tercih edeceğinizden emindim. Keza, öyle de oldu. Bu arada, Bay Kasamoto'ya soralım: Söz konusu olan altı şairli panel, o kadının evine ne zaman getirilmişti?"

Akeçi'nin sanki cevabı hiç bilmiyormuşçasına sorduğu bu soruyu hâkim, "Cinayetten önceki gün. Yani önceki ayın dördünde," diye cevapladı.

"Vay, demek cinayetten önceki gün. Sahiden mi? Ne tuhaf, değil mi? Şimdi Bay Fukiya cinayetten iki gün önce, yani ayın üçünde, o odada paneli gördüğünü açıkça söyledi, halbuki. Ne kadar mantıksız. İkinizden biri yanılıyor olmalı."

"Bay Fukiya bir yanlış yaptı sanırım," dedi hâkim gülümseyerek. "Ayın dördüncü gününün akşamına dek resimli panel asıl sahibinin yanındaydı. Bunu kesin olarak biliyoruz."

Akeçi derin bir ilgiyle Fukiya'nın yüzünü inceledi. Ve o

sırada, Fukiya'nın yüzünden ağlamaya hazırlanan küçük bir kızın ifadesine benzer bir şeyler gelip geçti.

Bu, Akeçi'nin en başından beri tasarladığı tuzaktı. Daha Fukiya ile görüşmeden önce, Akeçi o resimli panelin eve ne zaman getirildiğini öğrenmişti.

"Çok kötü bir durumla karşı karşıyayız," dedi Akeçi sıkıntılı bir sesle. "Bu, telafisi mümkün olmayan, büyük bir hata. Neden görmüş olamayacağınız bir şeyi gördüğünüzü söylediniz? Sizin o odaya bir defa, cinayetten iki gün önce bir kez girmiş olmanız gerekmiyor muydu? O resimli paneli hatırlayarak kendinize ölümcül bir darbe indirdiniz. Muhtemelen hep doğruyu, gerçekleri söylemeye çalışırken yanlış bir şeyi ağzınızdan kaçırdınız. Öyle değil mi? Cinayetten iki gün önce o odaya girdiğinizde, odada resimli panel olup olmadığına dikkat ettiniz mi? Herhalde etmemişsinizdir. Ne de olsa onun sizin planlarınızla en ufak ilgisi yoktu, hem panel olsa bile, bildiğiniz gibi çok eski, rengi solmuş bir şeydi; diğer pek çok eşyanın arasında dikkati çekecek gibi değildi. Ve sizin de şimdi, cinayet günü orada gördüğünüz panelin, cinayetten iki gün önce de aynı yerde bulunduğunu varsaymanız son derece doğaldı. Ne de olsa ben de sizi o düşünceye sevk edecek şekilde soru sordum. Bu, anlık bir illüzyondu; düşünürseniz böylesi yanılgılara her gün düşüyoruz. Sizin yerinizde sıradan bir suçlu olsaydı, asla sizin verdiğiniz yanıtı vermezdi. Öylesi tipler her şeyi elden geldiğince gizlemeyi faydalı sanırlar. Ne şanslıyım ki siz, toplumun ortalamasından, hatta sıradan suçlulardan ve hâkimlerden on misli, yirmi misli daha ileri bir zekâya sahipmişsiniz. Yani zayıf bir noktanızdan yakalanmadığınız sürece, her şeyde doğruyu söylemenin daha güvenli ol-

duğuna inanmıştınız. İfadenizi, hile içinde hile saklayarak vermişsiniz. Ben de iki hilenizin üstüne, üçüncü bir hile kondurmayı denedim. Herhalde siz, soruşturmayla ilgisi olmayan bir avukatın sizi yakalamak için tuzak kuracağına ihtimal vermemiştiniz." Akeçi güldü.

Fukiya mosmor kesilmiş bir yüzle, alnından boncuk boncuk terler dökerek susmaya devam etti. Kendini savunmak için uydurabileceği her hikâyenin, durumu daha da berbat edeceğini hissediyordu.

Fukiya zekiydi ve içine gömüldüğü bu sessizliğin de bir tür itiraf olduğunun ayrımındaydı. Nedense kafasının içinde çocukluk çağından kalma hatıralar birbirini kovalıyor, anılar bir an canlanıp kayboluyordu.

Uzun bir sessizlik oldu.

Bir süre sonra Akeçi, "Duyuyor musunuz," dedi. "Bakın, hışır hışır bir ses geliyor, değil mi? Bu, bir süredir komşu odada bizim konuşmalarımızı kaydeden kalemin hışırtısı... evladım, artık her şeyi öğrendik, yazdıklarını al da gel bakalım."

Yan odanın kapısı açıldı ve genç bir talebe, elinde bir klasörle çıkageldi.

"Şunları arkadaşa bir kere okusana."

Akeçi'nin komutu üzerine, genç yazman kaydettiği konuşmaları baştan sona okudu.

"Hadi bakalım, Fukiya; bunun altına imzanızı atıp parmağınızı basın lütfen. Herhalde yapmam diyemezsiniz artık. Ne de olsa demin, uygun olduğunuz bir zamanda ifade vereceğinizi söylemiştiniz. Herhalde o şahitliği bu şekilde yapacağınız aklınıza gelmemişti ama olsun."

Fukiya, imza atmayı reddetmenin hiçbir yararının ol-

mayacağını anlamıştı. Akeçi'nin hayret verici çıkarımsama yeteneğine şapka çıkarmaktan başka çaresi yoktu. İmzasını attı. Artk tamamen pes etmiş, boyun eğmiş bir hâldeydi.

"Önceden de belirttiğim üzere," diye sözlerini bağladı Akeçi: "Munsterberg, psikoloji testlerinin sadece şüphelinin, bir yer, kişi veya olay üzerine bilgi sahibi olup olmadığını sınarken kesin etkili olduğunu söylemişti. Bu vakada test, Fukiya'nın o resimli paneli görüp görmediğini bize gösterdi. Bu tek husus olmasaydı, yüz tane psikoloji testinin bile herhalde faydası dokunmazdı. Ne de olsa rakibimiz, Fukiya gibi her şeyi öngören ve noksansız hazırlık yapabilen bir adamdı. Son olarak, psikolojik bir testin yalnız kitaplarda tarif edildiği gibi belli bazı uyaran sözcükler kullanılarak değil; laboratuvara falan gerek kalmaksızın, az önceki deneyle de sergilediğim üzere, çok sıradan bir diyalogla da gerçekleştirilebileceğini belirtmek isterim. Eski çağlardan beri ünlü hâkimlerin, Tadasuke Ooka* gibi insanların, kendileri dahi fark etmeksizin kullandığı yöntemler psikoloji biliminin son yıllarda keşfettiği metotların aynısından ibarettir."

1925

* 18. asırda görev yapmış hâkim. Bilgeliği ve dürüstlüğü ile meşhurdu. *–çn*

YÜZÜK

A: Kusura bakmayın, daha önce de bir trende sizinle beraber yolculuk etmemiş miydik?

B: Ah, kusura bakmayın, sizi görmemişim. Şimdi tanıdım sizi. Yine bu hatta yolculuk ederken karşılaşmıştık, değil mi?

A: Evet. Büyük bir talihsizlik yaşamıştınız.

B: Şey, dediğiniz gibi zor bir olaydı. O gün ne yapacağımı bilemez hâlde kalakalmıştım.

A: K. istasyonunu yeni geçmiştik, siz de yanımdaki koltukta oturuyordunuz. Bavul rafından çantanızı indirip içinden bir torba mandalina çıkarmıştınız. Ve bana da mandalina ikram etmiştiz. Dürüst olacağım: Sizi o anda fazlaca samimi bulmadım dersem, yalan olur.

B: Elbette, öyle düşünmüşsünüzdür. Normalde öyle davranmam. O gün galiba şeytan dürtmüştü beni.

A: Ve biz mandalina yerken, hemen önümüzdeki birinci sınıf vagondan bizim vagona bir sürü insan doluştu. Çok telaşlıydılar. Aralarında bir de hanım vardı ve yanındaki kondüktöre, sizi işaret ederek bir şeyler fısıldıyordu.

B: Vay canına, nasıl da şahane bir hafızanız var! Kondüktör bana, "Hey sen. Gel bakalım benimle," dediğinde içim bir tuhaf oldu. Ve sonra kondüktör, o hanımın elmas yüzüğünü kaybettiğini ve beni de yankesicilikle suçladığını anlatınca öyle şaşırdım ki!

A: Ama tavrınız şahaneydi, doğrusu. Ben olsam, öyle harika bir soğukkanlılıkla, "Böyle saçma sapan şeyler söylemeyin. Bu hanımın beni başka bir insanla karıştırdığı çok açık. İsterseniz üzerimi de arayabilirsiniz," diye cevap veremezdim.

B: Dalga geçmeyin lütfen.

A: Kondüktör de böyle olaylara alışkın olacak ki sizi tepeden tırnağa aradı. O hanımın kocası olacak adam da vır vır söylenerek bir oyuncağı kurcalar gibi ceplerinizi yokladı. Ama öyle hoyratça arama yaptıktan sonra bile yüzük ortaya çıkmayınca adamlar utançtan iki büklüm oldular; sizden nasıl özür dileyeceklerini şaşırdılar. O hâlleri çok komikti doğrusu.

B: Ama masum olduğum ortaya çıktıktan sonra bile tüm yolcular bana acayip bakışlar atıp durdular. Yol boyunca kimsenin ağzını bıçak açmadı.

A: Ama ne tuhaf şey değil mi? Yüzüğü hiçbir yerde bulamadılar. Çok acayip bir olaydı.

B: ... ...

A: ... ...

B: Ahahhaha! Hey, artık aptal numarası yapmayı bırakalım. Nasılsa bizi dinleyen hiç kimse yok. Ayrıca sürekli sizli bizli konuşmaya da gerek yok herhalde.

A: Öyleyse, sahiden de sen...

B: Ama sen de az değilsin hani. O an, benim pencere-

den attığım o mandalinalardan kimseye bahsetmedin. Sadece pencereden dışarıya baktın. Eminim meyveleri nereye attığımı hafızana yazıyordun, sonradan gidip yüzüğü almak için! Tam bir profesyonel gibiydin.

A: Doğrusu, epey kurnaz ve fırsatçı bir adamımdır ben. Ama sen benden önce davrandığın için malı bulmak bana kısmet olmadı. Beş tane çürümüş mandalinadan başka bir şey bulamadım ben.

B: Ben de pencereden beş tane meyve atmıştım zaten.

A: Hadi lan oradan. Benim bulduğum meyvelerin beşi de sapasağlamdı. Yüzüğü sokup çıkardığın meyvede bir delik açtın herhalde. Seni gidi hınzır herif seni, koşa koşa gidip benden önce buldun değil mi o yüzüğü?

B: Ahhahahahah! Heh, sana neden güldüğümü bile bilmiyorsun, değil mi? Her şeyi tersten anladığın için gülüyorum.

A: Vay vay, işin içinde bir bit yeniği daha var yani. Neden attın madem o mandalinaları pencereden dışarı?

B: Biraz kafanı çalıştırmayı dene. Canımı ortaya koyup bir mal çalmışım. Onu bir meyvenin içine koyduğumu düşün. O meyveyi rayların kenarına, öylece atar mıyım sence? Atarsam onu kimbilir kim alır? Sen elini kolunu sallaya sallaya toplamaya gidene kadar o meyveler orada durur mu hiç?

A: Öyleyse yüzüğü soktuğun mandalinayı atmadın. Ben de yüzüğü bulamayınca öyle yaptığını tahmin etmiştim zaten.

B: Bak dinle, şöyle yaptım. Yüzüğü aşırırken sakarlığım tuttu, kadının herifini kıllandırdım. Belaya battığımı anlayınca da telaşlanıp tüydüm. Düşünecek zamanım yoktu.

Senin koltuğunun yanına gelip vaziyete şöyle bir baktım, peşimden geleceklerini anladım. Yanlarında mutlaka kondüktörü de getireceklerdi, açık verirsem yandığımın resmiydi. Hâlim hâl değildi yani, çok korkmuştum. Ne yapsam da kurtulsam diye dört dönüyordum ama aksi gibi o çok güvendiğim aklımın da çalışmayacağı tutmuştu. Yahu söylemeye bile utanıyorum ama panik yapmıştım işte.

A: Tabii, olur öyle.

B: Neyse işte, yine de iyi bir fikir yumurtlayabildim. Şu bildiğin mandalina torbası meselesi. Elbet senin meyveye yüzüğü sakladığımı gördüğün hâlde susacağını düşünmemiştim. Dedim ki kesin bu adam gıcık gıcık sırıtarak yüzüğün yerini herkese gösterir. Ve mandalina torbasını attığımı öğrenince, herkesin aklı o torbaya takılır kalır. Mandalinanın içine bir şeyler saklamak, kitaptaki en eski hilelerden biri çünkü. Kim olsa anlar bunu. Ve bir kez nasılsa malı üzerinde bulamayacağız diye düşünmeye başlayan adam da, hırsızın üstünü arasa bile yarım yamalak arar. Eee, anladın mı bakalım?

A: Vay be, iyi taktik düşünmüşsün hergele. Beni de eşek yerine koydun hani, helal olsun.

B: İyi de, neden beni ele vermedin ki yahu? Üzerimi ararlarken, ha şimdi diyecek, şimdi diyecek diye gerildim durdum. Ama sen ağzını bir milim bile açmadın. Üzerimi aramaya başladıklarında bile susup oturdun be adam. Ben de, "Vay, bu herif tek başına yuttu zokayı," diye düşündüm. "Pozisyonu avantaja bırakıp sonradan gidip bizzat toplayacak meyveleri aklınca." Yahu, oracıkta gülmemek için kendimi zor tuttum.

A: Heh heh heh... tam faka basmışım, ha. Dur bir daki-

ka. E öyleyse, sen nereye sakladın lan o yüzüğü? O kondüktör her yerini elledi. Ağzının içine, kulağının deliğine kadar baktı. Ama hiçbir şey bulamadı.

B: Sen var ya, hakikaten enayinin tekisin.

A: Bi' dur hele. Durumu çözmeye çalışıyoruz. Er geç karşıma çıkacağını biliyordum, o yüzden seni satmadım zaten. Züppelik etme de anlat bakalım. Hangi numarayı kullandıysan bana da öğret, günün birinde lazım olur.

B: Hah hah ha... boşver.

A: Veremem be. İnsanın asabını bozma. Valla anlamadığımdan soruyorum.

B: Tamam. Ama bana inanmazsan külahları değişiriz, haberin olsun. Anlatıyorum. Sakın bana kızma. Aslında onu, senin belinden sarkan tütün çantasının içine atmıştım. Sen de epey dikkatsizmişsin doğrusu, farkına bile varmadın. Haha ha ha! Ve yüzüğü senden ne zaman geri aldım biliyor musun? Tabii ki sen, telaşla turnikelere koşup mandalinaları toplamaya giderken!

1925

İKİ SAKAT

İki adam kaplıcanın havuzundan çıkmış, bir el kyoku* oynadıktan sonra sigara içmeye karar vermişti. Ve hep yaptıkları gibi sigaralarını içip kaliteli yeşil çaylarını yudumlarken, havadan sudan gevezelik etmeye başladılar. Güzel bir kış güneşi, kapının kâğıt kaplamasına boydan boya yayılmış; on dört metrekarelik odayı sıcacık ısıtmıştı. Mangal, pavlonya ağacından yapılmış kasasında usul usul yanıyor, çaydanlık insana uyku veren bir sesle fokurduyordu. Kış günlerinin öğleden sonrası, bu kaplıcada bir düş kadar huzurlu geçiyordu.

İki adamın anlamsız hoşbeşi, bir süreden sonra eski günlerin yad edilmesine dönüştü. Odada misafir olarak bulunan Bay Saito, Tsingtao muharebesinde** yaşadıklarını anlatmaya başladı. Odanın kiracısı Bay İhara ise, ellerini mangalın üzerinde ısıtarak arkadaşının anlattığı kanlı öyküyü dinlemeye dalmıştı. Uzakta, bir çalıbülbülü pek hafifçe

* Yazarın kullandığı sözcük (kyoku) "satranç" yerine "dama" veya "go oyunu" diye de çevrilebilir. –*çn*

** 1. Dünya Savaşı'nda, Çin'in Tsingtao yöresinde Almanlar ile Japonlar arasındaki çatışma. –*çn*

duyulan sesiyle ötüyor, âdeta insanlara bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Hatıraları anmaya çok uygun bir atmosferdi.

Bay Saito'nun yüzü, bakınca bile insanın içini sızlatan yara izleriyle kaplıydı ama böyle bir çehre kahramanlık öykülerine doğrusu çok yaraşıyordu. Adam, yüzünün sağ yarısını kaplayan şarapnel yaralarını göstererek o günleri öyle bir anlatıyordu ki her şey birer resim gibi dinleyenin gözünde canlanıyordu. Yüzündeki yaralardan başka, vücudunun çeşitli yerlerinde süngü yaraları da vardı ve bunlar kış bastırınca ağrı yapıyordu. Bu yüzden her kış, ağrılarını dindirmek için kaplıcaya geliyordu. Kıyafetini sıyırarak yara izlerinden birkaçını gösterdi.

"Şu perişan hâlime bakınca belli olmuyor ama gençken oldukça hırslı biriydim. Ama insanın benimki gibi bir gövdesi olunca, işi bitmiş demektir."

Uzun süren savaş hikâyelerini Bay Saito bu sözlerle noktaladı.

Bay İhara bir süre hiç konuşmadı. Sanki hikâyelerin verdiği duygunun tadını çıkarır gibiydi.

Savaş yüzünden bu adamın tüm hayatı heba olmuş. Üstelik sakat da. Ama bu adam en azından, onur adlı teselli ödülünü kazanmış. Halbuki ben...

İhara'nın kalbindeki eski bir yara tekrar sızlamaya başlamıştı. Vicdanı öyle acıyordu ki yaraları sadece bedeninde bulunan Bay Saito'nun nispeten mutlu bir insan olduğunu düşündü.

Bay İhara, çayları tazeleyip bir yudum içtikten sonra, ani bir hevesle şöyle dedi:

"Benim de size itiraf edilecek kötü anılarım var. Sizin yiğitçe anılarınızdan sonra, çok sıkıcı gelebilir tabii..."

"Mutlaka dinlemek isterim," diye yanıtladı Bay Saito hemen. Sanki bir şeyi görmeyi beklercesine Bay İhara'ya doğru bir bakış fırlattı ama gözlerini çabucak ondan kaçırdı.

Bay İhara bu bakışı fark etmişti. Bir an ona doğru bakan Bay Saito'nun yüz ifadesinde, çok tanıdık gelen bir şeyler vardı. Bay Saito ile ilk tanıştıkları günden beri –gerçi sadece on gündür arkadaştılar– aralarında onları bağlayan bir tür bağın bulunduğunu hissediyordu. Ve günler geçtikçe bu his giderek derinleşmişti. Böyle bir bağ olmasa, farklı pansiyonlarda kalan ve farklı sosyal sınıflardan gelen iki kişinin, üç beş günlük tanışıklıkla bu kadar yakınlaşması Bay İhara'ya mümkün gelmiyordu.

"Ne tuhaf. Bu adamın yüzünü bir yerden gözüm ısırıyor ama..." Ama ne kadar düşünürse düşünsün, onu daha önce nerede gördüğünü çıkaramıyordu. "Belki de bu adam ve ben, çok çok eskiden, mesela henüz kendini bilmeyen birer çocuk olduğumuz günlerde, beraber oyun oynayan iki arkadaştık," diye düşündü. Hiç de olmayacak şey değildi bu.

Bay Saito arkadaşını teşvik edercesine, "Ah, galiba beni oldukça ilginç bir hikâye bekliyor," dedi. "Bugün havada insanı alıp eski günlere götüren bir şeyler var, sizce de öyle değil mi?"

Bay İhara bugüne kadar hiç kimseye utanç verici mazisini açmamıştı. Aksine, geçmişini yapabildiği kadar gizlemişti. Kendisini bile eski günleri unutmaya zorlamıştı. Ama bugün, her nedense, içinden anlatmak geliyordu.

"Ah, bilmem ki söze nereden başlayayım? Ben, ... şehrinde köklü sayılacak bir tüccar ailesinin en büyük oğlu

olarak doğmuşum. Ailem beni el bebek gül bebek yetiştirdiğinden midir nedir, bedenim küçüklüğümden beri zayıftır. Okula bile bu yüzden geç gittim. Fakat akranlarımın bir iki yıl gerisinden gelmek dışında sorun yaşamadan iyi bir eğitim gördüm; ilk orta öğrenimimi bitirip Tokyo'daki ... Üniversitesi'ne girdim. Tokyo'ya yerleştiğim günlerde sağlığım görece iyiydi, seçtiğim branş da biraz temelini öğrendikten sonra bana çok ilginç gelmeye başlamıştı. Bazı öğrenciler bekâr yurtlarının kısıtlayıcılığını sevmezler ama ben yurt yaşantısını eğlenceli buluyordum. Eh, kısacası dertsiz bir öğrenci hayatı sürdürüyordum. Şimdi düşünüyorum da, o günler sahiden ömrümün baharıydı. Ama sonra, okula başlamamın üzerinden bir yıl ya geçmiş ya geçmemişken korkunç bir gerçeği öğrendim."

Bay İhara, konuşmasının bu noktasında hafifçe ürperdi. Bay Saito'nun ilgisi uyanmıştı, doğruldu ve içtiği sigarayı mangalın küllerine basıp söndürdü.

"Bir gün, sabah vaktiydi. Okula gitmeye hazırlanıyordum ki benimle aynı yurtta kalan bir arkadaşım odama geldi. Ve arkadaşım benim kıyafetimi giymemi beklerken, ortaya: 'Dün gece amma da gaza gelmiştin,' diye bir laf attı. Ben şaşırarak, 'Gaza mı gelmiştim? Yoksa dün saçma bir şey mi söyledim?' diye sorunca, arkadaşım ansızın böğrünü tutarak güldü: 'Daha yüzünü yıkamadın, değil mi? Ayılamamışsın,' diye dalga geçmeye başladı. Neden bahsettiğini sordum. Arkadaşımın anlattığına göre, önceki gece geç saatlerde onun odasına girmişim; onu dürtüp uyandırmışım, sonra da bir tartışma başlatıp Aristoteles ve Platon'un kadınlar konusundaki görüşlerini uzun uzun kıyaslamışım, nutuğumu bitirince arkadaşımın görüşünü duymaya bile

tenezzül etmeden hemen çekip gitmişim. Sanki içime yabancı bir ruh girmiş gibi davranmışım.

" 'Rüya görmüşsün sen,' dedim. 'Ben dün gece erkenden yattım ve birkaç dakika önceye kadar, mışıl mışıl uyuyordum. O dediklerinin yaşanmış olmasına imkân yok,' dedim. Ama arkadaşım sinirlenerek ısrarla: 'Rüya görmediğimi ispatlayabilirim,' dedi. 'Sen odana döndükten sonra ben, uzun süre uyumayıp bir şeyler okudum. Dahası, bak işte, okurken bazı şeyleri defterime not etmiştim. Bu kadar şeyi düşümde yazmadım herhalde.'

"Bir süre tartıştık ama ne ben onu ikna edebildim ne de o beni inandırabildi. Sonuçta okula gittik ve sınıfta, hocanın gelmesini beklerken arkadaşım düşünceli gözlerle bana baktı. 'Sende uyurgezerlik olmadığına emin misin?' diye sordu. O sözcüğü duyar duymaz tehlikeli bir şeye çarpmışçasına irkildim... evet, gerçekten de bir zamanlar, uyurgezerlik belirtileri göstermiştim. Çocukken sık sık sayıklarmışım; hatta sayıklarken bana birisi bir şey sorsa, uyuduğum hâlde ona cevap bile verirmişim. Bunların hiçbirini de sabah uyanınca hatırlamazmışım. Bu sıradışı hâllerim yüzünden tüm mahallem, beni uykusunda konuşan çocuk diye bilirdi. Ama bunlar ben daha ilkokuldayken yaşanmış şeylerdi; büyüyünce, sanki kötü bir huyu unuturcasına o hastalığım iyileşmişti. O an, arkadaşım bana o soruyu sorunca, dün geceki olayın çocukluğumdaki davranışlarımla bir ilgisi olabilir diye düşünmeye başladım. Arkadaşıma da bunu söyledim ve o da bana çok üzgün bir sesle, 'Demek ki o hastalığın nüksetmiş. Yani bir tür uyurgezerliğe tutulmuşsun,' dedi.

"Çok kaygılanmıştım. Uyurgezerliğin tam olarak nasıl bir şey olduğunu bilmiyordum. Ama rüyasında yürüyenler,

somnambulizm hastaları, hatta uykusunda suç işleyen insanlar hakkında duyduğum her şey zihnime hücum etmişti. Genç bir adam için böyle bir kusura sahip olmak utanç vericiydi. Endişeden aklım çıkmıştı: Eğer bu olay, tekrar tekrar başıma gelecek olursa ne yapacaktım? İki üç gün sonra, cesaretimi toplayıp tanıdığım bir doktora danışmaya gittim. Ve doktor bana çok iyimser bir tanı koydu: 'Eh, demek ki sahiden uyurgezerlik yapmışsın. Ama sadece bir kez görülmüş bir kriz seni bu kadar korkutmamalı. Hatta endişe edip sinirlerini yıpratırsan durumun daha da kötüleşebilir. Kafanı takmayıp sakin ve düzenli bir yaşantı sür ve sağlığına dikkat et. Öyle yaparsan uyurgezerliğin zamanla kendiliğinden iyileşir.' Kaderime razı olup yurda döndüm ama ne yazık ki doğuştan nörotik yapıda bir insandım. Kendimi, gece gündüz uyurgezerliği dert edinmekten alıkoyamadım; bu yüzden bir süre sonra ders bile çalışamaz oldum.

"Hastalığım bir daha atak yapmaz umarım, diye düşünerek her günü diken üstünde geçirdim ama neyse ki bir ay boyunca hiçbir şey olmadı. Tam, 'Çok şükür kurtuldum,' derken başıma öyle bir şey geldi ki boş yere ümitlendiğim ortaya çıktı. Bu kez öncekinden de kötü bir kriz geçirdim ve uykumda başka bir insanın malını çaldım.

"Bir sabah gözlerimi açtığımda başucumda yabancı bir cep saati duruyordu. Ben tam 'Nereden geldi bu,' diye düşünürken benimle aynı yurtta kalan, bir şirkette çalışan genç bir adamın, 'Saatim yok, saatim yok,' diye bağırdığını duydum. 'Eyvah,' diye düşündüm; neler olduğunu anlamıştım. Özür dilemeye gidip gitmemekte kararsız kaldım çünkü çok berbat bir durumdu bu. Sonunda, önceden bahsettiğim arkadaşımla konuşup saati geri vermesini ve benim uyur-

gezer olduğuma tanıklık etmesini rica ettim. Böylece bir sorun çözülmüş oldu ama herkes: 'İhara uyurgezermiş,' diye dedikodu etmeye başladı ve bu söylenti göz açıp kapayana dek okuldaki sınıfıma kadar yayıldı.

"Bu utanç verici hastalığıma deva aramaya başladım. Konuyla ilgili kitaplar alıp okudum, güya bu hastalığa iyi gelen türlü yöntemleri denedim, elbette pek çok farklı doktora da görünüp elimden gelen her yola başvurdum ama durumum düzelmek bir yana giderek kötüleşti. Hastalığım ayda bir defa, ağır seyrettiği dönemlerde en az iki defa atak yapıyordu ve uykumda gezindiğim alan giderek genişliyordu. Ve her seferinde ya başkasına ait bir eşyayı alıp geliyor, ya kendime ait bir şeyi bir yerlere atıp dönüyordum. Hiç olmazsa bunu yapmasam, belki de kimse benim uyurgezer olduğumu bilmeyecekti ama ne yazık ki ardımda sık sık kanıt bırakıyordum. Ya da belki hemen her gece atak yaşıyordum da, hiçbir eşyaya dokunmadan yürüdüğüm gecelerden sonra uyurgezerlik ettiğimin farkına varmıyordum. Her şey bir yana, artık kendimden bile korkmaya başlamıştım. Bir keresinde gecenin köründe yurttan çıkmış, yakınlardaki bir Budist tapınağının mezarlığında dolaşmışım. Ne yazık ki o saatlerde, benimle aynı yurtta kalan genç bir memur, bir içki sofrasından dönerken oradan geçmiş ve mezarlığı çevreleyen çalıların üstünden beni görmüş. Gördüğünü de 'Tapınakta hayalet var,' diyerek herkese yayınca, insanlar tapınaktaki hayaletin ben olduğumu anladılar ve rezil oldum.

"Herkesin alay konusu olup çıkmıştım. Doğrusu, dışarıdan bakılınca Soganoya'dan* daha komik bir güldürü

* Juro Soganoya tarafından 1877 yılında kurulan kabare tiyatrosu. 1948'e kadar faal kalmıştır. –*çn*

olduğuma şüphe yok ama o günlerin benim için ne kadar zor, ne kadar korkulu geçtiğini yaşamadan bilemezsiniz. İlk zamanlar, ya bu gece de yürürsem, ya uykumda bir şeyler söylersem diye ölesiye korkuyordum. Ama zamanla, uyumanın kendisi bile beni korkutmaya başladı. Hatta uyumak bir yana, gece olunca yatağa girmeye mecbur olmak bile bir tür tehdit gibi geliyordu. Bunu duyunca güleceksiniz belki ama günü geldi yatak yorgan görünce, hatta başka bir insanın yatağını görünce bile kendimi tarif edemeyeceğim kadar kötü hissettiğim oldu. Normal insanların gün içinde en huzurlu geçirdiği dinlenme saatleri, benim için en korkunç saatlerdi. Ne kadar talihsiz bir adamdım ben!

"Dahası, uyurgezerlik ataklarım başladığından beri içimde korkunç bir endişe besliyordum. Bu komedinin devam etmesine ve herkesin alay konusu olarak yaşamaya razıydım ama ya günün birinde telafisiz bir trajediye yol açacak olursam? Önceden dediğim gibi, uyurgezerlik üzerine olabildiğince çok kitap biriktirip hepsini defalarca okumuştum. Bu yüzden, uyurgezerlerce işlenmiş suçlar hakkında da pek çok şey biliyordum. Bunların arasında inanın tüylerini diken diken edecek kadar kanlı vakalar da vardı. Zavallı ürkek bendenizin, böyle şeyler okuyunca korkudan, döşek görmeye dayanamayacak hâle gelmesi şaşırtıcı değil. Nihayet bir gün, yaşamıma böyle devam edemeyeceğimi anladım. Eğitimimi feda edip memleketime dönmeye karar verdim. Günün birinde, ilk uyurgezerliğimin üzerinden altı ayı aşkın zaman geçtikten sonra, ebeveynlerime danışmak için uzun bir mektup yazıp postaladım. Ve mektubuma cevap beklerken geçen süre zarfında, o kadar korktuğum iş başıma geldi: Tüm hayatımı mahvedecek bir şey yaptım ve telafisi imkânsız bir trajediye sebep oldum."

Bay Saito hiç kımıldamadan, dikkatle dinliyordu. Ancak dinleyicinin gözlerinde, hikâyenin uyandırdığı ilgiden başka türlü bir ifade vardı. Yılbaşı sezonunu geride bırakmış kaplıcanın artık fazla müşterisi yoktu. Bu yüzden her yer sessizliğe gömülmüştü. Artık kuşların ötüşleri bile duyulmuyordu. Toplumdan tamamen yalıtılmış bu küçük dünyada, iki sakat adamın arasına acayip bir gerginlik sokulmaya başlamıştı.

"Her şey bundan yirmi yıl önce, Meiji Çağının* ..'ncı yılının sonbaharında meydana geldi. Benim öyküm çok eskimiş bir öykü, anlayacağınız. Bir sabah, yurdun içinden gelen birtakım gürültüler beni uyandırdı. Zaten sabıkalı olduğum için hemen, yine ne halt ettim diye korkmaya başladım. Sırtım buz kesmişti. Çekine çekine gözlerimi odanın içinde gezdirdim. Bir tuhaflık vardı ama adını koyamıyordum. Odanın hâli, uykuya yattığım zamankinden biraz farklı gibiydi. Kalkıp etrafı incelediğimde sıradışı bir şey gerçekten de gözüme çarptı: Odanın girişine yakın bir yerde, orada olmaması gereken ufak bir çıkın duruyordu. O şeyi görmemle alıp dolabın içine fırlatmam bir oldu. Ve dolabın kapısını örtüp bir hırsız gibi etrafıma bakındım, sonra da rahat bir nefes aldım: O esnada kapım açıldı ve arkadaşlarımdan biri içeriye başını uzattı. Ve kara bir haber verircesine, alçak sesle: 'Eyvahlar olsun,' dedi. Ben, demin ne yaptığımı gördü mü diye ürkerek cevap vermeden bekledim. Arkadaşım, 'İhtiyar öldürülmüş. Dün gece hırsız girmiş buraya. Gel de bak,' deyip gitti. Dediklerini işitince boğazıma bir yumruk tıkandı, oracıkta taş kesilmişe döndüm. Nihayet kendimi toparladığımda, durumu görmek için odadan çıktım. Ve

* İmparator Meici'nin (tahta geçişi 1867, vefatı 1912) saltanat devri. *–çn*

öyle şeyler görüp öyle şeyler duydum ki... o an hissettiğim duyguları, aradan geçen yirmi yıldan sonra şimdi bile, ilk günkü kadar net hatırlıyorum. Hele ihtiyarın o korkunç, ölü çehresi, gece gündüz gözümün önünden gitmek bilmiyor."

İhara, içindeki dehşeti bastırmaya çalışarak etrafına bakındı.

"Olayı size kısaca anlatayım: Yurdun sahibi olan yaşlı adam, dış kapının hemen yanındaki odada kalıyordu. Önceki gece, oğlu ve gelini bir akrabalarına gece yatısına gittiği için ihtiyar tek başınaydı. Ve her gün erkenden kalkan ihtiyarın o sabah uyanmadığını gören hizmetçi kızlardan biri, şüphelenerek odaya göz attı. İhtiyarı çoktan ölmüş ve kaskatı, sırt üstü yatar hâlde buldu. Adamcağız yatmadan önce üşümemek için boğazına sardığı flanel bir atkıyla boğularak öldürülmüştü. Sonradan yapılan incelemelerde, katilin ihtiyarı öldürdükten sonra onun para kesesinde sakladığı anahtarı alıp dolabın çekmecesindeki küçük kasadan çok sayıda değerli tahvili ve hisse senedini çaldığı anlaşıldı. Yurtta yaşayanların bazıları odalarına çok geç saatte döndüğü için yurdun kapısı asla kilitlenmiyordu. Haydutların içeriye girmesi çocuk oyuncağıydı. Ama yurt sakinleri, uykusu bir bekçi köpeğininki kadar hafif olan ihtiyar ev sahiplerine öyle güveniyordu ki kimse bunu dert etmemişti. Söylentiye göre olay yerinde ipucu namına pek bir şey bulunamamıştı; yalnızca rahmetli ihtiyarın yanıbaşında kirli bir mendil duruyordu ve polis bu mendili alıp götürmüştü.

"Bir süre sonra kendimi odamdaki dolabın başında dururken buldum. Kapısını açsam mı, açmasam mı diye, elimi kâh dolaba uzatıp kâh geri çekerek ikircikleniyordum. Dolabın içinde bir çıkın vardı. Ya o çıkına bakınca, içinden öldürülen ihtiyarın serveti çıkarsa? O anki hislerimi bir ha-

yal edin lütfen. İdam sehpasına adım atmak üzere olan birisinden farkım yoktu. Uzun süre oracıkta dikildim durdum. Aklımda, ömrümü törpüleyen düşünceler birbirini kovalıyordu. Ama sonuçta, o çıkını açıp içine baktım. Ve bakar bakmaz gözlerim karardı, bir süre şuurumu kaybetmişim... oradaydı. O çıkının içinde sahiden de tahviller ve senetler duruyordu... ve sonradan mendillerimden birini yerinde bulamayınca, suç mahalindeki o mendilin bana ait olduğunu anladım.

"Neticede, o gün gidip polise teslim oldum. Pek çok resmi görevli tarafından defalarca sorguya çekildikten sonra, hatırladıkça kanımın donduğu bir nezarethaneye atıldım. O günler âdeta gözüm açıkken gördüğüm bir kâbus gibiydi. Adli kayıtlarda, uyurgezerlerce işlenmiş çok sayıda suç yoktu. Bu yüzden soruşturma uzun sürdü. Uzman doktorların bilirkişiliğine ve yurt sakinlerinin ifadelerine başvuruldu. Sonuçta, benim gibi zengin bir aile çocuğunun para için cinayet işlemesinin mantıksız olduğuna hükmettiler. Arkadaşlarım da benim bir uyurgezer olduğuma tanıklık etmiş; memleketteki babam Tokyo'ya gelerek tüm maddi imkânları ile üç avukat tutmuştu. Ve arkadaşım Kimura –uyurgezerliğimi ilk keşfeden kişiden bahsediyorum– sağ olsun, tüm okul arkadaşlarımı örgütleyerek haklarımı hararetle savundu. Yani, tüm olaylar benim lehime gelişti. Uzun süre tutuklu kaldıktan sonra suçsuz ilan edildim. Ama suçsuz da olsam, bir insanı öldürmüştüm; bu gerçeği hiçbir şey değiştiremezdi. Ne kadar tuhaf bir durum, değil mi? Artık, beraat ettiğime biraz olsun sevinemeyecek kadar bitkin hâldeydim.

"Serbest kaldıktan hemen sonra, babamla birlikte köyüme döndüm. Ancak evime döner dönmez, bünyem zaten çok zayıf olduğu için ağır bir hastalığa tutuldum ve yılın

yarısını yorgan döşek yatarak geçirdim... ve bu da istikbalime indirilen son darbe oldu. Babam vasiyetini değiştirip topraklarımızı kardeşime bıraktı. O günden beri yirmi yıldır emekli gibi yaşıyorum. Artık alıştım buna, kendime acımıyorum bile. Hah hah ha ha..."

Bay İhara, uzun hayat öyküsünün sonunu bu neşesiz gülüşle bağladı ve "Saçma sapan hikâyemle sizi sıktım, değil mi? Çayınız da soğudu, yenisini doldurayım..." diyerek çaydanlığı eline aldı.

"Demek öyle. Üstünkörü bakınca çok üst sınıftan biri gibi görünüyorsunuz ama bir kez dinleyince meğer ne kadar da talihsizmişsiniz." Bay Saito manidarca iç çekerek sordu: "Bari şu uyurgezerliğiniz o günden sonra düzeldi mi?"

"Ne tuhaftır ki ihtiyarın ölümünün ardından geçirdiğim o kötü dönemden sonra, bir daha uyurgezerlik yapmadım. Beynim hastalığı âdeta unuttu. Doktor bunu, o dönemde çok ağır bir duygusal sarsıntı geçirmeme bağlıyor."

Bay Saito ansızın bir parça kekeleyerek şöyle dedi: "Sizin arkadaşınız olan şu bey... Bay Kimura, demiştiniz sanırım. Sizin geçirdiğiniz ilk uyurgezerlik nöbetini o bey görmüştü, değil mi? Sonrasında saat vakası, daha sonra mezarlıktaki hayalet hadisesi... diğer olaylar nasıl olmuştu? Hatırladığınız başka detaylar varsa anlatın lütfen." Tek sağlam gözünden acayip bir ışık saçıyordu.

"Eh, bir düşüneyim. Hepsi birbirine benzer olaylar ama cinayet vakasını saymazsak, herhalde en tuhafı mezarlıkta yürümemdir. Bir de diğer yurt sakinlerinin odalarına girmem var."

"Ve her seferinde de, uyurgezerliğiniz bir şeyleri alıp gelmeniz ya da bir yerlerde bir şey bırakmanız sayesinde fark edildi, anladığım kadarıyla."

"Öyle. Ama pek çok kez, bir şeyler aşırmadan uykumda gezmiş olabilirim. Hatta sadece mezarlıkta değil, daha uzak yerlerde de dolaşıp gelmiş olmam mümkündür."

"O ilk olayda söylev çektiğiniz Kimura ile mezarlıkta size rastlayan memur dışında, hiç uyurgezer hâlinizi gören oldu mu?"

Bay İhara, "Olmuş tabii ki, hem de pek çok kez. Gecenin köründe koridorda yürürken ayak seslerimi duyanlar da olmuş, başka insanların odasına girerken beni görenler de. Ama neden böyle sorular soruyorsunuz ki? Sanki sorguya çekilir gibiyim de," diyerek gülümsemeyi denedi ama gülüşünde bir huzursuzluk vardı.

"Ah, özür dilerim. Katiyen öyle bir niyetim yoktu. Ama sizin şahsiyetinize bakıyorum da, uykuda bile olsa öyle korkunç bir şey yapacağınızı düşünemiyorum. Ayrıca ben biraz zor inanan biriyimdir. Lütfen kızmadan bana kulak verin. Bir sakat, yıllarını toplum dışına itilerek geçirince benim gibi şüpheci biri olur çıkar sonunda... Hiç şöyle bir noktayı düşündünüz mü acaba? Uyurgezerlik denen hastalığın belirtilerini, hasta kendisi asla hissetmez. Gece vakti yürür, konuşur ama sabah olunca her şeyi unutur. Yani 'ben uyurgezermişim' demesi için başkalarının onu uyarması şarttır. Doktora görünse ve vücudunda uyurgezerliğe işaret eden kimi bulgulara rastlansa bile bunların hepsi muğlak şeyler olacaktır ve hastalık, atak verene kadar asla kesin olarak teşhis edilemeyecektir. Belki de ben fazla şüpheci bir insanım ama yine de uyurgezerliği o kadar çabuk kabul etmeniz beni şaşırttı."

Bay İhara, sebebini bilemeden kendini huzursuz hissetmeye başlamıştı. Bu huzursuzluğu ona, Bay Saito'nun sözlerinden çok görünüşünün korkunçluğu ve bu görünüşün

ardında yatan bir şeyler vermişti. Ama duygularını zorla bastırıp cevapladı:

"Sizi anlıyorum. Evet, doğrusu ben de ilk uyurgezerliğimden sonra tıpkı sizin gibi şüphelenmiştim. Umarım ortada bir yanlış anlaşılma vardır diye çok dua ettim. Ama o zaman uzun süre boyunca sürekli atak yaşayınca, ortada umulacak bir şey kalmıyor, değil mi?"

"Öyle de olsa, gözden kaçırdığınız önemli bir detay var: Uyurgezerlik nöbetlerinize pek az insan tanık olmuş. Hatta ortada yalnız bir tek tanık var desek yeridir."

Bay İhara o anda, muhatabının aklında müthiş bir şeyi kurduğunu anladı. Bu, sıradan insanların aklına esmeyecek kadar korkunç bir düşünceydi.

"Tek tanık mı, hayır, kesinlikle yanılıyorsunuz. Daha önce de dedim ya, başkasının odasına girerken beni görenler ve ayak seslerimi duyanlar da var, hem de bir sürü. Ayrıca mezarlık meselesi var, onu da gören olmuş – adı şimdi aklıma gelmiyor adamın ama görmüş işte. Bana da söylemişti, seni mezarlıkta gördüm demişti. Tanık olmasa bile her nöbetten sonra odamda bulduğum eşyalar, uzak yerlere atılmış hâlde bulunan eşyalarım, bunlar şüpheye yer bırakmıyor. Tüm o eşyalar kendi başlarına hareket etmediler herhalde."

"Öyle mi? Ben şahsen, her ataktan sonra bir yerlerden kanıt çıkmasını bilakis kuşkulu buluyorum. Düşünün lütfen: O eşyaları siz almasanız bile, sizden başka birisi alıp başka yerlere koymuş olabilir. Üstelik, siz pek çok tanık var deseniz de, mezarlık örneği dahil tüm vakalarda sizi uzaktan ya da arkadan falan görmüşler. Hepsi de güvenilmez, net olmayan tanıklıklar. Sizi uyurgezer bellemiş insanlar,

gece vakti şüpheli bir silueti yürürken gördüklerinde, gördükleri kişi siz olmasanız bile o silueti siz sanmazlar mı? Ve o insanlar sizin hakkınızda asılsız dedikodular yaydığında, hiç kimse onları eleştirmez bile. Üstüne üstlük, siz bir kez dile düştüğünüzde herkes, sizin hakkınızda bir hikâye daha anlatmayı meziyet saymaya başlar: İnsanın tabiatı böyledir. Bu şekilde düşünülünce, sizin hastalığınıza güya tanıklık eden çok sayıda insanın ve kanıtın, bir tek insanın hilesinden ibaret olduğu iddia edilemez mi? O kişinin çok ustaca hile kurduğu kesin. Ama ustaca da olsa, hile sadece hiledir."

Bay İhara şok geçirmiş gibi aval aval muhatabının yüzüne baktı. Tüm muhakeme yeteneğini kaybetmiş bir insana benziyordu.

"Ve benim düşünceme göre, bu hileyi Kimura adlı arkadaşınız incelikle tasarlayıp oynamış olabilir. Kimura, bir nedenle ihtiyar ev sahibinizin yok olmasını istiyor, yani onu öldürmek istiyordu. Ancak nasıl zekice bir yöntemle işlerse işlesin, cinayet gibi bir suçu işlediğinde polis davanın ucunu asla bırakmayacaktı; ta ki bir suçlu bulunana kadar. O yüzden Kimura suçu başkasına yıkmak zorundaydı ama belki de suçlu duruma düşecek kişinin başına çok büyük bir bela sarmayı istemiyordu... Eğer, bakın sadece 'eğer' diyorum; bu Kimura denen adamın böyle niyetler güttüğünü varsayarsak sizin gibi birini, insanlara kolay güvenen ürkekçe birini seçip kendi yazdığı bir tiyatroda size uyurgezer rolünü oynatması bize abes gelmemeli.

"Bu tezi ortaya koyduktan sonra, teorinin gerçeklere uyup uymadığını inceleyelim. Önce, şu Kimura denen kişi uygun bir fırsatta size gerçekdışı bir hikâye anlatır. Sizin çocukluğunuzda uyurgezerlik sorunu yaşamış olmanız sayesinde Kimura, uydurduğu masaldan umduğundan da

iyi sonuç alır. Sonra Bay Kimura, sizinle aynı yurtta kalan kişilerin odalarından saat ve benzeri eşyalar çalarak onları sizin uyuduğunuz odaya bırakır. Yakalanmamaya özen göstererek sizin eşyalarınızı da çalıp başka yerlere atar. Hatta sizin gibi giyinerek mezarlıklarda gezinmiş, gece vakti yurdun koridorlarında volta atmış da olabilir. Akıl edebildiği her hileye başvurarak sizin içinizdeki yanlış inanışı pekiştirir. Dahası, çevrenizdeki insanları da inandırmak için bir bakıma propaganda yapar. Uyurgezer olduğunuza siz dahil herkes canıgönülden inandıktan sonra Bay Kimura, elverişli bir anda düşman belledi̇ği ihtiyarı öldürür. İhtiyarın hazinesini sizin odanıza koyar, sizin odanızdan çaldığı şahsi bir eşyanızı suç mahalinde bırakır. Bu şekilde düşününce, böylesi bir cinayet planı size de kusursuz gelmiyor mu? Ters gidebilecek hiçbir şey yok. Sonuçta, her şey sizin suçu bizzat üstleneceğiniz şekilde ayarlanmış. Elbette çok acı çekmişsiniz ama yasal bir ceza almamışsınız. Eğer beraat etmeseydiniz, yine de çok hafif bir cezayla kurtulacaktınız. Az çok hapis cezası alsanız bile hastalığın işlettiği bir kabahat gerçek bir suç kadar yüreğinizi sızlatmazdı. Ya da en azından Bay Kimura öyle düşünmüş olmalı. Sonuçta adamın size karşı herhangi bir garezi yoktu. Bence o burada olsaydı ve şu anlattıklarınızı dinleseydi, yaptıklarından çok pişman olurdu.

"Ah, galiba haddimi aşan konulara girdim. Lütfen bana gücenmeyin. Sizin itiraflarınız beni o kadar üzdü ki kendimi kaybedip tuhaf teoriler üretiverdim. Ama size yirmi yıldır bunca çile çektiren olaylara bir de bu gözle bakarsanız, sanırım içiniz biraz ferahlar. Tabii benim size anlattığım şeyler bir teoriden ibaret. Ama eğer kurduğum mantık

sizi rahatlatacak gibiyse, bence bu teoriye inanmanızda bir sakınca yoktur.

"Kimura adlı adam neden o ihtiyarı öldürdü? Bu sorunun cevabını verebilmem için, Bay Kimura'nın ta kendisi olmam gerekir. Ama belki de onun, cinayet işlemek için iyi bir nedeni vardı. Belki de, kimbilir, intikam alması gerekiyordu..."

Bay İhara'nın çehresinin kireç gibi olduğunu gören Bay Saito, cümlesini yarıda kesti. Ve tedirgince başını eğdi.

İki adam, uzun süre boyunca sessizce oturdular. Kış akşamları karanlık çabuk bastırıyordu; kâğıt kaplı kapıdaki ışık şimdiden solmuş, odanın içi buz gibi soğumuştu.

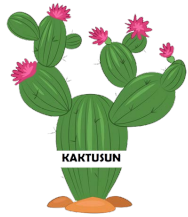
Nihayet, Bay Saito çekine çekine selam verip kaçarcasına odadan çıktı. Bay İhara onu uğurlamaya yeltenmedi bile. Önceki yerinde oturarak içinde kabaran müthiş öfkeye dayanmaya çalışıyordu. Kırk yıl düşünse aklına gelmeyecek bu keşif karşısında delirmemek için tüm gücüyle direniyordu.

Ancak zaman geçtikçe yüzündeki vahşi ifade giderek normale döndü. Sonunda, dudaklarına çok ama çok acı bir gülüş yayıldı.

"Yüzünün şekli hayli değişmiş ama oydu... oydu... ama bu adam Kimura olsa bile ondan öç almak için elimde ne kanıt var ki? Benim gibi bir aptal, o adamın sırf kendini rahatlatmak için verdiği bu hediyeyi kabul etmekten başka ne yapabilir?"

Bay İhara, kendi ahmaklığının boyutlarını kavradığını hissediyordu. Bir yandan da Kimura'nın kurnazlığı karşısında, nefretten ziyade bir tür hayranlık duymaktan kendini alamadı.

1924

MONOGRAM

Çalışmakta olduğum fabrikanın yaşlı bekçisi (Aslına bakarsanız adam henüz ellisine bile basmadı ama çok olgun bir havası var) Bay Kurihara ile ahbap olmamızdan hemen sonra, Bay Kurihara'nın galiba anlatmayı sevdiği; ve samimiyet kurduğu herkese açmak için sabırsızlandığı bu acayip hikâyesini, bir akşam bekçi odasının sobası başında dinledim.

Bay Kurihara iyi bir anlatıcı olmanın üstüne, yazarlık da yapmış birisiydi. Aşağıdaki fıkramsı öyküsü, kulağa uydurma gelmiyor değil. Ama göz ardı edilmeyecek kadar hoş; ve muhabbette anlatılan hikâyeler arasında, bu kadar unutulmazına az rastladım. Bay Kurihara'nın konuşma tarzına sadık kalarak size nakletmeyi deneyeceğim:

Yahu, masal gibi bir hikâye aslında. Bunu önceden söyleyiverince, bir heyecanı da kalmıyor tabii. Ama eski bir aşk hikâyesi niyetine dinle, canım.

Zaman, kırkıma bastığımı yeni fark ettiğim yıldı; yani kırk beş yaşlarındaydım. Hep söylerim, iyi eğitim gördüm ama çok tez canlıyımdır. Hangi işe girsem sıkılırım, genelde

bir yıl bile dayanamam. Meslekten mesleğe geçip sonunda bu yere düştüm işte. O günlerde de, huyum kurusun, yine bir işi bırakmış, sonraki işimi arıyordum – kısacası işsizdim yani. Siz de bilirsiniz bayım, bu yaşta bile çocuksuzum; bir de histerik karımla ufak evime kapanır kalırsam, kafayı yerim. Sıkça Asakusa Parkı'na gidip orada burada sürterek vakit öldürüyordum.

Yahu biliyorsunuz oraları işte. Park dediysem, şu ilginç şeyler gösterilen küçük dükkânların olduğu tarafta değil, göletin güneyindeki ağaçlık yapılmış, çift kişilik bankların hizalandığı taraftaydım. Yağmur çarpmış yel vurmuş, boyası gitmiş beyaz astarı kalmış banklarda ya da süs kayaları, ağaç kütükleri üstünde, tam da mekâna uyan, feleğin yağmurunu rüzgârını yemiş, çareleri tüketmiş tipler oturur. Ben de onlardan biri olarak, siz anlamazsınız tabii efendim ama tasalanıp duruyordum.

Günün birinde, oradaki banklardan birine çökmüş, her zamanki gibi kara kara düşünmeye dalmıştım. Tam da bahardı. Kiraz ağaçlarının çiçeklenme zamanı geçmişti ama göletin karşısındaki ufak sinema insanlarla dolup taşıyordu; zırıl zırıl bir gürültü... yok bandoydu, tam bando sustu derken oyuncak balonlara takılan düdüklerin sesiydi, dondurmacıların seslenişiydi falan, kulağımızı tırmalar dururdu işte. Tam tersine bizim olduğumuz koru, ayrı dünyalardaymışız gibi sessizdi. Herhalde film seyredecek parası bile olmayan, kılığından perişanlık akan insanlar, açlık çekenlerin bezgin gözleriyle bakışarak bir yerde oturur da otururlardı. Her cins suçlunun türediği maya, işte o ölgün ve kederli manzarada saklıdır.

Orada, korunun içinde yuvarlak bir boş alan vardır.

Oturduğumuz yerin önünden bizimle alakasız, mutlu insanlar durmadan geçer giderdi. Geçen şahıs giyinip süslenmiş bir kadın olunca, banklardaki aylaklar hep birlikte döner ona bakarlar. O gün, yaya trafiğinin duraksadığı, boş alanda kimsenin kalmadığı bir sırada (o yüzden derhal dikkatimi çekmişti) köşedeki demir ark lambası direğinin oradan, şak diye bir adam zuhur etti.

Otuz yaşlarında bir gençti ama kıyafeti yoksulca olmadığı hâlde, nasıl desem... kimsesiz bir hali vardı. En azından suratından, keyif gezintisine çıkmış biri olmadığı belliydi; bizim aylaklar tayfasından gibi görünüyordu. Işık alan bir bank arar gibi bir süre oracıkta durdu. Nereye bakarsa baksın doluydu, üstelik onun vaziyetine kıyasla çok daha pasaklı ve ürkütücü tipler vardı. Galiba çekindi, vazgeçip gidecekken bakışları benim bakışlarımla karşılaştı.

O zaman adam, nihayet içi rahat etmiş gibi bankımdaki boş yeri gözüne kestirip yaklaştı. Benim kılığım eski püsküydü ama ipekten, marka bir kıyafetti, belki kulağa tuhaf gelecek ama klası vardı. Ben hiç de diğerleri gibi serseriye benzemiyordum; galiba adamı rahatlatan buydu. Ya da, bu sonradan aklıma geldi, belki de adam ilk bakışta benim yüzümü fark etmişti. Neden öyle düşündüğümü sonradan açıklarım.

Bahsi uzatmak gibi kötü bir huyum vardır, kısa keseyim. Eh, o adam bitişiğime oturunca, Şikicima marka bir tütün kesesi çıkarıp tütün içmeye başladı. O sırada, içime yavaş yavaş tuhaf bir his geldi. Ne oluyor yahu diye dönüp bakınca, adamın duman tüttürerek yandan yandan beni süzdüğünü gördüm; ve o gayriihtiyari gelen bir bakış değildi, bir anlamı vardı.

Adam çelimsiz biriydi; o yüzden ürkmemiş, meraklanmıştım. Ben de kenardan onun davranışlarına dikkat etmeye, onu kesmeye başladım. O zırıltılı Asakusa Parkı'nın ortasında, bir sürü ses duyulur ama nedense o an etrafım bana çok sessiz geldi. Uzun süre öylece oturduk. O adam, her an bir şey söyleyecek gibi duruyordu.

Sonunda adam ağzını açtı. Alçak ve çekinen bir sesle, "Bir yerlerde karşılaşmış mıydık?" diye sordu. Buna benzer bir sual geleceğini anlamıştım, o yüzden şaşırmadım. Ama nedense adamı hatırlayamadım. Onu daha önce hiç görmemiş gibiydim.

"Beni başkasıyla karıştırıyorsunuz. Ben hiç karşılaştığımızı sanmıyorum," diye cevap verdim. Verdim vermesine de, beriki ikna olmuşa benzemiyordu. Beni tekrar süzmeye başladı. Artık bir dolap çevirdiğinden kuşkulanmaya başlamıştım, bu hiç de hoş bir his değildi. Adama: "Nerede rastlaşmıştık?" diye sordum.

"Bilmem, ben hatırlamıyorum," dedi adam. "Tuhaf, çok tuhaf..." Başını yana eğdi. "Yeni bir karşılaşmadan bahsetmiyorum. Çok eski bir zamanda, defalarca görüşmüşüz gibime geliyor. Hafızanızda sahiden yok muyum?" Bu sefer de o, bir düzenbazlıktan kuşkulanırcasına benim yüzüme baktı; sonra bakışları yumuşadı ve bana, eski bir dosta gülümsercesine gülümsedi.

"Karıştırıyorsunuz. O tanıdığınız kişiye ne deniyor? Şey, yani ismi nedir?" diye sordum.

Gelen yanıt daha da acayipti: "Ben de deminden beri ismini hatırlamak için kendimi zorluyorum ama nedense, aklıma gelmiyor. Hâlbuki adı unutulacak biri değildi gibime geliyor."

"Ben İçizo Kurihara," dedim.

"Ah, öyle mi? Ben de Saburo Tanaka..." diye adam kendini tanıttı.

Böylece, ikimiz Asakusa Parkı'nın göbeğinde isimlerimizi bağışlamıştık. Ama o beni hatırlamadı, tabii ki ben de onu hatırlamıyordum. Durum o kadar saçma geldi ki kahkahalarla güldük. O zaman yanımdaki adam, yani Saburo Tanaka'nın gülüşündeki bir şeyler dikkatimi çekti. Şaşılacak şey! Güldüğünde, onu neredeyse tanımıştım. Hem de çok eski, yakın bir arkadaşa rastlamışım gibi, içim nostalji duygusuyla dolmuştu.

Ansızın gülmeyi kestim. Kendine Tanaka diyen adama uzun uzun baktım. Ama artık Tanaka'nın gülüşü solmuştu. Gerçekten de gülünecek şey değildi bu. Belki başka zaman olsa diyaloğu orada keser, ayrı ayrı yolumuza giderdik; olur biterdi. Ama o sırada işsizdik, sıkıntıdan patlıyorduk. Hem de hava, miskin bir bahar havasıydı. Ayrıca üstü başı benimkinden düzgün bir gençle konuşmak bana iyi gelmişti. Vakit öldürmek için konuşmayı sürdürdük. Aşağı yukarı, şunlar konuşuldu:

"Ne tuhaf! Konuştukça, sizi bir yerlerden tanıdığımı hissetmeye başladım," dedim.

"Öyledir, tabii ki öyle. Hem de yolda birbirimizin yanından geçmek gibi anlık bir yüzleşmeden bahsetmiyoruz, değil mi?"

"Belki de öyle. Sizin memleket neresi?"

"Mie vilayeti. Buralara yeni geldim. Anlarsınız ya, şimdi de iş arıyorum."

Demek ki tahminim tutmuştu – bu adam da bir tür işsizdi.

"Ben Tokyoluyum. Başkente ne zaman teşrif ettiniz?"

"Daha bir ay oldu."

"Belki de o bir ay içinde bir yerde karşılaştık."

"Hayır. Yeni bir tanışıklık değil bu. Yıllar öncesinden... sizi daha genç olduğunuz zamandan beri biliyorum."

"Bana da öyle geliyor. Demek Mie vilayeti. Yolculuktan nefret ederim. Gençliğimden beri Tokyo'dan neredeyse hiç ayrılmadım. Hele Mie vilayeti hakkında tek bildiğim şey, Kyoto'ya yakın olduğu. Haritada bulamam bile. Yani memleketinizde görüşmüş olamayız. Siz de Tokyo'ya ilk kez geldiğinizi söylüyorsunuz..."

"Hakone'den bu yana ilk defa geliyorum. Osaka'da tahsil gördüm, hep orada çalıştım."

"Demek Osaka. Osaka'ya gitmişliğim var. Ama on yıl oluyor."

"Öyleyse görüştüğümüz yer Osaka değil. Ben ortaokulu bitirene kadar, yani yedi yıl önceye dek memleketimdeydim."

O konuşmamızın hepsini anlatsam, çok bıktırıcı olur. İkimiz de gerilmiştik, o yılda neredeydin bu yıl ne yapıyordun, şu tarihte nereye gittin derken, en ince detayları hatırlayıp kıyasladık; bir türlü buluşamadık. Bir iki defa, "Hah tamam bulduk, aynı yere gitmişiz" dedik, oraya farklı yıllarda gittiğimiz ortaya çıktı. Durum iyice garip gelmeye başlamıştı. Bana benzeyen birini görmüşsünüzdür, dedim. Fakat adam, "Birbirine o kadar benzeyen iki insan olamaz," diye inat etti. Buna tek başına inansa, sorun yoktu ama benim de gözüm onu ısırıyordu, insan insana benzer diye kestirip atamıyordum. Eski bir dostla birlikte gibiydim, ne kadar konuşursak bu duygu o kadar kuvvetleniyordu ama onu ne-

reden tanıdığımı çıkarmak da bir o kadar zorlaşıyordu. Hiç başınıza benzer bir şey geldi mi? Sahiden alışılmadık bir histir. Nasıl desem, esrarengizdir. Bir esrarla karşılaştığımızı hissettik. Artık iş, vakit öldürme oyunu olmaktan çıkmıştı. İnsanın doğası böyledir: Bir sırla karşılaşınca onu çözmek ihtiyacı duyar, çözemezse huzursuz olur.

Desem de, sonunda pes ettik. Artık paniğe kapılmaya başlamıştık, düşünmek bizi çözüme yaklaştırmıyor sadece kafamızı karıştırıyordu. Birbirimizi tanıdığımıza kesinkes emindik artık. Ama ne kadar çabalasak da işin esasına inemedik; ve bizi yine bir gülme aldı... Gülmekten başka şey gelmiyordu elimizden.

Soruya yanıt bulamasak da koyulaşan sohbet bizi birbirimize yaklaştırdı. Geçmişi bir yana bıraksak bile, o andan itibaren birbirini hiç unutmayacak ahbaplar olmuştuk. Tanaka bana gölet yakınındaki bir kafede çay ısmarladı. Yaşadığımız enteresan tesadüfü biraz daha konuştuk, sonra da ayrıldık. "Hatırlarsan haber ver," diye birbirimize adres verdik; hatta, "Bana misafirliğe gel" dedik. O kadar samimi olmuştuk.

Hikâye bu kadarla kalsaydı, anlatmaya değecek bir şey olmazdı. Neyse ki dört, beş gün sonra sıradışı bir gerçeği öğrendim. Tanaka'yla aramda, gerçekten de bir bağ vardı! En başta "aşk hikâyesi" demiştim ya, şimdi o fasıl geliyor işte. (Kurihara, bu noktada kısaca güldü.) Tanaka iş peşinde koşmaktan bana misafirliğe gelmeye fırsat bulamadı. Ben de can sıkıntısından onu görmeye, Ueno Parkı'nın arkasındaki pansiyonuna gittim. Akşam saatleriydi ve dışarıdan yeni dönüyordu, yüzümü görünce, "seni bekliyordum" gibisinden bir tavırla şöyle söyledi:

"Malum konu. Onu tamamen çözdüm. Dün gece başardım bunu. Gece döşekte yatarken pat diye anladım her şeyi. Çok özür dilerim. Aslında yanılmışım. Sizinle bir kez bile karşılaşmamışız. Ama karşılaşmasak da aramızda bir kader bağı var. Siz, Sumiko Kitagava adlı kadını tanıyor musunuz?"

Damdan düşer gibi sorulan bu soru beni şaşırtmıştı. Yine de, Sumiko Kitagava'nın adını duyunca, âdeta eski geçmişten tatlı bir rüzgâr püfür püfür esip geldi: Birkaç gündür aklımı meşgul eden bulmacanın, o rüzgârın altında çözüldüğünü hissettim.

"Tanıyorum. Fakat çok eskiden arkadaşımdı. On dört, on beş yıl önce, henüz öğrenci olduğum dönemde."

Size bir defasında bahsetmiştim: Öğrenciyken böyle değildim, çok sosyal biriydim. Arkadaşlık ettiğim çok kız vardı. Sumiko Kitagava adlı kız, onlardan biriydi. Ama hafızamda, o kız özel bir yere sahipti. Kendisi "X Kız Okulu"na gidiyordu. Güzel biriydi; dostlarımın iskambil toplantılarında en popüler kızdı, daha doğrusu Kraliçeydi. Ama güzel güller yalçın yamaçlarda yaşarlar: O kıza yaklaşmak bize çok zor gelirdi. Ben o kıza... (Bay Kurihara, bir süre durakşayıp kafasını kaşıdı) şey, dürüst olmak gerekirse âşıktım. Fakat bu beni utandıran, karşılıksız bir aşktı. Evliliğimi, aynı kız okulundan mezun biriyle yaptım; bizim tayfanın puanlandırmasına göre ikinci sınıf bir güzeldi. Gerçi şimdi güzellik ne kelime, ele avuca sığmaz bir histeri hastası oldu çıktı ama o günlerde O-Sono'nun güzelliği vasatın üstüydü. Yani erişebileceğim seviyede biriyle idare ettim, diyebiliriz. Sumiko Kitagava benim eski sevdiceğimdi, şimdiki karımın da okul arkadaşıydı.

İyi de bizim Sumiko'yu, bir Mieli olan Tanaka nereden biliyordu? O bir yana, kızı tanımasıyla benim yüzüme aşina olmasının ne alakası vardı? Hiçbir şey anlamamıştım. Birkaç soru sorunca beklenmedik bir gerçek meydana çıktı: Tanaka, dün akşam döşeğine uzandığında bir şeyi pat diye hatırladığını söylemişti. Ona tanıdık gelmemin nedenini anlamıştı: Problemin cevabını, bana derhal bildirmek istemişti ama ne yazık ki o gün (yani onu görmeye gittiğim gün) bir iş mülakatı vardı. O yüzden evime gelememişti.

Mazeretini anlatıp özür diledikten sonra masanın çekmecesinden bir eşya çıkardı. "Size tanıdık geliyor mu?" dedi. Cisim, çok şık bir cep aynasıydı. Çok eski modaydı ama çok güzeldi, genç kadınların avcuna layıktı.

"Hiç tanıdık gelmedi," diye yanıtladım.

"Fakat eminim bu, tanıdık gelecektir."

Tanaka böyle söyleyerek manidar bir bakış attı. İki parçalı cep aynasının kılıfını açtı. Ayna, Şioze cinsi bir kumaşa oturtulmuştu.* Adam aynayı ustaca çekip çıkarınca, altında gizlenmiş bir fotoğraf çıktı. Onu benim suratıma doğrulttu. Hayret! Fotoğraf, benim gençlik fotoğraflarımdan biriydi. "Bu ayna, bana merhume ablamdan yadigâr. O merhume abla da az önce bahsi geçen Sumiko Kitagava. Şaşkınlığınız boşuna değil ama gerçek budur."

Tanaka'nın anlattığına göre ablası Sumiko, bir nedenden ötürü küçük yaşta Tokyolu Kitagava ailesine evlatlık verilmişti. Ve "X Kız Okulu"ndan mezun olur olmaz Kitagava ailesinin başına büyük bir talihsizlik gelmişti. İstemeden de

* Eski Japonya'da, dörtgen şeklinde metal aynalar kullanılırdı. Ayna, kumaş bir kılıfa oturtulurdu. Kılıf, bir gözlük kutusu veya bloknot gibi iki yana açılır; üst yarısında ayna; alt yarısında, makyaj malzemesi koymak için ufak bir cep bulunurdu. *-çn*

olsa onu köyüne, gerçek ailesine geri göndermişlerdi. Yani Tanaka ailesince devralınmış, çok geçmeden hastalanmış, evlenmeye fırsat bulamadan ölüp gitmişti. Bu olayları ne benim ne de karımın ruhu duymuştu. Duyduğum şeyler duymayı hiç beklemediğim şeylerdi doğrusu.

Sumiko'nun geride bıraktığı eşyalar arasında ufak bir kitap kutusu vardı. İçi kadınlara özgü, ince ince işlenmiş eşyalarla ağzına kadar doluydu. Tanaka, onu ablasının hatırası olarak özenle saklamıştı.

"Bu resmi, ablamın ölümünden biri yıldan fazla geçmişken buldum." Bu, Tanaka'nın lafı bu arada. "Gösterdiğim gibi aynanın arkasına saklanmıştı; hiç fark edilmiyordu. Bir gün boş vaktim vardı, kutunun içindeki eşyayı inceledim. Aynayı evirir çevirirken rastlantıyla içindeki şeyi keşfettim. Ve dün, uyumaya hazırlanırken aklıma geliverdi. Her şey aydınlandı. Çünkü ben ondan sonra da defalarca, sizin fotoğrafınızı çıkarıp merhume ablamı yâd etmiştim. Siz, benim için unutulması mümkün olmayan yakın bir yoldaş gibisiniz. Geçen karşılaşınca, sizi o an anımsayamadım; fotoğrafta değil gerçek hayatta ilk kez gördüğüm size karşı bir aşinalık hissettim. Ve siz de..." diye devam etti Tanaka geniş bir tebessümle. "Fotoğrafınızı verecek kadar yakın olduğunuz bir kızın yüzünü unutmuş olamazsınız. O kızın kardeşini gördüğünüzde, çehremde ablamın bir emaresini buldunuz. Bunu yanlış yorumladınız: Ablamı andırdığım için önceden tanıştığımızı sandınız."

Tanaka'nın sözleri kulağa çok mantıklı geliyordu. Lakin içime sinmeyen bir nokta vardı: Bir sürü insana fotoğraf vermiştim, evet; Sumiko'da da pekâlâ resmim olabilirdi. Ama kızın, onu aynasının arkasına saklaması ne demekti?

Sanki o ve ben, konumlarımızı değiş tokuş etmiştik: Ne de olsa platonik aşk yaşayan kişi bendim, öyle bir jestte benim bulunmam daha uygundu! Sumiko'nun, benim çirkin fotoğrafıma o kadar değer vermesinin bir mantığı yoktu.

Ancak Tanaka hükmünü vermişti; ona sorarsanız, Sumiko'yla aramda değişik bir ilişki olduğu kesindi. Gerçi duygularını anlıyorum ama: "Aranızda ne vardı açıklayın lütfen," diye beni sıkıştırdı durdu. Adam, şöyle diyordu: "Ablamın başlıca ölüm nedeninin fiziksel bir hastalık olduğuna kuşku yok ama kardeşi olarak bir sebebin daha bulunduğunu sanıyorum. Sağlığında yapılan evlilik tekliflerini kesin bir dille reddettiğini de göz önünde bulundurunca, kalbinde mutlaka özel birisi vardı. O aşkın cevap bulmaması, ablamın ölümünü çabuklaştırmış olabilir." Sumiko memleketine döndükten sonra bir tür depresyona girmiş, bunun ardından da ölümcül bir illete tutulmuştu; o yüzden Tanaka'nın sözleri doğru olabilirdi.

Hâl böyle olunca, o yaşta bile kalbimin atışları hızlanmıştı. Eğer iyi yanından yorumlarsak, karşılıksız aşk yaşayan tek kişi ben değildim: Sumiko'nun da, dile getirmekte zorlandığı bir aşkı saklayarak bizim lanet düğünümüzü seyrettiği düşünülebilir. O güzel Sumiko'nun böylece ölüp gittiğini varsayınca ne yapacağımı bilemedim. Ama mutlu olmuştum. Gözüm yaşaracak, boğazıma bir yumruk tıkanacak kadar mutluydum.

Ama bir yanım kuşkuyla: "Yahu, doğru mu ki?" diyordu. Sumiko bana âşık olmak için fazla güzel, fazla alımlı bir kızdı. Bu yüzden Tanaka'yla aramda hararetli bir tartışma çıktı. Ben temkinli durarak: "Öyle bir şey olması mümkün değil!" dedikçe Tanaka: "O hâlde bu fotoğrafı nasıl açıklaya-

biliriz?" diye diretti. Tartışma uzayınca duygusallaştım, aşkını gizleyen kişinin asıl ben olduğumu ağzımdan kaçırdım. "O yüzden Sumiko hanımın beni sevmiş olması imkânsız!" diyerek asıl inanmak istediğim şeyin tam tersini savundum.

Bu esnada cep aynasını kurcalamakta olan Tanaka, yeni keşif yapmış bir edayla: "Tam düşündüğüm gibi!" diye bağırdı. Gerçekten bir şeyi keşfetmişti, hem de önemli bir şeyi: Demin dediğim gibi, ayna çift parça kumaş kılıftaydı. Bunun yüzeyinde, keten yaprağı gibi bir desen vardı: Onun yanında da, herhalde Sumiko'nun eliyle, renkli iplikten ufacık Latin harfleri nakışlanmıştı: Nakış, İ ve S harflerinden ibaretti.

"Ben bu harf kombinasyonunun ne anlama geldiğini asla anlayamamıştım." Bu arada, şimdi konuşan kişi Tanaka. "S, tabii Sumiko'nun baş harfi olmalı. Ama ne ablamın asıl soyadı olan Tanaka ne de evlatlık gittiği ailenin adı Kitagava, İ harfiyle başlıyor. Şimdi kafama dank etti: Sizin isminiz İçizo Kurihara. Bu İ, İçizo'nun baş harfi İ olmasın! Bir yanda fotoğraf, bir yanda bu harf olunca, ablamın duygularını yadsıyamayız."

Artık gözlerim yanmaya başlamıştı. Üst üste önüme konulan deliller karşısında sevinsem mi kederlensem mi bilemiyordum. Zihnim, on yılı aşkın bir zaman öncesine gitmişti: Sumiko Kitagava'nın çeşitli davranışları, şimdi tek tek anlamlı geliyordu. O günlerde: "Bu kız neden böyle bir şey dedi?" "Neden böyle tavır yaptı?" dedirten, bana bilmece gibi gelen pek çok şey, bana gönlünün olmasıyla açıklanabiliyordu. Sakın ola, yaşından utan deyip gülmeyin ama tatlı hülyalara dalmıştım.

Ondan sonra biz, neredeyse tüm günü Tanaka'nın ab-

lasını yâd ederek, benim öğrencilik çağımdaki anılarımı konuşarak tükettik. Konu çok eski bir geçmişti; o yüzden konuştuklarımız bize edepsizce değil, sadece hüzünlü geliyordu. Ve ayrıldığımızda, Tanaka'ya yalvarıp o aynayı ve Sumiko'nun bir fotoğrafını aldım. Onları bir hazineyi taşırcasına göğsüme bastırarak evime döndüm.

Düşününce, ne tuhaf bir karma değil mi? Tesadüfen Asakusa Parkı'nda, bankta karşılaştığım adam, eski aşkımın kardeşi çıkıyor. Hem de o adamdan, kızın kırk yıl düşünsem aklıma gelmeyecek duygularını öğreniyorum. O adamla önceden tanışsak bu çok ilginç olmazdı ama ilk kez gördüğümüz hâlde birbirimize tanıdık gelmiştik.

Bu olaylardan sonra uzun süre, Sumiko aklımdan çıkmadı. "Keşke o günlerde daha cesur olsaydım..." diye hayıflanıp durdum, tabii ki. Fakat üstünden yıllar geçmiş bir mevzuyu, hele o yaşta düşününce olaya pragmatik yanından bakmadım: Onun yerine, sadece mutluydum; ve hüzünlüydüm. Karım görmesin diye kaçamak kaçamak, o yadigâr cep aynasıyla fotoğrafa bakıyor, rüya gibi silik hatıralara dalıyordum.

İnsan kalbi ne acayip şey! Düşüncelerim hiç de gerçekçi değildi: Ne kadar histeri hastası olsa da o güne dek kötü gözle bakmadığım karım O-Sono'dan artık nefret ediyordum. Sumiko'nun yattığı Mie vilayetindeki o taşra kasabası gözümde tütmeye başladı: Halbuki oraya bir defa olsun gitmemiştim. Son olarak, sanki hacca gider gibi yolculuğa çıkıp Sumiko'nun mezarını ziyaret etmeyi bile düşündüm. Bunları söylerken dik duramayacak kadar kendimden rahatsız oluyorum ama o günlerde bir çocuğunki kadar saf duygulara kapılmıştım ve sahiden öyle düşünüyordum.

Tanaka'dan öğrendiğim canayakın Budist isminin* kazılı olduğu mezar taşının önünde, ruhuna sunmak üzere getirdiğim çiçeklerle durmak, bir kez olsun Sumiko'ya içimi dökmek istiyordum. Evet, aklımdan böylesi romantik hülyalar bile geçti. Elbette hülya olarak da kaldı. Onları gerçeğe dönüştürmeye kalkışsam bile, o zamanki ekonomik durumumla yolculuk masraflarını denkleştirecek hâlde değildim çünkü...

Hikâye burada biterse, 40 yaşında bir erkeğin masalı olur; ve her ne kadar aşk hikâyesi demiş olsam da, aslında azıcık ilginç bir hatıradan öteye gidemez. Ama bu hikâyenin bir devamı var. Gerçeği hemen söyleyerek sizi hayal kırıklığına uğratmak, öyküyü sevimsizleştirmek istemedim. Ama gerçek gerçektir, ona boyun eğmek zorundayız. Bir tanecik fotoğraf yüzünden kendimi bir halt sandığım için iyi bir derse ihtiyacım vardı; o dersi de aldım.

Yine, ölmüş Sumiko'nun hayalinin özlemiyle geçen günlerden biriydi. Ufak bir hata yaptım ve o ayna, fotoğrafla beraber, histeri hastası karımın eline geçti. Karımın onları bulduğunu anlayınca, eyvah dedim. Dört beş gün, çok şiddetli histeri nöbetleri geçireceği kesindi ve kendimi buna hazırlamam gerekiyordu. Ama ne tuhaf ki iki cismi önüne almış, eski püskü masamın başına oturmuş olan karım, hiç histeri belirtisi göstermiyordu. Sadece bu mu? Yüzünde kocaman bir gülümseme vardı. Ve şöyle dedi:

"Ay, Bayan Kitagava'nın resmi değil mi bu? Neden bizde bu resim var acaba? Ve bu çok antika bir ayna, böylesi kolay bulunmuyor artık. Benim çeyizimden çıktı değil mi? Çok eskiden kaybettiğimi sanıyordum halbuki."

---

* Japonya'da, vefattan sonra insanlara yeni bir isim verilir, böylece, ruhun bu dünyadan daha rahat ayrılacağı düşünülür. *–çn*

İlk anda: Yahu bu tepkide bir saçmalık var, diye düşündüm. Aval aval, oracıkta kalakalmıştım. Karım hüzünlü bir yüzle aynayla oynuyordu. "Ben, bu harfleri okuldayken işlemiştim. Hayatım, bunun ne olduğunu anladın mı?" Böyle söylerken, otuz yaşındaki karım birden işvelenmişti. "İçizo'nun İ'si. Ve Sono'nun S'si. Seninle bir araya gelmemizden önce, sevgimiz asla sona ermesin diye dilek tutmuştum. O dilekle bunu işledim... çocukça bir tılsım. Anlıyorsun, değil mi? Bu şey nereden çıktı şaştım. Okulla birlikte, eğitim gezisi için Nikko şehrine gittiğimiz gün, yolda çaldırdığımı sanıyordum."

İşte olay buydu. Anlamışsınızdır. Yani o cep aynası, benim safça inandığım gibi Sumiko'nun değildi. Histerik eşim O-Sono'nun eşyasıydı. Sono da, Sumi de aynı harfle, S ile başlayan isimler. Bu ne büyük bir yanlış anlamaya yol açmıştı! Ama O-Sono'ya ait bir şey, neden Sumiko'nun evinde bulunmuştu? İşte bu noktayı anlamıyordum. Ama karıma birkaç soru sorduktan sonra, şu gerçek gün ışığına çıktı:

Karımın dediğine göre, o okul gezisi sırasında aynası, cüzdanıyla birlikte çantasında duruyordu. Geceledikleri pansiyonda, birisi cüzdanı yürütmüştü. Bunu yapan, muhtemelen okul arkadaşlarından biriydi. Karıma, Sumiko'nun kardeşiyle karşılaştığımı itiraf etmek zorunda kaldım. O zaman karım: "Öyleyse bunu Sumiko Hanım çalmış olmalı," dedi. "Sen bilemezsin ama Sumiko Hanımın eli biraz uzundu. Kleptomandı yani. Bizim dönemde herkes bilirdi bunu. Öyleyse o yapmış, demek ki..."

Karımın sözleri, bir iftira ya da yanlış tahmin değildi. Çünkü ortada bir kanıt var: Karım, aynanın kılıfında benim

bir fotoğrafımın saklı olduğunu biliyordu. O da, karımın koyduğu bir şeydi tabii ki. Yüksek ihtimalle Sumiko Hanım, ölene kadarki yıllarını aynanın sırrını bilmeden geçirmişti. Aklına estiği için aynayı kurcalayan kardeşi, tesadüfen fotoğrafı bulmuş ve çok yanlış bir sonuç çıkarmıştı.

Yani iki misli düş kırıklığına mahkûm olmuştum: Bir, Sumiko beni katiyen umursamamıştı. İki, eğer karım tahmininde haklıysa, o kadar sevip yandığım kız, sevimli yüzünün ardında tam bir hırsızdı.

Ha ha ha ha ha ha, sıkıcı öykümü dinlediğiniz için sağ olun. Benim aptalca hikâyem burada sona eriyor. Hikâyenin sonu son derece sıkıcı olsa da, onu öğrenene kadar çektiğim dertleri bir ben bilirim.

1926

